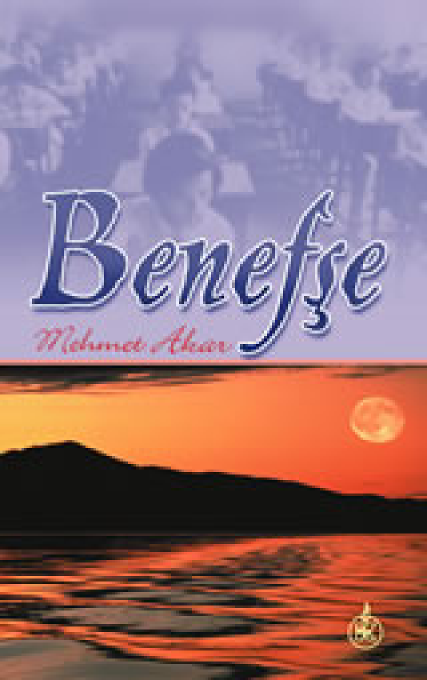

Benefşe
Mehmet Akar

BENEFŞE

BENEFŞE

MEHMET AKAR

BENEFŞE

Editör
Hasan Hayri DEMİREL

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
Ahmet KAHRAMANOĞLU

ISBN
978-605-5510-09-1

Yayın Numarası
272

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No: 7
Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Aralık 2010

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Kaynak Yayınları
Bulgurlu Mahallesi Bağcılar Caddesi No: 1
34696 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 522 11 44 Faks: (0216) 522 11 78
www.kaynakyayinlari.com.tr

Birinci Bölüm

1

Gecenin sesi dinmişti. Aydınlık, sıcak bir güne uyandığını hissetti. Mevsim kışa dönmüş, bir hışım, bir çalımla gökler kurşun rengine boyanmıştı. Soğuk bir rüzgâr tehditler savurmuş, hiç bitmeyecek zannedilen hakimiyet yine erken ilan edilmişti. Bu ıslak haberle yürekleri üşüyen insanlar acılara, zorluklara, ayrılıklara dayanmak için hazırlıklara başlamıştı. Elbette, kolay olmayacaktı. Ama işte kış ne der, ne yaparsa yapsın perdenin ötesinde bir bahar vardı. Odanın içine yayılan ve sıcacık bir şarkının eşliğinde dans eden ışıklar, rengarenk ve cıvıl cıvıl sesler taze bir günle gelen huzuru müjdeliyordu.

Yatağından kalktı, perdeyi araladı. Çatıların üzerinden sıyrılıp gülen güneşin ışıkları gözlerini kamaştırdı. Geceden geriye yorgun argın inen birkaç iri yağmur tanesi kalmıştı. Onların da arkadaşlarına yetişmek endişesi ile çoktan toparlanmaya başladıkları her hallerinden belliydi. Gecenin haritası, bulduğu en ufak çukuru mesken tutan su birikintileriydi.

Bulutlar yüklerini boşaltmış, diyeceklerini demişlerdi. Elleri çözülüyor, koşar adım dağılıyorlardı. Sırtından siyah pelerini düşenin rengi ağarıyordu. Bir

pamuk denizi kadar beyaz olmaları yakındı. Güneş, mevsime inat bir yaz sıcağı ile gelmişti. Dışarıda delişmen bir bahar havası vardı. Sanki cemre çoktan havaya, toprağa, suya ve en önemlisi gönüllere düşmüş, bir diriliş sıcaklığı her yana yayılmıştı. Solgunluklar, ölgünlükler, hicranlar, hıçkırıklar yalandı. Yalandı dünkü hazan mevsimi... Yalan veya geçici... Geçmeyecek, kalıcı olacak, meyvesini verecek bahar... O sararma, o ezik otlara dönüşen hayat, çok yakın bir gelecekte akıllara ziyan bir asalet ve zarafetle açan pembe benekli orkidelerin, her gönle gülen hercai menekşelerin, kadife kumaşlı, al yazmalı güllerin, zambakların, leylakların, begonyaların habercisiydi. Ağaçlar, pembe, sarı, beyaz gelinliklerle süslenecek, nar çiçekleri meyveye duracak, her dala gözlerin ve damakların tanışık lezzetleri birer düğün hediyesi gibi takılacaktı. Yolcular toprak, çimen ve çiçek kokuları ile mahmur gezinirken kuşlar en taze ve eskimez bestelerini şakıyacak, kırlara dayanılmaz kekik kokuları yayılacaktı. Evet, her şey o cilveli mevsimin müjdecisi veya hazırlığıydı. Geçip gitse de, en çok özlenen ve sevilen olarak kalplerdeki tahtı sabitti.

Güneşin sıcak elleri toprakla kucaklaşıp oynaştıkça zemin buğulanıp buharlanmış, etrafa temizliğin, arınmışlığın kokusu yayılmıştı. Toprağın teri öyle kokardı.

Yaz yorgunu günlerin dizlerinde sonbahar sızıları başlamışken bir hediye gibi gelen uzatma dakikalarını değerlendirmek için daha fazla bekleyemezdi. Günün coşkusu bütün benliğine yayıldı. Zaten o ne yapıp edecek; kalbine varlık neşvesini duyuracak, kanını

daha bir deli döndürecek, yüzüne tebessüm, gözüne ışık ve fer olup yayılacak zerre miskal bir bahane bulacak, bulamazsa gökteki bir yıldızdan ödünç de olsa alacaktı. Tabiatı öyleydi; tabiatını öyle beslemeyi, öyle geliştirmeyi öğrenmiş, bunu tercih etmişti. Bir yürüyen sevinç, bir sığınılacak huzur limanıydı o...

Hemen toparlandı, hazırlanmaya başladı. Yatağını seri bir şekilde kaldırdıktan sonra lavaboya gitti. Suyun serinliğini, açıcılığını hissetti ellerinde, yüzünde. Giyindi ve odasından çıktı.

Orta boylu, sık ve siyah saçlı, beyaz tenli idi. Biraz zayıfçaydı. Yemeklerle arasının iyi olmadığı söylenemezdi ama nedense o hiç kilo almazdı. Hatta acıkan öğrencilerin gece kaçamaklarının ilk başvurulacak adresi ve çok defa öncüsüydü. Aşçının müdür yardımcısını sık sık ziyaretinde onun da etkisi vardı. O, her zaman makul bir izah bulur, daha gündüzden geceki operasyonların iznini alır, çok defa gül renkli, huzur lezzetli çayları gece kahvaltıları ile süsler, yarenlik sofrasını arkadaşlarıyla veya bazen de öğrencileriyle paylaşırdı. Şen sofraların latif şakaları geceyi ve bir sonraki günü renklendirir, yönünü belirlerdi.

Bir eli kapı kolunda iken sağına soluna bakındı. Yavaşça kapıyı kapattı. Koridordaki öğrenciler birbirlerine onu işaret ettiler. O, yarı mütebessim ve sevgi dolu gözlerle göz göze geldiklerini selâmladı. Açık kahverengi gözlerinde her zamanki gibi toprak rengi güller açtı. Alemi nasıl görüyordu bilinmez, ama o gözlerde tevazu, sevgi ve sıcaklık görünüyordu. Hemen yanına yaklaştılar. Etrafında bir öbek oluştu. Kimi “iyi günler”

diledi, kimi "bu sabah nasılsınız hocam?" diyerek halini hatırını sordu, kimi, "bugünkü maçta oynayacak mısınız?" dedi, birisi de akşam için izin istedi. O hiç birisine cevap vermedi. Elini hafifçe kaldırdı:

– Durun, ben kahvaltı yapmaya gidiyorum.

Yanlarından ayrıldı. Arkaya doğru seslendi.

– Gelin isterseniz.

Bir ikisi cevap verdi.

– Biz yaptık hocam.

Sorulanlar da, söylenenler de öylesine bir ayak üstü sabah selâmlaşması manasına idi. Çok değişmişler; sevmeyi, yakınlık göstermeyi, ilgilenmeyi öğrenmişlerdi. Karşılıklı kalpleri ve iyi niyetleri konuşur hale gelmişti. Dilin ferman devri tamamlanmıştı sanki. Öğrenciler onda garazsız, samimî bir sevgi buluyorlardı. Evet evet, bu genç onları neredeyse kendileri kadar düşünüyor, nerede ise babaları, anneleri kadar seviyordu. Soğuk kış geceleri açılan üstünün bir şefkatli el tarafından örtüldüğüne, uyku huyu olmayan bir meleğin yatakhanedeki sessiz adımlarına kaç tanesi şahitti. Âdeta onu tanıdıktan, okula geldikten sonra benliklerindeki katı, yaralı, soğuk, kirli ne varsa hepsini değiştirmek ihtiyacı hissetmişlerdi. O sıcak ilgiye inatları daha fazla dayanamamış, eski hallerine sarınmaya ve savunmaya ihtiyaçları kalmamıştı. Aydınlık, güzel bir gelecek için pırıl pırıl bir nezahete bürüneceklerdi.

Merdivenleri birer ikişer inmeye başladı. Hazırlık sınıfından bir öğrenci kahvaltısını yapmış, yukarı çıkıyordu. "İyi sabahlar hocam!" dedi çocuk. "İyi

sabahlar." Sanki bir şey demek istiyor gibi baktı gözleri. Biraz mahcup bir hali, özel bir hatırı vardı. Anlaşılan ilk günlerdeki davranışlarının izlerini silmek istiyor, kırdığını vehmettiği potların üzüntüsünü duyuyordu. Ona karşı ne kadar hoşgörülü davranılırsa davranılsın, o kendi gönlünde rahatlamadıkça hiçbir problem olmadığına ikna olmayacaktı. Aslında o denli hassas olmasında ergenlik günlerini yaşamasının da tesiri vardı.

– Beni bir dakika bekleyebilir misiniz?

"Hayrola?" sorusundan olumlu bir mana çıkardı. Koşar adım merdivenleri tırmandı.

– Arkamdan yetiş!

Çocuğun gitmesi ile dönmesi bir oldu. Nefes nefese kalmıştı. Elindeki paketi uzattı.

– Annem gönderdi.

Sadece o kadar söyleyebildi. Paketi aldı, şöyle bir inceledi.

– İçinde güzel şeyler var anlaşılan.

– Dün, bir fırsatını bulamadım.

Öylece bakıyor, tepkisini merak ediyordu çocuk. Sevgisini, saygısını göstermek istiyordu. Annesi oğlundaki güzel değişikliklere bir teşekkür olsun diye, uğraşmış, didinmiş, "Hocana götür!" diyerek pastalar, börekler hazırlamıştı. Daha doğrusu ilk istek oğlundan gelmiş, bu fikir annesinin de hoşuna gitmişti. Kabul edecek miydi acaba?

– Bu ne kadar ağır? Annen çok zahmet etmiş.

Çocuk bir şey demedi. "İki gününü ayırdı" diyemezdi.

– Çok teşekkür ederim, dedi. Harika şeyler olmalı. Annemize teşekkürlerimi ilet.

Sonra paketi tekrar çocuğa uzattı.

– Sen bunu benim odanın kapı koluna as. Uygun bir zamanda gerekeni yaparız. İnşallah benden evvel kırk haramiler uğramaz.

Çocuk hocasının memnuniyetinden çok hoşnut oldu.

– Tamam hocam!

Yukarıya çıkarken kendi kendisine düşünüyor, "Annemiz dedi" diyordu. "Annemiz!" Hocası, onun annesinden "annemiz!" diye bahsediyor, onun hatırına, annesini, annesi gibi kutsi bir makama oturtuyor, öyle gördüğünü ifade ediyordu. Halbuki kendisi birkaç hafta evveline kadar annesine ismiyle hitap etmekten vazgeçmemiş, hep "Salvia!" demiş durmuştu. O kelime, kulağının hiç tanışamadığı, yüreğinin hep yolunu gözlediği bir yitikti kadın için. Sanki bir sızılı özlemdi pencerelerde beklenilen. Abartma değil, bir anne için o kadardı. İlk "anne, anneciğim!" sözlerini duyduğunda gözleri dolmuştu. Anne olduğu yeni tescil ediliyor gibiydi. Bu olamazdı. Kadın, bu en tabii şeyi bir olmaz olarak görür hale gelmişti. O kelime bir taze hayat iksiri gibi dudaklarından dökülürken, nerede ise, doğduğu günün sevincine yakın bir sevinci hediye ettiğinin farkında değildi çocuk. Kim bilir, "Annemiz" hitabına ne kadar sevinecek, belki de bütün yorgunluğunu o kelime silip götürecekti. Bir ailenin bütün yükünü omzunda taşıyan annesinin...

Yemekhaneye girdiğinde temizlik faaliyetleri başlamıştı. Tezgahtan bir adet kahvaltı tabağı aldı. Birinci

masaya, henüz kahvaltıya oturmuş olan aşçının yanına gitti.

– Afiyet olsun.

– Sağ olun hocam, size de.

– Nasılsın abi?

– Nasıl olalım hocam? Kötü bir adam ne kadar iyi olabilirse o kadar iyiyiz.

– Sizi gidi kendini kötü bilen iyiler.

– Anlamadım.

– Anlamışsındır.

– Bugün biraz geç mi kaldınız?

– Hiç merak etme abi. Geceyi mutfakta geçirmedim.

Gülüştüler.

– Onu demek istemedim hocam.

– Dersim yok. Bugün okula da gitmeyeceğim.

– Yeni müdür geliyormuş?

– Evet.

– Cahit Bey çok iyi idi.

– İsmail Bey de çok iyidir.

– Tanıyor musunuz?

– Hayır ama biliyorum.

– Adı İsmail demek.

– İsmail'miş.

– Ne zaman gelecek?

– Öğleden sonra hava alanına karşılamaya gideceğiz.

Kahvaltısı bitince eline bir fincan çay aldı. Aşçıya kolaylıklar diledi.

– Yaz havası ayrılığımıza dayanamadı her hâlde, dedi. Geri dönmüş. Karşılamazsak ayıp olur.

Dışarı çıktı. Bahçe duvarının yakınındaki çardağın altına toplanmış çayını yudumlayan öğretmenlerin yanına gitti. Selâmlaştılar. Sohbetin konusu yeni gelen müdürdü. Başarılı olmasını arzuluyor, başarılı olacağını umuyorlardı. Kendisini bekleyen çetin işlerin, zorlu mücadelelerin, mahrumiyetlerin, ihtiyaçların farkında mı idi acaba?

– İnşallah hayal kırıklığına uğramaz, dedi birisi.

Kimse cevap vermedi. Şartların ne denli zor olduğu anlatılmış dahi olsa beklediğinden fazlası ile karşılaşacağına emindiler. En azından yaşamak duymaktan, konuşmaktan çok daha zordu.

– Bundan sonrası daha kolay, dedi bir diğer öğretmen. Asıl zorluğu Cahit Bey yaşadı.

– Asıl bundan sonrası zor, dedi müdür yardımcısı. Cahit abi işin yönünü açtı. Güçlükler önümüzde... Daha yapılacak çok şey var.

Müdür yardımcısının geçen yıl yaşadığı bir hâdiseyi hatırlattı öğretmen.

– Ne yani, gece yarılarını çöllerde zorunlu tatiller yaparak mı geçirecek abimiz. Çölde geçen geceler... Buna gönlüm razı olamaz.

Gülüştüler. Müdür yardımcısının içi bir garip oldu. Terütaze dallarına bir anda karlar yağdı. Yaprakları buruştu. O geceye, yaşadıklarına, eşinin endişelerine

uzandı hayali. Evet, beklenmedik zorluklar onları bekliyordu.

– Zor olmasa bu kadar tadı çıkmayacak, diye söz girdi delikanlı.

– İnşallah mahcup olmayız.

Bu dileği hepsi kalbinden tasdik etti. Müdür yardımcısı çayını bitirmişti. Ona döndü.

– Benim içeri girmem lâzım. Öğleye doğru yola çıkarız.

– Tamam abi.

Çardağın altındaki sohbet derinleşti, koyulaştı, tatlandı, uzadı. Öğrencilerden, işlerden, memleketten bahisler açıldı. Kâh geçmişe, kâh geleceğe yürüdüler. Çiçekleri kokladı, bülbülleri dinlediler. İçleri ısındı ümitlerinin gülşeninde... Yürekleri kadar ufukları da aydındı. Tereddütsüzdüler. Ne yapmak istediklerini biliyorlardı. Niyetlerindeki duruluk mutluluklarının yeşermesine yetiyordu. Evsiz, kapısız, penceresiz, susuz, ışıksız kalmışlardı ve kalıyorlardı. Belki yine elektrikler kesilecek, yüreklerinin ateşinden başka soğuğa karşı ellerinde bir şeyleri olmayacaktı. Sığınacak bir kuytu, yaslanacak bir omuz bulamayacaklardı. Güvenliklerinden bile emin oldukları söylenemezdi. Fakat olsundu, olsun! Kış görmeden bahar gelmiyor; zambaklar, yıldız çiçeklerinin etrafında mendil sallamıyordu.

Bir müddet bahçede gezindi. Düşüncelere daldı. İçini coşkular sardı, gizli alev salkımları sevgisini ateşledi. Güzel şeyler yaşadığına, doğruyu yaptığına emindi. Kör ve kötürümler gibi ümitsizlik türküleriyle ağlayamazdı.

Etrafını karanlık görenler, çevrelerine hep olumsuz hava yayanlar, bastıkları yeri kurutanlar; bir çiçeğe olsun bir damla su vermeyen, bir mumu olsun tutuşturamayan iradesizler ve yüreksizlerdi. Çiçekler soğuk mevsimlerde, rüzgârlı havalarda, buzlu zeminlerde değil, sıcacık günlerde, gül bahçelerinde açardı. Her çocuk çocuk, her anne anne değil miydi? Ortak bir dilleri yok muydu? Hepsi sevgiyi, mutluluğu, kardeşliği, başarıyı, sevinci aramıyor, şefkati hak etmiyor muydu? Niçin bir ortak dil çağrısı yapılmasın, niçin insan, insan kardeşlerine merhametle yaklaşmasın, niçin el ele tutuşup, gönül gönüle kucaklaşılmasındı sıcacık yaklaşımlarla? Elbette vatanından ıraktaydı. Elbette anası her sabah kapısının önünü onun çıkıp geleceği günün hayaliyle süpürüyor, babası eve hep ondan "bir haber var mı acep" diye dönüyordu. O yaşlı, o elleri titreyen babası... Ama her hâlde yüreklerini akıllarının eline verdiklerinde onun yüksek tahsil yapmasından, ufkunun açılmasından, hangi ulusun çocukları olurlarsa olsunlar pırıl pırıl gülen gözlerine merhametinden ve fedakârlıklarından hoşnut olmalıydılar. Kim bilir belki de için için onunla iftihar ediyorlardı. O, onların alınlarında hiçbir utanca, yüreklerinde hiçbir endişeye sebep olmayacak, hep iyiyi, güzeli yaşayacaktı. Buna azmetmişti. Hiç kimse hakkında olumsuz bir şey düşünmüyor, iyi şeyleri arzuladığını biliyordu. Emindi ve bu güven ona yeterdi. Kim bilir, yeni gelen müdür bey de ardında neler bırakarak, yüreğinden neler koparak düşmüştü yollara... Kaç göze el sallamış, kaç yürekte ağlamıştı. Havasına, suyuna, taşına, toprağına aşık olduğu ülkesine bir sevgiliye bakar gibi dönüp dönüp kaç defa bakmıştı kim bilir? Ama

o daha aşkın bir sevdanın çocuğuydu. Hepsi öyleydi. Bir eğitimcinin tesiri samimîyeti ve şefkati kadar büyük olur, samimîyeti fedakârlıklarında görünürdü. Bunu biliyordu, biliyorlardı.

Delikanlı bir yandan bahçenin ıslak zeminini adımlarken bir yandan da İstanbul hava limanına gitti, geldi, müdür beyle beraber uçağı bekledi; hatıralarını tazeledi. Kendisini onun yerine koydu. İhtimal en malum niyetlerle de olsa bir meçhule doğru yola çıktığını düşünüyordu. Belki içinden geçenleri, burukluğunu hep saklıyor, hanımının ve çocuklarının gerginliğini dağıtmayı arzuluyor, olabildiğince rahat görünmeye çalışıyordu. Rahat da olsa zor gelmez miydi insana ayrılık? "Her bir dertten alâ" değil miydi? Her insanı bir bülbül gibi aşiyan aşina kılmaz mıydı kendisine? Yuvası, evi, obası, yolu... Onu şekillendiren, onu ilmek ilmek ören o şeyler değil miydi? Onun için ayrılık, bir yönüyle kendinden, bir yönüyle bütün bağlanılan şeylerden uzağa düşmek gibi gelmez miydi? Ney bile göz göz, delik deşik göğsü ile bunun için ağlamaz mıydı? O büyük gönül kim bilir daha neler hissediyor, neler düşünüyordu. Onun için arkadaşlarının hepsi büyük gönüllü, derin idrakli yiğitlerdi. Bir sevdaya gönül verenden daha büyük gönüllü, kahraman ahlâklı kim olabilirdi ki? İçinden "yüreğine sağlık" diyerek ona karşı bir kat daha sevgi duydu.

Müdür bey böylesine bir hasret ve heyecanla beklendiğinin farkında mıydı acaba? Daha tanınmadan bu kadar sevildiğinin? Seviyorlardı, zira sevgiyi seviyorlardı. Kardeşçesine...

Müdür yardımcısının kapısını tıklattı.

– Buyur.

Gösterilen yere, masanın karşısına oturdu.

– İsmail Beyi önce evine mi götüreceğiz?

– Hayır, önce okula getirelim. Hem yemek yer, okulu görmüş olurlar.

– Evin hali nasıl abi?

– Ne bakımdan?

– Güzelce temizlese idik diye geldi aklıma.

– Temizlettik merak etme sen.

– Mutfak için bir şeyler de alalım mı? Aslında ilk günlerin yabancılığı ile yemek meselesinde de zorlanırlar. İsterseniz birkaç gün yetecek şekilde memleket yemeklerinden yaptıralım.

Müdür yardımcısı başını salladı. Hak verir gibi baktı.

– Bak bu aklımıza gelmemişti.

Delikanlı meyve almak için çıktı. Müdür yardımcısı aşçıyı çağırdı, hazırlanacak yemeklere birlikte karar verdiler.

Öğle üzeri bütün hazırlıklar tamamdı. Müdür yardımcısının eski model Mercedes'ine yemekleri ve meyveleri yerleştirdiler. Yıllanmış Mercedes hâlâ iş görüyordu. Bir yıl kadar evvel garip bir denk düşmenin yaşanmasına vesile olmuştu müdür yardımcısının "sarı kızı"... "Alamancılarımız"ın biriktirdikleri ilk birkaç kuruşla araba mezarlıklarından alıp ülkelerine arabalı döndükleri, göz bebekleri kadar değerli "sarı kız"lardan birisi de o idi. Önce eve gidip malzemeleri bıraktılar. Sonra hava alanına doğru yola çıktılar.

Bulutlar dağılmış, gün aydınlamıştı. Gökler gülüyor, yer gülüyordu. Altın renkli yapraklar son demlerini yaşamaya, toprağın yeşil renkli kolları fersudeleşmeye başlamıştı. Damlalar yaprakların üzerinde hazanı şenlendirmeye çalışıyor, ağaçlar gün ışığında şebnem düşmüş gibi parlıyordu. Dışarının büyüleyici havası ile güneşin ısıttığı arabanın sıcaklığı tatlı bir öğle üzeri mahmurluğuna sebep olmuş, müdür yardımcısı da, delikanlı da dalıp gitmişlerdi. Bir şey düşünmüyor, öylesine kendilerini ve çevreyi dinliyorlardı. Yolun bozuk zeminine düştükçe kendilerine geliyorlar, karşıdan savruk savruk gelen bir acemi şoföre dikkat etmesi için delikanlı ara sıra "aman abi" diyor, farkına varmadan teypte çalan Anadolu türkülerini mırıldanıyorlardı. Kâh dağların başı pare pare dumanlanıyor, kâh ağladıkça dağlar yeşeriyor, kâh memleketin bir başka olduğu vurgulanıyor; kollar kanatlar kırılıyordu. Dışarıda insan özlemden midir nedir memleketin her şeyini bir başka seviyordu.

Hava alanı geniş bir yol kadardı. Ciddî bir koruma ve güvenlik çemberi yoktu. Alanın etrafındaki boşluklarda hayvanlar otluyor, insanlar uçakların inip kalktığı pistin çevresine çok da zorlanmadan, bir küçük çiti aşarak geçebiliyorlardı. Pasaport işlemlerinin, giriş çıkışların yapıldığı bina oldukça küçüktü. Çok defa dedektörler çalışmaz, güvenlik görevlisi aklına eserse çantaları açtırır, açtırmazsa gelen geçerdi. Bazı şeyler yeni yeni gelişiyor, yeni yeni yapılanıyordu.

Arabalarını bir kenara çekip kısa bir süre beklemişlerdi ki Türk Hava Yollarına ait uçağın piste doğru

süzüldüğü görüldü. Geliyorlardı. Nasıl bulacak beğenecekler miydi acaba? Yenge hanım ne diyecekti? Kendilerini gurbette bilip, o hissin tesirinde mi kalacaklardı, yoksa hemencecik alışacak, işlerine mi bakacaklardı? Onlar çevreyi, çevre onları kabullenecek miydi? İyi insanlar oldukları muhakkak da olsa, karakterleri nasıldı?

Uçak piste indi. Tesislere oldukça yaklaştı. Merdiven getirildi. İki otobüs uçağa doğru hareket etti. Yolcuları aldı. Giriş kapısına on, on beş metre kala indirdi. Yaklaşanları merakla takip ediyorlardı. Kalabalığın arasındaki aileyi fark etmeleri uzun sürmedi. Kendilerini izleyen gözlerden habersiz, gizlenemeyen bir şaşkınlıkla binaya doğru yürüyorlardı. Belki de karşılamaya birilerinin gelip gelmediğini düşünüyor, kendilerini bekleyen şeylerin merakını yaşıyorlardı. Bekleyenler uçağın ineceği saati ayarlayabilmişler mi idi acaba? Gerçi hiçbir tehir yaşamamış, tam zamanında gelmişlerdi.

Çocuğun yüzüne baktı, babasının ve annesinin elini sıkı sıkı tuttuğunu fark ettiler. Kim bilir o küçük gönülden neler geçiyordu. Daha şimdiden, babaanne, anneanne aranır olmuştu. İkisinin de hafızasında kendi geldikleri günler canlandı. Müdür yardımcısı hislerini dile getirdi.

– Hanımla birlikte geldiğimiz ilk günü hatırladım.

Hatırlamamak mümkün müydü? Arkada, günler adedince kendileri ve hayatın kesitleri adedince parçaları vardı. Delikanlı, geçen yılın eylülünde bir ikindi üzeri yollara düşmüştü.

2

Yaşlı adam mahalle aralarından evine doğru ağır adımlarla yürüyordu. Yatsıya çıkmış, mahalle kahvesinin önünde arkadaşları ile oturmuş, çayını zamanı eritircesine yudumlamıştı. Kalbindeki ağrıya dayanamıyordu. O aldırmaz, umursamaz adam hastalandıktan sonra mı böyle olmuştu; yoksa her zaman her şeyi kafasına takan, için için dert eden, fakat belli etmeyen birisi miydi bilinmez. Başkalarına sorulsa hastalandıktan sonra böyle oldu diyeceklerdi, ona sorulsa içini kendisinin bildiğini söyleyecek... İhtiyarlamaya mı başlamıştı yoksa... İhtiyarlıktan sonra sıra ölümün müydü? Ne ihtiyarlığı... O daha gençti. Atmış beş yaşındaki adama da ihtiyar denir miydi hiç? Bu kapıya göz açıp kapayıncaya kadar ulaşacaklarını bilemeyenlerin cahilliğiydi o. Dipdiriydi işte, sapasağlam. Ufak bir kriz geçirmişse ne olmuştu yani?

– Cemal efendi, daldın, dedi yanında oturan arkadaşı. Delikanlı, çayını tazeleyeyim mi diye soruyor.

– Hayır, kalkacağım.

– Çocuk gidiyor diye üzgünsün her hâlde.

– Yok canım, ne me gerek. Herkesin kendi hayatı.

İskemleden masaya tutunarak doğruldu. Karşısında oturan halasının oğlu her günkünden erken ayrıldığını fark etti.

– Ne o, kalkıyor musun?

– Bana müsaade…

Masadakileri el işareti ile selâmlamış, hayırlı geceler dilemiş, bahçeli yollardan evine doğru yönelmişti. Evlerin bahçe sınırları çalılarla çevriliydi. İzbe yollara çamur olmasın diye çakıl taşları dökülmüştü. Karanlığın içinden iri ve ağır adımlarla bir gölge gibi süzülüyordu. Komşuları bu ayak seslerine aşinaydılar. Gün batıp hava karardığında dışarılarda sadece ayak sesleri, köpek havlamaları ve böcek ötüşleri duyulur, mahalledeki herkes tarafından bir kimlik işareti gibi ayak seslerinden yoldan kimin geçtiği bilinirdi. Kapılardaki köpekler uzun uzun havlıyorsa yabancı birisi veya birileri var demekti. İlk havlamadan sonra sesler kesildi ise gelen tanıdıktı.

Köşe başındaki bahçeli evin genç kızı elindeki çöpleri atmak için kapıya çıktığında yaşlı adamın bir karaltı halinde geçtiğini fark etti. Kapıları açık dururdu evlerin. Havalar hâlâ sıcak, çevre onlar için güvenliydi. Mahallenin tamamı bir aile gibiydi. Genç kız, kapının önündeki tülü kaldırıp mutfağa doğru yürürken bu sıradan hâdiseyi lâf olsun diye annesi ile paylaştı.

– Cemal amca yatsıdan dönüyor.

– Acıyorum adama. Oğlu gidecek diye çok üzülüyor.

– O kadar üzülüyorsa göndermesin o zaman.

Yaşlı adam eve yaklaşırken kesin kararını vermişti. Kimseyi, hiçbir yere göndermeyecekti.

Eve girdi. "Hoş geldin" diyen hanımını duymadı bile.

"Vazgeçtim!" dedi sadece.

– Vaz mı geçtin?

– Evet!

– Neyden!

– Nail'i göndermekten. Burada okusun.

Bir şey diyemedi kadın. Ciğerparesinin ıraklara gitmesini o da istemiyor, yüreğini ne derse desin ikna edemiyordu; fakat oğlunun arzusuna da dayanamıyor, üzülmesine razı olamıyor, Anadolu diliyle bağrına taş basıp kabulleniyordu. Üniversiteyi burada da okusa evden ayrılmayacak, uzaklara gitmiş olmayacak mıydı sanki? Ha sınırın dışı, ha sınırın içi? Ne fark eder? Tahsil için değmez miydi? Ama yine de buralarda okusa iyi olacaktı. Herkesin çocukları yurt dışlarında mı okuyordu? Sık sık evlerine gider gelir, gözlerinin önünde sayılırdı.

– Çok istiyor.

– Ben istemiyorum.

Nail, bahçeye bakan odasının balkonuna çıkmıştı. Bahçede elma, armut, erik, vişne ve kiraz ağaçları vardı. Kış armutları odanın ışığında zerrin gibi parlıyor, güneşin pişirdiği al yanaklı elmalar dallara asılmış yakut taneleri gibi gülümsüyordu. Gökler Erzincan'da yere daha yakındı sanki. Milyarlarca yıldız karanlığın bağrını deliyor, gece karanlıkla gökyüzünü seyrettiriyordu. Meyveleri yıldız olan bir dal, komşu bahçenin

duvarından ağırlığını taşıyamadığı için salkım saçak sarkmış gibiydi. Bu balkonu, bu bahçeyi, bu havayı, bu sessizliğin sükûnetini çok özleyecekti. Yarın yola çıkacaktı Ahmet'le birlikte. Biraz evvel telefonla konuşmuşlardı. Önce İstanbul'a oradan kara yoluyla Petunya'ya gidecekler, üniversitede İngilizce Öğretmenliği bölümünde okuyacaklardı. Bütün hazırlıklarını tamamlamışlardı. Anası, gözyaşlarını yer yer elinin kenarı ile silmiş, çoğunlukla da içine akıtarak saklamış, çantasını zorlanarak hazırlamıştı. Ayrılık akşamı gelip çatmış, yolculuk vakti yaklaşmıştı işte.

– Oğlum, iki saattir sesleniyorum, cevap versene!

Annesi yanına gelmişti.

– Duyamadım anne.

– Baban seni istiyor.

İçine bir sızı düştü. Yüz yüze gelmek, konuşmak oldukça güçleşmişti vakit yaklaştıkça. Bu, evden ilk ayrılışı olacaktı. Belki de ondan bu denli zorlanıyorlardı.

– Tamam.

Babası televizyonu açmış haberleri dinliyordu.

– Buyur baba.

Babası uzun uzun konuşmayacaktı. Kestirip attı. İzaha, iknaya, nedene, niçine ne hacet vardı? İstemiyordu işte, o kadar.

– Seni Petunya'ya göndermekten vazgeçtim. Burada okursun.

Hiçbir şey demedi Nail. Adamın yüreği taşıyamıyordu işte. Besbelliydi. Ne desin ne yapsındı? Boynuna sarılıp hıçkıra hıçkıra ağlayacak, sensiz ben ne

yaparım diyecek hali yoktu ya. Belki de şiddetli bir krize yakalanacağından, oğlunu göremeden öleceğinden, onun hasreti ile gözleri açık gideceğinden korkuyordu. Böyle kötü şeyleri düşünmeye gerek yoktu ama, o izin vermeden gidecek hali de yoktu. Aslında Nail'in aklına "Ben yokken babama bir şey olursa..." gibi kuruntular üşüşmüyordu. Nedense bir şey olmayacağına inanıyor, iyi şeyler düşünerek korktuğuna davetiye çıkarmıyordu. Gitmeyi çok istediğini biliyordu babası. Daha önce, defalarca birlikte konuşmuşlardı. Demek vakit gelince içinin sesini bastıramamış, dayanamayacağını anlamıştı adam.

– Tamam baba, dedi. Önemli değil.

Tekrar balkona çıktı. Gözleri uzaklarda, hayallerinde, ideallerinde, ümitlerinde, ülküsündeydi. Buğulanmıştı. Ama olsun, babasını aşamazdı.

İçeriye geçti. Birlikte gidecekleri arkadaşını aradı.

– Ahmet.

– Efendim.

– Ben gelmiyorum.

– Neden.

– Vazgeçtim. Babam da pek razı değil.

– Bu kadar hazırlıktan sonra mı?

– Hayırlısı. Kapatıyorum. Daha sonra konuşuruz. Hoşça kal.

O anda daha fazla konuşamayacaktı. Arkadaşına karşı da ayıp olmuş, birlikte çıktıkları yolda onu da yalnız bırakmıştı. Bunu yapmamalıydı. Bir an babasına gidip, "Gitmem lâzım! En azından arkadaşımı

yalnız bırakamam. Hem oradakiler de bekliyor. Sözümden dönemem!" demek geldi içinden. Yapmadı, yapamadı. Odasına çekildi. Kanepeye uzandı.

Aşağıdaki mahallede oturan ablasının evinde de onun telâşı vardı. Çocuklar akşamdan bu yana dayılarına ne zaman gideceklerini soruyorlardı. Anneleri "İşim bitince" diye cevap veriyor, onlar "Ne bitmez işmiş" diye oflayıp pufluyordu. Nihayet hazırlandılar.

Yolda ablası beyine çok da kabullenemediğini ifade etmek için sordu.

– İlla gitmesi mi gerekiyor?

– Evet. Muhakkak gitmesi gerekiyor.

– Neden?

– Çok sebepten. Okuyacak. Ufku açılacak. İnsanlarla, yeni dünyalarla tanışacak. Ve fedakârlık yapacak. En önemlisi de bu.

– Başkaları yapsın.

– Fedakârlık herkesin yapamadığını yapmaktır. Ne güzel işte, böyle bir kardeşin ablası olacaksın.

Bir şey demedi ablası. Hem anlıyor, hem anlamıyor, duygularının çatıştığını hissediyordu.

– Neyse, olan oldu. Gidiyor zaten.

Babasının evinin önüne geldiklerinde kapının bekçisi Karabaş havlamaya başladı. Hasan, hemen köpeğe doğru koştu. Hüseyin de annesinin elinden kurtuldu. Hasan, Karabaşı okşadı.

– Şuna bak. Bize havlıyorsun ha.

Hayvan mahcup olmuş gibi boynunu büktü, kuyruğunu salladı. Etraflarında sıçradı, hopladı. Sanki

onları görmekten duyduğu mutluluğu, sevinci ifade etmek istiyordu.

Kapıya doğru yönelmişlerdi ki annesi meyve ağaçlarının arasından süzülüp geldi. İlk olarak damadı fark etmişti.

– Hayrola anne, karanlıkta ne yapıyorsun?

– Hiç, biraz hava alayım dedim.

Kızı söze girdi.

– Nail nerede?

– Yukarda.

– Ne yapıyor?

– Odasında. Uzandı biraz. Babası göndermiyor.

– Nereye?

– Yurt dışına gitmesini istemiyor.

Eniştesi şaşırdı. Ablası için için sevindi. Çocuklar Karabaş'la oynaşıyordu. İki kadın kapının önündeki minderlere oturdular. Birlikte dertleşmek ister gibiydiler. Eniştesi Nail'in yanına çıktı. Uzun uzun, açık açık konuştular. Gitmeliydi. Herkesin önüne haklı da olsa manialar, gerekçeler çıkabilirdi. Engeller aşılarak gidilmeliydi. Herkes, "Ben gitmezsem kimse gitmez" diye düşünerek gitmeli, alınan güzel kararlardan dönülmemeliydi. Eniştesi insanlar için, insanlığın hayrı için çalışan, bencillikle tanışmamış, yaşatmak düşüncesiyle yaşayan bir adamdı. Hali sözünü yalanlamadığı için sözünün tesiri vardı. Örfhanelerde pişmiş, samimîyet ve fedakârlık aşını yemiş, bir ahlâk medeniyetine gönül vermişti. Kayınpederiyle o konuşacaktı. Kararlıydı.

– Sen bana bırak. Ben ikna ederim.

Nailin eniştesinin babasıyla konuşması bir saate yakın devam etti. İkisi de duygulanmış, Nail'in güzel şeylere talip olduğunu bir kez daha ikrar etmişlerdi. Bu yaşta, bu kadar duru kalması cana minnet bilinmeliydi. Nail, kapının önünde oturan ablasının ve annesinin yanında, içerden gelecek haberi bekledi. Babası onun da duyabileceği bir şekilde sesini yükseltti.

– Gitsin, dedi. Gönlümden gele gele gitsin diyorum.

Bir anda eve sevinç yayıldı. Endişelerden, kasvetli havadan eser kalmadı. Ne oldu ise olmuş, paslı kilitler çözülmüş, mutluluk sarayının kapıları açılmış, görünmez bir meltemin ferahlığı yürekleri sarmıştı. Bu sanki ayrılık değil eve dönüş haberiydi. Gitmiyor haberi kesinlikle onları bu denli mutlu etmeyecekti. Nedenini bilemeyecek kadar sevinçliydiler. Sanki müjdeler gelmişti bir yerlerden.

O dakikalarda Ahmet'in evinde de karmaşık duygular yaşanıyordu. Annesi ilk okul öğretmeni, babası doktordu Ahmet'in. Tahsilli, kültürlü insanlardı. Telefondan sonra Ahmet onlara hiçbir şey söylememiş fakat onlar bir şeyler olduğunu fark etmişlerdi. Bir müddet öylece sustu Ahmet. Kafası karışmış, ne diyeceğini, ne yapacağını şaşırmıştı. Bunu nasıl yapardı son anda? Başkası yapsa belki bu denli şaşırmaz, bu denli gücüne gitmezdi. Birlikte konuşmuşlardı her şeyi. Birlikte planlar kurmuşlar, kararlar almışlardı. İlk aklına düşüren Nail olmuştu bu yurt dışı meselesini... Şimdi ilk vazgeçen o oluyordu. Ailesini güç belâ ikna etmişken şimdi dönüp "gitmiyorum" mu diyecekti? Arkadaşının,

o herkesten çok güvenilen adamın onu yarı yolda bıraktığını mı söyleyecekti? Anne babasına durumu açmayacak, bekleyecekti. Sakin kafa ile düşünmeliydi biraz. Kalkıp Nail'in yanına gitmek geldi aklına. Yapmadı. Kırılmıştı. Birkaç gün evvel babası ile kararlarını bir daha değerlendirmişler, "Nail'i yarı yolda bırakamam." demiş, babası da "Arkadaşını yalnız bırakmamalısın." diyerek adeta onun dürüstlüğünü takdir etmişti. Ya şimdi. Aklı almıyordu. Odasında döndü durdu. Mahalle arkadaşları olan Osman'a telefon etti. Durumu anlattı. Yıkıldığını söyledi. Osman, Nail'in kararının önemli bir sebebi olacağında ısrar ediyordu.

– Ne güzel işte. Ayrılmayacağız. Beni bırakıp gidecektiniz.

– Asıl şimdi ayrılacağız. Kalplerimiz ayrılacak.

Telefonu kapadı. Kapı çaldı. Annesi açtı kapıyı.

– Buyur oğlum.

– Ahmet nerede?

– Odasında.

Çocukluğundan beri o eve, o aileye aşinaydı. Birlikte büyümüşlerdi.

– Ben bakıvereyim.

Nail kapıyı tıklattı, kafasını içeriye uzattı.

– Ortak, hazırlanmıyor musun?

Yüzü gülüyordu. Şaka mı yapmıştı acaba? Ahmet gülmedi. Geçip oturdu Nail. Durumu anlattı. Babasını aşamayacaktı. Bir yolunu ararken eniştesi imdadına yetişmişti. Ahmet, Cemal amcasının hastalığını da bildiği için Nail'e hak verdi. Kucaklaştılar.

Ayrılık geride kalanlar için de, onlar için de kolay olmadı. Anneler, kardeşler ağladı, babalar metanetini korumaya çalıştı. Arkadaşlar sık sık aramalarını istedi. Onlar, üzerlerine düşen hüznü belli etmeme rolünü oynadılar. Sevinçleri hüzünlerine, hüzünleri sevinçlerine ortaktı. Çok arzuladıkları bir şey için yola çıkmanın coşkusuna, ayrılığın burukluğu karışıyordu. Otobüs gözden kaybolana kadar yüzleri arkaya dönüktü. Gidişleri seçtikleri akşam vaktinden belli; el salladılar. Gün ayrıldığı gibi onlar da ayrıldı doğdukları diyardan. Ve yeni bir güne doğru yola çıktılar. Önlerinde kim bilir kaç günü eskitecekleri bir hayat, gurbet elin erken inen kaç kızıl akşamı olacaktı? Pembe güller örecekti ümit ufuklarını... Hediyelerini toz kanatlı kelebeklerin omuzlarına yükleyeceklerdi. Ve en yakınları uzak olunca, uzaklara dikeceklerdi gözlerini... Özleyeceklerdi.

İstanbul'a sabaha doğru indiler. İstanbul şafak aydınlığıyla selâmladı misafirlerini. Hayata erken uyanmıştı koca dev. Çorbalarını içti, çaylarını yudumladılar sıcacık. İkindiye kadar gezindiler. Akıllarınca her yanını dolaşacaklardı. Olmadı. Boğazı otobüsten gördü, Topkapı Sarayı'nı uzaktan selâmladılar. O muhteşem cami Ayasofya olmalıydı. Gidemediler. Eminönü'nden Fatih'e geçebildiler ancak. İstanbul'un büyüsünden damaklarına bir lezzet bulaştı. Yetti onlara. Onunla yetindiler.

Saat beşe doğru otogara geldiler. Biletlerini önceden almışlardı. Otobüs beşte hareket etti. Ekini çoktan biçilmiş, samanı çoktan ayrılmış ekin tarlalarını

seyrettiler dalgın gözlerle... Tarlalarda kalan saplar güneşin pembe ışıklarında kıpkırmızı parlıyordu. Sınır kapısına geldiklerinde hava henüz kararmamış, güneş sema denizine ağır ağır batan pırıltılı bir top gibi ufkun ötesine inmeye başlamıştı. Yol güzel, niyetler güzel, hava güzeldi.

Görevli memur iki gencin pasaportunu aldı. Sayfaları çevirdi. Vurursa, pasaporttaki ilk mühür o memura ait olacaktı. Belli ki yurt dışına ilk defa çıkıyorlardı.

– Nereye gidiyorsunuz?

– Petunya'ya.

– Niçin?

– Üniversitede okumak için.

– Türkiye'de niye okumuyorsunuz?

Önce Ahmet'in pasaportunu almıştı. Nedense mühürlemeden kenara bıraktı. Nail'in pasaport bilgilerini de bilgisayara kaydetti. Gençleri dikkatli nazarlarla bir kez daha baştan ayağa süzdü. Yaşlı memur, gün görmüş, hâdiseler yaşamış bir insan olduğunu hissettiren düşünceli bir çehreye büründü. Yarı sahte bir gülümsemeyle şaka yapar gibi sordu:

– Kaçmıyorsunuz değil mi?

– Hayır.

– Petunya'nın nasıl bir ülke olduğunu biliyor musunuz?

– Evet.

– Bence bilmiyorsunuz. Ya oradan başka bir ülkeye geçmek gibi bir niyetiniz var, ya da bilmiyorsunuz. Siz

orayı bizden çok daha ileri bir ülke mi sanıyorsunuz? Yaşadıkları sıkıntılardan haberiniz var mı?

"Çattık" diye düşündü Nail. Bizim iyi yürekli, babacan insanımız. Belki de hiç nasihat edecek birilerinin olmadığını vehmettiği iki gence kendince insanlık görevini yapıyor, onları uyarmaya, geri döndürmeye çalışıyordu. Güya, başlarına gelecek gaileleri bilmeden binlerce hâdiselerle çalkalanan bir denize açıldıklarının farkında olmayan iki terü taze çocuğa sahip çıkıyor, "babalık yapıyordu." Belki de akşam evde anlatacak, önemli işler yaptığına inandığı hayırlı beyine hayran hayran bakan hanımına, iki gencin hayatını kurtardığını söyleyecekti. Sıcacık yuvasında, o bakışlarda yakalayacaktı hayatın bütün tadını. Ne dese, nasıl anlatsalardı? Aslında doğru düşünüyordu. Bir meçhule, bir abes niyetle gitselerdi, dedikleri doğru idi. Ama onların hedefleri de, niyetleri de belliydi. Âdeta bellerine bağladıkları görünmez bir ipti o niyet ve onunla açılıyorlardı. Ve ipi bırakmadıkça asla kaybolmayacaklardı. Birçok zavallı genç gibi yurt dışı hapishaneleri ve bataklıkları adresleri olmayacak, cesetleri bir eroin krizinin arkasından veya çatışmada ölenlerin arasından toplanmayacaktı. Aradıklarını, talep ettiklerini bulacaklar; iyilik ve güzellik götürecek, güzellik, minnet ve vefa göreceklerdi. İlim öğreneceklerdi işte... Öğretirken çok şey öğreneceklerdi gerek insanlardan, gerek üniversiteden. Bir şey demediler. Zira ikna etmeleri pek mümkün görünmüyordu. Gereği de yoktu zaten, görevini yapsın yeterdi. Ama adam görevini değil, görev bildiği şeyi yaptı.

– Sizin çıkış izninizi onaylamam.

– Ne yapacağız?

– Geri döneceksiniz.

– Biz gitmek, okumak istiyoruz.

– Siz gençlik heveslerinizi yaşıyorsunuz.

– Lütfen.

Hep Ahmet konuşuyor, Nail olanları takip ediyordu.

– Komiserimle görüşün, onu ikna ederseniz ben de pasaportlarınızı mühürlerim.

İki arkadaş, memurdan daha genç olan komiserin odasına girdiler. Durumu anlattılar. Nasihat faslını komiser devraldı. Dakikalar geçiyor, ikna olmak şöyle dursun dinlemek bile istemiyordu.

– Haydi, dedi son olarak, bunca işimin arasında sizinle daha fazla uğraşamam.

Odadan çıktılar. Derin derin iç çekti, hayıflandılar. Sinirleri gerildi. Ahmet'in ümidi kırılmış gibiydi.

– Ne yapacağız?

– Gideceğiz, dedi Nail.

Memurun bulunduğu odaya daldı. Pasaportları uzattı. Ahmet peşinden yetişti.

– Komiserimle görüştünüz mü?

– Görüştük.

Görüşmüş ve tekrar yanına dönmüşlerdi. Demek komiseri gitmelerine izin vermişti. Halbuki onu iyi tanıdığını sanır, memurunun kanaatlerine önem verdiğini düşünürdü. Şaşkınlığını "Allah Allah!" diyerek

dillendirdi. "Allah'ın takdiri" mi demek istiyordu nedir? Onlar hiçbir şey söylemeden o kendince olumlu bir mana çıkarmıştı. Pasaportları mühürledi ve uzattı.

– İşte bu Allah'ın takdiri, dedi Ahmet. O diledi, olmazlar olur oldu.

Gülerek, şakalaşarak otobüse bindiler. Ummadıkları bir zorluk yaşamışlar, sıkıntı geçince içlerine bir neşe yayılmış, rahatlamışlardı. Yitirip bulmak insanının içinde bulunduğu güzelliği fark etmesini, hayattan lezzet almasını sağlıyordu.

Kâh uyudu, kâh uyandılar. Yolları, sınırları aştılar. Daha sonraki sınırlarda pasaportlar topluca mühürlendiği için otobüsten inmeleri bile gerekmedi. Şoför bütün işleri halletti. Devam ettiler. Çakır çukur yollarda sarsıldı, virajlı yollarda sağa sola savruldular. Kaptan oldukça hızlıydı. Bu yollara, bu gidiş gelişlere alışkın olduğu belliydi. Otobüsün içindeki ışıkları söndürdükten sonra teybi açmış, sürekli şarkılar, türküler dinlemiş, kaset çıkarmış, kaset takmış, belki de uykusunu öylece dağıtmaya çalışmıştı. Kimse onunla konuşmayınca, o türkülerle konuşmuştu. Nail müzik dinlemeyi sever, Ahmet onun bu zevkini bilirdi. Ahmet'e doğru eğildi:

– Bu yolculukta hiç duymadığım şarkıları duydum.

– Elbette, ayrı telden çalıyorsunuz.

Petunya sınırını otobüsün üzerinde geçen iki günden sonra, üçüncü günün sabahında, gün ağarmak üzere iken geçtiler. O andan itibaren uyku tutmadı gözlerini. Yaşamayı düşündükleri ülkeyi merak ediyor, onları bekleyen hayat şartlarını tahmin etmeye

çalışıyorlardı. Petunya'nın yüzölçümü Türkiye'nin yaklaşık iki katı, nüfusu ise beşte biri kadardı. Kitaplar ülke coğrafyasının üçte birinin çölden ibaret olduğunu yazıyordu. Uçsuz bucaksız çöller yaşama müsait olmadığı için metruktu. Geçtikleri yol güzergahında çölü andırır en ufak bir emare yoktu. Aksine tezgahını yüce dağların üzerine kurmuş ormanları, sükûnet köşelerine çekilmiş gölleri, bir gizli izi takip eder gibi kıvrılan nehirleri, varlık coşkusunun mutluluğuyla şakıyan çağlayanları ile Petunya bir cennet numunesi gibi görünüyordu. Hele günün ilk ışıkları ile parlayan dev cüsseli yeşil urbalı çamlar, meşeler, kestaneler, köknarlar, pelitler, gürgenler bir okul gezisinde tanıdıkları Uludağ'ı hatırlatıyordu. Vadilerden ovalara indiklerinde yerleşim yerleri ile karşılaştılar. Mahmur bakışlı, uzun kırmızı yüzlü, sıska ve isteksiz insanlar geziniyordu sokaklarda. Köylerde ve ilçelerde evler tek katlı, eski, bahçeli, kerpiçtendi. Şehirlerin çevresinde de köy havası vardı. İçerilere girildikçe görüntü değişiyor, aralara serpilmiş gibi duran, dökük sıvalı, boyasız bloklar göze çarpıyordu. Çoğunun aynı tarihlerde yapıldığı ve aynı planın eseri olduğu belli idi. Daireler çok küçük, mesafeler sıkışıktı. Sanki yapıldığı günden sonra hiçbir insan eli değmemişti tamir için. Her yanda yıkık dökük bir şeyler vardı.

Yollar bakımsızdı. Bakımsız değil, aslında hiç yapılmamış veya yapıldığı günü hatırlayacak yaştaki insanlar toprağın üzerinde kalmamıştı. Koca otobüs engelli atlamayı öğreniyor, beli kırılmadan tekerinin tamamını yutan çukurları aşamıyordu. Tur sahiplerinin gözden çıkarmaktan çekinmeyecekleri, hasarında

içlerinin yanmayacağı bir otobüsü seçmelerinin sırrı bu idi demek. Yolcuların hali kimin umurundaydı. Koca araba o kadar yamulursa, insanların her yanının tutulması, kafalarının zonklaması, midelerinin bulanması normaldi. Komünizm koca ülkeyi bir taun gibi vurmuş, kolunu kanadını kırmış, renklerini soldurmuştu. Ardında ölgün yüzlü bir acuze bırakmıştı her yanı titreyen, her şeyi dökülen. Sanki topyekûn bir ülke ihtiyardı. Yol kenarlarına açılan küçük tezgahlar, tezgahların yeni yeni tanıştığı mallar serbest piyasa ekonomisinin ilk iz düşümleriydi. Marketler, bakkallar küçük bir arabanın üzerinde arzı endam ediyor, ilk görücülerine çıkıyordu. Ne ararsanız bulamazdınız ama, ne bulursanız onunla mutlu olacaktınız. Bereket, satıcılar gayet sakin oturuyor, kimseye alsın diye ısrar etmiyor, şaşırıp bir defa müşteri olanı canından bezdirmiyordu. Para kazanmanın zevki üzerlerindeki ölü toprağını silkmeye, hırs aslanını uyandırmaya henüz muvaffak olamamıştı. Bu güzellik kim bilir daha ne kadar sürecekti. Belki bir anda süpermarket çağına sıçrar, satıcı müşteri müsabakalarını hiç yaşamazlardı. İki arkadaşın günün ilk saatleri olmasına rağmen açık olduğunu fark ettikleri barlar, ellerindeki içkileri yudumlayan insanlar gözlerinden kaçmamıştı. Demek öyle kahvaltı yapıyorlardı.

Başkent Aranda'ya ulaştıklarında gün yarılanmış, saat on iki olmuştu. Otobüs şehir merkezindeki meydana geldi, çevredeki binaların çoğundan daha görkemli olan tiyatro binasının önünde durdu. Meydan, insanın içine ferahlık verecek, ilk anda, "Niçin bu kadar geniş bir alan boş bırakılmış?" diye düşündürecek

kadar büyüktü. Zemini ufak taşlarla kaplanmıştı. Hemen bütün yan yollar ve ara sokaklar meydana çıkıyor, şehrin bir ucundan diğerine uzanan eski tramvayın rayları ve onun elektrik kabloları göze çarpıyordu. Kentin merkezindeki kalabalık, sağa sola yürüyen insanlar hiç aşina değildi. Farklı bir dünyanın; farklı ümitlerin, düşüncelerin, korkuların çocukları oldukları belliydi. Muhakkak ki onlar da Türkiye'ye gelse, Taksim meydanına inseler aynı hisleri, aynı şaşkınlıkları yaşayacaklardı. Herkesin memleketi kendisine, kucağında büyüdüğü anası kadar yakın, güvenilir ve sıcaktı. Otobüsün kapısı açıldığında içeriye sesler doluştu. Kimileri yolcuların inmesine fırsat tanımadan kapının önüne dizilmiş, heyecanlı ve yüksek bir sesle meramını anlatmaya başlamıştı. Havada sağa sola dağılan ve her kulağa ulaşan sesler onlar için ancak bir uğultu idi. Dilleri bizim dil, illeri bizim il değildi. Telaffuzları, ağız yapıları ne kadar da değişikti.

Ahmet, pencere kenarında oturan Nail'e döndü. Kapının hemen dibinde canhıraş feryatlarla çırpınan adamı kastederek sordu:

– Ne diyor bu?

– Hoş geldiniz, diyor. Çok sevinmiş seni gördüğüne.

– Anladın demek.

– Hiç kaçmaz.

Şoför, ayağa kalktı, yolculardan mümkün olduğunca çabuk olmalarını rica etti. Kapının önündeki kalabalığa Petunyaca bir şeyler söyledi, bağırdı, âdeta azarladı. Hafif geri çekildiler. Türk yolculara eşyalarına,

paralarına dikkat etmelerini hatırlattı. Feryat figan bağrışanların çoğu şaşkın yabancı avındaydı. Yeni açılan bir oteli veya lokantayı tanıtmaya çalışıyor, misafirlerinin her türlü ihtiyaçlarında yardımcı olunabileceğini vaat ediyorlardı. Tabii bu vaatlerin anlayabilenler için bir manası vardı. Anlayamayanların işi yine "tarzanca"ya kalıyordu. Orta sıralarda oturan iki genç, öndeki yolcuların inmelerini beklerken bir yandan da kalabalığın arasında aşina çehre aradı. Gözlerine memleket kokan bir yüz takılmadı.

Mustafa Bey, tiyatro çevresince uzanan merdivenlerin basamaklarında, biraz yüksekçe bir yerde durmayı tercih etmişti. Kalabalığın arasından onları takip ediyor, el sallıyor, işaretler yapıyordu, fakat bir türlü kendisini göstermeye muvaffak olamamıştı. Bu tanıdık yüzleri elbette ki o da ilk defa görüyordu. Ama, emindi, biliyordu, bunlar onlardı. Sorulsa, çıkarabildiği birkaç emare dışında net bir şey söyleyemeyecekti. Ama nerede, hangi zamanda olursa olsun, saf Anadolu çocuğunu alnından tanıyabilirdi. Otobüsün kapısına yakın bir yerde bekleyen Ramazan Beye seslendi.

– Ramazan abi, bizimkiler kapıya doğru yaklaşıyor.

– Görebildiniz mi hocam?

– Evet.

Önce Ahmet indi. Adımını atar atmaz, gün ışığı kadar aydın bir ses duydu.

– Hoş geldiniz.

Oh, ne güzel kelimelerdi bunlar. Bu tanıdık yüzler ne güzel...

Başını sesin geldiği yöne, kendilerine sahip çıkacak birilerini bulmanın mutluluğuyla çevirmişti. Varlıklarını biliyor da olsa, her zaman ki gibi yaşamanın tadı bilmenin tadından çok farklı ve fazlaydı.

Kavuştu, kucaklaştılar. Tanışmıyor ama birbirlerini tanıyorlardı. Hem de çok iyi tanıyorlardı. Sanki birlikte yıllar eskiten dostlar, seneler süren ayrılıktan sonra bir araya gelmişti. Veya çok yakın akrabaydılar. İçleri coştu, gözleri doldu biraz... Gönüllerden gönüllere bir şeyler aktı, bir his yayıldı. Toprağa bastılar. Yer öptü ayaklarını. Gelenler, bekleyenler için memleket havası kokuyordu, vefa kokuyordu. Bekleyenler ise gelenler için ideal ve özlem... Bu sıcak kavuşma sahnesini hiçbir senarist planlayamaz, hiçbir kamera bu kadar samimî, riyasız bir tabloyu görüntüleyemezdi. Kalplere doğan ancak kalplere akseder, onu ancak kalpler aksettirirdi. Ve başka binlerce şey ve sebep olmasa dahi, sadece o anda yaşanan sevginin hale dökülüş manzarasının hatırı çekilen sıkıntıların bütününe değerdi. Onları ne mi bekliyordu? Onlar nerede mi idiler? Ne önemi vardı ki artık? Güzel şeyler için, en temiz niyetlerle bir araya gelmişlerdi ya... Onları bir araya alış veriş arzusu, zevk düşüncesi veya akrabalık getirmemişti ya... Bir gözün olsun yaşını silmek için fedakârlığa ahdetmişlerdi ya... Yeter. Gerisi nasıl olsa olur, bir kuru baş dünyada hangi diyar olsa götürülürdü.

İki genç, bir öğretmen ve bir de Ramazan Bey okula doğru hareket ettiler. Eski bir kamyonetin önüne güç de olsa sıkışmışlardı. Tanıştılar. Mustafa Bey matematik öğretmeni, aynı zamanda okulun müdür

yardımcısıydı, Ramazan Bey okulun inşaatını, tamiratları, tadilatları takip eden, elinden her iş gelen görevli... Kamyoneti de o kullanıyordu.

Ramazan Bey, kısa boylu fakat güçlü kuvvetli idi. Vücudu, sağlam bir yapısı olduğunu gösteriyor, yüz hatları bunu açık açık ifade ediyordu. Kırk sekiz yaşında idi, fakat on yaş daha küçük gösterdiğini söylemek abartı olmayacaktı. Açık bir çehresi vardı. İlk görünüşü insanlara sıcak geliyor, kolay ısınılıyor, güveniliyordu. Gür siyah saçlarının yarısı ağarmış, siyahla beyaz birbiriyle kaynaşmıştı. Hikmet damlamıştı şakaklarına... Kemikli, kara gözlü, tuttuğunu koparan bir adam... Suni kara gözlü değil, doğuştan... Yola çıktığını hiçbir müşkül de yalnız bırakmayacak bir irade ve karakter...

Mustafa Bey, Nail'le kapı arasına sıkışmıştı. Nail, biraz zorlanarak da olsa ona doğru döndü, tebessüm etti. Onu görünce, "Bir insan ancak bu kadar cana yakın ve fıtrî olabilir" diye düşünmüşlerdi. Zayıf denmeyecek kadar narin bir yapısı vardı. Yüz hatlarının düzgünlüğü, dupduru bakan gözleri karakterini ele veriyordu. Bulanıklığı, samimîyetsizliği sevmeyen bir adam... Biraz keskin, o kadar aktif. Keskinliği, tez canlılığı; iyi, güzel, doğru gördüğüne aşkından kaynaklanıyordu. Dokunur, kucaklar, elini tutar; ama bir şekilde karşısındaki ile gönül diyaloguna girer, elektriklenmeyi sağlardı. Sordu:

– Yolculuk nasıldı?

– İyi idi. Bir problemimiz olmadı.

Ahmet söze girdi.

– Sınırı saymazsak.

Yanında oturan Ramazan Bey meraklandı.

– Sınırda ne oldu?

Anlattılar. O basit zorluk, ilk anda kekremsi bir tat bırakan, sonradan lezzeti hissedilen bir meyve gibi ardında sevinç ve gülücük bırakmıştı. Özellikle Ramazan Beyin çok hoşuna gitmişti adamın tavrı. Şaka yapar gibi konuştu.

– Anlatsaydınız. Sizin iyiliğinizi düşünmüş adam.

– Biz de adamın iyiliğini düşünüyoruz ama, ikna olmaya değil, ikna etmeye kararlıydı, dedi Ahmet.

Yine güldüler. Nail, okulu merak ediyordu.

– Uzak mı?

Mustafa Bey sordu:

– Neresi?

– Okul.

– Hayır, çok yakın. Geldik bile.

Şehrin içindeki yolların hali, geçtikleri yollardan hiç de farklı değildi. Küçük kamyonetin önünde oturmak dört kişi için oldukça sıkıntılı oluyordu. "Bu şekilde uzun süre gidilemez." diye düşündüler. Belki de alışmadıklarından öyle geldi.

Mustafa Bey, onlara okul hakkında hiçbir bilgi vermedi. Gözleri ile görsünler istiyordu. Yeni gelmişlerdi ve nasıl olsa zamanla her yeri en az onlar kadar tanıyacak, onlar kadar bileceklerdi. Yaşayarak öğreneceklerdi çok şeyi. Kabiliyetleri gelişecek, ilgi ve uzmanlık sahaları artacaktı. Belki de iki genç, hazır bir

bina, mükemmel derslikler, güzel bir yatakhane hayal ediyordu. "İnşallah birileri anlatmıştır." diye geçirdi içinden. Karşılarına bir okul çıkacak sanıyor olmalıydılar. Daha tabelâsı asılmamış, sıvaları ve boyaları yapılmamış, kapıları, pencereleri takılmamış, tuvaletsiz, musluksuz, hatta duvarlarında yıkıklar olan ve âdeta terk edilmiş bir harabeyi andıran binayı görünce kim bilir ne denli şaşıracak ve neler düşüneceklerdi.

Bahçe kapısının önünde Ramazan Bey kornaya dokundu. Petunyalı olduğu belli olan yaşlı bir adam ağır hareketlerle, kablolarla birbirine bağlanmış parmaklıklı kapıyı açtı. Üzerinde çok eskilerden kaldığı belli olan bir üniforma vardı. Kamyonet bahçeye girdi, giriş kapısının solunda durdu. Sağ tarafta, ana binaya bitişik, prefabrik marangoz atölyesi gibi bir yapı vardı. Bir tarafını olsun kapatmaktan kurtulmak için sırtını ana binaya dayamışlardı. Önüne biçilmiş ağaçlar ve tahtalar istif edilmişti.

Okulun içerisinde, bahçesinde bir faaliyet, bir hareket vardı. İşçiler bal servisine veya oğul vermeye hazırlanan arılar gibi harıl harıl çalışıyor; kimi bir tahtayı omuzlanmış taşıyor, kimi harç karıyor, kimi kovalara doldurup götürüyor, kimi sıva yapıyordu. Ciddî ve itinalı çalışmalarından belliydi; peteğe konan küçük arıcıklar kraliçe arı gibi ağırlanacaktı. Hiçbir ihtiyaçları karşılıksız kalmamalıydı. Balın ması alt yapısı sağlam peteklerden elde edilebilirdi. Bu gayret manzarası kapılar açılırken dikkatlerini çekmiş, çok hoşlarına gitmişti. Onlar içeri girip park ettiklerinde yavaş yavaş herkes elindeki işe ara verip yanlarına geldi.

İndiler. Biraz evvel harç karmakla meşgul gördükleri işçiyi Mustafa Bey takdim etti.

– Müdürümüz Cahit Bey.

İlk şok yaşandı. Müdürün giydiği eski elbisesinin her yanına kireçler, boyalar, harçlar bulaşmış, elleri berelenmiş, yaralanmıştı. Hangi işlerde çalıştığı üzerindeki listeden belli oluyordu.

– Türkçe öğretmenimiz Özcan Bey.

İkinci şok oldu onlar için. Demek sadece müdür bu işlerden anladığı için bir amele gibi çalışmıyordu; herkes çalışıyordu. O, işi gösterip geri durmuyor, elinden geleni yapıyor, bilmiyorsa öğreniyor, kimse yapmasa bütün işlerin altına yalnız başına gireceği güvenini veriyordu. Zaten, kimse yokken ilk o gelmiş, bir güzelliğe başlamak için illa yanına birilerini aramamıştı. O başlamış, arkadan yürüyenler yürümüştü.

– İngilizce öğretmenimiz Hüseyin Bey.

Durum artık açıktı.

– Belletmen arkadaşlarımız Kâmil ve Serdar beyler.

Bir an ikisinin de aklına aynı şey geldi. Buralara okumaya, okurken bir eğitim kurumunda çalışmaya kendilerinden önce gelenler de vardı. Geri mi kalmışlar, ağırdan mı almışlardı? Onları gördüklerine bir ayrı sevindiler.

Erkan Bey, ellerindeki işi bırakmadan çalışmaya devam eden işçileri gösterdi. Ortalarda yaklaşık dört beş kişi görünüyordu.

– Buralı işçi arkadaşlar.

Herkes çok memnundu. Karşılıklı ifade edilmişti ama, ifadeye ne hacet. Öyleydi işte. Gözler, gönüller, güller açan yüzler öyle söylüyordu.

Hepsi ile tokalaştılar. Cahit Beyin içi buna pek razı olmamıştı.

– Sizi kucaklamazsam gönlüm rahat etmeyecek. Ama elbiselerinizi batırmayalım. Lâzım olur. O işi siz üzerinize uygun bir şeyler giyindiğinizde yaparız. Bize memleket havasını, bize Türkiye'yi getirdiniz. Yani hisseden bir adam olsam, şu an benim bile içimin bir hoş olduğunu, bir garip coştuğunu söylerdim. İnanın, bizi çok mutlu ettiniz. Temiz yüzlerinizi görmek içimizi aydınlattı. Sizler de sonsuza kadar mutlu olasınız. Ama şimdi işler bekliyor bizi. Sözü daha fazla uzatmayalım. Siz biraz dinlenin. Öğle yemeğinde birlikte bir şeyler atıştırırken daha güzel tanışırız.

Cahit Beyin, yüzünde o an çalıştığı için biraz fazla belli olan hoş bir kırmızılık vardı. Bu flû çehre ve derin bakış iç alemindeki genişliğin habercisi idi veya o gözler çok derin bir iç yapının dışa akseden penceresi... Ona bakarken dışında bir şeyler aramaktansa iç dünyasında dolaşacaktınız. Kim bilir ne zirve ufuklara, ne engin deryalara şahit olurdunuz. Her an utanabilen çehresi güzel ahlâkın rengini, rahatsız etmemek için zaman zaman kaçırılan bakışları ruh yapısının girift ve ince izlerini taşıyordu. İncitseniz de incinmez, vermeseniz de alırdınız. Orta boylu, vazife ve mesuliyet şuurlu bir insan... Ateş düştüğü yeri değil, nereye düşerse düşsün onu yakıyordu.

Ramazan Bey iki genci aldı. Okul adayı olduğuna kimsenin inanamayacağı kapısız binadan içeriye girdiler. Bir üst kata çıktıklarında inşaat işleri devam eden boş bir oda gösterdi. Onun da kapısı takılmamıştı. Pencerelerinde cam değil çerçeve bile yoktu.

– Şimdilik eşyalarınızı buraya bırakın. Daha sonra bir şeyler ayarlarız. Diğer belletmen arkadaşlar yan odada kalıyor. İsterseniz onların odasında biraz dinlenin.

Durumu görmüşlerdi ve üzerlerinde yorgunluktan eser kalmamıştı. O coşkulu, o yürekten ve riyasız karşılama her şeyi unutturmuştu. Nail bir an evvel aşağıya, yanlarına inmek istiyordu.

– Yorgun değiliz.

– Olsun, siz yine de biraz dinlenin.

Yan odaya geçtiler. İki demir ranzanın üstüne tahtalar atılmış, üzerleri battaniye ile kapatılmıştı. Oh, ne şirin, ne güzel, ne kadar rahat yataklardı bunlar böyle. Hiç problem değildi onlar için. Ruhlarının tenlerine karşı girdiği özgürlük savaşında önemli zaferler kazandıklarını ve kazanacaklarını hissediyorlardı. Rahatın, rehavetin canına okuyacak, uyuşukluğa, miskinliğe, gayretsizliğe pirim vermeyeceklerdi. Ruhun rahatı çalışmakta ve mücadeledeydi.

Ramazan Bey onları yalnız bırakıp aşağıya indi. Ahmet boylu boyuna yatağa uzandı.

– Ne güzel yatak.

Nail de yanındakine uzanmakta gecikmedi.

– Bence de.

– Biraz uzanıp inelim aşağıya.

– Tamam.

Sular duruldu, sular serin bir rahatlıkla sardı bedenlerini. Kuşlar kadar hafiflediler. Daldılar huzurun gölgesine. İçlerinin geçtiğini, hemencecik uyumaya başladıklarını fark etmediler bile. Onlar, hemen kalkacaktılar ve asla yorgun değildiler. Bu hali, bu havayı yaşadıktan sonra insanda yorgunluk mu kalırdı ki? Ne kadar uyuduklarını bilemediler. Kendilerine geldiklerinde belletmen Serdar onları "Haydi arkadaşlar, acıkmış olmalısınız!" diyerek yemeğe davet ediyordu.

Onlar uyurken aşağıda onların mutluluğu yaşanıyordu. Kalpler ısınmıştı gençlere, gözler tutmuş... Nezih oldukları, melali anladıkları her hallerinden belliydi. Umursamaz, duyarsız, bencil tipler değillerdi. Murat bey, simalardan aldığı ışıkla karakter tahlili yapmış, "güvenilir, metanetli, sıcakkanlı" demişti onlar için. Öyle ya, o manzara karşısında hiç sarsılmamış, "Biz nereye geldik?" dememişlerdi. Hallerinden, yüz hatlarından bu apaçık görünüyordu. İşin çokluğu, vazifenin büyüklüğü gayretlerini artırmıştı. Çetin bir işe soyunulmuştu. Yola bütün güçlükler, engeller, sıkıntılar, mahrumiyetler bilinerek çıkılmış, baştan razı olunmuştu. Bu gençler onlardan farklı düşünmüyordu ve sineler toplu vuruyordu.

Uyandıklarında eşyalarının yattıkları odaya taşındığını gördüler. Kâmil ve Serdar eşyalarını yan odaya taşımış, kendilerine yeni yataklar hazırlamışlardı. Odalarını onlara bırakıyor, bütün bu mahrumiyetler içerisinde bir de yer hazırlamak telâşı yaşamalarını

istemiyorlardı. Dünyanın en büyük cihangirleri kalplerin fatihleri idi ve şu küçük hâdise bile bu çocukların o sanatı çok iyi hazmettiklerine şahadet ediyordu.

– Artık siz burada kalırsınız.

Ahmet yan odaya bir göz attı.

– Biz taşınır, kendi yerimizi hazırlardık. Zahmet etmişsiniz.

Serdar, gülümseyen yüzüne ciddîyet pozu verdi.

– Olmaz. Siz daha acemisiniz. Biz kıdemliyiz. Yeni odaya terfi etmek kıdemlilere yakışır.

Aşağıya indiler. Öyle ağır bir uykuya dalmışlardı ki, Kâmil ve Serdar kendilerine yeni birer yatak hazırlarken hiçbir şey duyamamışlardı.

Nail saatine baktı.

– Çok uyumuşuz.

– Ne kadar?

– Dört saat.

– O kadar oldu mu?

– Olmuş.

Ahmet de o kadar koyu bir uykuya daldıklarına inanamadı. Onlar yorulmadık deseler de, beden dilleri onları tasdik etmiyordu. Erzincan'dan Petunya'ya sürekli bir seyahatle ulaşmak elbette ki insanı yorar, hatta bitirirdi. İyi ki gençtiler ve iyi ki yürekleri yorgunluklarını aşkın heyecanlarla doluydu.

Onlardan kimse işçi elbisesi giymesini beklemedi, kimse onlara vazife verip "Çalışın!" demedi. Fakat iki genç ne zaman işçi elbiselerini giydiklerini, çalışmaya

nasıl başladıklarını, nasıl herkesle kaynaşıp yılların tanışıklarından ve dostlarından daha yakın hale geldiklerini bilemediler. Elleri birbirine kenetlendi, alın terleri birbirine karıştı. Söz değil, vakıa; kaç yükü ellerini kenetleyerek taşıdılar. Taşlar yontulup omuz omza verdikçe onların da sivri yanları yontuldu, bir çizgi üstünde, bir sevda etrafında kalpleri birleşti. Hayatlarında öyle bir ahenk vardı ki, sanki dokuz adam bir olmuş, dokuz akılla düşünmeye, on sekiz gözle görmeye, on sekiz kulakla duymaya ve koca bir kalple hissetmeye başlamışlardı. Sanki bir şiiri yaşıyor, sanki insanın ruhunu dinleyen ve dinlendiren en coşkun güfteyi besteliyorlardı. Kahvaltıda acı bir zeytin varmış; Türkiye'deki beyaz peynirin, tadı çökelekvari o beyaz şeye hiç uğramazmış; öğle yemeğinin ağırlığını aperatif şeyler asla alamaz, akşam yemeğinin tadını yağına bir türlü alışamadıkları kızartmalar veremezmiş; ne gam? En basit tatlar bile onlara çok lezzetli geliyordu. Ya tat alma hisleri gelişmiş, ya mahrumiyetler her gıdanın lezzetini görmelerini sağlamıştı.

Cahit Bey, çalışmaları yönlendiriyor, işin bütün yükünü omuzluyor, başkaları geceleri uyurken o yapılacakları ve yapılması gerekenleri planlıyordu. Sanki elinden gelse bir nefesini boşa harcamayacak, vakit kaybetmeyecekti. Onun için inen her akşam erken, kalan her iş geç kalınma emaresiydi. Herkes bir şeye sevdalanmış, o eğitime gönül vermişti. İhtimal, çalışanları bahçıvan, zemini gülistan, öğrencileri renklerin sesi ile konuşan kadife gönüllü çiçekler, kendisini de bütün bunların beceriksiz hizmetkârı olarak görüyordu. Sevincini ve mutluluğunu insanların

mutluluğuna bağlamış, en büyük mutlulukları başkaları mutlu olduğunda yaşamıştı. O kadar iş ve zorluk onu beklerken hiçbir endişesi yoktu. Bina bitmemiş, öğretmenler tamamlanmamış, okulun resmi izinleri çıkmamış, öğrenci kayıtları yapılmamıştı. Başkası olsa bu kadar şey içinde endişeden aman bulamazdı; o kendisini o kadar meşgul ediyordu ki, âdeta endişeye zaman bulamıyordu. Her günün akşamında yorgun düşüyor, yatağa başlarını koymadan uykuya dalıyor ve aslında ancak o zaman nasıl bir tempoyla çalıştıklarını ve kendilerini ne kadar zorladıklarını fark ediyorlardı. Yanlarında top patlasa duyamayacaklardı.

Hırsızlık hâdiseleri yaşandığından geceleri ikişer kişi nöbetçi kalıyordu. Bir gece nöbet sırası Nail ile Özcan Beyde idi. Özcan Bey edebiyatçı olduğu için sohbetine doyum olmuyor, uykular açılsın diye birbiri ardına eklenen çaylara anlattığı hâdiselerle, menkıbelerle lezzet katıyordu. Ahmet, işler bitince kısa bir süre aşağıda onlarla birlikte oturmuş, ilk çaylara ortaklık etmiş ve daha fazla dayanamayacağını anlayınca odaya yatmaya çıkmıştı. Yatağına uzandı. Vücudunun her yanında tatlı bir yorgunluk vardı. Artık bedenleri de alışmış, ilk günlerin ağrıları kalmamıştı. Pencereler açık, gece dolunayla aydınlıktı. Hava oldukça sıcak, göklerin çehresi temizdi. Yıldızlar gecenin koyu gözlerinde inci taneleri gibi parlıyordu. Göklerin seyrinden uykuya geçişi çok uzun sürmedi. Ne kadar uyumuştu, saat kaç olmuştu, hiç farkında değildi. Bir ara tahta yatağın üzerinde sağdan sola dönerken kulağına bir çıtırtı geldiğini fark etti. Aldırmadı hiç, gözlerini bile açamadı. Zaten daha öbür yanına dönmeden

tekrar kendinden geçmişti. Zemin sert olduğu için bu dönüşler gece boyu sık sık tekrarlanıyor, ağrıyan taraf dinlendiriliyordu. Bir müddet sonra tekrar sağ yanına döndü. Karanlığın içinden gelen çıtırtıdan mı, kendi dönüşünden mi bilinmez, tekrar uyandı. Bu çıtırtı, bu haşır huşur sesler ne olabilir di acaba? Bu düşünceler aklında hayal meyal belirdi. Uyku ile uyanıklık arasında düşünüyordu. Aklına, odaya hırsız girdi her hâlde diye geldi. Yine kendinde değildi. Ne olursa olsun kalkıp bakamayacak, gözlerini açmaya, yerinden doğrulmaya muvaffak olamayacaktı. Saf hırsız başka soygun yapacak yer bulamamıştı sanki. Ne bulup, ne götürecekti ki? Biraz aranır, sonra çeker giderdi işte. Uykusunu bunun için bölemeyecekti. O saatlerde aşağıdakiler hem uykularını açmak, hem de etrafı kolaçan etmek için bahçede gezintiye çıkmışlardı. Onlar bahçede ararken hırsız içerde mi idi yoksa? Aşağıdakiler nöbete, Ahmet uykusuna devam etti.

Sabah Nail, Ahmet'i uyandırmak için geldi. Seslendi. Tamamdı, hemen kalkıyordu. Ahmet, yatağından doğruldu, yarı kapalı gözlerle gömleğine uzandı. Gömleği eline aldığında gülümsedi. İki yanından tuttu, biraz gerdi, pencereden bakar gibi gömleğin sırtında açılan futbol topu büyüklüğündeki delikten etrafı seyretti. Hırsızın türünü tesbit etmişti. "Kimliğini tesbit pek kolay olmayacak." dedi kendi kendisine. İyi ki yatağa tırmanmamış, daha yakın tanışmayı istememişti hırsız. Acıkmıştı demek. Nereden çıkmış, ne ile beslenmiş, nasıl o kadar büyümüşlerdi, ehli bilir. Koca şehir dev dev farelerle dolu idi. Âdeta her yan fare kaynıyordu. Belki de kanalizasyon tertibatının iyi

olmamasından ötürü şehri kuşatmışlardı. Bu yapılanması zayıf şehir o ısrarlı ve inatçı kuşatmaya daha fazla dayanamamış, zamanla teslim-i silah etmiş ve fareler herkesi kendilerine alıştırmıştı. Şehir dediğin faresiz olur mu idi hiç? Fakat onların alışmaları biraz güç olacaktı. Yeni yeni başlayan alt yapı çalışmalarına ve yeni seçildiği söylenen belediye başkanına güvenmekten başka bir şey ellerinden gelmiyordu. Kahvaltıda gece olanları arkadaşlarına anlattı. Güldü, şakalaştılar. Cahit Beye, Nail'i şikayet etti.

– Nail'in nöbetinde vukuat var abi. Asayiş berkemal değil. Odamızda fareler cirit atıyor. Onlar ayakta diye biz mışıl mışıl uyuyoruz.

Bu sözler Nail'in aklına meşhur bir fıkrayı getirdi. Fıkrada geçen bir cümle ile cevap verdi.

– Küçücük odada at yarışı düzenleyemezdik ya abi, olsa olsa ancak farelere cirit attırabilirdik.

Cahit Bey, Ahmet'i haklı buldu, gereğini düşündü. Ahmet'in nöbetinde Nail'in gömleğinin bir fare tarafından imhasına izin verdi. Bu izni de fareye Ahmet tebliğ edecekti.

Yaşanan her şey tatlı birer hatıra idi onlar için. Dünyayı da, kendilerini de, olayları da gereğinden fazla ciddîye almıyor, koca alemi sırtlanmaya çalışmıyor, onun sırtında şen şakrak yollarına devam ediyorlardı.

Bir gün ikindiden sonra bir bey ile hanımı okulu ziyarete geldi. Tavırlar, davranışlar gelenlerin çok iyi tanındığını ve sevildiğini gösteriyordu. Adam Türk, hanımı Petunyalı idi. Beyi konuşulanları eşine tercüme ediyor, eşi mütebessim ve sükûnetli bir çehre ile karşılıyor,

mukabele ediyordu. Bir hanımefendi asaleti vardı kadının... Adamın Nail ve Ahmet dikkatini çekti.

– Arkadaşlar yeni geldi galiba.

Cahit Bey cevap verdi.

– Evet.

Tanıştırdı.

– Salih Bey ve eşi Susen hanım.

– Hoş geldiniz.

Cahit Bey, onlar tanışıp hâl hatır sorarken Susen hanım ve Salih Bey hakkında bilgi verdi.

–Salih Bey doktor. Burada özel bir muayenehanesi var. Bizden önce gelmiş buralara. İlk gönüllü elçilik şerefi onun yani. Biz çok gerilerde kalıyoruz. Susen hanımla İstanbul'da tanışmış, burada evlenmişler. Susen hanım, sanki aslında Anadolu'da doğup büyümüş de bize Petunyalıyım diyor. O kadar bize benziyor, o kadar bizden olan bir kardeşimiz. Annemizin çorbalarını özlediğimizde ona gideriz. O da bizi bir anne, bir abla yakınlığı ile karşılar her zaman.

Nail bir yandan dinliyor, bir yandan düşünüyordu. İnsan, bir kara göz hatırına bir ülkeden diğerine giderse, binlerce göz hatırına niçin böyle bir fedakârlığı yapamayacaktı ki? O sevgi güzelse, bu güzelden de güzeldi. Bu şirin ve yeni aileyi ikisi de çok sevmişti. İyi niyetlerini ve ideallerini paylaşan fedakâr bir aileyle karşı karşıya olduklarını belki zamanla daha iyi anlayacak, bir abi, bir abla gibi daha çok seveceklerdi.

Salih Bey, Cahit Beye biraz özel konuşmak istiyor gibi yaklaştı:

– Eşimin size anlatacakları var.

Bahçede bir kenara çekildiler.

– Buyurun Susen hanım.

Susen hanım konuşuyor, Salih Bey tercümanlık yapıyordu.

– Dayımla görüştüm. Ellerini biraz çabuk tutmaya çalışsınlar diyor.

Cahit Beyler, özel okul açmak ile ilgili araştırmaya başladıklarında oldukça endişelilerdi. Zira ne bu mevzuda Petunya'nın bir kanunu vardı, ne de kararnamesi... Bu, emsali olmayan bir ilk örnekti. Acaba nasıl karşılanacaklardı? Türklerin böyle bir girişimi olduğunu duyan bazı basın organlarında minnetlerini ifade eden yazılar çıkarken, bazılarında da aleyhte yorumlar yapılmıştı. Bunlar ekseriyetle Petunya'da her şeyin eskisi gibi olmasını isteyen, halkın özgürleşmesini kendi imtiyazları ve çıkarları aleyhinde gören, az fakat yaygaracı bir gruptu. İşte tam bu şartlarda, çok sıkıntılı bir zamanda Salih Beyle karşılaşmışlar ve bu tanışma onlar için bir beklenmedik hediye olmuştu. Zira kendilerini, dertlerini anlatacakları bir tanıdık kapı ancak bu sayede aralanmıştı. Salih Bey eşi ile tanıştırmış ve onun dayısının Petunya Parlamento Başkanı olduğunu söylemişti. Bu enfes bir güzellik, bu tam bir dardakine medetti. Hemen ziyaretine gitmiş, ona durumu anlatmışlardı. Parlamento Başkanı bu girişimi oldukça hoş karşılamış ve onları "Yakın arkadaşımdır." dediği Eğitim Bakanına göndermişti. Sanki sağnak sağnak boşalan bir rahmet yağmurunun altındaydılar.

Ancak bu kadar olabilir, binlerce ihtimal arka arkaya bu kadar denk düşebilirdi.

Hemen Eğitim Bakanı'ndan Parlemento Başkanı'nın selâmı ile randevu almış ve ziyaretine gitmişlerdi. Bakan bey de onları oldukça sıcak karşılamıştı. Susen hanım:

– Efendim, biz burada Petunyaca, Türkçe ve İngilizce eğitim veren bir okul açacağız, dediğinde,

– Konuyu biliyorum. Dayınız aradı, "Kefilleri benim." dedi, demişti.

Susen hanım, "Biz" diyecek kadar sahipleniyordu. Onun bu heyecanını gülümseyerek karşılamıştı bakan.

– Dur bakalım. Biz izin vermeden nasıl açıyorsun. Petunya'da böyle bir okul olmadığı gibi, böyle bir okul açmak için gerekli alt yapı bile tam olarak hazır değil.

Özür dilemişti Susen hanım.

– Yani, siz izin verirseniz.

– Bence de çok güzel olur. İki ülke kardeşliği ve geleceği adına bundan daha güzel bir adım atılamaz. Bize bu dar günlerimizde bundan daha büyük bir yardım da olamaz. Türkiye'den, Türk insanından öğrenecek çok şeyimiz var. Başkalarının da böyle düşüncesi, çalışması olabilir. Ama ben böyle bir girişimin sizler tarafından yapılmasını arzularım. Çünkü biliyorum ki sizler bizi bizim gibi düşünür, bir incinsek siz ağlarsınız. Aleyhimizde en ufak bir niyetiniz de, çalışmanız da olmaz. Fakat elinizi çabuk tutun.

Cahit Bey söze girmişti.

– Elimizden geldiğince süratle hazırlıklarımızı tamamlamaya çalışıyoruz efendim.

Israr etmişti bakan.

– Siz, elinizi çabuk tutun. Elinizden gelenden fazlasını yapmaya çalışın.

Bu ısrarın gerekçesini merak etmişler, Cahit Bey edeple sormuştu.

– Efendim, sizin bu teşvikiniz bize çok büyük bir moral kaynağı oldu. Bu günden sonra ifade buyurduğunuz gibi elimizden gelenden fazlasını yapmaya çalışacağız, fakat, merakımızı bağışlayın, ısrarınızın hikmetini bize de lütfeder misiniz?

Belki anlamışlar, belki onun ağzından duymak, akılarına geleni netleştirmek istemişlerdi. Bakan biraz durdu. Onları süzdü. Aklından sayfa sayfa düşünceler, film şeridi gibi görüntüler geçiyordu. Arzularını boşa çıkarmayacak, bildikleri fakat ondan duymak istedikleri gerekçeyi anlatacaktı.

– Biz dünyanın bildiği tarzdaki siyaseti de yeni öğreniyoruz. Çalkantılar durulmuyor. Muhaliflerimiz her fırsatta bizi yıpratmaya çalışıyor. Benden sonra gelecek arkadaşımın sizi nasıl karşılayacağını bilemem. Bu konuda size garanti de veremem. Ben beş aydır bu görevdeyim. Yarın bu koltukta oturup oturamayacağımı ben dahil kimse bilmiyor. Onun için siz elinizi çabuk tutun diyorum. Hem işiniz hallolmuş olsun. Hem de geleceği hazırlayacak bu güzel anlaşmanın altında benim imzam bulunsun. Ben çok ileri görüşlü değilim. Fakat okuyup bildiklerim ve ondan da önemlisi yüreğim bana bu anın tarihe kaydedilecek bir an olduğunu söylüyor. Siz farkında mısınız bilemem ama, çünkü bazen dışardan bakan daha iyi

görebilir, bu tarihi bir adım. Sizlere ülkem, fakir halkım, çocuklarım ve insanım adına teşekkür ederim.

Duygulanmıştı bakan bey. Zaten Susen hanımın dayısı onları gönderirken, "Arkadaşımı methediyorum sanmayın, göreceksiniz zaten. Çok iyi, çok kültürlü ve ileri görüşlü bir insandır." demişti. Cahit Beye göre de tastamam öyle idi. Adam yüreğindeki külleri üflemiş, aşkını yenilemişti odadakilerin.

Susen hanımın dayısından getirdiği "Elinizi çabuk tutun!" haberi durumun yine hassas olduğunu gösteriyordu. Cahit Bey aktif bir sabır içindeydi. Azami gayretini tevekkülle süslemeye alışmış bir insandı. Muhakkak ki bu haberden sonra çalışmalarının seyrini bir kez daha gözden geçirecek, ama asla tereddüde kapılmayacak, telâşa düşmeyecekti. Salih Beyi ve Susen hanımı akşamüzeri uğurladılar.

– Sayın başkanımıza selâmlarımızı, hürmet ve teşekkürlerimizi götürün. Yolunuz açık olsun.

Genç çift:

– Hoşça kalın, derken, bu metanet kahramanını yürekten takdir ediyorlardı.

Akşam, yemekten sonra herkesin toplanmasını istedi Cahit Bey. Çaylarını içmeden evvel Susen hanımın anlattıklarını onlarla paylaştı. Önce yürekleri bir sıkıntı bastı. Başlar öne eğildi. Bakışlar dondu. Yüzler gerildi. Uzun müddet kimseden ses çıkmadı. Ramazan Bey, zaman zaman burnunu çekti. Yine duygulanmış, yine kalbinin hassasiyetlerini göz pınarları taşıyamamış, bentleri taşmıştı.

– Hocam, dedi, müsaade eder misiniz?

– Estağfurullah, buyurun abi.

– Başkan beye o kadar müteşekkirim ki anlatamam. Ellerini, ayaklarını öpebilirim. O kadar... Belki daha fazla... Ufkuna, gönlünün enginliğine, yakınlığına hayran kaldım.

Kesik kesik konuşuyor, yutkunuyor, duygulanıyordu.

– Biz işlerimize yeni bir hız verelim. Bunu da kabul ediyorum. Fakat hocam, biz içimizdeki inancı sarsmayalım. Bu iş olacak. Bakanlar değişse de, değişmese de bu iş olacak. Biz ümidimizi yitirmeyelim yeter.

Bir anda üzerlerindeki hava dağıldı, yerini güzel bir coşkuya bıraktı. Ramazan Bey, tekrar bir şey söyleyecek gibi doğruldu, boğazını temizliyor gibi bir ses çıkardı.

– Sürç-ü lisan ettimse kusuruma bakmayın. Bu sözleri söylemek en son bana düşer, biliyorum. Ama biz, işimizi öyle güzel, öyle temiz niyetlerle yapalım ki, şeytan bile aleyhinde olacak bir şey bulamasın. Gerisi her şey olacağına varır ve o koltukta kim oturursa otursun bu iş olur.

Neye dayanarak bu kadar emin konuşabildiğini bilemeseler de, o emniyeti, o güveni bir hayat iksiri gibi yudumladı, en paslı kilitleri ve kapıları açacak bir anahtar gibi gördü, kabullendiler. Elbette olacak, iyilik ve güzellik hak ettiği değeri görecekti.

O günden sonra da Salih Bey ve Susen hanım sık sık ziyaretlerine geldi. Salih Bey, işi bittiğinde çok önemli

bir mazereti olmazsa evine gidiyor, iş elbiselerini giyiniyor, Susen hanımı da alıp geliyor, bir amele gibi çalışıyordu. Susen hanım, çalışanlara çay hazırlıyor, eliyle hazırladığı pastaları, börekleri çayla birlikte ikindi kahvaltısı niyetine ikram ediyordu. Arılar mevsim geçmeden peteklerini tamamlamalıydılar.

Onlar, aşk derecesinde bir coşku ile çalışırken, arkada bıraktıkları da şiddetli bir merakla haberlerini gözlüyordu. Ülkedeki telefon alt yapısına henüz el atılmış, hükümet ihaleleri yurt dışından gelen yabancı şirketlere vermişti. Yakın bir gelecekte ulaşılmazlar yine bir telefon kadar yakın olacak; kablolar Türkçe'yi, Petunyaca'yı, İngilizce'yi ve hatta bütün dilleri çok iyi biliyormuşçasına tereddütsüz taşıyacaktı. Harikalar çağının alışıldık bir meyvesine onlar da alışacak, bu olağanüstü durum kısa bir sürede sıradanlaşacaktı. Bedenler ulaşmasa da sesler kavuşacak, ifadeler kucaklaşacaktı. Halk demokratik sistemin meyvesini kısa sürede vereceğine inanıyor, yaşanan her gelişmeyi ona bağlıyordu. Çok partili parlamenter sisteme çabuk geçilmişti. Kim bilir uyum nasıl olacak, gelecekte bu alışılmadık serbestlik karşılarına ne beklenmedik sıkıntılar çıkaracaktı. Fakat olsun, özgürlük için değerdi. Öyle düşünüyorlardı. Neredeyse bir asra yakın yalanlarla avutulmuş, aldatılmış, dünyadan haber almaları bile engellenmişti. Dünyanın en fakir halklarından olan o insanlar kendilerini dünyanın en rahat ülkelerinden birisi sanmışlardı. Zira onlara öyle deniliyor, okullar onu öğretiyordu.

Vatanından ırakta yaşayanlar için haberleşmede

yaşanan zorluk önemli bir problemdi. Onlar için olmasa bile arkada kalanlar için... Ne olmuştu, nasıllardı, sıcak bir aşları var mı idi? Onlar akıllara geldiğinde annelerin, eşlerin, çocukların boğazında lokmalar düğümleniyor, gözler meçhule, gönüller hüzne dalıyordu. Ayrılıklarına "evet" demiş de olsalar, yaptıkları şeyi çok kıymetli de bulsalar, insandı onlar. Gitmemelerini istemek, dönmelerini arzulamak başka idi, özlemek, merak etmek başka. Hayat bunlarla güzel değil miydi zaten?

Nail'in evine ilk günler bir sessizlik çökmüş, ablası Hasan ile Hüseyin'i her bahanede anne annelerine bırakmış, yokluğunun verdiği hissi bir parça da olsa bu şekilde dağıtmayı amaçlamıştı. Ahmet'in babası ve annesi, belki daha genç oldukları için biraz daha rahattılar. Yanlarında Yusufları da vardı. Fakat Yusuf onlar kadar rahat değildi. Kolay kabullenememişti ve hep özlüyordu. Çok ağlamıştı abisinin ardından. Şimdi her fırsatta onun fotoğraflarını ve notlarını karıştırıyor, ona anlatacağı şeylerin hayalini kuruyordu.

Her ailenin yüreğinde aynı duygular vardı. Hüseyin Beyin, Özcan Beyin, Serdar'ın, Kâmil'in durumu da hiç farklı değildi. Günün bir kısmını memleket haberleri alıyor, konuştukça birbirlerini daha iyi tanıma imkânı buluyorlardı.

Ramazan abilerinin üç çocuğu vardı ve üçü de okula gidiyordu. Kırk sekiz yaşındaki koca adam, memleketteki iş yerini kapatmış, o yaştan sonra yeni bir ülkeye, eski bir ülkü hatırına yollara düşmüştü. "Sana ihtiyaç var." denince duramazdı, duramamıştı. Hep

insanları sevmişti o, hep sevgi babasıydı. Çocuklar; eğitim, tarihi dostluğumuz, insanlığın kardeşliği deyince bütün zorlukları göze almış, bu enfes çağrıya âdeta rüzgâr gibi koşmuştu. İlkbahar rüzgârı gibi, meltem gibi, ışıkları gibi güneşin... Hiçbir beklentisi de yoktu. Memleketteki mal varlığı ailesini geçindirmeye rahatlıkla yeterdi. Onunki de bir kuru baştı zaten; bulursa yer, bulmazsa önceki bulduklarına sevinir, nereye olsa götürürdü. Meyveli ağaç gibi başı eğik ve mütevazıydı. Herkesle geçinebilir, hemen her gönle girebilirdi. Ondan yana problem çıkması çok zordu. İş vermeye gerek yoktu ona. İşe o koşar, her yükün altına girerdi. Cahit Bey okulun müdürü olduğu için ona özel bir itina ile davranır, elinden gelse gölgesine basmazdı. Kafasından geçeni anlar ve hemen yapardı. Bu ince insanın da, yer yer çocukları aklına gelmiyor, akşamları burnunun kemikleri sızlamıyor değildi. Hasretin güzel bir his olmadığını da kimse söyleyemezdi. Kim bilir evini, çocuklarını ne kadar zaman göremeyecek, onların eğitimi aksamasın diye ailesini kaç yıl yanına alamayacaktı.

Cahit Bey'in iki çocuğu vardı. Hanımını ve çocuklarını babasının yanına bırakmıştı. İki yaşındaki kızı her telefonu büyüklerin elinden kapıyor, babasını çağırıyordu. Betül, "Gel babası!" denilerek avutuluyordu anlaşılan. Haberler her zaman Fatih'tendi. Çocuk diliyle çocuk haberleri veriyor, o kelimeleri telaffuz ederken Cahit Bey'in içi şenleniyordu. Dört yaşındaydı. İsteklerinin arkası kesilmiyor, gördüğü her oyuncağı babasına sipariş ediyordu. Tamamdı, alacaktı babası.

Mustafa Bey'in burukluğu farklı idi biraz. Babasını kaybedeli daha bir yıl olmamıştı. Babası gitmiş, onunla birlikte annesinin de hayatının, ruhunun yarısı gitmişti. Bir boşlukta dolaşır gibiydi kadın. Otuz beş yıllık beraberlik... Kolay mı idi? Onsuz hiçbir şeyi olmamıştı ki? Hayatları bir, ümitleri birdi. Çocukları için çarpan yürekleri bir... Rahat etsin, gül kadar üzülmesin istiyor, eşini getirdikten sonra annesini de yanına almayı düşünüyordu.

Evlilerden Ramazan Beyin ailesini getirmesi mümkün değildi ama, Cahit Bey ve Mustafa Bey pekâlâ getirebilirlerdi. Birlikte görüşüp, karar verdiler. Bu, en iyisi, en doğrusu olacaktı. Onlar oraya terk etmek için gelmemişlerdi. Bütün bir ömür bir gözleri arkada olamaz, hep geriye bakamazlardı. Önlerindeki insan denizinde nesiller yakamozlar gibi cıvıl cıvıl oynarken, onların hep geçmişi yaşamaları, aşamayacakları dev dalgalarla boğuşmaları demekti. Artık geçmişten çok yarınlar vardı. İnsan kardeşlerin el ele tutuştuğu güneşli güzel günler...

Hemen ev aramaya başlandı. Evler içindeki eşyalarla birlikte kiraya veriliyordu ve talep edilen kiralar oldukça yüksekti. Petunyalı bir ailenin aylık gelirinin birkaç katı... Mecburen kabul edilecekti. Serbest piyasa ekonomisini erken öğrenmişlerdi. İki ailenin de aynı sitede oturması düşünülüyordu, fakat olmadı, bulunamadı. Farklı semtlerden iki daire kiralandı. Her ikisi de kendi durumlarına uygun olanı tercih etmişti. "Bu da ayrı bir güzellik" dedi Cahit Bey. "Aynı semtte belki çok fazla dışa açılamayacak, çok dost

edinemeyecektik. Şimdi ayrı semtlerde birçok dostlarımız, komşularımız olacak." Her şeyin bir iyi yanı yok mu idi? Çok geçmeden aileler getirildi. Artık Salih Bey ve Susen hanımın saadethanelerinden başka sıcak çorbaların kaynadığı iki ocak daha vardı.

İnşaat, tamirat, tadilat süratle devam ederken bir yandan da okul için gerekli olan araç gereçler tedarik edilmiş, Türkiye'den bir tır ile gönderilmişti. Bu Türkiye'den gelen ikinci, Nail'in ve Ahmet'in gelişinden sonraki ilk tırdı. İlk tırla inşaatta ihtiyaç duyulan malzemeler gönderilmişti. Gerekli malzemeleri bulmak çok zor, bulunanlar aşırı pahalı idi. Tıra tuvalet ve banyo malzemeleri bile yüklenmişti. İkinci tırdan inen eğitim araçları hepsinin gözlerinin yaşarmasına sebep oldu. Malzemeleri gümrüklerden geçirmek de çok zor olmuş, defalarca devlet yetkilileri ile görüşülmüş, Cahit Bey her gelişme, her adım, her ilerleme için yırtınmış, dövünmüş, parçalanmıştı. Ama olmuştu işte... Sıralar, tahtalar, masalar bu işin olacağının işaretiydi. Tekerlek buradan geriye dönmeyecekti artık. Tebeşirler bile unutulmamıştı. Geleceği yazacak beyaz toz zerreleri inci taneleri gibi azizdi. Yakaları ak, istikballeri aydın olacaktı.

Malzemeler indirildi, alt katlarda istiflendi. Yerleşim kaba işlerin büyük kısmı bitirildikten sonra yapılacaktı.

Henüz kapılar da, pencerelerin çerçeveleri de takılmamıştı. Bir marangoz atölyesine çerçeveler sipariş edilmişti ama nedense bir türlü ilerleme kaydedilemiyor, bitmiyordu. Ramazan Bey sık sık durum

hakkında Cahit Beye bilgi veriyor, "Adamlar çok yavaş çalışıyorlar" diye sitemini ifade ediyordu. Bu ağır aksak çalışma temposu karşısında ruhu daralıyor, içi bunalıyor, fakat bir çözüm bulamıyordu. Hiç aceleleri yoktu adamların. Acele etmeye, işi bitirmek için çalışmaya alışmamışlardı. Ne kadar olursa o kadar. Yıllarca o mantıkla çalışmış, hep aynı şeyi almışlardı. Niye kıpırdasınlardı ki? Çözüm Cahit Beyden bekleniyordu. O da sormayı tercih etti.

– Bir yolu yok mu?

– Bilemiyorum.

Düşüncesini söyledi.

– İşçilerin yanında atölye sahibine bir teklif sun. Her gün için bir fiyat belirle. Bir de tarih ver. İşi o günden kaç gün önce bitirirlerse o kadar ekstra para alacaklarını söyle.

– Tamam.

Fikir Ramazan Beyin hoşuna gitti. Teklifi işçilerin önünde yapacak, böylece atölyenin sahibi işçilerine bu ekstradan pay vermek zorunda kalacak, hepsi daha fazla ücret alabilmek için harekete geçecek, olanca gücü ile çalışacaktı.

– Kapılar?

Cahit Bey, çalışma tempolarını görmüştü. Yapılacak çok iş vardı ve zaman sürekli daralıyordu.

– Riske giremeyiz. Ölçüleri alalım. Kapıları Türkiye'de yaptıralım. Gelecek tıra yüklenir.

Aslan bey, günlerdir "Nasıl yapar, ne ederiz?" diye düşündüğü meselelerin çözüm yolu gösterilince rahatladı. En güzeli Cahit Beyin dediği gibiydi.

Aranda, yıllardır güzellik adına insan elinden çok fazla nasiplenemese de, çok enfes bir şehirdi. Şehir koca bir dağın eteklerinde, küçük tepelerin yamaçlarındaydı. Tepelerin kuşattığı ova şehrin merkezi olmuş, tabii güzellikler yamaçlara ve şehri ikiye bölen nehrin kenarlarına taht kurmuştu. Zeminin bakımsızlığı, yolları tabiî birer koridor haline getiren çınarların, çamların güzelliğini gölgelese de engelleyemiyor, ufku takip edenler bu güzelliği her zaman fark ediyordu. Zaten ne vardı ki kendi ayaklarına, kendi gölgesine, kendine takılacak; her zaman tam anlaşılamasa da hayatta güzellikler açık ara galip, çirkinlik yok denecek kadar mağluptu.

Nail ve Ahmet fırsat bulduklarında şehri geziyor, tanımaya çalışıyorlardı. Onların da kendi tarihleri, kültürleri, mukaddesleri, zevkleri vardı. Petunyalılar hakkında gerek anlatılanlardan, gerekse küçük muhataplıklardan genel bir kanaat sahibi olmuşlardı. Sağlam karakterli olanları çok sağlam ve güvenilir, kötüleri çok fena idi. Sokaklar sarhoştan geçilmiyordu. Dıştan bakınca bu tipler görünüyor, yakından bakıp tanıyınca temiz insanları gün yüzüne çıkıyordu. Anlatılınca anlayan, tanıyınca seven, güvenince bağlanan insanlardı. Biraz ilk buzları eritmek güç oluyordu. İnsan ilişkilerinin arasına yılların soğukluğu birikmişti ve elbette kolay değildi.

Serdar ve Kâmil şehir hakkında onlardan daha fazla bilgili idi. Bir gün dördü birlikte Nimfe tepesine çıktılar. Şehir ayaklar altındaydı. Ovayı ve şehrin etrafındaki tepelerin bir çoğunu Nimfe'den görmek

mümkündü. Mevsim son bahar olduğu için tepede esen rüzgâr insanı üşütmeye başlamıştı. Rüzgârda saçları dalgalanıyor, ruhları kanatlanıyordu. Uzun süre ayrılmadan, tepenin üzerindeki parkta oturup, aşağıları seyrettiler. Tepe zaten şehrin dışında değildi. Hem insanları hem tabiatın güzelliklerini aynı anda görmek mümkündü. Ruh, tabiatta dinleniyordu. Zaman zaman bedeni değil, dünyayı bile dar buluyor, daralıyor, âdeta kendi ihtiyacı olan sonsuzluk kokulu nefesi almak istiyor, etrafı çevrili mekanlarda bu arzusuna ulaşamıyor, sonlu olsa da sonu belirsiz göklerde, ışıktan izlerde yarasına merhemler sürüyor, ağrılarından sancılarından kurtuluyordu. İnsanın ufkunu açacak, ruhunu dinlendirecek, kendini dinlemesine, soluklanmasına yardımcı olacak böyle bir yerin varlığına sevindiler. Serdar'ın, "Üşütmeyelim" ikazı ile tepeden ayrılıp, nehrin kenarına indiler.

Başını taştan taşa vuran nehre bakıyordu gözler... Hayat akıyordu, sevgi akıyordu, merhamet akıyordu... Bir yol, bir iz bulunuyordu imdada, çatlamış dudaklara... Bir güzellik, bir ab-ı hayat götürülüyordu. Ağaçlar için, çiçekler için, böcekler için, toprak için... Kimse nasipsiz, kimse hissesiz kalmasın diye... Kıvrım kıvrım, sancılı; taşları yontacak kadar sabırlı, meyveli; karaları parlatacak, yüzleri ağartacak kadar berrak bir akış... Ucu tıkanmayan... Işıktan izleri sonsuzluğa gider gibi uzayan engin denizlere kadar... Nehir harekete, nehir güzelliğe, nehir barışa davet ediyordu. Gelmeyene gidiyor, konuşmayanla konuşuyor, vermeyene veriyordu. Nehir, miskinliğe, gayret kötürümlüğüne ve kötürümlerine "hayır!" diyordu.

İhtiyar dünyanın vakti ikindiye uzansa, gün buğulu, dumanlı bir aydınlığa bürünse de atıyordu hayatın yüreği... Ardında ne bıraktı ise bırakmış, ne fırtınalar, tipiler kaldı ise kalmış... Önüne bakıyordu nehir. Şefkatle uzanıyordu elleri... Herkesle barışık olmak, tanışık olmak, görevini yapmak ve helâlleşmek için... Çağlayanlara dönüşüp ses veriyor, küçük göllere dönüşüp cömertleşiyordu. Kalplerin sağır çağlayanları uyansın, cömert elleri uzansın diye... Bunu uzaklardan gelmiş dört genç adam dinliyordu nehrin kıyısında... Başka dinleyenlerle tanışmak için.

Nehir, şehrin adı ile anılıyordu; Aranda nehri. Aranda nehri çok geniş olmamakla birlikte derindi ve bazı yerleri oldukça süratli akıyordu. Su kenarlarındaki otlar, sazlıklar ve özellikle nilüferler dikkatlerini çekti. Çiçekleri çoktan solmuş, dökülmüştü nilüferlerin. Fakat nehrin üzerine uzanan yaprakları hâlâ kendi dilince bir şeyler anlatıyor, belki uzleti, belki sükûneti tavsiye ediyordu. Meskun yerlerden kaçıp, deryayı mesken tutarken elbette bir maksadı olmalıydı. Gönül huzurunu suyun şırıltılı bestesinde, sonsuzluğu hatırlatan sesinde yakalamıştı sanki. Tahammüle ve sabra sığınmıştı. İhtimal, beyaz yapraklı çiçeklerinin benzi atıktı ülkesinin insanı gibi. Nilüfer yalnızlığı seçse ve ona yakışsa da, aslında çiçekleri sellere kaptırmamak, Aranda'yı gülşenabada döndürüp güllerle, sümbüllerle, lalelerle, karanfillerle aynı sofraya oturup kaynaşmak daha güzeldi. Tabiatla ve zemin bahçesindeki ahenkle insanların barışması ancak böyle olabilir, ancak o zaman insan, elinin karıştığı her şeyi karıştıran bir varlık olmadığını isbat

edebilirdi. Akşamüzeri, güneş pembelikler ufkunda göz kırpmaya başlamışken coşkuyla okula döndüler. Saçlarına pembe elleri değdi güneşin... Varlık güzel, yaşamak güzel, her şey aslında güzeldi. Öyle geliyordu onlara, hayatı öyle görüyor, öyle örüyorlardı. Önemli olan güzeli aramak, onu görmeye çalışmak ve gün yüzüne çıkarmaktı. Kim bilir talihsiz bir dönem yaşamış bu insanların içlerinde, bir yerlerde saklı kalmış ne hazineler, ne güzellikler vardı.

Belletmenlerin Türkiye'den getirdikleri lise diploması üniversite tarafından kabul edilmiş, tercihlerine ve lisede bitirdikleri bölüme göre kayıtları yapılmıştı. Kâmil ve Serdar bilgisayar mühendisliğinde okumak için gelmişlerdi. Üniversiteler eğitime ekimin on beşinde başlayacaktı. O günden sonra iki işleri, iki meşgaleleri olacağını biliyorlardı. Üstesinden geleceklerinden en küçük bir tereddütleri yoktu.

Nail ve Ahmet henüz okula gidip gelmeye başlamamışlardı. Günün son ışıkları ile birlikte işler bırakılıyordu. Zira yeterli elektrik de, tesisatı da yoktu. Zaten sabah erkenden başlayan azimli çalışma herkesi bitkin düşürüyor, devama mecal bırakmıyordu. Cahit ve Mustafa Beyler akşamları evlerine gidiyorlardı artık. Mustafa Bey, kendisine eski model bir Mercedes almıştı. Evinin önü çok tekin olmadığı için gece okulda bırakıyordu. Arkada kalanlar bazen hafif bir şehir gezisine çıkıyor, çoğunluk da okulda kalmayı tercih ediyorlardı. En güvenli mekan okuldu onlar için. O gece ikisi nöbetçiydi. El ayak çekilip insanlar uykuya daldıklarında onlar da koyu bir sohbete daldılar.

Konuşmasalar uyuyacaklardı. Sessizlik koyulaştıkça her karartı bir endişe uyarıyordu. Ayakta olduklarını hissettirmek için sürekli ışığı açık tutuyor, ara sıra bahçeye çıkıp geziniyor, hırsızların iştahını kabartmak istemiyorlardı. Petunya'nın hırsızları arsızdı. Ne bulurlarsa çalabilir, alabilirlerdi. O mahrumiyet ülkesinde büyük küçük her şeye ihtiyaç vardı zaten. Bir defa hırsızın eli bir şeye değdi ise, o şeyi onun elinden koparmak hayli müşküldü. Onundu artık o şey. Yabancı bir diyarda uyanık ve cesur olmak gerekiyordu. Fakat, insan her şeye rağmen karanlıktaki hareketlerden endişeleniyor, bazen ürperiyordu. Ne olacağı belli değildi ki...

Vakit hayli ilerlemiş, saat gecenin üçüne yaklaşmıştı. Ahmet'in gözleri o ağır baskıya artık dayanamıyordu. Nail'in çocukluk hatıralarını deşmesi, şakaları, gülmeler bir vakte kadar etkili olsa da, artık tesirsiz kalmaya başlamıştı. "Sen git yat!" diyecekti ki, o, "Ben biraz uyusam." dedi. "Biraz sonra gelip kaldırırsın."

– Olur, sen rahatına bak.

Ahmet, henüz ayağa kalkmıştı ki, kapının önünde duran Mustafa Beyin arabasının farları açıldı. Dörtlüleri yanmaya başladı. Ahmet'in gözleri, farlarla birlikte parladı. Uyuklayan adamdan eser kalmamıştı. Bir anda ikisi de ayağa fırladı. Hırsızlar arabaya girmiş olmalıydılar. Sanki birbirinden duymaya, birbirlerinin sesini duymaya ihtiyaçları varmış gibi aynı şeyleri tekrarladılar.

– Mustafa Beyin arabasının ışıkları yanıyor.

– Hırsız girmiş olmalı.

Sarhoş mu idi, deli miydi, belâlı mıydı, gözü kara mıydı; bu zifiri karanlıkta nasıl bir yürekle ve cüretle, ne yapmaya çalışıyordu. Kilitli bahçe kapısını nasıl açacak, arabayı nasıl çıkaracaktı? Sesini duyacaklarını, arabanın ışıklarını fark edeceklerini düşünmüyor muydu hiç? Kısa bir süre yaşadıkları şaşkınlığın ardından hemen arabanın yanına koştular. Ne olursa olsun üzerlerine düşeni yapacaklardı.

Nail, elindeki feneri arabaya doğru tutarak yaklaştı. Şoför kapısını tuttu, çekti. O saatte ne bir polis, ne bir insan ve ne de çevrede herhangi bir hareket emaresi vardı. Sadece onlar ve arabadaki... Veya arabadakiler... Ön kapı açılmadı. Demek ki diğer kapıyı açıp binmişti. Ahmet de o kapıyı çekiyor, fakat kapı açılmıyordu. Arka kapılar, hayır, onlar da kilitliydi. İşin garibi arabanın içini net olarak göremeseler de boş gibiydi. Feneri camlardan içeriye doğru tutup, dikkatle incelediler. Farları açılan, dörtlüleri yanıp sönen arabada kimsecikler yoktu ve kapılar açılmamıştı. Zorlanmamıştı bile. Gözlerine inanamıyor, bir izah bulamıyorlardı. Mustafa Beyin arabası garip bir şekilde hareketlenmişti. Olamazdı. Nasıl izah edeceklerini, ne diyeceklerini bilemediler.

– Ramazan abiyi uyandır.

Ahmet, Ramazan Beyi uyandırmak için yukarıya koştu. Sanki gün boyu çalışan, yorulup bitkin düşen o adam değildi. Hemen uyanmış, kendisine gelmişti. Uykudan uyanan insanın mahmurluğu yoktu üzerinde. "Ben çok kolay uyanırım." derdi zaten. Merdivenlerde olanları anlattı. Ramazan Bey, bir yandan

Ahmet'i dinliyor, bir yandan da anlatılana inanamıyor, en azından onların dikkatinden kaçan farklı bir durumla karşılaşmayı bekliyordu. Demek ki, gençlerin ikisi de korkmuştu. Dilini, yolunu bilmedikleri, kimsiz kimsesiz bir ülkede elbette onlar da haklıydı.

Aşağıya indiklerinde Nail hâlâ arabanın başındaydı. Bir kez daha aynı şeyleri onun ağzından dinledi. Hayret, durum aynen onların anlattığı gibiydi. Farlar sürekli yanıyor, dörtlüler yanıp sönüyordu. Araba, olağandışı bir zamanda, izahı zor bir şekilde uyarı çekiyordu. Ne yapmalı, hangi durum karşısında dikkatli olmalıydılar? Bu cansız, bu akılsız arabanın hâl dili, sanki direksiyonunda canlı, akıllı birisi varmış gibi neler diyordu?

İçeri girdiler. Sabaha kadar farın o şekilde açık kalmasını, dörtlülerin yanıp sönmesini beklemeleri doğru olmazdı. Herhangi bir durumda tamirci bulmak oldukça güçtü. Arabanın aküsü bitsin, problem yaşansın istemiyorlardı.

– Biriniz bekleyin, diğerinizle kamyonete binip Mustafa Beyin evine gidelim. Anahtarı alıp gelelim.

Nail ve Ramazan Bey, Aranda'nın ıssız ve kimi yeri ışıksız sokaklarında Mustafa Beyin evine doğru yol almaya başladılar. Sadece sağa dönüyor, sola dönüyor, farların gösterdiği izi takip ediyor, gidiyorlardı. İkisi de hiç konuşmuyordu. Anlayacak, anlatacak bir şey yoktu. Hele bir yandan uyku, diğer yandan yorgunluk ve üzerine bu garip hâdisenin verdiği şaşkınlık çökmüşken.

– Bulabilecek misin abi?

– Bilemiyorum, bir defa gittiğim için sokakları karıştırabilirim.

Tereddütlerle, "Bir üst sokaktandı.", "Yok alt sokaktandı.", "Sola, hayır hayır sağa dönmeliyiz!" diyerek nihayetinde siteyi buldular. Bir iki yer hariç yolu çıkarmakta çok fazla güçlük yaşamamışlardı. Site uzaktan göründüğünde ikinci bir şaşkınlık daha yaşadılar. Bu defa Ramazan Bey sordu.

– Şu karşıdaki bloğun dördüncü katı değil miydi?

– Evet.

– Işıkları yanıyor.

– Uyuyakalmış olmalılar.

Siteye girdiler. Nail hemen kamyonetten indi. Koşar adımlarla merdivenleri tırmandı. Kapının ziline dokundu. Zil henüz çalmaya başlamışken Mustafa Beyin sesi duyuldu.

– Tamam hocam, geliyorum.

Gelenin Nail olduğunu nereden biliyordu? Ne diyordu, nereye geliyordu? Hemen nasıl cevap vermişti, o saatte kapının önünde mi bekliyordu? Kapının aralanacağı birkaç saniye Nail'in bütün bunları zihninden geçirmesine yetti. Hatta o birkaç saniye çok uzadı, koca bir zaman dilimi haline geldi.

Mustafa Bey, kapıyı açtı. Oldukça telâşlıydı ve elbiselerini giyinmişti. Sanki dışarı çıkacak gibi bir hali vardı. Hiçbir şey sormadı, söylemedi.

– Hemen gidelim.

– Arabanın anahtarları yanınızda mı?

– Evet.

İyi de, varsa eğer, durumdan nasıl haberi olmuştu? Bu kadar telâş niyeydi? Çalınmamış, vurulup kırılmamış, soyulmamıştı. Hem anahtarı verse onlar farları söndüremez, dörtlüleri kapatamaz mıydı? Yenge hanımı evde yalnız bırakarak o saatte nereye, niçin geliyordu? Bütün bunları soramadı Nail. Mustafa Bey soracak fırsat bırakmadı. Kapı açılınca dışarıya fırlamış, ardından koşturan Nail'i beklemeyi bile düşünmemişti.

Mustafa Bey, o gün okuldan çıktığında şehrin her zaman açık olan sebze pazarına uğramış, elini poşetlerle doldurmuş ve halk otobüsünü beklemeye başlamıştı. Eve geç kalmak istemiyordu ama, otobüslerin de ne zaman geleceği hiç belli olmuyordu. Bazen yarım saat, bir saat bekliyor, ayakta beklemekten bitap düşüyor, sıkılıyordu. Sonunda "Her ne olursa olsun." diyecek, arabasını evine götürecek, bu meşakkate daha fazla katlanamayacaktı. Kolları yorulmuş, elindekileri yere bırakmak zorunda kalmıştı ki, otobüs göründü. Kalabalık, oturacak bir yer kapabilmek için hemen ön kapıya üşüştü. Bereket, otobüs durduğunda Mustafa Bey kapının hemen önündeydi. İlk binen bir iki kişiden birisi de o idi. Arka koltuklara doğru yürüdü, tekli koltuklardan birisine oturdu. Sağına soluna dikkat ediyor, dikkat çektiğini, yabancı olduğunun fark edildiğini biliyordu. Büyük bir ihtimalle zengin birisi olarak görüyorlardı. Otobüsün ince süngerli koltuklarının derileri sökülmüş, yırtılmış, zemindeki plakalardan kimi kalkmıştı. Bazı pencerelerde cam yoktu. Engebeli yollarda çukurlara bata

çıka ilerlediler. Yanındaki pencerenin camının olmadığını otururken fark edemediğinden rüzgâr hafif hafif çarpmaya başlamıştı. Bir yandan da oraya oturduğuna, rüzgârın esişine seviniyordu. Zira kalabalık otobüse oldukça ağır bir koku yayılmıştı. Petunyalıların içme suyu tüketiminin içki tüketiminden çok az olduğu düşünülürse sebebi rahatlıkla anlaşılabilirdi o ağır kokunun... Kadınlı erkekli, kuru kırmızı çehreli, eski urbalı insanlar... Bazen şişmanlarına rastlamak da mümkündü. Şişmanları patlayacak izlenimi verecek kadar iri göbekli ve tombul yanaklı idi. Hastalıklı bir şişmanlıktı sanki. Yüzlerindeki kan nerede ise deriden dışarı çıkacak, pıhtılaşacaktı. Bu tombul simaların hangi renkte olduğuna karar vermek oldukça güçtü; koyu kırmızı da diyebilirdiniz, kahverengi de. Fakat, koyu rengin hangi tonu olduğunda karar kılınamasa da karakterler ve yaşamlar hakkında karar vermek o kadar zor değildi. İmza imza, satır satır her şey okunuyordu. Hanımların tamamı makyajlıydı. Buna özel bir itina gösteriyor, en sıkıntılı hallerde, en dar zamanlarda bile makyajsız dışarıya adım atmıyorlardı. Kalabalığın çoğu hayattan bıkmış, bezmiş gibiydi. Maksatsız insanların ölgünlüğü vardı üzerlerinde... Yıllarca varlıkları, nefes almaları bile suç olduğundan korku içlerine sinmiş, ilgisiz, tepkisiz, beklentisiz olmuşlardı. Belki sadece varlıklarının gayesi haline gelen çocukları hakkında durum böyle değildi. Babalar yine hiç garazsız çocuklarını kendi önlerinde görmek istiyor, annelerin yürekleri çocukları doğduğu günden beri bedenlerinin dışında atıyor, bir tül gibi üzerlerine titriyor, daha iyi bir gelecekleri olsun istiyorlardı.

Bu ilginin bir tarafı çoktan çöktüğü için sık sık arızalar da yaşanmıyor değildi. Zira birçok evlat için anne babanın aynı değeri ifade ettiği söylenemezdi. Otobüs sitenin önüne geldiğinde kalabalığın arasından elindeki poşetlerle sıyrılıp indi, derin bir nefes aldı. Oh, dünya vardı.

Zeynep hanım, beyinin yolunu gözlüyordu. Kimsiz, kimsesiz, arkadaşsız bir başına beklemek kolay değildi. Gurbet yalnızlık, yalnızlık çaresizlikti. Geldiği günden beri günün büyük bir bölümünü kendisi ile konuşarak geçiriyordu. Komşusu çok, ama komşusu yoktu. Tanımıyor, dillerini anlamıyor, o günlerde hiçbir ortak paydada buluşamıyordu. Daha yola çıkmadan bu akıbeti düşünmüş, "Onlar benim dilimi bilmiyorsa ben onların dilini öğrenirim." demişti. O da kendince fedakârlık yapmış, kocasını yalnız bırakmamak, bir de onları düşünerek üzülmesini engellemek istemişti. Onu, onun nezih yolunu çok seviyordu. Bu saffet, bu nezahet mümkün olsa her yere taşınmalı, her insana ondan bir hisse ayrılmalıydı. Öyle güzel bir ruh ve düşünce idi ki, o edebin bir katresi bir nesle yeter, aşkın gelirdi başından... Bilselerdi, insanların buna göklere kaldırımlar döşemekten daha fazla ihtiyacı vardı. Merhamet akmadıktan sonra pınarlar altından olsa ne çıkacaktı ki? Bütün felâketler insanlar merhameti yitirdiği için olmamış, her gelişme aleyhlerine dönüp başlarına daha büyük gailelerin açılmasını netice vermemiş miydi? Beklerdi Zeynep hanım... Değil mi ki onun ayakları böyle bir yolda tozlanıyordu. Değerdi.

Eve ilk adımını attığında yaşadığı garipliği mümkün olduğunca beyine hissettirmemeye çalışmış, gülümsemiş, "Çok güzel!" demişti. O güne kadar dantelalar, perdeler, incikler, boncuklar diye bir derdi olmamıştı genç kadının. Bu basit şeyler bir gönlün bir anlık sevinci veya burukluğu yanında bile bir kıymet ifade etmez, mesele yapmaya değmezdi. Hele yüksek ideller yanında hiç... Fakat, temizlik ruhunun rengiydi onun. Takıntı ise, takıntısıydı. O vakte kadar kimlerin nasıl kullandığını bilmediği eşyaları kullanmak hiç içine sinmiyor, kendisini ikna etmek için büyük bir mücadele veriyordu. Ama elbette ki bunu da mesele yapacak değildi. Mesele yapılan şey mesele yapılmaya değmeliydi. O da ancak ve en az, insan kıymetinde olursa mümkündü. Ertesi gün, beyi okula gitmeden yeteri kadar temizlik malzemesi aldırmış, durumunun müsaade ettiği kadar hemen işe koyulmuştu. "Yorma kendini!" demişti Mustafa Bey. "Yormam, söz." Fakat sözünü tutamamış, oldukça yorulmuştu. Silmiyor, Âdeta bütün eşyaları baştan sona yıkıyordu. Çocuğa zarar verebileceğini hissedince işi ağırdan almaya başladı. Evet, hamileydi. Hem de son ayları, daha doğrusu son günleri idi hamileliğinin... Petunya'ya gelip gelmemek hususunda uzun süre kararsız kalmış, beyi ile görüşmüş, gönlünün beyinin yanını tercih ettiğini fark etmişti. "Doğumdan sonra gidersin." diyen çok olmuştu. "Orada doğar." demişti, "Fena mı, oğlumun ülkesi Petunya olur, dostluğumuz, kardeşliğimiz perçinlenir. Sevgimiz anlaşılır."

Gelecekte onların hayatını kaleme alan bir romancı, romanın gereği olarak konuyu birkaç kişi etrafında

örgülese de, her hâlde o romanın bir tek kahramanı olamayacaktı. Zira bazen az çoktan daha çok, kolay en müşkülden daha müşkül, önemsiz görülen, en kıymetliden daha kıymetliydi.

Sadeliğin asude bahar iklimi yaşattığı bir gül bahçesinde beklendiğini bilerek dönüyordu Mustafa Bey evine... O saadetle dönüyordu. Bir melek saffeti ile kapılar açılacak, hoş gelecek, hoş karşılanacaktı. O gün de öyle oldu.

– Hoş geldin.

– Hoş bulduk.

– Nasılsınız?

– İyiyim.

– "sız" dedim!

Güldü Zeynep hanım. Bebeği kastediliyordu.

– İkimiz de iyiyiz.

Mustafa Bey, birkaç gün evvel şehrin hastanesine gitmiş, hastane hakkında bilgi almış, doktorlarla görüşmüştü. Vakit yaklaşıyordu. Türkiye'deki doktorlarının verdiği tarihe beş gün kalmıştı. O gün okuldan ayrılırken "Araba ile mi gitsem acaba, ne olur, ne olmaz." diye aklına gelmiş, kendi kendisine, "Evham yapma!" demişti, "Daha vakit var." Her şey olağan seyrinde devam ediyordu ve hiçbir problem yaşamıyorlardı.

Yemeklerini yemişler, Türkiye'den getirdikleri kan kırmızı çayı içmişler, kâh Türkiye'den, kâh okuldan, kâh doğacak çocuktan konuşmuşlardı. Adı çoktan belliydi gelecek misafirin... Filmlerde erkek olduğu belli olduktan birkaç gün sonra adı söylenmişti. O,

"Ümit" olacaktı. "Ümit Çalışkan" Petunya'da doğacaktı.

Ertesi gün, Mustafa Beyi yine birçok iş bekliyordu. Okulun resmi izinleri tamamlanınca talebe kayıtları başlayacak, duyurular, reklamlar hazırlanacaktı. Ön kaydı imtihan takip edecek, asıl kayıtlar o zaman yapılacaktı. Mustafa Bey, bir yandan inşaatta çalışırken, bir yandan da eğitimle ilgili hazırlıkları takip ediyor, çoğunu kendisi yapıyordu. Gecenin ilerleyen saatlerinde Zeynep hanım biraz rahatsızlandığını söyleyerek uyandırdı. Onun da ilk annelik tecrübesiydi.

– Hastaneye gidelim mi?

– Bilmiyorum. Biraz bekleyelim.

Sıkıntı arttıkça zaman süratle akıyordu. Her geçen dakika Zeynep Hanım'ın sancıları şiddetlenmeye başlamıştı. Saat ikiye geliyordu. Ne yapmalı, nasıl etmeli, Zeynep hanımı hastaneye nasıl yetiştirmeliydi? Büyük bir tedbirsizlik yapmıştı. Eşinin ağrıları arttıkça onun da alnından soğuk terler boşanıyor, çareler düşünüyor, bir yolunu bulamıyordu. Hastane oldukça uzaktaydı. Çevredeki insanların arabası yoktu. Olanı nasıl bulur, derdini el kol hareketleri ile nasıl izah ederdi? Gecenin bu saatinde eşini nasıl yalnız bırakır, yollara düşse ıssız sokaklarda önüne hangi hırsız, uğursuz çıkar, onların tasalluduna uğramak ona ne fayda verirdi? Genelde sakin mizaçlı olmasına, özellikle şartlar zorlaştıkça kendisini daha iyi kontrol etmesine rağmen, hanımının acı çektiğine şahit olmak, ister istemez onu da bir parça telâşlandırmıştı. Yer yer bir karabasan gibi nereden

geldiğini bilmediği olumsuz düşünceler aklını sarsa da, aslında içinde garip bir güven vardı. Güven vehmi kovuyor, sesi kuruntuyu bütünüyle kovacak kadar güçlü çıkıyordu. Şartlar bütünüyle aleyhinde görünse de bu karanlık dağılacaktı. Ah şimdi arabası yanında olsa veya arkadaşları bir sebeple onu almaya gelselerdi. Bir haberleri olabilseydi. Hemen giyinmeli, dışarıya çıkmalı, okula gitmeli, arabayı alıp gelmeli ve hanımını hastaneye kaldırmalıydı. Dışarıya çıktığında muhakkak bir kolaylık onu bulacak, o dar anlarında beklenmedik bir yerden bir el imdatlarına yetişecekti.

Kapının hemen önünde giyiniyordu ki, zil çaldı. Bir anda içi aydınlandı. "Oh" çekti. Nail gelmişti. Bakmadı, görmedi, ama biliyordu. Gelen arkadaşlarıydı. Hatta kapının önünde duran Nail kardeşiydi. Dışarıya "tamam" diye seslendikten sonra Zeynep hanımın yanına gitti, "arkadaşlar geldi" diye müjdeyi verdi ve hemen kapıyı açtı.

Nail ve Ramazan Bey olup biteni okula dönerken öğrendiler. Mustafa Bey de arabasında olanları yolda onlardan dinledi. Issız yolda mümkün olduğunca süratli gidiyor, acele ediyorlardı. Okula ulaştıklarında arabanın farları ve dörtlüleri hâlâ yanıyordu.

– Açık bırakmış olamam, dedi binerken.

Elbette açık bırakmamıştı. Nail de öyle düşünüyordu. Yoksa neden o kadar geç fark etsinlerdi. Mustafa Bey evine giderken Ramazan Bey de, Cahit Beyin evine doğru hareketlendi, onu ve hanımını alıp hemen arkalarından hastaneye yetişti.

Yeni ve terütaze bir gün doğuyordu hayata... Bir dairenin daha evvel-i bahar mevsimi başlıyor, tomurcuğun arz-ı endam-ı yaşanıyordu. Bir filiz başını çıkarıyordu topraktan. Toprak en has ve öz meyvelerinden birisini daha veriyordu. İç içe gül goncasından bir yaprak daha açılıyordu. Uzun ömürlü olması, yaprağının geç solması dilekleriyle... Hiç hazan vurmasın, hiç bora uğramasın isteniyordu yumuşak bedenine. Gözlere yeni bir sevinç, hayata yeni bir aşk, yaşamak coşkusu yayılacak, ümidin aydınlığı ufku saracaktı. Saat sabahın beş buçuğunu gösterirken rahmetin yüzü bir kez daha onlara güldü, Ümit, annesinin kucağında göründü. Bir el daha tutundu hayata... Bir ağır misafir daha karşılandı. Zayıf bir çığlık bitirdi sıkıntıyı... Ümit ağlıyor, annesi, babası, Ramazan Bey, Cahit Bey ve Çiğdem hanım gülüyordu. Ne hoş bir sevinçti doğum, ne tam bir ziyafetti varlık. Var olmak kadar güzel ne vardı? Cahit Bey için "Ümit" çok farklı bir anlam ifade ediyordu. Topraktan gelen ve Petunya üzerine düşen ilk tohumdu. Birbirini tanımanın, sevmenin ilk çekirdeği... Hayırlar diledi aileye...

– İlk öğrencimizi bulduk, dedi babasına.

– Bereket olur inşallah, dedi Ramazan Bey.

Cahit Beyin eşi Çiğdem hanım, hastaneye geldikleri andan beri sürekli Zeynep hanımın yanında, yardımındaydı. Yakınında sevdiği bir arkadaşının olması Zeynep hanıma ayrı bir güven vermiş, rahatlatmıştı. Çiğdem hanım, sık sık tutmuştu arkadaşının ellerini. Yüreğinin ferini paylaşmıştı onunla.

Artık bir an bile Ümit'sizlik yoktu. Hayatta ümit varken, ümitsizlik abesti zaten. Ümit, maksada ermenin ilk şartı, ilk adımıydı insan için. Kavuşmak ancak istemekle, istek ümitle mümkündü. İnsan ümidiyle yaşarsa istediğine ulaşıyordu. Ümitler yaşasın, gerisi gelirdi. O söz, sık tekrarlanan bir şaka idi artık. "Artık Ümit'sizlik yok."

O gün herkes bir ayrı şevkle çalıştı. Musluklar, lambalar takıldı. Lavabolar yerleştirildi. Etraf temizlendi. Gece yaşananlara kimse inanamadı, bir anlam veremedi. Olsun, sonuç güzeldi. Darda kalmış ama, bunalmamışlardı. Hüseyin Bey şaka yapıyor, sevincini ifade ediyordu.

– Gelsin, alnından öpeceğim arabanın.

Diğerleri de gülüyor, "alnından öpülesi araba" diyorlardı. Kâmil işi daha da ileri götürüyordu.

– Elleri neresi olur bu mübareğin? Ben de ellerinden öpeyim. Malum küçükler ellerinden öper.

Hüseyin Beyi göstererek devam ediyordu.

– Büyükler gözlerden...

– Sen merak etme, diyordu Nail. Hele araba bir gelsin, ben sana elinin nerede olduğunu gösteririm. Hemen ön tekerlerin orada canım... Biraz çamurlanmış ama olsun. Temiz çamur onunki. Çamurun hası.

Gün boyu doğum sevinci bir esenlik olup yüreklere yayıldı. Her biri kendince olumlu bir mana çıkardı. Bu işin sonu güzel olacaktı.

Akşamüzeri iş çıkışında uğramayı aksatmayan kadim dostları yine okulun bahçe kapısında göründü.

Ümit'in sevinci Salih Bey ve Susen hanımla da paylaşıldı. Onlar da çok sevindiklerini ifade etiler. Fakat biraz durgun bir halleri vardı. Cahit Bey anladı.

– Bir şey mi oldu?

– Evet.

Merakla bekliyorlardı. Susen hanım kocasına baktı ve söze kendisi devam etti.

– Dayımın arkadaşını bakanlıktan aldılar.

Sevincin üstüne bir kara duman çöktü. Canlar sıkıldı, eller çözüldü. İş zorlaşacak, çetin olacak gibi gözüküyordu.

– Yetiştirmeli idik.

Cahit Bey, kendi kendisine hayıflanır gibi söylemişti bu sözü. Onun ağzından dökülecek söze dikkat kesilmiş bekleyen Ramazan Bey, tasdik etmekte gecikmemiş, başını sallamıştı birkaç kez. Daha fazla ne yapabilirlerdi kimse bilemiyordu. Ama bu fırsatı değerlendirmeli, yetiştirmeliydiler.

– Yeni bakan açıklandı mı.

– Evet. Dayımla birçok konuda anlaşamayan birisi.

– Hayırlı olur inşallah.

– İnşallah.

– Biz işimize bakalım.

Cahit Beyin, bu sözü üzerine herkes yeniden işe koyuldu. Bu zorluk bir müjde, bir olur mesajı idi sanki. Herkes bir ayrı aşkla, şevkle çalışmaya devam ediyor, elindeki işi bitiren bir diğerine başlıyordu. O akşam kimsenin aklına yemek gelmedi. Karanlıktan

çalışamaz hale gelene kadar işi bırakmadılar. Hiçbir gün o kadar ısrarlı ve uzun çalışmamışlardı.

Susen hanım ve Salih Bey de o gün onlar işlerini bitirene kadar okuldan ayrılmadılar. Salih Bey iş elbiselerini giyinmemişti o gün. Üzerindeki elbiselerle çalışmaktan geri durmadı. Susen hanım, bir kız kardeş gibi su dağıttı onlara, temizlik yaptı. Akşam eve dönerlerken kardeşlerinin yüreklerine çöken üzüntünün ikisi de çok iyi farkındaydı. Hayat bir garipti. Sevinç hüzünle dengelenmiş, bir müjdenin ardından üzüntülü haber gelmişti.

O gün genç çiftin evine kara bulutlar çökmüştü. Sanki kendileri suçluyor gibi, mesul hissediyor gibi bir halleri vardı. Endişeli idiler. Bu işe onlar da kendilerini çok kaptırmış, çok inanmışlardı. Güya, "çay da çıra" oynanacaktı okulun bahçesinde. Sevgi, barış ve aydınlık, okulun sıralarında, koridorlarında, oyun sahalarında kazanacak, kazanılacaktı. Hiçbir mumun ışığında diğeriyle paylaştı diye eksilme olmazdı. Vakıa bunlar eksilse bile kendilerinden vermeye baştan razıydılar. Salih Bey, Susen hanıma "çay da çıra"yı da öğretmiş, onun da hoşuna gitmişti. Her insanın, her yörenin kendince güzel, şirin şeyleri vardı; bunu ikisi de biliyor, öğreniyor, paylaşıyorlardı. Salih Bey, sarı ve zayıf elektrik ışığının altında bir kat daha koyu görünen çayını Susen hanımın elinden teşekkürlerle alırken sordu:

– Farkında mısın?

– Neyin?

– Bizim kadar sarsılmadılar bile.

– Farkındayım.

Çaylarını yudumladılar. Neden sonra Susen hanım sesli düşünüyor gibi konuşmaya başladı.

– Böyle büyük işler metanet ve yürek ister. Öyle olmasalar, en ufak rüzgârda sarsılsa, savrulsalar buralara gelemezlerdi.

Salih Bey şaka yapmak istedi. Kendisini kastederek konuştu.

– Doğru, buralara gelmek yürek işi.

Bir yandan da eli ile kendisini gösteriyor, "Ben de onlar gibiyim" demek istiyordu.

– Tabi tabi, dedi Susen hanım, seni onlardan ayıran kim?

Saatlerce düşündü, konuştu, hâl çaresi aradılar. Müşkülat çıkabilirdi. Kolayca hallolabilirdi de... Bu işin peşini bırakmayacak, ne olursa olsun lisansiyeyi alacaklardı.

Nail ve Ahmet Petunya'ya geleli nerede ise bir buçuk ay dolmak üzere idi. Solgun yaprakları, buruk havaları ile eylül de elveda demişti. Bir ayrılık vakti idi eylül... İç sızısı, ten buruşuğu idi. Elleri eylülde titremeye başlardı insanın... Şakağına ilk ak eylülde düşerdi. Mevsim öksürür, gün yorulurdu eylülde... Ardına bakmadan gidenlerin seçtiği vakitti. Geçmişin anıldığı sofralar eylülde kurulurdu. Eylül, hem bir hüznün, hem bir umudun başlangıcı olurdu. Yaprağı önce kızarırdı çiçeklerin. Sonra kururdu damarları. Ve bir gün, ansız, apansız, bazen şiddetli, bazen çelimsiz bir rüzgârla yıkılıverirdi yere... Nazlı düşerdi,

nazlanarak düşerdi. Kendine pek yakıştıramaz gibi gönülsüz dönerdi toprağın bağrına... Sonra ayaklar geçerdi omuzlarından... Çıtır çıtır çıkardığı iniltiye kulak veren de, aldıran da olmaz, o da bir müddet daha geçince artık ağlamazdı. Ağlasa sesini kime duyurabilirdi ki? Kimi inandırabilirdi ki çok kısa bir zaman önce hayran hayran seyredilenin o olduğuna... Kimse inanmaz, kimse onun akşamında kendi batışını aramazdı. Böyleydi hayat ve böyle sürüp gidiyordu.

Aranda Üniversitesi'nde eğitim ekiminin on beşinde başlıyordu. Günler, aylar belki yıllar sonra meyvesi toplanacak bir ekimin... Öyle ya, kabak yetiştirmek için bile aylar gerekirse, köklü çınarların yetişmesi, dal budak salması, yapraklarının açması için kim bilir ne kadar sabır rengine boyalı zamana ihtiyaç vardı. Milletlerin tarihindeki onlarca yıl insan ömründeki birkaç güne ancak denk düşüyordu.

O gün, bir lise büyüklüğündeki okullarına gittiklerinde işlerinin hayli zor olduğunu bir kez daha fark ettiler. Kimsenin ne dediğini anlamıyorlardı. Kırık dökük bir İngilizce ile de olsa, ortak bir dilde buluşmak tek teselli leri idi.

– En kısa zamanda Petunyaca'yı öğrenmeliyiz, dedi Nail.

Ahmet, çoktan o kanaate varmıştı bile.

– Bence de.

– Hem İngilizce'yi, hem Petunyaca'yı öğreneceğiz. Bir anda üç dil biliyor olacağız.

Okulun bahçesinde ders saatini bekliyorlardı. Vakit

gelene kadar havadan sudan konuşuyor, ilk günün yabancılığını üzerlerinden atmaya çalışıyorlardı. Ahmet, Nail'e biraz iltifat etmek istedi.

– Senin dil problemin olduğunu bilmiyordum.

– Neden?

– İnsanlığın ortak dilini çözdüğünü zannediyordum da.

Nail, bir yandan etrafı süzüyor, bir yandan da gülüyordu.

– Ne yani, tarzancayı mı kastediyorsun? Ormanda gezer gibi bir hâlim mi var?

– Hayır, onu kastetmedim.

– Neyi kastettin?

– Kalplerin dilini bildiğini kastettim. Dilsiz kulaksız konuşmakta üstüne yoktur.

Nail, bu sözü şaka kabul ettiğinden tevazu kokan bir şey söylemedi.

–Bak, burada bir işe yaramadı.

– Onu zaman gösterecek, hele birkaç gün geçsin.

– Öyle olsun.

Lise sıralarını andıran bir sınıfa girdiler. Yaşlı, tonton bir profesör ilk derse geldi. Kendisini tanıttı. İyi dileklerini bildirdi. İngilizce konuşuyor, Nail ve Ahmet bir parça anlayabiliyordu. Sonra sınıf listesini eline aldı. Bir yere gelince incelemeyi bıraktı. Başını listeden kaldırdı. Sınıfa uzun uzun göz gezdirdi. Bir şeyler aranır gibi baktı. Gözleri Nail ve Ahmet'te takılı kaldı. Yanlarına yaklaştı. Elini uzattı, tanıştı onlarla.

Nail ve Ahmet, hocaları elini uzattığında iradesizce bir anda hocalarının ellerini öptü, başlarına götürdüler. Olur şey değildi. Onlar da bunu düşünmemiş, bir anda farkına varmadan yapmışlardı. Onun bu candan ilgisi ikisini de şaşırtmıştı. Hatta bir parça heyecanlı oldukları bile söylenebilirdi. Yanlarına kadar gelmesi onları böyle bir hürmete itmişti. Bütün sınıf onlara bakıyordu. Hoca oldukça duygulanmıştı. Yıllar sonra iki genç elini öpüyordu. Eskiden, belki elli, belki atmış yıl önce onlar da büyüklerinin elini öperdi. Tekrar kürsüsüne döndü.

– Niçin Petunya'ya geldiniz.

Nail cevap verdi.

– Petunya'yı ve sizleri çok seviyoruz hocam, onun için.

Adam, bir anda sarsılırcasına ağlamaya başladı. Bu söz içinde kabaran şeyin taşmasına yetmişti. Atmış yedi yaşındaydı. Sürgünler, istilâlar, savaşlar, ölümler, katliamlar, mahrumiyetler, kuyruklar, baskılar görmüş; çocuklarını, torunlarını bu şartlarda yetiştirmişti. Öğrenciler olan bitenden bir şey anlamıyor, fakat hissediyorlardı. Bir süre sonra sakinleşti.

– Siz bizim babalarımızın, dedelerimizin ümidi idiniz. Ben babamın, amcalarımın "Bize sadece Türklerden hayır gelir." diye konuştuklarına, "Bir ellerini uzatabilseler..." dediklerine kaç defa şahit olmuşumdur. Tarih boyu en büyük vefayı ve kardeşliği sizlerden gördük. Bir gün geleceğinizi biliyorduk. Sizlere teşekkür ederim. Ülkemize, ülkenize hoş geldiniz. Bizi tarifsiz ölçülerde bahtiyar ettiniz.

Profesör, birkaç kelime Türkçe de biliyor, bazen kelimelerin arasına serpiştiriyor, o anda gülen gözlerle gençlerin gözlerinin içine bakıyordu. "Bahtiyar" kelimesini Türkçe söylemişti. "Eski Türkçe'ye bir parça bakmıştım." diye bilgisinin kaynağını izah etti.

Okuldan ayrılırken iki genç oldukça şaşkın ve garip hislerle dolu idi. Ahmet, Nail'e takılmaya devam ediyor;

– Ben sana kalplerin dilini çözmen çok sürmez demedim mi, koca profesör birkaç dakika ancak dayanabildi, diyordu.

Olanları okulda büyük bir heyecanla anlattı, Âdeta bir kez daha yaşadılar. Hocanın gözyaşları ile ifade ettiği sözler gönüllerine yağmur yüklü bir bahar meltemi gibi düştü. Bir kez daha içleri yıkandı, ağlamaya alışkın gözlerinden damlalar süzüldü. Ne iyi etmişler de gelmişlerdi.

– Ne yaptığımızı bilemeden öptük elini, diyorlardı. Biraz fazla samimî davrandık galiba. Üniversitede olduğumuzu unuttuk.

Cahit Bey, aynı görüşte olmadığını ifade eder gibi başını iki yana salladı.

– İyi ki unutmuşsunuz, dedi. Gönlünüzden gelen en doğrusu olmuş. Bana sorarsanız profesör hâlâ elini öptüğünüz anı hayal ediyor, eline edeb bilir tertemiz dudakların değdiğine inanıyordur. Yıkamamıştır bu gün ellerini... Çok iyi yapmışsınız, çok hoş olmuş.

Ahmet söze girdi.

– Sıranın başında Nail oturuyordu. Önce o öptü, ben mecbur kaldım.

Nail, elini sevgiyle Ahmet kardeşinin omzuna attı, boynundan kendine doğru çekip sıktı biraz. Bu kadar duruluğa, nefsine pay biçmemeye hayrandı.

O günden sonra da çalışmalar süratle devam etti. Maddî işlerin çoğu bitmişti. Yıkık yerler örülmüş, sıvalar yapılmış, üzerine pırıl pırıl boyalar çekilmiş, pencereler takılmış, su ve elektrik tesisatı hemen hemen baştan sona yenilenmişti. Herkes her işten anlar hale gelmişti. "Ne iş olsa yaparım" sözü genelde "Hiçbir işi yapamam" manasına gelse de, onlar için doğru idi. Ne iş olsa yapmışlardı. Sadece kapılar kalmıştı. Onlar da Türkiye'den bekleniyordu. Masa ve sıra eksikleri de vardı. Bilgisayar ve dil laboratuarının malzemeleri de bu gelecek tıra yüklenecekti. Cahit Bey, hemen her gün Türkiye ile görüşüyor, işleri adım adım takip ediyordu.

Mustafa Bey'in derdi başka idi. O, öğretmen açığını ve öğrenci kayıtlarını düşünüyordu. Petunya'ca derslerini okutacak, güvenilir, aynı zamanda okulun Petunyalı müdür yardımcısı olabilecek bir öğretmen bulma görevini doktor Salih Beye vermişti. "Artık bu mesele benim kafamı hiç ağrıtmıyor." diyordu. "Siz düşünün." Salih Bey, çat pat öğrendiği Petunyaca'sı ile çoktan araştırmalara başlamıştı. Tabii ki yine en büyük yardımcısı eşiydi. Bir gün Cahit Beyin yanına gitti:

– Hocam, öğrenci kayıtlarını başlatmamız lâzım.

Tebessüm etti Cahit Bey:

– Dur hele, daha iznimizi bile almadık.

– Okulumuzu duyurmakta daha fazla geç kalırsak

bir yılımızın boşa gitmesinden korkuyorum. Zaten yeterince geç kaldık. Ekim başında açmalı idik.

– Endişe etme. Ekimde olmadı ise, kasım da açar, aradaki farkı da kapatırız. Hatta geçeriz bile. Yeter ki sizin içinizdeki heyecan sönmesin. Ben engellerden değil, samimîyetsizlikten, yüreksizlikten korkarım. Azmimiz sarsılmasın, gerisi kolay. Hem biliyor musun, bence şu anda okuyacak çocuğu olan bütün Petunyalılar bu okuldan haberdardır. Hatta diğerleri bile. Reklama ihtiyacımız olmayacak. Az şey mi onlar için özel okul, kolej... Benim hiç öyle bir korkum yok.

– Tamam abi.

– Fakat sen yine de sınav için hazırlıklı ol. İzin alır almaz sınav duyurumuzu yaparız.

Mustafa Bey, Cahit Beyin yanından ayrıldı. Düşünüyor, kendi kendisine konuşuyordu. Nail yanına yaklaştı.

– Mustafa abi.

Duymadı.

– Mustafa abi.

İrkildi.

– Çok düşüncelisiniz.

– Daldım biraz.

– Memlekete mi?

– Yok canım. Memleketi düşünecek halimiz mi var.

– Peki sizi böyle derin düşüncelere salan rüzgâr ne idi? Sahilden bayağı açılmıştınız da.

– Cahit Bey... Hiç sarsılmaz, hiç ümidi kırılmaz mı bu abimizin? Bildiği bir şeyler mi var? Nasıl bu kadar

emin? Sanki bütün yollar açılacak, hiçbir engelle karşılaşmayacağız. O sadece yürüyor ve üzerine düşeni yapıyor. Adım atıyor. O kadar. İnan hayranım. Ne diyebilirim ki? Sadece hayranım. Ben hiç bu hali yakalayamam her hâlde.

– Abi, rüyaya itibar eder misiniz?

– Bilmem, çok defa etmem. Neden sordun? İşimiz rüyalara mı kaldı?

– Ahmet bir rüya görmüş de...

– Nasıl bir rüya?

– Anlatmayacağıma söz verdim.

– Anlatma o zaman.

Tam o anda yanlarına Ahmet geldi. Mustafa Bey, selâmını aldı.

– Biz de tam senden bahsediyorduk.

– Beni an, çomağı hazırla.

– Güldürme bizi.

– Nasıl bahsediyordunuz?

– Bir rüya meselesi varmış.

Ahmet'in bir anda rengi değişti. Kızardı, Nail'e alınmış gibi baktı.

– Anlaşmıştık.

Nail, hiçbir şey demedi. Mustafa Beye baktı. Mustafa Bey cevap verdi.

– Anlaşmanıza yine sadık. "Anlatamam" dedi. O anda sen geldin. Ama rica ediyorum...

– Önemli bir şey değil abi. Tahtalar biraz sırtıma batmış olmalı uyurken. Garip garip şeyler işte. İnsan

gündüz ne ile meşgulse gece onu görüyor. Özel bir şey yok.

– Olsun, merak ettim.

– Nail anlatsın.

– Sitem yok bu sözde değil mi?

– Hayır, kesinlikle, o daha iyi anlatır.

Nail, Ahmet'i tanırdı. Onun anlatmasını istiyordu sadece. Kendisi ile ilgili şeyleri konuşmaktan pek hoşlanmazdı. Anlatmaya başladı.

– Rüyasında bir otomobilin arka koltuğunda oturuyormuş. Yanında ben de varmışım. Önde, şoförün yanındaki koltukta da birisi varmış. Araba süratle gidiyormuş. Bir ara şoför koltuğunun boş olduğunu fark etmiş. Paniğe kapılmış. Otomobil sağa sola sapmadan süratle ilerliyormuş. Ön koltukta oturanı bir türlü seçememiş. Araba bir aparmana doğru süratle yaklaşmış, Ahmet tam "eyvah!" diyecekken duvarlar yarılmış, içinden geçmişler. Önde oturan şahıs geriye dönmüş. Cahit Beymiş. Yine her zamanki sakin ve mütebessim çehresiyle "Endişe etmeyin!" demiş. Saatlerce Aranda sokaklarını dolaşmışız. Önümüze hangi bina çıksa yol vermiş.

– Bunu Cahit Beye anlatmadınız değil mi?

– Anlatmadık.

– Anlatmayalım o zaman. Hayra yoralım, o kadar.

Ahmet, bir şey hatırlamış gibi söze girdi.

– Bu rüyayı Ümit'in doğduğu, Susen hanımın dayısının bakanlıktan alındığı günün gecesinde görmüştüm. O gün olanları düşünerek dalmıştım uykuya.

Uyumadan önce iyi senaryo kurmuşum demek ki, rüyamda bile onu gördüm.

Mustafa Bey, yanlarından ayrılırken:

– Söylediğin gibi olabilir, dedi. Ama yine de güzel bir rüya imiş. Hiç değilse hayalini kurup, rüyasını görelim.

Bu konuşmanın üzerinden henüz birkaç gün geçmişti. Güneş batmak üzere idi. Bir gün daha ihtiyarlamış, bir gün daha asarını toplamaya başlamıştı. Yüzü kızarıyordu ayrılırken... O nezih renk, ki kimileri güzel ahlâkın rengi utanmış yüzdeki pembe renktir derler, bahçeleri, yolları, pencerelerden girip evleri boyamıştı. İşi erken bitirmişlerdi o gün. Cahit Bey, Ramazan Beyin çayını çok beğenirdi. Ellerini yüzlerini yıkamış, hemen hepsi bahçede toplanmıştı.

– Abi, tam çay içme vakti, dedi. Fakat erbabının elinden olmalı.

Ramazan Beye bir işaret yeterdi.

– Erbabı değilim ama, hemen hazırlarım hocam.

Çaylar gelmiş, herkes bulduğu bir şeyin üzerine oturmuştu. Kimi boş bir kasaya, kimi bir tahta parçasına, kimi eski bir sandalyeye... Cahit Bey yine tatlı tatlı sohbetler etmeye başlamıştı. Sanki o beyin, o şakaklar hikmet tahsildarı idi. Herkes bakar, o ötesini görür, öteyi tarardı. Marifet dererdi gün boyu zihni... "Bilginin hakkı paylaşmaktır." der, ne öğrenmişse paylaşırdı. Gönüllerine bir şey gelmesin, akılları bulanmasın, ateşleri günlük hâdiselerin rüzgârında savrulmasın diye, her dem arkadaşlarının heybesine bir

şeyler koymaya, ocaklarına bir kıvılcım atmaya çalışırdı. İyinin, güzelin aşığıydı. Çok defa, hikmetli sözlerini hikayelerle, menkıbelerle süslerdi. "Bir sohbetinde bir ömürlük ilim var." derdi Ramazan Bey onun olmadığı zamanlarda. O, temiz gönlü ile öyle görüp, öyle alırdı. O gün de yine, gül bitirmek için toprak olmak gerektiğinden bahsetmiş, insanların ve insanlığın ancak eğitimle kurtulacağını anlatmıştı. On göre insan hakikî manası ile okulda doğardı. Sıra tam bir hikayeye gelmiş, "Gencin birisi büyük bir gemi ile seyahate çıkmış." diye giriş yapmıştı ki, okulun bahçe kapısında Salih Bey ve Susen Hanım göründü. Yer gösterildi. Onlar da Cahit Beyin birikiminden zaman zaman istifade ediyorlardı. Tam öyle bir anda geldiklerini anladıkları için sükûneti tercih ettiler. Ramazan Bey, sözün önünü açmakta gecikmedi.

– Buyurun hocam.

Cahit Bey, misafirlerine tebessüm etti.

– Havadan sudan konuşuyorduk.

Salih Bey, devam etmesini rica eder gibi başını salladı.

– Lütfen.

– Evet. Denizleri, deryaları çok seven, onda hep pırıltılı izler bulup ışığında, havasında soluklanan genç adam bir deniz seyahatine çıkmış. Gemide her ülkeden, her renkten, her yaştan, her inanıştan; çekik gözlü, sarışın, beyaz, esmer, zenci, insanlar varmış. Günlerce, haftalarca okyanuslarda, değişik ülkelerin sahil kentlerinde dolaşmışlar. Her şey çok güzelmiş. Fakat bir gece ne oldu, nasıl oldu ise olmuş, gemi

denizin ortasındaki kayalıklara çarpmış ve yüzlerce yolcusu ile birlikte batmaya başlamış.

Gemi her an batıyormuş. Genç adam sonunda mecburen kendisini gecenin karanlığında azgın dalgaların arasına bırakmış. Yüzmeyi iyi bilmesine rağmen o dev dalgalarla uzun süre başa çıkamayacağını düşünüyormuş. Hemen, denize indirilirken gördüğü filikaya doğru yüzmeye başlamış. Deniz, derisine bir gizli alev salkımı düşmüş gibi kaynıyor, gecenin karanlığını canhıraş feryatlar parçalıyormuş. Ay bile sanki bu dehşeti görmemek için başını bulutlarla kapatmış; değil mehtapla, yarım hilâlle olsun ortaya çıkmamış. Tekneye yaklaştığında "Çabuk ol!" demişler, elini uzatmış, tutup çekmişler. Hemen sahile çıkmak için küreklere asılmışlar. Delikanlı küreğin başına geçmiş. Birkaç kürekten sonra kendisini toparlamış, "Arkadaşlar, biz ne yapıyoruz, bunca insanı nasıl bırakıp gideriz? Onların boğulmasına nasıl göz yumarız? Geri dönelim ve alabildiğimiz kadar alalım" demiş. Bazıları önce "Kendimizi kurtaralım" dese de, sonra onların da kalbi yumuşamış. Geri dönmüş, her iniltinin, her feryadın imdadına koşmaya, alabildiklerince almaya çalışmışlar. Ne yazık ki dev dalgalar onlar yetişemeden çoğunu çekip yutuyormuş. Artık tekne tamamen dolmuş. Mecburen yönlerini sahile çevirmişler. Ellerini uzatanların, ellerini uzatamadan geçmişler yanlarından... Onların durumunda olabileceklerini düşündükçe yürekleri sızlamış. O dehşet anında başkasının halini daha kolay hissetmiş, onlarla aynı durumu paylaşmamak için aslında ellerinde çok da bir şeylerinin olmadığını fark etmişler. Kadınlar,

ihtiyarlar, çocuklar, "Beni de..." diye bağrışıyorlarmış. Ne yazık ki teknede küçük bir ayağın basabileceği kadar bile yer kalmamış.

Bir ara, bizim genç adam kucağında yavrusu ile suya batıp çıkan bir anneyi fark etmiş. Kadın yürek parçalayan bir sesle yalvarıyor, bir şeyler diyormuş. Anlamamış genç adam, fakat tahmin etmiş. Gemidekilerden birisi kadının tercümanlığını yapmış. "Takatim kalmadı! Daha fazla sırtımda taşıyamayacağım! Beni alın demiyorum! Ne olur çocuğumu alın!" diyormuş. Teknedekiler "Üzgünüz" deyip durmuşlar. Genç adam, ısrar etmiş, "Hiç değilse çocuğu alalım!" demiş. "Olmaz!" diye diretmişler. "Alalım!" demiş, "Gerekirse ben kendimi atarım." Dilini, dinini, kimliğini bilmese de bir insanmış o... Bir çocukmuş tertemiz, bir ümitmiş yarına... Bir kişi almak çok şeymiş. O çocuk için çok şeymiş kurulmak... Genç adam bunları düşünerek ısrar etmiş ve yine kabul ettirmiş. Kadına yaklaşmışlar. Bir çıkıyor, bir batıyor, gözden kayboluyormuş kadın. Su yuttuğu, nefes almakta zorlandığı, gücünün kalmadığı belli imiş. Genç adam, olabildiğince sarkmış, onlara doğru yaklaşmış ve çocuğu bir hamle ile yakalamış kolundan... Çekip almış. Kadın dev dalgalarla boğuşurken oğlunun kurtulduğunu anlamış. Bir büyük dalga onu alıp götürürken genç adam yüzündeki sevinç ifadesini fark etmiş. Sanki tebessüm ediyormuş kadın. Genç adam, çocuğu sıkıca tutmuş ve bırakıp gitmemenin, bir hayatı olsun kurtarabilmenin mutluluğunu minnetle yaşamış. O, çocukla ilgilenirken arkadaşları teknenin yönünü çoktan sahile çevirmişler.

Cahit Bey, bir şey anlatırken söz dudaklarından değil gönlünden dökülüyordu. Onun için kulakla değil, kalple dinleniyor, onun için sözleri insanın içine işliyordu. Anlatılan hakikat, anlatan güzeldi. Hepsi duygulandı. Gönüllerinde bir kez daha sahip oldukları şeyleri fark etmenin mutluluğu uyandı. Hikayeden çıkardıkları, için için düşündükleri dersi Cahit Bey sesli olarak ifade ederek sözlerini tamamladı.

– Eğitim, insanları hayatın azgın dalgaları arasından kurtarma faaliyeti, okullar da, bu dağdağalı denizin üzerindeki gemiler ve teknelerdir. Eğitim hayat kurtarmaktan daha az önemli değildir. Bir can çok önemlidir. Bir kişi bile kurtulsa, hikayede de geçtiği gibi, onun için yaşamak kadar büyük bir şey değişecektir. Keşke birçok gemi, birçok tekne olsa da, kimse eğitimsiz, tahsilsiz kalmasa... Keşke soyuna, dinine bakmadan her ele uzatabilsek ellerimizi... Zira cehalet bütün kötülüklerin anasıdır ve cahil her hayrın düşmanıdır.

Nail ve Ahmet, Cahit Bey hikayeyi anlatırken sessizce ayağa kalmış, biten çayları tazelemişlerdi. Anlatılanları da kaçırmıyor, pür dikkat dinliyorlardı. Öyle ya, öğrenmenin bir yolu da dinlemekti.

Salih Beyin ve Susen hanımın geldikleri andan beri yüzlerinde sevinçli, neşeli bir ifade vardı. Cahit Bey,

– Sizde bir hâl var, dedi.

–Anlattığınız hikâye hoşumuza gitti, dediler.

Cahit Bey konuşurken, Salih Bey bir yandan dinliyor, bir yandan da anlatılanları hanımına tercüme ediyordu.

– Yok, sizde başka bir şey var.

Susen hanım daha fazla dayanamadı.

– Dün, eşimle birlikte yeni eğitim bakanına “hayırlı olsun” demeye gittik.

Herkes bir anda kulak kabarttı, nefesler tutuldu.

– Sonra.

– Biz bir kolej açmak istiyoruz. Petunya’ca, Türkçe, İngilizce eğitim vereceğiz dedik. Çok hoşuna gitti. Sizin adınıza yarın için randevu aldık. Gelir misiniz?

Hepsinin yüzünde güller açmıştı. Susen hanım, her zamanki mahcubiyeti ile verilecek cevabı bekliyor, fakat cevap bir türlü gelmiyordu. Salih Bey söze girdi.

– Sizden habersiz böyle bir girişimde bulunduğumuz için kusura bakmayın. Bizim dayının arkadaşı görevden alınınca çok üzüldük. İnanın günlerce yemekten iştahımız kesildi, uykularımız kaçtı. Size sormadan görüştüğümüz için bir hata yaptı isek de niyetimiz kötü değildi.

– Nereden çıkarıyorsun, dedi Cahit Bey. Biz sevincimizden ne diyeceğimizi şaşırdığımız için susuyoruz.

“Oh!”, yanlış bir şey yapmamışlardı. Uzun süren sükûneti yanlış yorumlamışlardı sadece. Rahatladılar.

Cahit Bey, Mustafa Beye döndü, gülümsedi.

– Endişe ediyordun. Şimdi sen elini çabuk tut. Biz işlerin bitmesini değil, işler bizim peşlerinden yetişmemizi bekleyecek gibi görünüyor.

Mustafa Bey, tebessümle mukabele etti, hak verir gibi başını salladı.

– Ne yapalım, dedi. Kapasitemiz bu kadar. Az alıyor, az anlıyoruz.

Bakan saat dokuza randevu vermişti. Ertesi gün büyük meydanda buluştuklarında saat sabahın sekiz buçuğu idi. Cahit Bey yanına Mustafa Beyi almıştı. Biraz heyecanlı oldukları inkâr edilemezdi. Şahsî işlerinde umursamaz olmayı karakter hâline getiren, "her şey olacağına varır" diyen bu insanlar okulla ilgili meselelere bir yareye merhem sürme hassasiyeti ile yaklaşıyordu. Okulun açılması için gerekli işlerin takibi Ümit'in doğumundan daha az hassasiyet isteyen bir mesele değildi onlar için. Heyecanlı gözler hatır faslı ile selâmlaştılar. Günün taze ışıkları ılık bir el gibi insanları uyandırıyor, çatıların, duvarların, ağaçların arasından sıyrılıp geliyordu. Kâh ışıklı bir aydınlıkta, kâh serin bir gölgelikte yürüyorlardı. Sokaklar özgürlüğe ilk adımlarını atıyor, özgürlük orada her an bir şeye takılıp tökezlemesi muhtemel çocuk gibi emekleme çağını yaşıyordu. Güne erken uyanmaya alışkın halk hala üzerlerinde geçmiş yılların şerbetli yorgunluklarını taşıyor gibi idi. Sanki orada rüzgârın, çocukların, hatta kedilerin bile acelesi yoktu. Fakat yine de yeni hayata çabuk ayak uydurmaya başladıkları söylenebilirdi. Kim bilir birkaç yıl içerisinde o sokaklar, o binalar nasıl bir hal alacak, belki evvelini bilenler tanıyamayacaklardı. Sürat çağının baş döndüren tılsımlı eli değmişti artık. Sonrası belliydi. Bir yandan yeni yeni açılmaya başlayan bakkallara, mağazalarına, yollara

kurulu tezgâhlara bakıyor, bir yandan da düşünüyorlardı. Nasıl bir insandı acaba bakan bey? Aralarında nasıl bir diyalog geçecek, kendilerini anlatmalarına fırsat verecek miydi? İlk görüşmede olumsuz bir tavır sergilemese de oldukça resmi davranmış, gönlünden geçenleri tam belli etmemişti. İkna etmek için neler demeli idiler? Ya akıl ve gönül sarayının açık kapılarını bulamaz, düşlerinin devamını çiçeklerde görmek niyetini olanca güzelliği ile izah edemezlerse... Kaç ümidin hicranına sebep olur, kaç ele ellerini uzatamadan geçip gitmek zorunda kalırlardı? Karşılarına nasıl bir çehre çıkarsa çıksın onlar her zamanki dürüstlükleri ile düşüncelerini apaçık paylaşacaklardı. Hiçbir zaman sunî olamamışlardı ve elbette bu defa da öyle olmayacaklardı. Nasılsa öyleydiler işte. Zor geçmesini bekliyor, ama yine de sonunun iyi olacağına inanıyorlardı. Yaklaşık beş dakikada bakanlığa ulaştılar. Sekretere geldiklerini haber verdiler. Şık giyimli sekreter hanım randevu defterini kontrol etti. İçeriye girip çıktı.

– Bakan bey birazdan sizi alacak.

İlk randevu onlara verilmişti. Kısa bir süre sonra sekreter hanım bakan beyin kendilerini beklediğini söyledi. Görüşme randevudan on dakika önce başlıyordu.

İçeri girdiler. Uzun salonun sonunda koltuğunda oturan bakan onları görünce seri bir şekilde ayağa kalktı. Göbekli denecek kadar şişman, saçları önden dökülmüş, açık alınlı, güler yüzlü bir insandı. Salonun hemen hemen ortasında onları karşıladı. Çok

yürekten, çok samimî bir karşılama idi bu... Susen hanım ve Salih Bey de şaşırdı. Zira onlara da ilgi göstermiş, fakat bu kadar içten davranmamıştı. Bir yandan ellerini sıkıyor, bir yandan alışamadığı belli olan bir aksanla "İyi günler, iyi günler" diyordu. Cahit Bey, bu iki kelimeyi danışmanlarından nezaket olsun diye öğrendiğini düşündü. Makamına oturdu, daha sonra onlar da gösterilen yerlere oturdular. Yine garip bir telaffuzla sordu:

– Nasılsınız?

Cahit Bey, nezaketle mukabele etti.

– Teşekkür ederim efendim, zat-ı âliniz nasılsınız?

– Ben görmekten sizi mutluyum çok.

Misafirler birbirlerine bakındılar. Bir gün önceki görüşmede tek kelime Türkçe konuşmayan bakan şimdi meramını Türkçe anlatıyordu. Şaşkınlıklarını bakan bey Petunyaca giderdi. "Yeter Türkçe bu kadar!" dedi önce ve sonra anlatmaya başladı. Eğitim Fakültesi'ni bitirmiş, Arap Dili ve Edebiyatı üzerine doktora yapmış, o dönemde biraz Türkçe'ye de merak sarmıştı. Türkiye'yi ve Türkleri çok sevdiğini ifade etti. İstanbul'a da gitmiş, hayran kalmıştı. Eski bakanın görevden alınmasına duyulan hüznün arkasından yaşadıkları bu hâdise orijinal bir denk düşme idi. Yakınları diyebilecekleri birisi bakanlıktan alınmış, yerine onca olmaz ihtimal arasından ortak payda ile görüşmeye başlayacakları birisi atanmıştı. Evet evet, bu da hoş bir denk düşmeydi. Cahit Bey, görüşmenin böyle başlamasını beklemiyordu ama tedarikli gelmişti. Bakan, İstanbul'u çok beğendiğini söylediği

anda yanındaki paketi açtı, içinden özel yapım bir İstanbul tablosu çıkardı. Harika bir şeydi. Sonra diğer paketi uzattı.

– Türkiye'den arkadaşlar göndermişler efendim. Malumunuz Türk lokumu... Kabul buyurursanız çok memnun olurum.

Bakan hediyeleri aldı. Türk milletinin nezaketine her zaman hayran kaldığını ifade etti. Randevu saatinden önce orada hazır olmaları da dikkatinden kaçmamış, onu bile önemsemiş, ciddîyetlerine ve çalışma ahlâklarına vermişti. Söz okula geldi. O da bir önceki bakan gibi böyle bir girişimin komünizmden yeni çıkan ülkeleri için ilk olduğundan bahsetti. Sözü hiç yormadı, hiç tereddütler sıralamadı, sorularla zehir hafiyelikler yapmadı. Çok makul ve çok güzel karşıladığını, elinden gelen yardımı yapacağını söyledi. Ziyaret sık sık görüşmek arzuları ile bitti. Bakan bey, hanımının da Türkleri çok sevdiğini, kendilerini tanımaktan çok memnun olacağını söyledi.

Dışarı çıktıklarında yine ve yeni bir şaşkınlık yaşıyorlardı. Hiç tanımadıkları, daha evvel hiç karşılaşmadıkları bir insan, bir bakan, nasıl ve niçin bu kadar yakınlık gösterebilir, hele eğitim gibi bir meselede nasıl bu kadar tereddütsüz destek sözü verebilirdi. Cahit Bey hepsine birden sordu:

– Sözünü tutacak mı sizce?

Salih Bey, hanımının da öyle düşündüğünden emin cevap verdi.

– Kesinlikle!

– Neden? Niçin bu kadar yakınlık gösterdi? Niye bu kadar güveniyor?

Soruyu tercüme etti Salih Bey ve hanımı cevap verdi.

– Türk olduğunuz, Türkiye'den geldiğiniz için. Mazinizden haberdar, millî karakterinizi, sizin tabirinizle bir kaşık ekşi ayranımızda gözünüzün olmadığını çok iyi biliyor. Ayrıca tecrübeli insanlar. Sizin, siz bilmeseniz de nasıl insanlar olduğunuz simanızda yazıyor. Bir an görmek karar vermek için yeter. Siz karanlıkta bile tanınacak kadar aydınsınız. Ve gözleri karanlığa alışmış insanlar ışığın en küçük bir parıltısını bile fark ederler.

Cahit Bey ve Mustafa Bey hiçbir şey diyemedi. Kadın, meseleyi çok iyi anlamış, kalbinin kulağını açmıştı. Beyinden öğrendiği "Ekşi ayran" tabiri Susen hanımın dilinde bir ayrı letafet kazanmıştı.

Meydana doğru yürüdüler. Ayrılmadan önce ayak üzeri kısa bir süre değerlendirme yaptılar. Mustafa Bey,

– Tezcanlılık saymayın ama, bu iş tamam diyebilir miyiz, dedi.

Salih Bey cevap verdi:

– Hayır.

– Neden?

Murat bey, bu olumsuz sözün kastını anlamıştı. Aynı görüşteydi. Salih Bey devam etti.

– Vali bey imzalamadan bu iş tamam diyemeyiz. Hatta bakan beyin kabulü bile vali için çok fazla anlam ifade etmez. İstemezse rahatlıkla reddedebilir.

Cahit Bey söze girdi.

– Salih Bey haklı. Burada yerel yönetimler çok güçlü. Biz hemen bakan beye dilekçemizi, gerekli evrakları ulaştıralım. Hatta eksik evraklarımız bile olabilir. Sonra tamamlarız. Bakan beyin imzasından sonra gerekeni yaparız. İşlemleri hemen başlatalım ve artık geç kalmayalım.

Susen hanım, şaka yaptı.

– Siz vali ile de bir yakınlık bulursunuz.

– Olur mu olur.

Akşamüzeri, iş çıkışı görüşmek dileği ile ayrıldılar. Salih Bey geleceklerini ifade etti.

– Bizden kurtulamazsınız.

– Sizden kurtulmak isteyen kim?

Sabah mesaisine erken başlayan arkadaşlarının gözleri işte, gönülleri gelecek haberdeydi. Su bekliyordu çatlamış dudakları... Müjdeli haberler bekliyorlardı. Kapıda göründüklerinde kimse yüzlerinden bir şey anlayamadı.

Serdar:

– Hiç sır vermez bunların suratları,dedi.

Ramazan Bey, bu ifadeyi beğenmemiş gibi baktı. Hemen başlarına toplandılar. Özcan Bey sordu:

– Ne oldu?

– Görüştük.

– O kadar mı?

Cahit Bey, biraz meraklandırmak istemişti.

– O kadar.

– Nasıl geçti?

– İyi?

Artık Ramazan Bey de dayanamadı.

– Nasıl iyi?

– İyi işte.

Sabırsızlananlar birbirine bakındı. Hüseyin Bey devam etti.

– Biz bir şey anlamadık.

Güldü Cahit Bey.

– Biz de bir şey anlatmadık zaten.

Daha fazla uzatmaya gerek yoktu. Olanları, bakanın sözlerini, tavırlarını ve hatta görünüşünü bile bütün ayrıntısı ile anlattılar. Konu yine "Bu iş tamam mı?" ya geldi. Bilmiyordu. Bunu zaman gösterecekti. Vali-nin tavrı çok önemliydi.

Birbirlerinden duyacaklarını duymuş, diyecekle-rini demişlerdi. İşlerinin başına döndüklerinde kimi kendisi ile, kimi yanındaki ile konuşmaya devam ede-cek, her iki halde de düşünecekti. Düşünceler güzel niyetlere, niyetler davranışlara dönsün diye... Herkes kendi bildiğince baharı çağıracaktı. Güzel günlerde, mutlu çocukların cıvıldadığı baharı...

Cahit ve Ramazan Bey o gün akşam, hafif serin esen bir rüzgârın altında, göklerin berrak çehresini seyre-derek sohbet ediyorlardı.

– Hocam, şu bahçenin cıvıl cıvıl talebelerle doldu-ğunu görebilecek miyiz?

– Onun için buradayız.

– Bazen, "Başarabilecek miyiz?" endişesi içime öylesine çörekleniyor ki, âdeta boğuyor beni.

– Yer yer ben de aynı endişelerle sarsılmıyor değilim. Ama ümit işte. Murat... Olmazsa, bu yolda yürümüş, niyetimizle kalmış oluruz. Seni bilemem abi... Ama benim hayatımın en güzel işi bu... Hiçbir tarafı zevklerime hoş gelmiyor. Çocuklar alışamıyorlar. Babam, annem titreyen seslerle konuşuyor telefonda... Dilini bile bilmediğim insanlarla gönül dili ile anlaşmaya çalışıyorum. Sanki birisi karşıma çıkacak, "Siz deli misiniz? Dilini bile bilmediğiniz insanları nasıl eğitecek, onlara nasıl bir şeyler öğretecek, başarılarını artıracaksınız. Siz onlarla normal konuşmaya muvaffak olamıyor, bir ekmek isteyecek kadar karşılıklı konuşamıyorsunuz. Hadi gidin işinize..." diyecek gibi geliyor. Fakat bütün bunları yapacağımızı, başaracağımızı, bir gün, hem çok yakın gelecekte bir gün Petunya'nın en başarılı okulu olacağımızı, dünya çapında Petunya'nın yüzünü ağartacak başarılara imza atacağımızı biliyor, hep o günlerin düşlerini kuruyor, tesellisi ile yaşıyorum. Bunlar nasıl olacak dersen... Şu anda tam olarak ben de bilmiyorum. Ben sadece günlük denilebilecek kadar dar bir zaman için yapmam gereken doğruları, doğru gördüğüm şeyleri yapıyorum. Böyle bir günde; imkânsızlıklardan okulların kapandığı, öğretmenlerin "Maaş alamıyoruz!" diye sık sık boykot yaptığı, çağın araç gereçlerini temin etmenin bile onlar için çok zor olduğu böyle bir zamanda bence bizim gibi eğitimcilerin yapabileceği en doğru şey, en güzel yardım, uzatılacak kardeşçe el bu idi. Herkes kendi sahasında aynı şeyleri

düşünebilir. Bu ilk düşünce ile ilk adımı attık. Doğru geldi bize... İddiamız değil, iyi olduğuna inandığımız dostane niyetlerimiz var. Fakat inan bir gün eğer geriye dönüp bakarsak hiç pişmanlık duymayacağız. En güzel günlerimiz her şeyden mahrum yaşadığımız bu günlerimiz olarak canlanacak hatıralarımızda... "Hey gidi günler" diyeceğiz. Kendimize baş kaldırdığımız, arzularımız için yaşamadığımız zafer günleri... Belki adımızı bile bilen olmayacak. Bilinmeyi arzulayanımız da... Toprağın altında da olsak onların mutluluğunu paylaşacağız. O yetecek bana, hepimize... Bir gün görecek miyiz el ele yürüyen masum çocukları bu bahçe de... Elbette abi. Hiç endişen olmasın! Hayal hakikatin anasıdır.

Gözleri karanlıkları süzüyordu. Cıvıl cıvıl bir bahçede koşuşan, oynayan, çalışan çocukların hayali aydınlatıyordu hayallerini... Dünyada insandan daha kıymetli bir varlık olmadığı için, insana verilen emekten daha kıymetlisi de olamazdı. Niçin bu kadar ümitliydiler şartlar bu kadar zorken... Çünkü, gece sabahın, kış baharın müjdesiydi. Çünkü ayrılıklar, çirkinlikler ömrünü tamamlamıştı. Çünkü her çukurun bir çıkışı, her inişin bir yükselişi vardı. Bundan sonra artık kavga yerine dostluk ve bilgi kazanacaktı. Yeter ki yüreklerin ateşi sönmemiş olsun...

Mustafa Bey, birkaç gün içerisinde resmi evrakları hazırladı. Dilekçeyi Milli Eğitim Bakanlığına verdi. Bir ilk yaşanacağı için dilekçe müdürlüğe değil, bakanlığa verilmişti. 21 Ekim'de cevabi yazı alındı. Bakanlık gerekli lisansiyeyi imzalamıştı. Sıra Valiliğin izanındeydi.

Ertesi günkü gazetelerden bazıları her nasılsa okulun açılması için verilen dilekçeyi bakanın imzaladığından haberdar olmuş ve bakana karşı çok ciddî bir aleyhte kampanya başlatmıştı. İhtimal, siyasi rakipleri bu işi kotarıyordu. Bu tepkiyi bakan bey bekliyordu ama okuldaki dokuz kişinin hiç böyle bir medya taarruzu akıllarına gelmemişti. Onlar kendilerini bir köşede duvar örüyor, sıva yapıyor görse de demek kimilerinin bakışı farklı idi. İmzanın atıldığı günün akşamında Salih Bey, Susen hanım ve Cahit Bey, bakanı ziyarete gittiler. O gayet rahattı. "Siz de rahat olun." dedi. "Tepkileri size değil, bana. Bu koltuklar kimseye kalıcı değil. Ben de o kadar kolay lokma değilim, merak etmeyin. Beni sarssalar da alaşağı edemezler."

Petunya halkının mayasının aslında çok sağlam olduğunu o gün bir kez daha fark ettiler. Fıtratları birileri bozuyordu. Yoksa cevher sapsağlam, dupduru ve hep müstakimdi.

Mustafa Bey, dilekçeyi imzadan aldıktan sonra Cahit Beye ne yapacaklarını sordu.

– Dilekçeyi valiliğe götüreyim mi?

– Hayır, birkaç gün bekleyelim.

Çalkantı birkaç gün daha devam etti. Valinin "Okul iznini imzalamam!" dediği söyleniyordu. Susen hanım:

– Gazetelerin her yazdığına inanmayın, dedi.

Özcan Bey sordu.

– Demek burada da farklı değil.

– Ne?

– Gazeteler.

– Gider valiyle de görüşürüz. Kendimizi anlatmadan pes edecek halimiz yok.

Ramazan Bey, Susen hanım gittikten sonra:

– Bu hanım kızımız, bir hanım kahraman, diyordu.

Aylardır kâh on dört kişi ile çalışmışlar, kâh dışardan tuttukları işçilerin sayısını artırmış yirmi beş kişi ile işe koyulmuşlardı. Artık sadece valilikten çıkacak imza ve Türkiye'den gelecek tır bekleniyordu. Yatakhaneler ve sınıflar ufak tefek noksanlıklar hariç hemen hemen hazırdı. Yatakhaneler hazırlandıktan sonra tahtaların üzerinde yatmaktan kurtulmuş, kendileri için de birkaç oda hazırlamışlardı. "Ben tahta yatağımı daha çok sevmiştim." diyordu Nail.

Cuma günü öğleye doğru Salih Bey aynı haberle geldi. Bakan yine görevden alınmıştı. Çok fazla beklenmedik bir haber olmadı bu onlar için. Bu biraz fazla kısa sürse de, kim uzun süre dayanabiliyordu ki? Bir ay bile dolmamıştı daha... Sabah erken uyanan, kendisini ya bir koltukta veya ayakta buluyordu. İstikrarın yakalanacağı günlere kadar da bu böyle sürüp gidecek, ihtimal idare kültürünün yerleşmesi de çok uzun sürmeyecekti.

– Dilekçe, dedi Ramazan Bey.

– Pazartesiyi bekleyelim.

Cahit Bey, olumsuz bir cevap almak istemiyordu. Fakat ilk anda "Pazartesi ne değişecek ki?" diye düşünmekten kendilerini alamadılar. Sonra hepsi de beklemeyi uygun buldu? Ne mi değişecekti? Belli mi olur. Cahit Bey, sağına soluna bakındı.

– Mustafa Bey nerelerde?

– Eve gitmişti ya.

– Ha, doğru. Akşama ona yemeğe gideceğiz, haberiniz var değil mi?

– Var.

Akşam, ev sahipleri, ağır misafirlerini, kardeşlerini büyük bir mutlulukla ve gülen gözlerle karşıladılar. Zeynep hanım, arkadaşları Çiğdem hanımla Susen hanımı da unutmamış, onları da davet etmişti. Susen hanımla aynı dili konuşmasalar da çok iyi anlaşıyorlardı. O da onlarla olmaktan oldukça memnundu. Zeynep hanımla Çiğdem hanım olabildiğince sık görüşüyor, halleşiyorlardı. O günlerde başka kimleri vardı ki? Çiğdem hanım okulun son durumunu biliyor, Zeynep hanım çok merak ediyordu. Hele Ümit kendisini bir toparlasın hemen görmeye gidecekti. Çok fazla bir yardımları dokunamadığı için hayıflanıyorlar; eşleri varlıklarının en büyük yardım olduğunu söyleyerek onları teselli ediyordu.

Mustafa Bey, umumi istek üzerine uykusundan uyanan Ümit'i getirdi. Önce Ramazan Bey aldı kucağına... Üç çocuk büyüttüğü, bu işe aşina olduğu belliydi. Sonra Cahit Bey aldı, yanağına mini minnacık bir öpücük kondurdu. Masum yavrucuk elden ele dolaşıyor, ne düşündüğü belirsiz fakat asla boş olmayan gözlerle onlara bakıyordu. Sevildiğini, sevgi ile sarıldığını, emin ellerde olduğunu kesinlikle hissediyor olmalıydı. Hiç ağlamadı. Bekârlar tereddütlü ellerle uzandılar Ümit'e... Alışkın olmadıklarından incitmek istemiyorlardı. Mustafa Bey, sofrayı hazırlarken

söz insanın dünyanın en aciz varlığı olduğu konusu etrafında dolaştı. İnsan, eli ayağı tutmayan, derdini söyleyemeyen bir varlık olarak geliyordu dünyaya... Sadece ağlayabiliyordu. Bu hali ile en narin kanaryalardan, toz kanatlı kelebeklerden, meltemden incinen güllerden bile daha zayıftı. Öyle olduğunu bilmek değil, bunu en yakınında yaşamak çok farklı idi. İnsanı alıp götürüyor, annesini, çaresizliğini hatırlatıyordu. Böyle başlayan insanın hayatı çok da farklı bitmiyordu aslında... Güçlendikçe saltanatı zayıflayan varlık insandı. Zayıfladıkça yardımına koşulan... Bu ders insandaki benlik ve kuvvet vehmine en ağır darbeleri indiriyordu. Bir ağır hediye gibi kundakta, eller üzerinde geliyor, bir ağır hediye gibi tahta kundakta eller üzerinde gidiyordu.

Yemekler memleket kokuluydu. Mustafa Bey ve Zeynep Hanım Gaziantepli olduğundan sofra Antep mezeleriyle, salatalarıyla donatılmıştı. Antep işi nohutlu, hafif ekşili çorba bir harika idi. Arkadan gelen adını tam koyamadıkları patlıcan ve et ağırlıklı sebzeli kebap da öyle... Pilavı kebabın yanına almışlardı. Odaya girdikleri andan beri aynalı dolabın önündeki tepsinin içinden onlara tebessüm eden bol cevizli kadayıf dolmasının lezzetini ancak tadanlar anlayabilirdi. Hüseyin Bey, yemeğin arkasından heyete bir teklif sunmakta gecikmedi.

– Akşam yemeklerini Mustafa abimizde yemeyi teklif ediyorum. Bizim için bu kadar yolu gelmek biraz zor olacak ama, arkadaşımızın hatırına değer.

Teklif oy birliği ile kabul edildi. Hüseyin Beyin

muzipliği üzerindeydi. Ara sıra herkesin görebileceği bir şekilde ayağa kalkıp tekrar oturmuş, "Yemekler yerleşsin, yer açılsın." demişti.

Ramazan Bey, böyle bir ziyafeti çocuklu bir annenin hazırlamasının ne kadar meşakkatli olduğunun farkındaydı. Hele o şartlarda... Yeterli mutfak malzemesine bile sahip değilken...

– Hanım kardeşimiz çok yorulmuş, çok zahmet etmiş, ellerine sağlık, dedi.

Cahit Bey, aynı sözlere iştirak etti. Susen hanım, önce çorbanın tarifini istedi. Ardından kebabın... Sonra malzemesini tam olarak anlayamadığı mezelerin... Baktı olmayacak işi kökten halletti.

– Sofradaki her şeyin tarifini istiyorum. Bize geldiğinizde damak tadınızı bozmayayım.

Cahit Bey cevap verdi.

– Sizin yemekleriniz de çok güzel. Hele börekler... Size geldiğimizde şimdiye kadar olduğu gibi yerli yemekler isteriz.

Susen hanım ısrarlıydı.

– Hayır hayır, daha çok dersler almam lâzım.

Tavşan kanı çaylardan sonra artık midelerde hâl kalmamıştı. "Ölmeyecek kadar" yiyenler vardı içlerinde. Damakları hasret kaldıkları lezzetlerle bir kez daha bayram etmişti. Ne zaman böyle bir ziyafetten kalksalar sadece "ölmeyecek kadar" yemiş olurlardı. Bu eski dervişlerin örfüne yapılan bir işaretti. Onların şiarı az yemek, az uyumak, az konuşmaktı. Yemeği ölmeyecek, hayatlarının devamına yetecek kadar az yer,

böylece nefislerini açlıkla terbiye ederlerdi. İşte bu "ölmeyecek kadar" tabiri dervişlerin az yemesinden türetilmiş cerbezeli ve nükteli bir yorumdu.

Nail, yanındaki Ahmet'e fısıldadı.

– Biraz fazla kaçırdık.

– Hayır. Biraz fazla kaçırmadık.

Nail, bu söze dudak büktü.

– Ne yani, az mı yedim demek istiyorsun.

– Hayır, çok fazla kaçırdık demek istiyorum.

Hüseyin Bey, parmakları ile saymaya başladı.

– Salih Beylere gittik, Cahit abimize gittik, Mustafa Beylere geldik, sizce halkada bir boşluk var mı?

Kimi "yok" dedi, "kimi" var.

– Var. Ramazan abimize ne zaman gidiyoruz? En tecrübeli mutfak o evdedir bence.

İç çekti Ramazan Bey.

– Keşke... Nasipse Türkiye'de.

Cahit Bey, söze girdi.

– Bakarsınız daha erken bir yolunu buluruz.

– İnşallah, dedi Aslan bey. Sonu güzel olsun da...

Hüseyin, bunu kabul etmedi.

– Bence o kadar bekleyemeyiz.

– Ya nasıl olacak?

– Bizi burada ağırlayacak. Hepimiz maklubeyi çok özledik. Ramazan abinin elinden yemek istiyoruz. Okulda bir akşam hazırlasın.

Bu teklife herkes "evet" dedi. Okul sözü geçince hanımlar kendi durumlarını merak ettiler.

– Biz ne olacağız?

Cahit Bey cevap verdi.

– Tabii ki, sizler de geleceksiniz.

Hepsinde bir ayrı hatırası olan maklubenin tadı o anda zihinlerinde canlandı. Bu o sade yemeğin tadı mı idi, oturulan sofradaki sıcak havanın mı bilinmez. Ama özel bir tadı olduğu muhakkaktı. Gecenin ilerleyen bir vaktinde ev sahibi huzur getirip huzurla dönen misafirlerini uğurladı. Sunilik yok, rekabet yok, gıybet yok, hırs yok, abes söz yok; neşe çoktu.

Zamanın ne hükmü vardı gelip geçici bir çarkın kollarında... İnsan adı konulmamış kesiksiz bire anı yaşıyor, ayna gibi akseden geçmiş gelecek duvarları arasında kendisini geniş bir zaman aralığında sanıyordu. Zaman mı her şeyi, her şey mi zamanı eritiyordu. Zaman "ilimden kudrete" geçiş hareketi miydi? Su muydu, kuş mu, iniş mi, yokuş mu? Bir suyun üzerinde parıldaması ve sonra kaybolması mıydı ışıkçıkların... İki gün geçmişti bir nefeslik zamanda... O gün Pazartesi idi. Öğleden önce... Hayır, müracaat dilekçesini verelim demedi Cahit Bey. Nail sordu Hüseyin Beye:

– Gittiler mi?

– Hayır.

Saatler geçti, nefesler tutuldu. Zamanın solukları sıkıştı. Nasıl yapacak, ne anlatacak, vali beye ne diyeceklerdi? Dilekçeyi kim götürse daha iyi olacaktı. Birkaç gün daha mı beklemeliydiler? Cahit Bey karar veremediği gibi kimse de bilemedi. Vali gerçekten "İmzalamam!" dedi ise ve imzalamazsa... Bunca emek, bunca meşakkat... Rüzgârında mı savrulacaktı bir siyasi hıncın, bir anlamsız rekabetin? Nedense

içlerden bir ses valinin imzalamayacağını söylüyordu. Cahit Bey, o gün bir odaya çekilmiş, düşünceleri ile başbaşa kalmıştı. Mustafa Beyle göz göze geldiklerinde de o konu ile ilgili tek kelime konuşmadılar. Nedense kesif bir hava ruhlarını sarmıştı. Bir doğum sancısıydı bu içtimai hayatın... Ovaların önündeki engebelerdi. Tepelerden dökülen çağlayanların müjdeli yokuşları... Olacaktı. Ama nasıl ve ne zaman? Bir yıl beklemek... Bir yıl daha beklemek, el uzatamadan... Akılları bilimin, gönülleri ahlâkın ışığında aydınlatamadan... Olmamalıydı. O gün artık vakit geçmiş, dilekçe bir sonraki güne veya günlere kalmıştı.

Gözleri hep kapıda idi. Arandalı görevlinin her ayaklanmasında içlerinde bir şeyler kıpırdıyordu. Salih Bey ve Susen hanım gelecekti o saatlerde... Artık gelmeliydiler. Gelseler ne diyeceklerdi ki sanki? Bu defa da kendiliklerinden Vali ile görüşmeye gitmiş olmasınlardı. Hayır, bu defa yapmamalıydılar. Kendi başlarına hareket etmemeleri gerektiğini anlamış olmalıydılar artık. Bu hepsinin kaderiydi.

Beklenen saatte kapının önünde göründüler. İş yerlerini kapatır kapatmaz soluğu yanlarında alıyorlardı. Ahmet ve Nail okulun kapısında karşıladı.

– Cahit Bey nerede?

– Yukarda.

Hemen merdivenlere doğru yürüdüler. Geldiklerini haber alan herkes Cahit Beyin bulunduğu odaya yöneldi. Nail, Salih Beye sordu.

– Yine bir azil mi var?

– Öyle bir şey.

Eyvah çektiler içlerinden. Kimin görevden alındığını, kimin göreve geldiğini bilemeden yeni bir tereddüt yaşadılar.

Cahit Beyin bulunduğu odaya izin isteyerek girdiler.

– Hoş geldiniz.

– Hoş bulduk.

– Yine bir görev değişikliği.

– Yok canım artık. Şaka mı yapıyorsunuz?

– Hayır çok ciddîyiz.

– Ne oldu?

– Vali bey görevden alındı.

– Çok hızlı yaşıyorlar.

– Bu günlerde böyle.

– Yerine kim geldi.

– İnanamayacaksınız.

– İnanacağız.

– Azledilen Eğitim Bakanı.

Güldü Cahit Bey. Derin bir "oh" çekti.

– Vali beyi ziyarete gidebiliriz artık.

Bahçeye çıktıklarında Kâmil, Nail'in kolunu tuttu. Gözlerine ikindi güneşinin kızıl ışığı vuruyordu. Pembe ufuklara bakarken elleri ile gözlerinin önünü perdelemek ihtiyacı hissettiler, ufuk o istikamette o kadar aydındı. Güneşe doğru bahçede yürümeye başladılar. Duvara geldiklerinde geriye döndüler.

Şimdi güneşin önünde yürüyorlardı. Bir kamera o anki görüntüyü alsa pembe bir yuvarlağın içinde kol kola yürüyen iki insan görecekti. Kâmil izah ister gibi konuştu.

– Ben bir şey anlamadım.

– Ben de çok anlamadım.

– Ne olmuş?

– Valiyi görevden almışlar.

– Şu imzalamam diyen valiyi.

– Evet.

– Yerine kim gelmiş.

– Eğitim Bakanı.

– Hangi Eğitim Bakanı?

– Okulun açılış iznini imzalayan Eğitim Bakanı.

– Şimdi, bakan olarak imzaladığı iznin altını bir de vali olarak mı imzalayacak?

– Aynen öyle olacak.

– Anlamamakta haklı imişim.

– Bence de haklıyız. Ve ben hâlâ anlayabildiğimi söyleyemem.

3

Çiçekler; varlık ırmağının gülen gözleridir hayata. Özlemidir baharın. Toprağın kesafetten, kirden arınmasıdır. Her renge hayat hakkı tanınması, her kabiliyetin kendince açması, bir başkasına aldırmamasıdır. Tahammülle yontulmasıdır sivriliklerin, kabalıkların... İçteki gizli hazinelerin gün yüzüne çıkmasıdır. Örfhaneye elleri dolu katılmaktır. "Yok"a bahaneler aramamak, ele aleme kara çalmamaktır. Şartlar zor, zemin kesif diye sızlanmamaktır. Yol bulmaktır, taştan, kayadan... Kar çiçeği kimliğinde soğuk gönüllere aldırmamaktır. Aşk diliyle sineleri yarmaktır. Bir hayat olup fışkırmaktır en olmaz kuytulardan... Sabırdır, neşedir, harekettir. Bereketidir toprağın, topraktan fışkıran sinelerin. Ümit kıvılcımıdır. Azmin ilk şavkı, buzulların ilk manivelasıdır. Gözlerin güzelle ilk kucaklaşmasıdır. Teselli pınarıdır, kabullenmektir, "gel demek"tir yüz buruşturmadan... Hasretin bittiği, kırgınlıkların çürüdüğü, acizin acize merhamet ettiği andır. Yerdekinin yerdekine merhametinin alemi, nişanı, zafer takıdır. Yayılmasıdır en güzel duyguların koku renginde... Güzel kokularla konuşmaktır.

Her çocuk toprağın avucunda açan bir çiçektir. Daha az renkli olduğunu söyleyemez, sürekli dikenlerine talip olup, dikenlerini deremezsiniz. Güllerini budayıp, dikenlerini besleyemezsiniz. Adı farklı, bahçesi farklı olabilir çiçeğin; yad diyemez, yaban diyemezsiniz. Dilini bilmiyorsunuz diye ebkem hükmünü veremezsiniz. Renkli gözlerine karalar süremezsiniz. Bakışını boğamaz, dalını kıramaz, bahçelerden kovamazsınız. İlla kendiniz gibi olmasını bekleyemezsiniz onların... Tek düzeliğe bu kadar sevdalanamaz, hayatı rengarenk yaşadığınızı unutamazsınız. Kim bilir yürekleri, idrakleri açılınca etrafa ne güzel kokular, ne rengarenk meyveler, hediyeler yayılacaktır. Bahçenin her yanındaki her çiçeğin kabiliyetleri inkişaf edince insan neviyle iftihar edecektir. Ne keşifler dökülecektir o yümünlü ellerden... Nice gözyaşına derman, nice yareye merhem saçılacaktı. Ümide hak, azme kuvvet, sevince gerekçeler verilecektir. Saykıl vurulmuş gibi parlayacaktır simalar. Az tahammül, az sevgi, az medet; çocukların dillerinin altında alemimizi şenlendirecek ne güzel güftelerin ve bestelerin var olduğunu gösterecektir.

Ne abestir, tek çiçeği kendi bahçesinde, her rengi kendi renginde vehmetmek... Böyle bir hakkı kim kendinde, nasıl bir gerekçe ile görebilir? Kime dünyaya gelirken torpilli olduğu, başkalarına merhamet edilmediği söylenmiştir? Kim vardır simasında pırıltılı bir iz, yüreğinde kudretten bir nakış taşımayan? Tahammülsüzlük, hor bakış, hiç hakkı yokken sahibinin icraatını abes görmek, tenkit etmek değil midir? Size mi sorulacaktır var edilirken? Nefesleri mi kesilmeli, suları mı kurutulmalı, vücutları mı yok edilmelidir

sizin gibi olmadıkları vehmine kapıldıklarınızın? Aynı anneden doğmaya önem verenler, aynı Sanatkârın eseri olmaya niçin önem vermezler? O daha kıymetli değil midir aslında? Her insan insan, her çiçek çiçek değil midir? Evet, güneş gibi her baş okşanmalı, her yüze gülünmelidir. O zaman çocuklar güne bakan çiçekleri gibi aydınlığa dönecektir yüzlerini.

Hangi çocuk, narin, pembe yapraklı, ince nakışlı bir orkideden daha az hassas ve daha kıymetsizdir? Kim daha düşük bir asaleti temsil ettiğini söyleyebilir bir çocuğun? Kadife kumaşlı, kiraz renkli bir gül gibi vakurdur çocuk... Tozdan kanatlı bir kelebek kadar harikadır sanatı... Fıtratı renk renk, yaprak yaprak açan papatyalardan, şekil şekil gülümseyen hercai menekşelerden daha az renkli ve kabiliyetli değildir. Leylaklar kadar güveni, zambaklar kadar kahramanlığı temsil eder. Kılıcını kuşanıp, fen ve ahlâk ilimleri ile donandığında nevruzdan daha özgür, kar çiçeklerinden daha dayanıklıdır. Onlar, lalelerin şahsiyeti ve kaliteyi temsilidir. O kadar gür seslidirler ki, ses verdiklerinde sesleri dünyayı bürür, çağları, dağları aşar. Ve zaten dağlardan yol bulan, aşılmazları aşan da çiçek simalı dünün çocuklarıdır. Hiçbir şebnem, bir çocuğun yanağındaki kadar güzel gülümsemez sabaha... Hiçbir karanfil bir çocuk kadar tatlı veya mahzun ağlayamaz. Ve hiçbir cevherin ağırlığı, o gözyaşının zerresi ile teraziye giremez, tartılamaz. Kıymettir çocuk, değerdir.

Hangi ülkenin, hangi milletin çocukları olurlarsa olsunlar; aynı şefkati, aynı sevgiyi, aynı ölçüde hak ederler. Çiçekleri, ne toprak, ne su, ne hava, ancak

bahçıvanın sevgisi yetiştirir; çocukları muallimlerin... Ve binlerce gülistana su verse bahçıvanlar beyhude; muallimlerin derdiklerini deremez, toplayamazlar.

***

Benefşe'nin içi, mavi üniformalı postacı mahallenin başında göründüğü andan beri kıpır kıpırdı. Haber bekleyen bir insanın merakı vardı gözlerinde... Gelseydi, bir gelseydi, ah gelseydi. Aranmak, ulaşılmak, muhatap alınmak güzel şeydi. Çok uzakta, bir yerlerde, sizi düşünen, size haber salan, varlığınızın farkında olan birileri var demekti bu... İlerde bir gün mektup devri kapansa da, postacılar bu işi artık başka usullerle yapsa da, o hep bir şeyleri bekleyen olacak, bundan nedense hoşlanacaktı. Bu onun için bir türlü bağdı hayata... Aramaktı. Ve ancak cansızların başkaları ile irtibatı olmazdı.

– Topa bak Benefşe. Biraz oyunla ilgilen.

Kısa bir süre kımıldandı Benefşe. Pasını attı. Postacının evlerinin bahçe kapısını açtığını görünce sahayı terk etti.

– Birazdan geliyorum.

Evet, haber, beklediği yerdendi. Sınavda başarılı olmuş, kolejde okumaya hak kazanmıştı. Eğitime on beş kasımda başlanacağı söyleniyor, hemen kaydını yaptırmak üzere okula müracaat etmesi rica ediliyordu.

– Baban gelsin, dedi annesi, akşam konuşuruz.

Benefşe, taş döşemeli yoldan arkadaşlarının yanına döndü. Mahallenin futbol sahası eski kalenin eteklerindeki düz alandı. Evlerin bulunduğu sokağın ağzı

da zaten o düzlüğe açılıyordu. Maça yeniden başladı. Fakat kafası dağılmıştı bir kere, kendisini oyuna veremiyordu. Kazanmıştı demek... Demek büyük şehirlerdeki öğrencilerden geri kalmamış, onlarla kafa kafaya girdiği sınavı başarı ile geçmişti. Kim bilir arkadaşları ne kadar imrenecek, özel okulda okuyor diye ona nasıl gıpta ile bakacaklardı. Ama daha o yaşta, daha büyüdüğünü bile fark edemeden evinden, arkadaşlarından, mahallesinden ayrılacak, Aranda gibi büyük bir şehre, yabancı bir ülkeden gelmiş insanların arasına gidecekti. Buna hazır mıydı, değer miydi onca meşakkate? Gerçi öğretmenleri onun hep en güzel yerlerde okumasını istemişler, başaracağına inandıklarını söyleyerek teşvik etmişlerdi. Sınıfın, okulun gözdelerinden birisi idi. Bu bir fırsatsa, burnunu çeker gibi çocukluk etmemeli, değerlendirmeliydi. Daha fazla oynayamayacak, kararını vermeden de arkadaşlarına bir şey açmayacaktı.

– Ben eve gidiyorum, görüşürüz.

"Nereye?" seslerine cevap vermeden sahadan uzaklaştı. Kalenin yıkık duvarlarından dağılan iri bir taşın üzerine oturdu.

Tarih ve coğrafya kitaplarındaki birkaç satırlık bilgiden hatırında kalan hayal meyal şeylerle Türkiye'yi tanıyordu. Yabancı insanlar kim bilir hangi maksatlarla ülkelerine gelip okul açmışlardı? Muhakkak ki okullarının imkânları Petunya'daki okulların çoğundan, belki de hepsinden fazlaydı. Ama katlanabilir miydi? Gazetelerin kimi haklarında olumlu, kimi olumsuz şeyler yazıyordu. Gerçekten iyi niyetli

miydiler? Ülkelerinin, kendilerinin propagandasını yapacak, onlara tepeden mi bakacaklardı? Böyle bir şeyin zerresine tahammül edemezdi ki... Yoksa iyi şeylerini alıp, imkânlarını kullanıp, beğenmediği şeyleri varsa bulaşmadan geçmeli miydi?

Aklına olur olmaz birçok şey geldi. Cevabını bulamadı çok şeyin. Onlar dünyayı, dünya onları tanımıyordu. Okulun ilk yılı olmasa daha önceki öğrencilere sorabilir, bir bilgi alabilirdi. Ama yoktu işte. İlktiler ve iş başa düşecekti.

Bir süre sonra kendi tereddütlerine kendisi de bir anlam veremedi. Özel bir okulda eğitim görecek, çağın imkânlarından faydalanacaktı işte. Deli mi idi, iradesiz mi? Yoksa her söylenene kanacak, diller ne derse desin hallerin anlattığını fark edemeyecek kadar ahmak mı? Onun bu endişeleri aslında evden, anne babasından, ablasından ayrılmaya tahammül edemeyen kalbinin hileleri mi idi acaba? Bilemiyordu. Düşünecek, konuşacak, danışacaktı.

Akşamüzeri babası zeytinlikten döndüğünde hemen okuldan gelen kâğıdı eline tutuşturdu. O çok sevindi.

– Gidecek miyim?

– Ne demek? Bu da sorulur mu? Kaçırılır mı bu fırsat?

– Bazıları olumsuz şeyler söylüyorlar.

– Boş ver. Onlar herkesi kendileri gibi sananlar. Cahil, kültürsüz adamlar. Sor bakalım Türkleri, tarihlerini, nasıl bir millet olduklarını bilen var mı içlerinde. Kendilerine hayrı olmayanların başkalarını karalaması kolay.

– Gazetelerde yazıyor baba. "Bizim paraya, işe, ekmeğe ihtiyacımız var. Dostumuz iseler bize bunları versinler." diye konuşan insanlar, aynı şeyleri dile getiren yazarlar var.

– Dış dünyaya açıldığımız, kabuğumuzu kırdığımız ilk günlerde, daha birkaç yıl evvel ilk ve en büyük yardımı onlar yapmadı mı? Para versinler, ekmek versinlermiş! Laf! Yiyin, bitirin, ya sonra? Bu okullar iyiliğin en büyüğünü ve devamlısını yapacak; size para kazanmayı, ekmek yapmayı öğretecek. Asıl yardım budur.

– Yani?

– Yani gideceksin.

– Gitmek istemezsem?

– Sen bilirsin! Benim çektiğim güçlükleri yaşamak, zır cahil adamlara bir ömür "emredersiniz!" diye katlanmak istiyorsan, sen bilirsin!

Bu "sen bilirsin" biraz, hatta biraz değil oldukça sitemliydi. Daha on dört yaşındaydı Benefşe ve çok önemli bir kavşağın, belki de hayatı ile ilgili en önemli kırılım noktalarından birinin başındaydı. Aslında tereddütsüz, pervasız bir yanı da vardı ve babası ondan çok daha farklı bir tepki beklediği için şaşkın, biraz da sinirliydi. Zira oğlu onun gözünde, gözü pek ve ufuklu idi. Ülkesi, insanı için güzel şeyler yapmak hayali ile yaşayan, okula başladığı günlerden beri hiç küçük şeylere talip olmayan Benefşe'nin tereddüdü biraz yabancı bir okul olmasından, biraz da gazetelerin yazdıklarından kaynaklanıyordu.

Kaydını babası yaptırdı ve on dört kasım günü öğleden hemen sonra evinden ayrıldı. Saçını, yanaklarını

öpmüş, okşamış, koklamıştı annesi... Defalarca... Sanki depoluyordu.

– Çok uzağa gitmiyorum anne.

– Olsun, evden gidiyorsun.

Aynı hüzünlü manzarayı ablası ile de yaşamış, uğurlamaya gelen arkadaşlarını tek tek kucaklamış, "Merak etmeyin, hafta sonları aranızdayım" demişti. Küçük şirin ilçesi Nesteren'den bu ilk çıkışı değildi elbet. Fakat hep düşündüğü ve meraklandığı geleceğinin ilk adımı ve ilk kapısı olduğunu çok iyi hissediyordu. Artık o Nesteren'in olduğundan çok yeni bir hayatın çocuğu olacak ve belki de Nesteren'in hissesi bunda çok az bir yer tutacaktı. Otobüsün camından geçtikleri tanıdık yollara bütün bunların bilincinde olarak bakıyor ve belki de işte bunu kabullenemiyor, şimdi olduğundan başkası olmayı istemiyordu. Hayatın ona kazandıracağı, onu donatacağı şeylerden, yeni dostluklardan, imkânlardan, başarılardan bile korkuyordu. Kendi olmak istiyordu. Ama kabullenmek istesin, istemesin insanın yeni şeylerle beslenerek, gelişip büyüyerek kendisi olduğunu, asıl kimliğini o zaman kazandığını çok iyi biliyordu.

Karşısına böyle pırıl pırıl, yepyeni bir binanın okul diye çıkacağını tahmin bile etmemişti. O, çağın imkânlarından istifade adına karşısına ancak birkaç yeni araç gereç çıkmasını bekliyordu, o kadar. Bu bina Aranda'nın en güzel binalarından birisi olmalıydı. İlk halini, nasıl bu hale geldiğini nereden bilsin?

Müdür yardımcısı idari binada karşıladı onları... Babasına, Türkçe bilen tercüman bir hanım aracılığı ile "Artık bize emanet, gözünüz arkada kalmasın." dedi. Sıkı sıkı sarıldı babası vedalaşırken, hiçbir şeyi düşünmemesi, merak etmemesi gerektiğini, ona çok güvendiğini söyledi. Babasını bahçe kapısına kadar uğurladı ve müdür yardımcısının kendisini emanet ettiği gençle birlikte okul binasına girdi.

Okul binasının üçüncü ve dördüncü katı erkek öğrenciler için yatakhane olarak ayrılmıştı. Kız öğrenciler için de bir yatakhane gerekiyordu. Daha okulun izni çıkmadan evvel okula yakın bir yerde kız öğrencilerin kalabileceği bir yatakhane binası aranmaya başlanmış, izin çıkar çıkmaz en uygun olanı tutulmuş, çok kısa bir sürede baştan sona elden geçirilmiş, öğrencilerin kalabileceği hale getirilmişti. Seksen öğrenciden otuz altısı kız, kırk dördü erkekti. Benefşe kalacağı kata çıkarılıyordu.

Müdür yardımcısı tanıştırırken ismini söylemiş, o da gülümseyerek elini uzatmıştı; ama Benefşe o an için hiç dikkat etmemişti. Babasının elindeki çantayı taşımak için almıştı genç. O anda ne yapmak istediğini baba oğul ikisi de anlayamamıştı. "Yardım etmek istiyor." demişti tercüman hanım. Yalnız kaldıklarında düşündü, fakat hiç kulak vermediği, artık en yakınlarının onlar olduğunu hesaba katmadığı için bir türlü çıkaramadı. Ne dese, nasıl telaffuz etse, çıkaramayacaktı. Zaten kulağına da isim oldukça garip gelmişti. Genç adam, yatakhanenin bulunduğu üçüncü kata gelindiğinde eğildi, ayakkabısını çıkardı, yandaki dolaptan ayağına

bir terlik giydi. Benefşe ona bakıyordu. Ne yapması gerektiğini anlayamamıştı. Yandaki dolaptan bir terlik de ona uzatırken, ayakkabılarını çıkarmasını işaret etti genç. Benefşe terliği giydi. Her taraf pırıl pırıl temiz, yeni, yerler halı döşeliydi. Ayakkabısını niçin çıkardığını anlayamadı. Yanına almak istedi. Genç adam, bir şeyler söyledi, nezaketle ve tebessümle elindeki ayakkabıları alıp bir başka dolaba yerleştirdi. Ne dediğini elbette ki anlamadı. Her halde bir şeylerin izahını yapıyordu. Belki o da kendi kendisine söyleniyordu. Çantasını yatağının başına kadar üşenmeden taşıdı. Yanından ayrılırken elini uzattı, gözlerinin ta içine baktı. Sanki kalpten kalbe ışıktan bir köprü kurmak, kelimesiz de olsa anlaşmak istiyordu. Samimîyetini fark etmemek imkânsızdı. Hatta o kadar farkına vardı ki, bu kadarını biraz fazla buldu. Acaba sahte miydi bütün bu sıcak tavırlar? Onu zaman gösterecekti. İşaret parmağı ile kendisini gösteriyor, "Nail" diyordu. Bir şey anlatamadığını düşünmüş gibi bir kez daha tekrarladı, "Nail." Bu defa Benefşe, sorar gibi duyduğu garip ismi tekrarladı. Nail, İngilizce "evet" dedi. Onu gösterdi sorar gibi. O cevap verdi.

– Benefşe.

Nail tekrarladı.

– Benefşe.

Benefşe, "evet" manasına başını salladı. Gülse mi idi, ağlasa mı? Oyun oynar gibi isim tekrarlamak zorunda olduğu insanlar onu nasıl yetiştirecek, nasıl bir eğitim vermeye muvaffak olacaklardı ki? Güldü kendi kendisine... Artık olan olmuş, bir defa gelmişti.

Nail, Benefşe'ye kalacağı yeri gösterdikten sonra aşağıya indi. Herkes harıl harıl çalışıyor, âdeta koşturuyordu. Ramazan Bey, dostları aracılığı ile birkaç gün içerisinde Türkiye'den bir aşçı bulmuş, hemen getirtmişti. Sınıfların sıraları, tahtaları tamamdı. Okulun girişine çok güzel bir Atatürk köşesi hazırlanmış, sınıflara aynen Türkiye'deki gibi bayrak, İstiklal Marşı ve Atatürk resimleri asılmıştı. Petunya'nın milli marşı, bayrağı, tarihi kahramanları ve devlet büyüklerinin resimleri de hemen yanlarında idi, ihmal edilmemişti. Onlar insanları seviyor, onların sevinçleri ile mutlu oluyor, kıymet verdiklerine kıymet veriyorlardı. İdari binaya girerken Cahit Bey seslendi.

– Nail.

– Efendim abi.

– Salih Bey ile birlikte kamyoneti alın. Yemekhane için tüp getirin.

– Tamam abi.

O gün, farklı bir gün olduğu için Salih Bey de oradaydı. Sabah erken saatte gelmiş, eksiklerin tedarikinde koşturuyordu. Birlikte kamyonete bindiler, direksiyona Salih Bey geçti.

– İnşallah buluruz.

– Bulamaz mıyız?

– Zor biraz. Bakalım.

Çıkıp, tüp satılan yerlerin tamamını dolaştılar. Hiçbir yerde tüp yoktu. Bu çok büyük bir sıkıntı, çok kötü bir durumdu.

– Ne yapacağız?

– Bilmem. Ama yarın seksen öğrenciye kahvaltı hazırlamamız, öğle ve akşam yemeği vermemiz lâzım.

– Gidip Cahit Beye soralım.

– Hiçbir alternatif yok mu?

– Her yere baktık. Dünden neden düşünülmedi ki bu?

– Düşünüldü. Dün Ramazan abi baktı. Ona da yarın gelir belki demişler. Ama biz bugün bir yolunu bulmalı, bir şekilde tüp tedarik etmeliyiz.

Salih Bey, bu vazgeçmez tavır karşısında dayanamadı.

– Ne yapalım, dedi, tek tek kapıları çalıp ailelerden tüp mü isteyelim?

– Gerekirse onu da yapalım.

Nail'in, bu moralini kaybetmeyen, bir yol olmalı diyen tavrı Salih Beyin çok hoşuna gitti.

– Bir yol var, dedi.

– Ne?

– Otuz beş kilometre öte de tüp gaz dolum tesisleri var. Oraya gitmek…

Nail hemen kamyonete bindi.

– Daha ne duruyoruz.

Salih Beyin korkusu oraya da geç kalmaktı. Dolum tesisi onlar gidene kadar kapanabilirdi ve açtırmak artık imkânsız olurdu.

– İnşallah geç kalmayız.

– Bu kadar erken mi kapatırlar.

– Hiç belli olmaz.

Otuz beş kilometrelik tozlu yolu Salih Beyin hatıraları ile geçirdiler. Yol bozuk, kamyonet eski idi. Korkunç bir gürültü ve uğultu çıktığı için olabildiğince yüksek sesle konuşuyorlardı. Birisinin dediğini diğeri anlamazsa sormuyordu da... Anlamayan, kafa sallıyordu. Diğeri gülümsüyordu yine duymadı diye.

Dolum tesisleri küçük bir kasabanın bir kilometre kadar dışında idi. Tesislere ulaştıklarında korktuklarına uğradılar. Olamazdı, ama olmuştu. Ne diyeceklerdi şimdi Cahit Beye? Daha ilk günden öğrencilerin karşısına böyle bir eksikle nasıl çıkacak, bunu nasıl izah edeceklerdi? Güvenlerini şimdiden sarsmaya hakları var mı idi? Nail, başını cama yaslamış, öylece kalakalmıştı. Salih Beyde de moral kalmamıştı.

– Keşke Aranda'da hiç vakit kaybetmeden doğruca buraya gelse idik.

Sesi güçlükle duyuldu Nail'in.

– Geçti artık.

– Ne yapıyoruz?

– Bilmiyorum.

– Gidelim mi?

Hiçbir şey demedi.

Salih Bey, kamyoneti çalıştırdı. Kasabaya doğru sürdü. Artık dönüyorlardı. Kasabadan tekrar geçtiler. Her yer kapalı idi. Aranda yolunda altı yedi yüz metre kadar ilerlemişlerdi ki bir kamyonun yolun kenarında durduğunu gördüler.

– İnanamıyorum, diyerek sevincini ifade etti Salih Bey.

Kamyon tüp dolu idi.

– İnşallah tüpler doludur.

– İnşallah.

Hemen kamyonun arkasına yaklaşıp durdular. Şoförün yanına gittiler. Salih Bey beş adet tüpe ihtiyaçları olduğunu, öğrencilerin mağdur olacağını anlattı, kendilerine tüp satmasını rica etti. Adam, gayet açık ve kesin cevap verdi. Sözü uzatmaya hiç niyeti yoktu.

– Hayır!

Salih Bey ısrar etti. Tekrar tekrar izah etmeye çalıştı. Mağduriyetin büyük olacağını, kendileri için istemediklerini söyledi.

– Hayır! Tüpler sayılı, satamam.

– Sat. Yarın bizim adımıza şirketine parayı ödersin.

Şoför bir türlü razı olmuyor, "Olmaz!" demekten vazgeçmiyordu. Daha fazla ısrarın faydası olmayacaktı.

Adam, onları orada bıraktı. Kamyonuna bindi ve gitti. Arkasından bakakalmışlar, Nail yıkılmıştı. Tam tüpleri bulmuşken yitirmek kabullenilir şey değildi. Onlara kamyonun bıraktığı toz bulutunda yıkanmak kaldı. Vakıa, tozu toprağı görecek halleri yoktu.

– Niçin satmadı?

– Şikayet edeceğimizden korktu her hâlde. Nedense bize tam inanmadı.

Artık ümitleri kalmamıştı. Çocukların lokmaları adedince kahvaltı onların boğazında düğümlenecek, ilk günden yaşadıkları aksaklık hepsini üzecekti. Ne gelirdi ki elden? Yoktu işte... Kaç gündür yoktu! Acaba gerçekten evlerin kapılarını çalsa, gerekirse birkaç kat fazla ücret ödemeyi teklif ederek tüplerini talep mi etseydiler? Nail'in aklından geçiyor, Salih Bey, "Bu çılgın bunu da yapar!" diye düşünüyordu. Ya kimse onlara tüplerini satmak istemezse... Ki istemezlerdi. O zaman boyunlarını büküp döneceklerdi.

Kamyoncu, yüz-yüz elli metre gitmişti ki durdu. "Gelin" diye işaret etti onlara. Ne düşündü ise düşünmüş, karar değiştirmişti. Hemen kamyonete binip yanına gittiler. Bir tane tüpü vermez iken, beş tüpü birden verdi.

– İsterseniz daha fazla alabilirsiniz, diyordu.

– Hayır, şimdilik yeter, dediler.

Sırtlarından dağlar ağırlığında bir yük kalktı. Saatlerdir, hele kamyoncu ayrılıp giderken döktükleri soğuk teri ancak kendileri bilirdi. Okula dönerken yüzleri gülüyordu.

İlk gün kız öğrencileri kalacakları binaya Ramazan Bey, Ahmet ve Kâmil götürdüler, yerleşmelerine yardımcı oldular. Çekingen tabiatından ötürü bu işten pek de hoşlandığı söylenemeyecek olan Ahmet, bunu sadece bir defa yapacağını sanmıştı. İlk günün akşamında Cahit Bey, Kâmil ile ikisini çağırdı.

– Nasıl, kızlarımızla ilgili bir sorun yok değil mi?

– Yok abi.

– Sizden bir ricam olacak.

İkisi de ricayı anlamıştı.

– Buyurun abi.

– Sizden sabahları, en azından şimdilik öğrencileri toplu halde okul binasına getirmenizi, akşam ders çıkışında götürmenizi rica edecektim. O binanın sorumlusu bundan sonra Hüseyin Bey olacak. Sizler de yardımcıları. Tamam?

Ahmet önüne bakıyordu. Kâmil cevap verdi.

– Tamam abi.

Gülümsedi Cahit Bey. Tam yanlarından ayrılıyordu ki bir şey unutmuş gibi sözünü tamamladı.

– Geceleri de giriş katına hazırladığımız odada kalacaksınız. Malum, geceleri beklemek gerekecek.

İkisi de içlerinden "eyvah" çektiler. Bu görev nedense onlara oldukça zor bir iş olarak görünüyordu.

Nail, Cahit Beyin arkasından yetişti.

– Abi, şey...

Cahit Bey, söylenecek sözü, istenecek talebi biliyordu. Meraklanmış gibi baktı ama bunu Ahmet göremedi. Ahmet, sıkılmış bir çocuk gibi parmakları ile oynuyordu.

– Buyur Ahmet.

– Ben okul binasında kalsam. Yani buradaki bir işi yapsam. Kusura bakmayın, itiraz ettiğimden değil. Ben biraz sıkılganımdır da, özellikle kızlara karşı.

Cahit Beyin cevabı çoktan hazırdı.

– Bir şey olmaz.

Nail, akşamüzeri şaka yapmakta gecikmedi.

– Hayırlı olsun yeni görevin.

– İşin yok mu senin?

– Var, arkadaşlarımın yeni işlerini tebrik etmek, hayır dilemek.

– Eksik olma, sağ ol.

İlk gece sessizliğin sesinde içlerini dinlediler. Yorgun değil, coşkuluydular. Bir rüya gerçek olmuştu onlar için. Her şey düşlerle başlamış, hayal ufkunda hayat olmuştu. Gözlerine uyku girmedi hiçbirinin. Çocuklar kadar şen, bir o kadar heyecanlıydılar. Azı gitmiş, çoğu kalmış, çoğu gitmiş azı kalmış... Daha işin başında, ilk adımında, ilk soluğundalarmış... Ne fark eder? Sonunu görmek istedikleri yoktu ki bir şeyin... Yolunu görmek, o yolda olmaktı bütün gayeleri... Çoğunu kim bitirebilmişti ki hayatın? Açmışlardı ya, çocuklar yataklarında mışıl mışıl uyuyorlardı ya, bu yetiyordu onlara. Onlar uyusundu. Birileri uyumadığı için onlar rahat uyusundu. Cahit Bey, bir sağına bir soluna döndü yatağında... "Bu gece uyumak nasip değil bana." dedi kendi kendisine. Defalarca denedi, hayır, o sükûnetli adamın gözlerine o gece uyku görünmeyecekti. Yatağından kalktı. Sessizce açtı kapıyı. Havalar da artık serinlemeye başlamıştı. Gece üşütüyordu insanı. Koridorda sessizce ilerledi. Yatakhaneleri dinledi. Herkes uykudaydı. Veya o öyle sanıyordu. Bilmiyordu ki aynı şeyi yaşayan birçok öğrenci, birçok insan vardı. Kimi merakından, kimi ilk gece olduğu için yatağını yadırgadığından, kimi sevincinden uyumamıştı. Yatakhanelerden birisinin

kapısına asılı perdenin biraz fazlaca aralık kalmış olduğunu fark etti.

Benefşe de uyuyamamıştı o gece... Hatta ağlamıştı da biraz. Üst ranzada yatan yeni tanıştığı, ama ısındığı arkadaşı Çenpa'ya sesini duyurmamaya çalışmış, gözyaşlarını yastığı emmiş, hıçkırığını yorganı dinlemişti. Ne yapsın işte yufka yürekliydi, evini, ilçesini, arkadaşlarını özlüyordu. Seviyordu annesini... Alt ranzada yatanın burnunu çekip durduğunu elbette duydu Çenpa. Fakat hiç fark ettirmedi.

Gecenin ilerleyen bir vaktinde perde sessiz hareketlerle aralandı. Benefşe uykusunda hareket ediyormuş gibi sırtını döndü, Çenpa yorganının altından geleni takip etti. İçeri süzüldü, sağına soluna bakındı adam. Yatakhaneler sekizer kişilikti. Yatakların başına yavaşça yaklaştı. Uykusunda üzerini açanların sırtını örtüyordu. Çenpa tanımıştı adamı. Bu Nail Beydi. Kendi ranzalarına doğru yaklaştığını fark edince biraz daha kıstı gözlerini. Benefşe, Nail Bey içeri girerken biraz telâşla dönmüş, sırtı açılmıştı. Şefkatli bir el güzelce omzuna kadar çekti yorganını. O an içeri girenin ne yaptığını anladı. Annesini hatırladı. O da öyle yapardı.

Cahit Bey, kapıya asılı perdenin kenarından içeriye baktığında Nail'i bir çocuğun üzerini örterken gördü. Nail, dışarıya doğru adımını atmıştı ki, koridorda Cahit Beyle karşılaştı.

– Uyku tutmadı abi, dedi Nail.

– Beni de.

Okula çok güzel bir ilgi olmuş, sınava iki yüz elli öğrenci katılmıştı. İmkânsızlıklardan ve biraz da

seçicilikten ilk seksen kişiyi alabilmişlerdi. İlgi oldukça yoğun ve olumlu idi. Hele daha yeni açılan, ortaya hiçbir başarı koymamış bir yabancı okul için bu bile büyük bir başarı idi. Halk sevmişti onları. Başarılı, temiz karakterleri, samimî, yürekten tavırları elbette ki gözlerden kaçmıyor, anlıyorlardı. Onlar için okuldaki bütün personel birer beyefendiydi. İlerde çocuklarının da olmasını umdukları, arzuladıkları bir hâlleri vardı. Kimlerin çocukları yoktu ki öğrenciler arasında? Devletin her kademesindeki siyasilerin, bürokratların, köklü tanınmış ailelerin çocukları bu yeni açılan okulu tercih etmişti. Hatta öğrenciler arasında yabancı ülke temsilciliklerinde çalışan personelin evlâtları bile vardı. Demek herkes o kadar güveniyordu.

Cahit Bey, Petunya'ya geldiği ilk günden beri Türk büyük elçiliğini ve elçiyi ziyaret ediyor, yapacağı girişimlerde fikrini soruyor, "izninizle" diyordu. Büyük elçi Burhan Bey de, her zaman bu nezaket abidesini olumlu karşılamış, tavsiyelerde bulunmuş, başarılar dilemişti. En son okulun açılış izni çıktığında elçi beyi ziyaret etmişti.

– Lisansiyeyi aldık efendim, demişti, bir emriniz olacak mı?

– Tebrik ederim. Ülkelerimiz ve çocuklarımız için hayırlı olsun.

– Müsaade ederseniz on beş kasımda eğitime başlamayı düşünüyoruz.

– Siz bir özel kurumsunuz, bizim iznimize ihtiyacınız yok.

– Bizim sizin gibi büyüklerimizin iznine, tavsiyelerine her zaman ihtiyacımız var efendim.

Görüşme bir müddet daha sürmüş, Cahit Bey, Elçi beyi okula beklediklerini söylemişti. "En kısa zamanda geleceğim" demişti büyük elçi.

Okul artık bir arı kovanını andırıyor, hareketin olduğu yerde hayatın güzellikleri görünüyordu. Bu bir tezgahtı en has cevherlerin işlendiği, arındırıldığı, donatıldığı, kabiliyetlerinin açıldığı... Hayatın rahatı da zevki de çalışmaktaydı. İnsan meyve verdiği sürece yaşıyor, meyve verince insan olduğunu anlıyordu. Artık koridorlarda yürüyenler, merdivenlerden inenler, sıralarda kitabını okuyanlar, yemek yapanlar, temizleyenler, bahçelerde gezinenler, sahada oynayanlar, kapılarda karşılayanlar, idarede çalışanlar vardı ve bu çok güzeldi. Tepeden, çatısız bir yükseklikten bakılsa bu arı kovanında mühim işler yapıldığını fark edecekti. Çok yakın bir gelecekte beyinler bilgi ile aydınlanacaktı.

Okula Petunya'ca dersine girmek üzere tecrübeli bir öğretmen alınmış, resmi işleri takip etmesi için ayrıca müdür yardımcılığı görevi verilmişti. Artık okulun biri Türk, biri Petunyalı iki müdür yardımcısı vardı. Adı Zeymuran'dı müdür yardımcısının ve İngilizce biliyor olması da ayrı bir avantajdı. İlk yıl hazırlık sınıfı olduğu için ağırlıklı olarak Türkçe, İngilizce ve Petunya'ca okutuluyor, bu branşların hocalarına çok iş düşüyor, oldukça yoruluyorlardı. Zeymuran Bey, Hüseyin Beyin yetişemediği yerlerde İngilizce derslerini de takviye ediyordu.

Okulun ders müfredatı hemen hemen Türkiye ile aynı idi. Petunya eğitim bakanlığı da müfredata olur vermiş, taleplerini bildirmişti. Talep edilen hiçbir şeyi yerine getirmemeleri mümkün değildi. İdare bu konuda çok hassas davranıyor, üzerine düşen hiçbir meselede ihmal göstermiyordu. Okulun gidişatından herkes son derece memnundu. İlk hafta kum saati süratle eridi. Akşamlar nasıl oldu, günler nasıl bu kadar çabuk geçti, kimse bilemedi. Seri bir sükûnetle herkes her şeye alışıyordu. Öğrencilerin tavırları da oldukça olumlu idi.

Göze çarpan tek eksik kapılardı. Kapılar henüz Türkiye'den gelmediğinden sınıfların kapılarına perdeler asılmıştı. Bilgisayar ve dil laboratuarı da ne yazık ki hâlâ boştu. Tır Türkiye'den çoktan yola çıkmış, bu defa da gümrükten geçmesi olağandan fazla uzamıştı. Defalarca gidildi, gelindi, yetkililerle görüşüldü. "Tamam" deniyor, fakat bir türlü mesele çözülemiyor, her nasılsa atılması gereken imzalar haftalar alıyordu. Ramazan Bey, resmi dairelerin kapılarını aşındırmaktan bitap düşmüştü. Bu yorgunluklara hiç aldırmıyordu. Okul açılmıştı ya. Güzel bir işte kendi işinde çalışıyor gibi gönlünden gele gele çalışıyordu ya, yeter. Geceleri başını yastığa koyduğunda yüreği bir güvercinin yüreği kadar hafif ve rahattı. Yatağa düşen kanatları engin maviliklerinde yoruluyordu iyi niyetlerin.

Her belletmen öğretmene bir sınıf düşmüştü. Nail en yüksek puan alan (1-A)nın belletmeniydi. Görevleri öğrencilere ihtiyaçlarında yardımcı olmak, biraz

abilik, biraz öğretmenlik yapmaktı. Sırdaş, derttaş olacaklar, her türlü olumsuzluktan kıskanacak, koruyacaklardı. Ailelerinin boşluğunu doldurmaya, en azından teselli olmaya çalışacaklardı. Etüdleri, tertip düzeni, temizliği takip edecek, sosyal ve sportif faaliyetlerde bulunacaklardı. Öğretmenler öğrencilerin derslerine, onlar dertlerine yoğunlaşacaktı. Olabildiğince, vakit bulabildiklerince…

Belletmenler kendi üniversitelerini de ihmal etmiyorlardı. Cahit Bey, derslere devam etmelerini, okullarını başarı ile bitirmelerini istemişti. Belli bir düzen sağlandıktan sonra işlerinin çok yoğun olduğu da söylenemezdi. Kendi hayatını yaşarken gerek görüldüğünde, talep edildiğinde yardımcı olmak, insanî görevini yapmak, o kadar.

İlk günler biraz sıkıntılı geçmişti. O pırıl pırıl, tertemiz halı daha ilk günden ayakkabılar altında kirlenmişti. Alışkın değillerdi. Nail, bütün öğrencilere izah etti, bir müddet sonra yatakhanelerde ayakkabısı ile dolaşan kalmadı.

Tuvalete giriyor, sonra unutuyor, ayaklarındaki terlikle ortalarda geziyorlardı. Tuvalette kullanılan terliğin bazı kirleri ve mikroorganizmaları birlikte taşıyabileceğini anlattılar. Toplu kalınan yerlerde bunun ciddî bir hastalık riski oluşturacağını söylediler. Bir süre sonra buna da alıştılar. Tek tük ihmallerin, aksaklıkların dışında…

Tuvalet adabı da kimi öğrencilerde oldukça zayıftı. Komünizm mahremiyet asaletini de yıkmış, direnenler olsa da kapılanlar da olmuştu. İlk günlerde

mecburen kapılara perdeler örtülmüş, fakat kimileri girerken kaldırdığı perdeyi ardından indirmemiş, kapılar takıldığında kapıyı kapamak aklına gelmemişti. Zaman bu garip hali de düzeltti.

Suyla arası serin olanlar vardı. Sanki uzun süredir küstüler. El yıkamak âdetiyle pek az tanışmış, ama dost olamamışlardı. Tuvaletten sonra bile bu böyle idi. Her şeyin susuzunu tercih ediyorlardı. Kimileri el yıkamak alışkanlığına uzun süre direndi. Sonra sonra umuma uymaya başladı.

Gürültü yapanlar, bağıranlar, etüdü oyun sahası sananlar, sigara, içki kullananlar vardı. Her şey bir defa söyleniyor, sonra örnek olunmaya çalışılıyordu. Yaraları kaşımak, sürekli onları görmek, onlara dokunmak yoktu onların eğitim ve ahlâk anlayışında... Yaşamak vardı. Hâl dili ile konuşmak vardı. Hatayı başa kakmamak vardı. Güzeli, doğruyu göstermek, kendi adına güzellikte, doğruda hassas olmak vardı. Nasıl bir tılsımlı el gezindi üzerlerinde, ne hangi paslı kilitleri, kapalı kapıları açtı bilinmez; birkaç hafta da çok şey değişti. Şirin bir ahenk, nezahet, nezaket yayıldı koridorlara... Gülen yüzler aydınlattı sınıfları... Kaşı gözü başkaları aleyhinde oynamayan sağlam karakterler belirdi, gün yüzüne çıktı. Kumaş, insan kumaşı olduğu için müsaitti.

Bütün bu haller daha çok kırsal kesimden gelen öğrencilerde vardı. Aynı şeyler Türkiye'de olsa çok mu farklı yaşanırdı ki sanki?

İlk hafta idi. Kâmil, Nail'in yanına geldi.

– Farkında mısın, terlikler her gün azalıyor.

– Farkındayım.

– Kim alıyor?

– Bilmem, kimseyi suçlamayalım. Görmedim.

Mustafa Beye danıştılar. Bir şekilde uyarmaları gerekiyordu. Dolaplarda arama yapılacağının duyurulmasına karar verdiler. İhtimal, kim aldı ise dolabına saklamıştı. Düşündükleri gibi yaptılar. Zeymeran bey, Nail ile birlikte bunu öğrencilere duyurdu. Tercümanlıkta ya o veya Sim hanım yardımcı oluyordu.

– Yarın dolaplarınızda idare tarafından arama yapılacak.

Aynı akşam Nail, herkes uyuduktan sonra bir öğrencinin koridora çıktığını, pencereyi açıp elindeki poşeti binanın yanındaki boşluğa attığını gördü. Sabah inip poşeti aldı. İçinde tam yirmi çift terlik vardı poşetin. Çocuk, demek sığdırabilse hepsini dolduracaktı. Akşam idarenin yaptığı aramada birkaç bira şişesi ve dergi hariç hiçbir şey çıkmadı. Okul sınırları içerisinde sarhoş edici içeceklerin yasak olabileceğini bilememişler veya önemsememişlerdi. Sigaraların saklandığı belliydi.

Sıcak tavırlar, arkadaşlıklar, yardımlar çocukların hoşuna gidiyordu. Hele eksiği olanın bunu belletmen abisinden istemesi ve onun gönüllü yardımı çok hoş şeydi onlar için. Bunlar silgi, defter, kalem gibi basit şeylerdi.

Havalar da her geçen gün soğuyor, kış her geçen gün yaklaşıyordu. Okul elektrikli sobalarla ısıtılmaya çalışılıyor, sık sık yaşanan elektrik kesintileri

çocukların geceleri üşümesine, üşütmesine neden oluyordu. Bir sabah Nail yatak odalarını kontrole çıktığında Çenpa'nın hâlâ yatağında yattığını, kahvaltıya inmediğini gördü. Birbirlerinin ne dediğini kelimesiz anladılar. Çenpa üşütmüştü ve hastaydı. Nail onu hemen revire taşıdı. Başucuna elektrikli bir soba getirdi ve doktor Salih Beyi aradı. Muayene sonuçları tahminleri doğruladı. Ateşi vardı, hâlsizdi ve sık sık öksürüyordu. Salih Beyin şefkatli elleri hastasının başını okşadı. Petunyaca "Geçmiş olsun" dedi. Nail yazılan ilâçları bir koşu alıp getirdi. O gün Çenpa'yı çok yakın takip etti. Yemeğini yatağına götürdü. Çenpa ertesi gün daha iyiydi. Bu hâdise kısa sürede bütün öğrencilerin diline düştü. Nail Beyin öz abiden yakın ilgisi, şefkati, gece uykusunu bölüp sık sık Çenpa'yı kontrolü sanki bir destanmış gibi anlatıldı.

Bu nasıl bir alâkaydı böyle? Özel doktor getirilmiş, ilâçlar alınmış, hasta bakıcı gibi başında beklenilmiş ve karşılığında bir kuruş alınmamış, hiçbir şey talep edilmemişti. "Sen iyileş yeter!" denmişti hep. Çenpa neredeyse hasta olduğuna sevinecekti. "Nail abi" dedikçe dudaklarından bir "Nail abi" daha dökülüyor, "Bu kadar iyi bir insan olamaz." diyordu. Annesini, babasını hiç aratmamıştı. Belki evinde olsa kendi haline bırakılacak, ne doktor çağırılacak, ne ilâç alınacaktı. Buna ödeyebilecek paraları da yoktu zaten. En güzeli de Nail'in bunu çok sıradan, normal bir şeymiş gibi yapmasıydı. Sanki o hiçbir şey yapmıyor, sadece olması gerekenler oluyordu.

Hüseyin Bey, Ahmet ve Kâmil kız öğrencilerin kaldığı binada kalmaya, sabah akşam onları götürüp getirmeye alışmışlardı. Hüseyin Bey, sair işlerinin yanında kız öğrencilerin yatakhanesi ile de ilgilendiği için oldukça yoğundu ve götürmek, getirmek işi tamamen Ahmet ile Kâmil'e kalmıştı. İki genç daha hayatla yeni tanışmaya başlayan bu kardeşleri ile ilgili meselelere âdeta tül gibi titriyor, hassas yaklaşıyorlardı. Onlar, o iki gence emanetti. Kendi kız kardeşleri gibi azizdi onlar için. Ailelerinin göz bebeklerini her türlü rahatsız edici şeyden sakınmak gerekiyordu. Heyhat ki herkes aynı düşünmüyor, neye nasıl ihanet etmiş olacağını kavrayamıyordu. Daha ikinci hafta dolmadan yollarını bekleyenler, sataşanlar, rahatsız edenler türedi.

İki gencin bu laubali tavırlar çok ağırlarına gidiyordu. Onlar da gençlerdi, bekârlardı. Ama başkasının izzeti ile ilgili en ufak bir muratları yoktu. Şakasından bile hoşlanmıyorlardı bir insanı pes bayağı hislerle rencide etmenin... Halbuki "Adam sende, bize ne!" diyebilirler, bıyık altından gülebilirlerdi. Evet, nefislerine en ufak bir pay çıkarsalar, zerre kadar gizli bir niyetleri olsa çıkardı gün yüzüne... Olmadı, olamazdı. Oralara, kimsenin namusuna musallat olmak için gelmemişlerdi. Bu sığmazdı kardeşlik ahlâkına. Musallat olanlar yeteri kadar musallat olmuşken, on yıllar o karanlıklar içerisinde geçmişken, bir de güvendikleri insanlardan en küçük bir kem nazar görmemeli idiler ve zaten göremezlerdi.

Her önlerine çıkanın, önlerine çıktılar. İzin vermeyeceklerini, rahatsız olduklarını gösterdiler bakışları

ile, tavırları ile. Geçip gittiler hep… Fakat bu böyle olmayacaktı. Daha nereye kadar sürecekti bu hâl?

Bir gün etraflarında eli sopalı gençler geziniyordu, bir başka gün bıçaklılar. Gülüyor, ağız göz eğiyor, el kol hareketi yapıyorlardı. Ahmet, cuma gününün sabahında hazırlık yaparken buldu Kâmil'i.

– Ne yapıyorsun?

– Akşama hazırlanıyorum.

– Bırak, başka bir yolunu buluruz.

– Nasıl?

– Bilmiyorum. Cahit abiye gençlerin artık çok ileri gitmeye başladıklarını söyleriz.

– Haberi yok mu rahatsız ettiklerinden?

– Var ama, bu kadar ileri gittiklerini bilmiyor. O, belki de o gün denk gelen bir iki gencin çirkin tavrı sandı.

– Belki de. Ama ben yine de yanıma bunu alacağım.

– Alma. Bizim sopa ile işimiz yok. Bir kolayını buluruz elbet.

Kâmil, kendisine güzel bir sopa hazırlamıştı. Biraz gözdağı vermek, "Artık bizi de, kendi milletinizin evlatları olan kendi kızlarınızı da rahat bırakın." demek istiyordu. Yapmadı, yapsa da eli biralı serserilerle bu yolla başa çıkılacak gibi değildi.

Akşam, yine bir grup çıktı karşılarına. Yolun kenarına dizilmiş, onlarla beraber yürüyorlardı. Ahmet, güzel güzel konuşmaya niyet etti. Birkaç kelimecik

Petunya'cası ile bir şeyler diyecekti. Gruba sözlerinin geçtiğini düşündüğü arabalı gençlere doğru yöneldi. Bir anda araba tam gaz üzerine doğru gelmeye başladı. Bu kadar şuurunu yitirmiş, ne yaptığından habersiz olamazlardı ama, oluyordu işte. Kaderin ne garip bir cilvesi idi ki, Petunyalı kız çocuklarını, Petunya'nın bir kısım art niyetli gençlerinden korumak işi Türkiyeli iki gence düşüyordu. Ahmet, önce duraladı, hiç şakalarının olmadığını anlayınca kaçmaya başladı. Takip ettiler. Sıkıştırdılar. Ezilmekten iki duvarın kesiştiği köşeye sığınarak kurtuldu. Arabadan inmediler. Her hâlde "Bu ders size yeter, bize karışmayın." demek istemişlerdi. Mesele çığırından çıkmıştı artık. Kızları yatakhaneye bırakır bırakmaz soluğu Cahit Beyin yanında aldılar. Cahit Bey iki genci sakinleştirdi. Böyle şeylerin olabileceğini, hep birlikte sabretmeleri gerektiğini ve bu türlü şeyleri ta baştan göze aldıklarını söyledi. Kararlıydı.

– Ben bu meseleyi yarın hallederim. Siz üzülmeyin ve zerre kadar tereddüdünüz olmasın.

Pazartesi sabahı iki genç yine görevlerinin başında idiler. Tıpkı bütün gece olduğu gibi. Korksalar da üzerlerine düşeni yapmaktan geri durmazlardı ve durmayacaklardı. O sabah rahatsız eden olmadı. Zaten genellikle sabahları değil akşamları geliyorlardı. Gariptir ki akşam da önlerine kimsecikler çıkmadı. Ertesi sabahı beklediler merakla. Hayır, kimse yoktu. Cahit Beyle karşılaştıklarında onlar ona bir şeyler soracakken o sordu.

– Nasıl, problem yok değil mi dünden bu yana.

– Yok.

Gülümsedi.

– Ben Hüseyin abinize biraz evvel söyledim. Bundan sonra öğrenciler kendileri gidip gelecekler. Artık sizin her sabah götürüp, her akşam getirmenize gerek yok. Zaten ben bunu kısa bir süre için düşünmüştüm. Çocuklar alışana, birbirlerini tanıyana kadar. Gerekli önlemler alındı. Endişeniz olmasın. Çok teşekkür ederim.

Hemen Hüseyin abilerinin yanına gittiler. Meraklarını o giderdi.

Cahit Bey, pazartesi günü sabah erkenden tercümanını ve Murat beyi yanına alarak emniyet müdürlüğüne gitmiş, müdür kayıt esnasında tanıştığı ve çok sevdiği Cahit Beyi mesai başlar başlamaz karşısında görünce şaşırmış, kızı Adonide ile ilgili bir problem olmadığını anlayınca derin bir nefes almıştı. Cahit Bey, Adonide'nin kendi yanında kızı gibi kıymetli olduğunu söylemiş, müdür beyden de kendi kızları gibi kıymet verdiğine inandığı çocukların rahatsız edilmesini derhal engellemesini rica etmişti.

– Hiç tereddüdünüz olmasın, demişti genel müdür. Şu andan itibaren her türlü tedbiri alacağız. Hatta sizin arkadaşlarınızın yanlarında gidip gelmelerine de gerek kalmayacak.

Onları hürmetle ve her türlü problemi anında haber vermeleri ricası ile derslerine uğurlamak nezaketini de ihmal etmemişti.

– Eğitimimize tarihin hayırla yad edeceği desteği veren sizlerin emniyetini sağlamayı bari becerelim.

Ahmet ve Kâmil'in, Cahit Beyin hassasiyeti ve meseleyi en etkili merciden halledişi yine çok hoşlarına gitmiş, "Bu adam bir melek." demişlerdi. Melek değildi ama, meleklerin nezahetini yakalamaya azimli bir insan olduğu muhakkaktı. Onun için kapılar ardına kadar açılıyordu.

Hâdiseler süratle gelişiyor, biri bitmeden diğeri başlıyordu. Okula döndüklerinde Özcan Bey karşıladı.

– Sizi elçilikten aradılar. Burhan Bey görüşecekmiş.

– Beni mi?

– Evet.

– Hayırdır inşallah.

Hemen odasına geçti Cahit Bey ve telefona sarıldı. Elçinin hâlini hatırını sordu, hürmetlerini arz etti.

– Beni aramışsınız efendim.

– Evet aradım. Akşamüzeri müsait bir vaktinde uğra görüşelim.

– Peki efendim.

Elçilik personeli Cahit Beyi artık çok iyi tanıyordu. Kalın ve yüksek duvarlı elçilik binasının demir kapıları soru sorulmadan açıldı. Güvenlik personeli ile selâmlaştı. Hallerini, hatırlarını sordu. O kadar sıcak, o kadar cana yakındı ki, sanki yakın bir dost ve arkadaştı. Öyle görüyor, öyle gördüğü için öyle muamele görüyordu. İstisnalar oluyordu tabi.

– Nasılsın Yusuf?

– Sağ olun efendim, Elçi bey sizi bekliyorlar.

Binanın kapısında Nesrin Hanım karşıladı. Nesrin Hanım, elçi beyin yardımcısı idi. Bu kadın, kim bilir neden, Cahit Beyden hoşlanmıyordu. Bunu için için hissediyordu Cahit Bey. Nesrin Hanım da davranışları ile bunu gösteriyor, belli olmasından hiç sakınmıyordu zaten. Soğuk, sıradan iki kelime döküldü dudaklarından:

– Hoş geldiniz.

Başka hiçbir şey demedi. Misafirlerin kabul edildiği salona aldı. Burhan Bey içeride yalnız başına oturmuş Türk televizyonlarından haberleri seyrediyordu. Onu görünce ayağa kalktı. İçten bir gülümseme ile elini uzattı.

– Hoş geldin müdürüm. Nasılsın?

– İyiyim efendim, teşekkür ederim, siz nasılsınız?

Yer gösterdi.

– Buyur buyur, otur. Ne içersin?

– Çay alabilirim.

– Nesrin Hanım, siz?

Nesrin Hanım, biraz mahcup oldu.

– Çay.

Burhan Bey, görevliye seslendi, üç çay getirmesini istedi.

– Çaylar güzel olsun. Cahit Bey çaydan iyi anlar.

Televizyonun sesini biraz kıstı. İlk haberler geçmişti zaten.

– Okul nasıl gidiyor?

– İyi gidiyor efendim. Arkadaşlar aşkla şevkle çalışıyorlar.

– Öyle olmasa gelip burada, dilini bile bilmediğiniz insanları eğitmek cesaretini gösterebilir misiniz? Değil mi Nesrin Hanım?

– Evet efendim. Bakalım sonu nasıl olacak?

– Moralini bozmayalım Cahit Beyin, elbette iyi olacak.

– Bilmiyorum.

Burhan Bey, bu diyalogu daha fazla uzatmak istemedi.

– Gelişmelerden haberin vardır.

– Hangi gelişmelerden.

– Haberleri izlemiyor musun?

– Bu gün bakamadım.

– Cumhurbaşkanımız önümüzdeki cuma günü Petunya'ya geliyor.

– Çok sevindim. Çok güzel.

– Niçin seviniyorsun bu kadar?

– Nasıl sevinmem efendim? Nereye gitse insanları hayran bırakıyor, takdirle karşılanıyor, herkesin sevgisini kazanıyor. Bundan büyük bir kazanç olabilir mi ülkemiz için.

– Doğru. Cumhurbaşkanımızı ben de çok takdir ediyor, gerçekten seviyorum.

– Bize bir emriniz olacak mı?

Burhan Bey, Nesrin Hanıma baktı. Onun yüzünde pek sıcak bir ifade bulamadı. Her hâlde Nesrin Hanımın Burhan Beyin diyeceği şeyden haberi vardı ve bundan pek de hoşnut değildi. Cahit Beye döndü.

– Hele çayımızdan birkaç yudum alalım. Buyur.

Cahit Beyi bu tavır meraklandırmıştı. Her hâlde Cumhurbaşkanı ile tanıştırmak isteyecekti. Burhan Bey, çayından büyük bir yudum aldı. Tadını çıkararak, âdeta dilindeki tad alma kuvvetlerinin tamamının hakkını vermek ister gibi ağır ağır içti.

– Cumhurbaşkanımızın programı elimize ulaştı. Programına sizi de almış. Öğleden sonra saat üçte okulunuzu ziyarete gelecek. Haberin olsun, karşılamada bir kusur olmasın.

Kulaklarına inanamadı Cahit Bey. Bu çok güzel bir haberdi. Cumhurbaşkanının eğitime hoş bir iltifatı idi.

– Ne o, gözlerinin içi gülüyor.

Gerçekten de gözlerinin içi, kalbinin hücreleri gülüyordu. Kendisi için değil, bu habere okuldaki çocukları için, ülkesi için, arkadaşları için seviniyordu. Ufku geniş insanlar onları çok iyi anlıyor, bu gelecek adına Cahit Beyi memnun ediyordu. Ortada daha henüz bir şey yoktu. Ama gelecek adına; gelecekte teessüs edecek kardeşlik, barış, hoşgörü adına çok şeyler vardı. Bunu hissetmiş, bunu görmüş olmalıydı Cumhurbaşkanı.

Elçilikten teşekkürlerle ayrıldı. Nesrin Hanımla da kalbinde en ufak bir kara nokta olmadığını

hissettirmek istercesine vedalaştı, onun tavrı ne olursa olsun kendisinin hep dostane yaklaşacağını göstermeye çalıştı. Bir gurbet diyarında neleri vardı ki paylaşılmayacak. Zaten dünyanın kendisi bir gurbet diyarı değil miydi ve tamamı en ufak bir nizaa, bir gönlü incitmeye değer miydi?

Okula döndüğünde bu haberi hemen arkadaşları ile paylaştı. Sevinç yüzlere, odalara, koridorlara yayıldı. Çocuklar bile bu haberden hisselerini aldı. Memleketten gurbete ziyaret vardı.

Okul, üçüncü haftasının cuma gününde iki ülke cumhurbaşkanını birden ağırlayacaktı. Önlerinde sadece üç gün vardı. Tır gelse okulun gözle görünen önemli eksiklikleri tamamlanmış olacaktı. Bu da bir denk düşme miydi, kasıtlı mıydı bilinmez, o güne kadar onlarca kapı aşındırılmasına, ısrarların, ricaların dozu çocuklar hatırına yalvarma safhasına ulaşmasına rağmen engelleri, kapıları, imzaları, kaprisleri aşamayan tırın o gün öğleye doğru önce müjdeli haberi, ikindiden sonra da kendisi geldi. Cahit Bey, bunu da ziyaretin tesirine verdi.

– Cumhurbaşkanımızın bereketi daha şimdiden görünmeye başladı.

Bir yandan dersler devam etti, bir yandan harıl harıl çalışıldı. Müdürün, müdür yardımcısının, öğretmenlerin dersleri biter bitmez işçilerle birlikte birer işçi gibi çalışmaları öğrenciler arasında şaşkınlıkla karşılandı. Onlar, bir paye arayan insanlar değildi. Arasalar da bunu kendilerini kasmakta değil, üzerlerine düşeni yapmakta arayacaklardı. Perşembe günü

her şey tamam olmuştu. Kapılar takılmış, laboratuarlar hazırlanmıştı. O güne kadar eksik olan müdür odasının koltuk takımı da nihayet gelmişti. Özellikle bilgisayar laboratuarı ile lisan laboratuarı pırıl pırıldı. Kulaklıkları ve bilgisayarları gören öğrenciler istikballerine gülümseyerek bakmışlar, böyle bir okulda okuduklarına bir kez daha sevinmişlerdi.

Salı sabahı Cahit Bey Nail'i çağırmış, ona bir görev vermişti. Cumhurbaşkanını karşılamak için öğrenciler Nail ve Kâmil tarafından hazırlanacaktı. O gün dersler bittikten sonra iki müdür muavini ile birlikte öğrenciler bahçede toplandı. Zeymuran Bey durumu anlattı ve onlardan karşılamayı bir özel okul öğrencisine yakışır tarzda yapmalarını rica etti. Önce Petunya milli marşı, arkasından istiklal marşı okunacaktı. Türk Cumhurbaşkanı onlara "Nasılsınız?" diye sorardı. Buna "sağ ol" diye cevap verilecekti. Zeymuran Beyle birlikte birkaç defa Petunya milli marşının provası yapıldı. Arkasından Mustafa Bey istiklal marşının birkaç defa provasını yaptırdı ve devamını Nail'e bıraktı. Önce o, arkasından çocuklar tekrarlıyordu. Kelime kelime, satır satır tekrarlar yapıldı. Güldü bazen çocuklar, şakalaştılar. Ne yapsınlar, telaffuz etmekte zorlanıyor, ortaya çıkan garip ifadeler komik oluyor, gülüyorlardı. Nail ile Kâmil de güldü onlarla. Çalışma şen şakrak bir eğlenceye döndü.

Çarşamba günü aralarına yeni bir arkadaşları katıldı. Selim Bey, bilgisayar öğretmeniydi. İnce hatlarla çizili siması, ince işlerden hoşlandığını haber veriyordu.

Çarşamba akşamı da provalar yapıldı. Prova başlarken Nail, Zeymuran Beyden müsaade istedi ve oldukça duygulu bir şekilde Petunya milli marşını okudu, okuttu. Çocuklar da çok duygulandılar. Nail, onlardan evvel onların milli marşını öğrenmiş, onlara verdiği değeri ve sevgiyi göstermişti. Çocuklar o gün daha bir gayret ettiler. Zaten akşam belletmen abileri onlara İstiklal Marşının birer nüshasını vermişti.

Perşembe akşamı her iki milli marş da daha güzel okundu. O gün provayı Salih Bey ve Susen hanım da takip etti. Susen hanım heyecanlanıyor, duygulanıyor, sık sık alkışlıyor ve "Çok güzel!" diye bağırıyordu. Sanki kendi yitirdiği şeyleri onlar yaşıyor, belki de o yaşlarda, o saflarda olamadığına hayıflanıyordu. Nail de öğrencilerin performansından çok memnundu. Teşekkür etti,

– Yarın da aynı güzellikte okursanız meyve suları ve çikolatalar benden, dedi.

Cahit Bey ve Mustafa Bey o günlerde okuldan oldukça geç ayrılıyor, işlerin tamamen yoluna girmesini bekliyorlardı. Zaten mesai mefhumu ile hiç tanışmamış, hep aşmışlardı.

Cuma günü hava oldukça sıcak ve güneşli idi. İnsanların içini ısıtan bir yaz havası vardı. İnsanlar sokaklara, yollara doluşmuştu. Cahit Bey, Zeymuran Bey ile birlikte yanına bir kız bir de erkek öğrenci alarak erkenden hava alanına gitti. Öğrencilerin ellerinde bir demet çiçek ve "Hoş geldiniz!" yazılı pankart vardı. Cumhurbaşkanı hava alanına indiğinde onları görmüş, çocukların üzerlerindeki öğrenci

kıyafetlerinden kolejden geldiklerini tahmin etmişti. Protokolü selâmladıktan sonra yanlarına geldi. Çocukların başlarını okşadı. Türkçe "Hoş geldiniz!" dediklerinde duyduğu mutluluk gözlerinden okunuyordu. Çiçeklerini aldı, yaverine uzattıktan sonra Cahit Beye döndü.

– Okulunuzu görmek için sabırsızlanıyorum.

– Şeref verirsiniz efendim.

Cumhurbaşkanları hava alanından cumhurbaşkanlığı sarayına geçtiler. Geçtikleri her yerde halk sevgi gösterilerinde bulundu, eller sallandı. Türkiye'ye duyulan sevgi bir kez daha gösterildi. Cumhurbaşkanları bu yakın ilgiye mukabele ettiler, kendilerini selâmlayanları aynı içtenlikle selâmladılar. Güneşin sıcaklığı her geçen dakika artıyor, hava ısınıyor, tarihin buzları eriyor, gönüller sevgi ile kucaklaşıyor, hasret gideriliyordu. Kim ne derse desin, artık insanlık talihinde ve tarihinde bad-ı saba esiyordu. Bu rüzgâr ancak baharda eserdi ve artık tarihin çarklarının yeni bir bahara doğru dönmeye başladığının apaçık şahidiydi.

Cumhurbaşkanlarından evvel güvenlik güçleri ve basın mensupları okula doluştu. Öğrenciler hazırdı. Gezi programına riayet eden Cumhurbaşkanı, okul ziyaretini Petunya meclisinde yapacağı konuşmanın arkasına koymuş ve tam zamanında gelmişti. Okulun girişinde göründüğü anda gençlerin heyecanı doruk noktasına ulaştı. Televizyonlar, gazeteler onların görüntülerini alıyor, onlarla röportaj yapmak istiyordu.

Cumhurbaşkanlarını getiren araba tam öğrencilerin önünde durdu. Okulun cephesine her iki dilde yazılan "Hoş Geldiniz" pankartları ve iki ülkenin bayrağı asılmıştı. Rüzgârda dalgalanan bayraklar daha bir güzel görünüyordu. Arabadan inen cumhurbaşkanlarına iki kız öğrenci tarafından çiçek takdim edildi. Türk Cumhurbaşkanına çiçek veren öğrenci Türkçe "Hoş geldiniz!" demiş, bir kez daha gönlünü hoş etmişti.

Hemen milli marşlara geçildi. İşaret verildi. Zeymuran Bey geçti ve çocuklar Petunya milli marşını okudu. Cumhurbaşkanları dikkatle dinledi. Cumhurbaşkanının, Türk olduğunu tahmin ettiği bir gencin gözünden süzülen yaşlarla Petunya milli marşını okuması dikkatinden kaçmadı. Genç, öğrencilerden ayrı, fakat hemen yakınlarındaydı. Okulun müdürü de Petunya milli marşına ezberden eşlik etmişti. Basın mensupları, siyasi ve bürokratik erkan bu manzaraya şahitti. Petunya milli marşı bitti. Cumhurbaşkanları tam hareket etmek üzere iken Cahit Bey, "Efendim, İstiklal Marşımız..." dedi. Bu defa Mustafa Bey öğrencilerin başına geçti. Çocuklar hep bir ağızdan "Korkma, sönmez..." diye başladıkları anda, Cumhurbaşkanının o ana kadar biriken gözyaşları akmaya başladı. Bunu beklemiyordu. Sanki bir rüya idi bu... İnanamıyordu. Bu ne güzel bir sevgi, kardeşlik ve saygı manzarasıydı. Delikanlı ağlıyor, müdür ağlıyor, öğretmenler ağlıyor, koca Türkiye'nin deha çapındaki devlet başkanı ağlıyordu. Yaşlar Cumhurbaşkanının yanaklarından ağır ağır süzülüyordu. Delikanlı

bu manzarayı gördüğünde dişini sıkmasa, kendisini bıraksa hıçkırıklarını koyverecek, katıla katıla ağlayacaktı. Bu bir medeniyetin sevinç gözyaşları ile kutlanan bayramıydı. İstiklal Marşına sonuna kadar iştirak eden Cumhurbaşkanı bittiğinde gözyaşlarını saklamaya çalıştı. Hemen yüzüne bir gülümseme yayıldı.

Ön sıradaki çocuklara yanaştı. Ellerini tuttu, başlarını okşadı. Yeşil gözlü, sarı saçlı, sevimli yüzlü, kısa boylu bir öğrenciye sordu:

– Adın ne bakalım senin?

Bu Benefşe idi ve oldukça heyecanlıydı. Kendisine ne sorulduğunu tabi ki anlamamıştı. Öğrendiği gibi yaptı ve bildiği o tek kelime ile cevap verdi.

– Sağ ol.

“Çocuk her hâlde heyecandan anlamadı.” diye düşündü Cumhurbaşkanı. Diğerine sordu adını. Ondan da aynı cevap geldi.

– Sağ ol.

Durumu anladı. Daha Türkçe öğrenememişlerdi. Cahit Beye döndü.

– Okul açılalı ne kadar oldu?

– Üç hafta efendim.

– Anlaşıldı. Bir tercüman çağırın.

Hemen tercüman hanım geldi. Cumhurbaşkanı aynı soruları tekrarladı, cevaplarını aldı. Benefşe, “Nasılsın?” sorusuna,

– Sizinle tanıştığım için çok mutluyum efendim, diye cevap verdi.

Cumhurbaşkanı çocuğun zekâsını çoktan gözlerinden okumuştu.

– Niçin bu okulu tercih ettin.

– Daha modern, daha çağdaş bir okulda okumak için.

– Çok doğru bir tercih yapmışsın.

Kameralar görüntü alıyor, flaşlar patlıyordu. Cahit Bey, cumhurbaşkanını içeriye davet ettiğinde bazıları hemen çocuğun başına toplanıp neler konuştuklarını, izlenimlerini sordular. Benefşe, mikrofonların kendisine uzanması karşısında bir an şaşırdı. Kısa cevaplarla olanı anlattı. "Elimi o kadar yürekten tuttu, gözlerime öylesine bir sevgi ile baktı ki, içimde ona karşı büyük bir yakınlık hissettim." dedi.

Cumhurbaşkanının tabiatı, örfü öyle idi zaten. Bir gün gazeteciler sormuş:

– Efendim, çok az gülümseyen, soğuk tabiatlı devlet başkanları bile sizin yanınızda bir anda sıcak kanlı, güler yüzlü insanlar haline geliyor. Bunu nasıl başarıyorsunuz, demişlerdi.

– Ben bana uzanan elleri bütün samimîyetimle tutarım, diye cevap vermişti.

İnsanlarla konuşurken onlara dokunmak onun tarzı idi.

Cahit Bey, ağır misafirini idari binaya alırken, Mustafa Bey bir an öğrencilere döndü, baş parmağı ile "Harikaydınız!" manasına işaret yaptı. Bunu kapıdan girmekte olan cumhurbaşkanı fark edemese de, basın mensupları görüntüledi. Hayatlarının belki de o

güne kadar ki en önemli, en farklı günlerinden birini yaşayan çocuklar çok mutluydular. Bu işaret onları bir kat daha sevindirdi ve rahatlattı.

Cumhurbaşkanı herkesle tokalaşıyor, hâlini hatırını soruyor, insanlardan bir insan gibi davranıyordu. Sanki arkadaşlarının, kardeşlerinin, en sevgili dostlarının arasındaydı. Müdür odasına girdiler.

– Ne kadar Türk personeliniz var?

– Şu anda aşçımız ve yardımcısı dahil on iki kişiyiz efendim.

– Petunyalı personeliniz?

– Bir müdür yardımcısı, bir bayan tercüman, bir bekçi, bir mutfak görevlisi, iki temizlikçi olmak üzere toplam altı kişi.

– Yani tamamınız on sekiz kişisiniz.

– Evet efendim.

– Kaç öğrenciniz var?

– Seksen.

– Hepsi yatılı mı?

– Dokuz öğrenci hariç, tamamı yatılı efendim.

– Personelinizle tanışmak isterim.

Cahit Bey, sıra ile personeli tanıttı. Cumhurbaşkanı tek tek isimlerini, branşlarını, memleketlerini sordu. Hepsine teşekkür etti, kimisine şakalar yaptı. Belletmenlerden ilk tanıştırılan Nail oldu. Bu, biraz evvel Petunya milli marşını okurken ağlayan gençti. Yaşını oldukça ufak bulmuştu. Her hâlde öğretmen olamazdı.

– Sen ne arıyorsun burada?

Nail, yutkundu, biraz heyecanlanmıştı zaten, bu soru ile tamamen şaşırdı.

– Belletmenim efendim.

Cumhurbaşkanı Nail'in sıkılgan, efendi hâlini beğenmişti anlaşılan. Biraz takılacaktı.

– O da ne demek? Ne iş yapar bu belletmen?

– Öğrencilere günlük işlerinde, tertip düzende yardımcı olmaya çalışıyoruz.

– Bak sen, önemli bir işmiş bu. Nerelisin?

– Erzincanlıyım.

– Yiğit, güzel insanların diyarı.

Cahit Bey, müsaade ister gibi bir hareketle söze girdi.

– Efendim, arkadaşlarımız burada üniversitede okuyor ve aynı zamanda okulda çalışıyorlar.

– Bu çok daha güzel. Petunya milli marşını ezbere biliyor musun?

Gözyaşları ile okuduğuna şahit olmuştu, bilmek ne demek. Bunu bir noktaya dikkat çekmek, döktüğü gözyaşlarını Petunya cumhurbaşkanına anlatabilmek için soruyordu.

– Evet efendim.

Cumhurbaşkanı, Petunya cumhurbaşkanına döndü.

– İşte, bu sizi sevmenin, değerlerinize değer vermenin en açık göstergesi. Öğrencilere bizim marşımızı ezberletmeden kendileri sizin marşınızı ezberliyor.

Yani diyorlar ki, "Biz bağımsızlığı nasıl severiz, buna nasıl insanlar saygı duysun, mutluluğumuzdan rahatsız olmasınlar isteriz, aynen onun gibi siz kardeşlerimiz için de bunları düşünür, kendimiz için istediğimizi sizin için de isteriz. Hepimiz onurla, şerefle yaşayalım. Çocukları kendi çocuklarımız, insan onurunu kendi onurumuz gibi aziz tutalım. Birimizin mutluluğunun diğerinin mutluluğuna mani olmadığını bilelim." İşte bunu tüm dünya bilse, bütün insanlar böylesi bir insan kardeşliğine inansa her şey herkes için çok daha güzel olacak. İnsanlardan üste çıkmak değil, insani değerleri üste çıkarmak arzusundalar. Bunu sadece anlatmıyor, yaşıyor bunlar.

Cahit Beye döndü.

– Doğru anlamış mıyım?

– Estağfurullah efendim.

Zeymuran Beyle ve tercüman Sim hanımla tanıştığında onlara,

– Çok özel ve önemli bir işte çalışıyorsunuz. Sizler iki ülkenin geleceğine hizmet ediyorsunuz, dedi.

İki Cumhurbaşkanı daha sonra okulu gezdi. Sınıfları, etüd odalarını, laboratuarları tek tek dolaştılar. Fizik, kimya, biyoloji, bilgisayar ve lisan laboratuarını uzun uzun incelediler. Bilgisayar laboratuarında öğrenciler çalışıyordu. Daha doğrusu her laboratuarda birkaç öğrenci ve o dersin hocası vardı. Cumhurbaşkanı, son teknolojiye sahip bilgisayarları inceledi. Bir öğrencinin başında mausu eline aldı. Öğrenciye bir şeyler sordu, bir şeyler gösterdi. Bu kadar kaliteli bir ortam, bu kadar içten ve gayretli çalışma ümidine fer oldu. Âdeta bir kez

daha ufku aydınlandı. Petunya cumhurbaşkanına döndü. Büyük bir coşku ile konuştu.

– Bu çocuklar Petunya'nın geleceği.

Petunya cumhurbaşkanı da tasdik etti.

– Bu okulu burada açmakla yaptığınız şeyi, geleceğin nesilleri daha iyi takdir edecektir. Çok yakın bir gelecekte öğrencilerin adedinin binlere, on binlere ulaşmasını ümit ediyoruz. Lütfen, eğitimimize yaptığınız desteği artırarak devam ettirin. Bizim başka şeyden çok buna ihtiyacımız var. Size, şahsınızda ülkenize ve tüm Türk halkına minnettarız. İnsanımız adına teşekkür ederim.

Okulda, pânlanandan çok daha fazla kaldılar. Âdeta, "En önemli iş bu!" der gibiydi hâlleri... Kendilerini kaptırmışlardı. Bu, şikâyet değildi, başkalarına nasihat değildi, "yapmak lâzım" sitemleri ile üste çıkmak değildi. Bu işe başlamak, bu bizzat yapmak, hâl diliyle konuşmaktı. Petunya bir çiçek ülkesi, bu okullarda o ülkenin en has bahçelerinden olacaktı. Nehri geçen kayıkçı gibi, bir küreğe "çalışmak", diğerine "ahlâk" yazmışlardı. Onun için kendi etraflarında, tek kanatlı gibi dönüp durmuyor, sürekli mesafe alıyorlardı. Kimseye karşı bir davaları, kavgaları, uzun uzun emelleri yoktu. En uzun emelleri önlerindeki iş ve bir adım ötesi de toprağın altıydı. İklimlerine girenler yıkanıyor, arınıyor; akıllar keşmekeşten kurtuluyor, duruluyordu. Orda çirkinlikler değil, sadece güzellikler yaşatılıyor, hep onlar konuşuluyordu. Kaybolan yığınların "ah"ı "vah"ı ile kötürümler gibi ümitsizce ağlamıyor, kurtardıkları bir çocuğun sevincini yaşıyor,

onun için yığınların ağırlığında ezilmiyor, ümitlerini kaybetmiyorlardı. Bu ne güzel görevdi. Taçtan, tahttan, şöhretten çok daha değerliydi. Onda görünmek yoktu, şan, şöhret yoktu. Ama bütün bunlardan çok daha öte, çok daha aşkın bir şey olduğu muhakkaktı. Başka bütün payeler verilebilir, alınabilir şeylerdi. Ama bu bir birikimdi, bir hâldi, ona eller ulaşamaz, dokunamaz, verilemez, alınamazdı. Görevleri bitince değerleri kaybolmazdı. El cumhurbaşkanlığına, cumhurbaşkanları onlara imreniyor, gıpta ediyordu.

Okuldan yaverlerinin uyarıları ile birer fincan Türk kahvesi içtikten sonra güçlükle ayrıldılar. Cumhurbaşkanı en yakınları ile vedalaşır gibi hepsiyle tel tek vedalaştı. Onları bırakıyor, kendisi dönüyordu. Onlara düşüyordu yine kalmak... Onlar akşamları eve dönmek için değil, evini yitirenleri evlerine döndürmek için yaşıyorlardı.

O gün akşam haberleri hep okuldan, Cumhurbaşkanlarının okulu ziyaretinde yaşanan duygulu anlardan, güzelliklerden bahsetti. Okulun kalitesi insanların gözlerini kamaştırdı. Birçok insanın kafasındaki olumsuz düşünceler yerini hayranlığa bıraktı. Haberciler öğretmenlerin tavırlarındaki nezakete, edebe dikkatleri çekti. Nail'in Petunya milli marşı okunurken döktüğü gözyaşları defalarca yayımlandı. Kaç Petunyalının milli marşını ezbere bildiği, okurken ağlayacak kadar duygulandığı soruldu. Benefşe o akşam meşhur olmuştu. Cumhurbaşkanı ile yaşadığı diyalog tekrar tekrar yayımlanıyor, "Petunyalı bir gencin Türk cumhurbaşkanı hakkındaki izlenimleri" diye veriliyordu.

"Elimi o kadar yürekten tuttu, gözlerime öylesine bir sevgi ile baktı ki, içimde ona karşı büyük bir yakınlık hissettim."

Cumhurbaşkanının ziyareti okul için gerçekten çok bereketli olmuştu. Fakat ona sorsanız belki de "İçimin yörüngesi bir kez daha düzeldi, sayenizde bir kez daha istikametine oturdu." diyecek, asıl faydalananın kendisi olduğunu söyleyecekti.

O günden sonra da dünya gönlünü bir güzele kaptırmış gibi, büyülenmiş gibi dönüp durmaya devam etti güneşin etrafında... Her gece sırrını tazeledi, her sabah aşkını... Nice yükü omuzlandı bir sevda hatırına. Şarkılarını sürdü dağların şahikasına... Bülbüller onun, çiçekler onun, dalgalar onun diliydi. Sanki bin başında bin yarenin, bin bedende bin gönlün sahibi oydu. Adetsiz başları, adetsiz dillerle sevgisini haykırsa da yeter görmüyor; anıyor, arıyor, dönüyor, dönüyordu. Gece o aşktan oluyor, gün o aşk ile doğuyordu. Her ne kadar insanlar içinde yaşadıkları bu sevgi çemberini bilmese de, günleri eskitse de bir bir... O ihtiyarlasa da adım adım... Erise de bir buz gibi güneşe tutkun ömür sermayesi... Zaman akıyor, siyah beyaz satırlarla dünyanın kaderi yazılıyordu alnına.

Okulda günler haftaları kovaladı, haftalar ayların kapısını aşındırdı. Kış soğuklarla geçti. Tipi oldu, fırtına oldu, kar oldu. Zemin bir kez daha kuşandı kar beyaz kefenini... Ölüm yine kapıları çaldı, binlerce kez hatırlandı. Soba başı hayalleri kuruldu hanelerde... Mutluluk az ötede göründü. Barışın ve kardeşliğin türküleri söylendi. Kış güçlendirdi insanları,

tabiatı... Hastalıklara sütre gerdiği için çaka sattı. Güya o varken hiçbir ayı ininden, hiçbir yılan deliğinden çıkamaz, o yoksa mikroplar insanları dünyada barındırmazdı. Ve ayların ardından bahar geldi bir taze haber kadar sıcak... Zaman bir düğümü daha çözdü. En büyük lezzete de, en onmaz yaraya da yine aynı merhem sürüldü; alışmak. Herkes birbirini tanıdı, herkes birbirine alıştı zamanla... Huylar, arzular girift köşelerinden gün yüzüne çıkmaya, gözlere görünmeye başladı. Artık gözler kadar kulaklar, kulaklar kadar gönlüler de aşinaydı. Aşiyandı onlar için artık okul; bir bülbül yuvasıydı sıcacık...

İlk günler de yaşanan sağırlık zamanla zevkli seslere, daha sonra anlamlara dönüştü. Konuşmanın, duymanın, dilden anlamanın ne büyük bir güzellik olduğunu o okulda herkes anladı. Ne idi o öyle... Sessizliğin karanlığı gibi bir şey... Veya manasız seslerin tam tam cümbüşü... Tek kelime ile çaresizlik... Diller lal, kulaklar duvar kesilmişti. Ne konuşan vardı sanki, ne duyan, ne anlayan... İngilizce, tarzanca imdada yetişse, gündüzleri Zeymuran Beyle, Sim hanım aracı olsa da; insanların birbirini anlaması, anlaşması, bir ortak dilde buluşulup onunla konuşması kadar güzel bir şey yoktu. Keşke herkes birbirine kulaklarını açsa, dinlese, sağırlar diyalogunun manasız gülünçlükleri yaşanmasa; dünya çapında bir ortak gönül dilinin bulunması içten bile değildi. Herkes aslında aynı şeyi aramıyor muydu? Talepler aynı değil miydi? Herkes sevgiyi, bilgiyi, merhameti istemiyor muydu? Aynı şeyi, aynı huzuru isteyen insanlar birbirini tanısa, birbirinin değerini anlasa ortada kavgaya, nizaa, sebep kalmayacaktı.

Zamanla sesler daha tanıdık hale geldi. Dersler işe yaradı. Onlar Petunya'ca öğrendi, çocuklar Türkçe. Herkes beklediğinden daha kısa bir sürede diğerinin dilini çözdüğünü fark etti. Dil yabancılığa, yalnızlığa ağır bir darbe indirdi. Artık her şey daha güzeldi.

Nail ve Ahmet bir yandan İngilizcelerini, bir yandan da Petunyacalarını geliştiriyorlardı. Sürekli her iki dilden kitaplar; hikayeler, romanlar, makaleler okuyorlardı. İnsan bir çekirdek gibi doğan, fakat öğrendiği kadar insan olan bir varlık değil miydi zaten?

Üniversite hayatlarından da oldukça memnunlardı. Yeni dostlar edinmeleri, arkadaşlıklar kurmaları çok uzun sürmemişti. Onlar uzak durmamış, sınıf arkadaşları da yakınlık göstermişti. Bir arada çaylar içiliyor, okul çıkışı geziliyor, dertlerde yardımcı olunuyor, ders notları alınıp veriliyordu. Damak tatları çok farklı idi. Alışamamışlardı meşrubatlarına, kahvelerine, çaylarına, kapiçinolarına... Oralara... Alışsalar da başkaydı. Havası, suyu, ağacı bile...

Sınıf mevcudunun yarıdan fazlasını kız öğrenciler oluşturuyordu. Kızlar olabildiğince rahattılar. Yetiştikleri şartlar, kültür faklı idi. Hassasları, ölçülüleri olsa da sınır tanımazlığı düstur haline getiren de yok değildi. Öylelerinden biriydi Hedera... Son zamanlarda kafasını Ahmet'e takmıştı. Her bahanede yanına gelip oturuyor, bir şeyler soruyordu. Bilmiyordu ki, karşısında Ahmet gibi çok farklı bir dünyada yetişmiş, Erzincan gibi bir şehrin hassasiyetleri ile büyümüş ve hepsinden ötesi fıtratı masum bir genç vardı. Ne yapsa olmuyor, olmadıkça arsızlaşıyordu. Aslında

belki de Ahmet'in alışkın olmadığı bu ilgisizliğini kabullenemiyordu. Her zaman olanın bu defa tam tersi idi. Peşinden koşulan değil, koşan olmuştu.

Hedera'nın bu hali Nail'in de dikkatinden kaçmadı. Ahmet, âdeta arkadaşının varlığına sığınır gibi yanından mümkün olduğunca ayrılmıyordu. Hedera yanına geldiğinde hep utandı, sıkıldı, kızardı; fakat bir türlü anlatamadı. Nail bir gün sordu:

– Farkında mısın?

– Neyin?

– Hedera?

– Evet?

– Ne "evet"i? Kız sana sürekli kur yapıyor. Kur dedimse terbiyem ancak buna müsaade etti.

Ahmet yine utandı, kızardı.

– Farkındayım.

– Sen de fazla masumsun, şu hâline bak, diye şaka yaptı Nail. Sonu hayırlı olur inşallah.

– İnşallah. Ümit ederim öyle olur. Gönlünü kırmadan kurtulmam lâzım.

O günlerde ve daha sonrasında Ahmet hep aynı sıkıntıyı yaşadı. İstemiyordu. Baharın o güzel günlerinde kendisini okula hep zor attı.

Bir gün Nail odasında otururken kapısı çalındı. Gelen Benefşe idi.

– Buyur.

– Oturmayacağım hocam. Bir şey söylemeye geldim.

Bu her zamanki Benefşe değildi. Gergindi, bir şeylere kızgın bir hâli vardı.

– Dinliyorum.

– Biz bu okulda okuyoruz diye yarınki dini bayramımızı kutlayamayacak mıyız?

Hemen cevap vermedi Nail. Benefşe, o şirin, o küçük Benefşe inandığı değerler uğrunda bir kahraman kesilmiş, kendisini engelleyeceğini zannettiği insanlara âdeta meydan okuyordu. Benefşe bu tavrı göstermez, özellikle Nail'e karşı bunu yapmazdı. Bir şekilde fena tahrik olmuştu. Belki aralarında konuşmuş, heyecanlarını, deli kanlarını tutuşturmuşlardı birbirlerinin. Belki de "Biz bu okulda okuyoruz diye değerlerimizden vazgeçecek değiliz" manasına bir çıkışta bulunmak istemişlerdi ilk fırsatta... Bunun için de içlerinden "en gözdelerden birisi" diye düşündükleri bir arkadaşlarını öne sürmüşlerdi. Belki de bu tamamen Benefşe'nin kendi tasarrufuydu.

– Öyle bir şey mi söylediler?

– Arkadaşlar söyledi.

Evet, tahmin ettiği gibi arkadaşları ile konuşmuşlardı.

– Hocalarınız?

– Onlardan bir şey duymadım. Belki arkadaşlarım duymuştur.

– Yarın dini bayramınız olduğunu bilmiyordum. Bizim bayramlarımızın tarihini bile çok takip edemem ben. Ama siz tabi ki kutlarsınız, neden kutlayamayacaksınız? Hatta bizim yapabileceğimiz bir şey varsa

yapalım. Her hâlde idare bu konuda bir şey düşünmüştür. Sorayım, ben sana cevap veririm.

Nail, hemen Mustafa Beye sordu.

– Senin haberin yok mu?

– Hayır.

– Okulların öyle özel bir kutlaması yok. Ama biz Zeymuran Beyden rica ettik, bunun için bir çalışma yaptık. İsteyen öğrencilerle birlikte kutlayacaklar. Diledikleri gibi kutlayabileceklerini söyle onlara.

– Tamam abi.

Nail, odasına çıktı, Benefşe'yi çağırdı. Müdür yardımcısı ile aralarında geçen konuşmayı anlatı. Aklına bir şeyler gelmiş, yüzüne gülücükler yayılmıştı. Yine her zamanki gibi toprak rengi gözleri sıcacık bakıyordu. O gayet rahattı ama, Benefşe'nin heyecanları her nedense hâlâ durulmamıştı.

– Benefşe, bir şey sorabilir miyim?

– Tabii ki hocam.

– Sen bu bayramı daha evvel hiç kutlamış mı idin?

Benefşe bir anda kalakaldı. Ne diyeceğini şaşırdı. Çok dürüst bir mizacı vardı ve yalan söylemezdi. Ama bu beklemediği bir soru idi. Tepki verse o da çirkin ve sahte olacaktı.

– Hayır, neden sordunuz?

– Hiç, ben de öyle zannetmiştim de.

Komünizmden yeni çıkmış, çoğu değerlerini onlar da unutmuşlardı. Birçok öğrencinin dini ile ilgili en ufak bir bilgisi yoktu. Bir çoğu sadece dininin adını

biliyor, kimileri de dinsiz olduğunu söylüyordu zaten. Ayağa kalktı Nail. Benefşe'nin omzuna elini koydu.

– İnan bana, dedi, sizler bizim için çok kıymetlisiniz.

Hiçbir şey demedi Benefşe. Müsaade istedi ve çıktı. Ertesi gün Zeymuran Beye sordu Nail. Benefşe iddia ile kutlanmasını istediği programa katılmamıştı. Belki tepkilerini merak ediyorlardı. Belki de onları gerçekten sevdiklerine yeni bir delil arıyorlardı. O günden sonra Nail bu hâdiseyi unutsa da, Benefşe bir türlü unutamadı. Hep kendisini pot kırmış bir insan olarak gördü, ona inandı. Bu basit hâdise ile ilgili biraz da ergenliğin tesiriyle büyüttüğü vehimlerini kolay kolay aşamadı. Çok az insana bu kadar değer vermiş, çok az insanın kendisi hakkındaki düşüncelerini bu kadar önemsemişti. Onların yanındaki değeri sarsılmamış olsa da, o yapmamalıydı. Öyle düşündü hep.

Mevsim bahara döndüğü için öğrenciler ve hatta öğretmenler her fırsatı değerlendiriyor, okulun bahçesinde futbol onuyorlardı. Sadece Cahit Bey henüz maçlara katılmamıştı. O, eşofmanlarını giyip koşu yapmakla yetiniyordu. Ama şimdilik. Zira karar vermişlerdi kendi aralarında, muhakkak onu da oynatacaklardı. Fakat oynamasa da iyi bir seyirciydi. Hatta otursa futbol müsabakaları hakkında yazı yazabilir, yorum yapabilirdi. Çocukken o da çok oynamış, daha sonra fırsat bulamamıştı. Ramazan Bey bile yer yer maçlara katılıyor, ama o daha çok voleybol oynuyordu.

O günlerde Nail'in midesinde sebebini bilmediği ağrılar başladı. Böyle bir şey, futbol oynuyor, her işe

koşturuyor, kendisini yoruyor diye olamazdı. Ama yine de geçer diye düşündü her genç gibi. Umursamadı. Canının kıymeti mi vardı ki? Onu annesi düşünüyordu işte, onun adına. Hep "Kendine iyi bak, bizi düşünme!" diyen oydu. O güçlü kuvvetli bir gençti ve hiç yaprağına hazan değmeyecek, güveler etini kemirmeyecekti. Bunları elbette ki şuurlu düşünmüyor, ama her nasılsa hastalıkları düşünecek kadar da ciddîye almıyordu. "Ölümse, gülümse" diyecek kadar düzdü hayat o günlerde... Birkaç gün çekti midesinin ağrısını. Bir gün dayanamadı ve Ahmet'i de yanına alarak okulun doktoruna gitti. Doktor ilâç yazdı. Nail ilâçları kullanmaya başladı.

Birkaç gün sonra Özcan Bey, bir evvelki maçın rakip takımını rövanşa davet etti. Her seferinde kendi aralarında eşleşerek yeni bir takım çıkarıyorlardı ama; bir önceki maçta iddialı olan Özcan Beyler farklı mağlup olmuşlardı ve o yenilgi telafi edilmeliydi.

– Son gülen iyi gülecek.

Hüseyin Bey de aynı takımdaydı.

– Kemik seslerini daha şimdiden duymaya başladım.

Nail, Selim Beyin takımındaydı. Aralarına güzel futbol oynayan öğrencileri de almışlardı. Benefşe ile Çenpa da vardı onların içinde. İkindiden sonra kıran kırana bir mücadele başladı. Herkes maçın hakkını verse de takılmak, şakalaşmak için söylenen her şey lâfta kalıyor, kimse kimseyi incitmemeye azami gayret gösteriyor, en ufak bir sertlik yapan veya öyle olduğunu zanneden özür diliyordu. Yenmeyi istiyor,

ama yenmek için değil, sporun tadını çıkarmak için oynuyorlardı. Ne bağıran vardı, ne maçın heyecanına kapılıp sinirlenen. İçindeki bütün kurtları, saklamaya çalıştığı bütün zaafları heyecanlandığı anda ortaya döken, asıl kimliğini gün yüzüne çıkaran insan tabiatı onların günlük hayattaki hallerini doğruluyordu. Yine gayretli, yine çalışkan, yine sevecen ve mütevazı idiler. Yenmek hırsı ve iddiası sadece oyunun hakkını vermekteydi, dildeydi. Şakalaşıyor, birbirlerine gol attırmaktan zevk alıyor, karşı takımın güzel golünü tebrik ediyor, düşeni ayağa kaldırıyor, canı acıyan "bir şeyim yok" diyerek vuranı teselli ediyordu. Ama bütün bunlarla birlikte oldukça da ciddî oynuyorlardı. Bir şeyin hakkını vermek başka idi, onu haddinden fazla büyütmek, oyun olduğunu unutmak başka... Selim Beyin takımı yine öndeydi. Maçın sonlarına doğru Nail'in midesinde birkaç gündür kendisini hissettiren ağrılar tekrar başlamıştı. O yorgunluğuna verdi ve kaleye geçti. Fakat ne yazık ki sancıları kalede de artarak devam etti, karın bölgesi sertleşti. Oyunu bırakmayı düşünüyordu ki, kale direğinin dibine yığılıp kaldı. Maç bırakıldı. Hemen arkadaşları yanına koştu. Bir müddet düştüğü yerde dinlendi. Sonra Serdar ve Ahmet iki yanına girerek onu okula taşıdı. Güçlükle yürüyor, nefes almakta bile zorlanıyordu. Odasına çıktı. Elini yüzünü yıkadı, çekyatın üzerine uzandı.

– Salih abiyi çağıralım mı?

– İyi olur.

Tam o anda boğulur gibi olduğunu hissetti. Artık nefes alamıyordu. Bir anda upuzun görünen çizgi daracık

bir "an"a hapsolmuştu. Ufuk yoktu, ufukta uzun emeller ve hayaller yoktu görünen. Sadece nefes alınacak kadar dar bir zaman vardı. Ölümün keşif kolu olan hastalık soğuk elleriyle kuşatmış, soğuk terler döktürmeye başlamıştı. Serdar, Nail'in bütün vücudunu ovuyor, nefes alış verişini kolaylaştırmaya çalışıyordu.

Salih Beyi aramak için aşağıya inen Selim Bey odaya döndü. Haber kötüydü, Salih Beye ulaşılamıyordu. Evinde de, iş yerinde de yoktu. Herkes bir şeyler söylüyor, o çaresizlik anında çözümler üretmeye çalışıyordu. Kimse bir anda neyin olup bittiğini anlayamamıştı. Ama bir şeyler oluyordu Nail'e. Önemli bir şeyler... Rengi, hali bunu söylüyordu. Birisi aç olduğunu düşündü, yoğurt getirmeyi teklif etti. Bir iki lokma alabilse belki kendisine gelecekti.

Nail, ekmekle yoğurttan bir lokma aldı, fakat yutamadı. Midesi kesinlikle kabul etmiyor, inişe izin vermiyordu. Reddedilmişti. Ne çaresizdi insan, ne aciz. Nefesine, lokmasına bile hakim değildi. Belki de bu kadar aciz olduğu için iddiası, caka satması, büyüklenmesi o kadar çirkin duruyordu. Yalandı da ondan. Acizin kendini büyük zannetmesi her hali zıddını haykıran bir yalan.

Kimi üşüttüğünü söylüyor, sıcak kiremit getirmekten, kimi sarımsak yedirmekten bahsediyordu. Yerli doktorlara pek güvenmiyorlardı. Sonunda Mustafa Bey geldi, "Bırakın bunları, hemen doktora götürüyoruz." dedi. Okulun velilerinden birisi doktordu ve evi hemen yakınlardaydı. Mustafa Beyin arabasına kadar arkadaşlarının kucağında taşındı. Ramazan

Bey, Mustafa Bey ve Ahmet arabaya bindi. Doktor, yıllanmış, bu meslekte yaşlanmıştı. Evinde teşhisini koymakta zorlanmadı.

– Midesi delinmiş. Hemen hastaneye kaldırmalısınız.

Arabayı sürerken kornaya var gücü ile yüklendi Mustafa Bey. Acil durum alârmı verdi. Yollar açıldı, önü boşaltıldı. On dakika içerisinde hastaneye ulaştılar. Röntgen çekildi. Midesinde delik olma ihtimali Nail'i korkutmuştu. "Yok" denince sevindi. Vücudunun feri çekilmişti. Elleri, ayakları iğneleniyor, titriyor, ama terliyordu.

– Midesini yıkayıp tekrar röntgen çekeceğiz, dedi doktor.

Midesi yıkandı. Nail kıvrandı, zorlandı, ama başa gelmişti, mecburen katlandı. Bir çocuk kadar, bir ölü kadar iradesizdi. Başına geleceklere ister istemez teslim oluyor, elinden hiçbir şey gelmiyordu. Hakim o değildi. O mahkumdu. Görüntüsü ve hâdiseler bunu söylüyordu.

Evet, midesinde delik vardı. Bunu Nail'e söylemediler. Hazırlıklar süratle tamamlandı. İmkânlar oldukça yetersizdi. Sedyeye bindirip, yukarıya doğru çıkarmaya başladılar. Bakışları bulanmış, direnci kaybolmuştu. Üst kattaki koridorda bir müddet ilerlediler. Sedyenin yönü kapıya doğru çevrildiğinde gözünü açtı Nail.

– Ameliyathane.

İçerisi çok soğuktu. Süngerleri parçalanmış bir

ameliyat masasına yatırdılar. Bunları fersiz de olsa takip edebiliyor, son takatini başına gelecekleri anlamaya çalışmakta kullanıyordu. Masaya yatırıldığında ellerini, ayaklarını bağlayıp, yakınlarının odayı terk etmesini istediler. Ameliyathaneden içeriye almakta her nedense bir sakınca görmemişlerdi.

Nail, tek kelime konuşamıyordu. Ama beyni sanki her zamankinden daha süratli, zihni sanki daha açık çalışıyor, için için kendince önemsediği şeyleri söylüyor, düşünüyor, konuşuyordu. Belki en yakınıyla. Halini vefalı dostuna açıyordu ve dostun vefalısından zarar gelmeyeceğini çok iyi biliyordu.

Bayıltmak için iğne yapıldı. Hiç etkili olmadı. İlaç mı tesirsizdi, Nail mi dirençli çıkmıştı, bilemediler. İkinci iğne vuruldu. Yine çok fazla bir değişiklik olmadı. Kim bilir ne zaman, nasıl hazırlanmış bir uyuşturucu idi? Üçüncüsü de fayda vermedi. Doktorlar ve hemşireler de şaşkındı. Sonunda solunum yolu ile bayıltmaya karar verip ağzına solunum cihazını taktılar. Nail, yavaş yavaş kendisini kaybettiğini anladı. Başkaları çırpınmaya devam ederken artık Nail'in hiçbir endişesi kalmamıştı. Kendisine olandan en habersiz o anda oydu.

Okula o akşam erken indi. Kara bir ağırlık çöktü yüreklere... Merak ve hüzün birbirine karıştı. Yemekler iştahsızca kaşıklandı. Herkes birbirine sordu en son haberi... Bekleyiş uzun sürdü, haber alınamadı. Gidenler arkadakileri hiç düşünmezler miydi? Cahit Bey de haber bekleyenler arasındaydı. Niçin sık sık aramıyor, durumdan haberdar etmiyorlardı?

O telâşede her şeyin bir yumak gibi ucundan tutunca çözüldüğünü zannediyordu arkadakiler... Doktorun muayenesinin, hastaneye gitmenin, ilk röntgendeki başarısızlığın, mide yıkamanın ve arkasından çıkan neticenin değerlendirilip ameliyata alınmanın; bütün bunların her birerlerinin ayrı ayrı zaman aldığını, kimsede kimseyi arayacak mecal kalmadığını, hem aramak isteseler de telefona ulaşmanın Aranda şartlarında o kadar da kolay olmadığını bilmiyor, bilseler de meraklarından düşünemiyorlardı. Beklenen haber gelmeyince beklemekten vazgeçen Cahit Bey tahmini üzerine hastaneye gitmiş, tahmininde yanılmamıştı. O gittiğinde daha henüz ameliyata alınmıştı. Durumdan okuldakiler Mustafa Bey dönünce haberdar oldular. Kâbus gibi bir akşamdı bu. Sonunun iyi bitmesini diledikleri bir rüya... Bütün çarklar durmuş, bütün okul bir nabız gibi hastanede atmaya başlamıştı.

Demek en sevilenlerden birisi ölümle pençeleşiyor, ameliyat masasında yatıyordu. İç organları tahrip olmuş mu idi acaba? Dokularda yıkım var mı idi? Ardında kalıcı bir iz bırakacak mıydı hastalık? Neden olmuştu? Üzmüşler mi idi çocuklar, yediği bir şey mi dokunmuştu, beslenmesine yeterince dikkat etmemiş, herkese bakmaya çalışırken kendisini ihmal mi etmişti? Evet evet, öğrencilere sorulsa tamamen öyleydi. Bir anne titizliği ile onları takip etmekten yorgun düşmüştü. Kimileri öyle düşünüyordu. Kimileri daha sakindi. Bir hastalıktı işte... Kimin garantisi vardı ki hasta olmamak için? Her an herkese sebepsiz gelemez miydi? İnsan özellikle istese, her şeyini ihmal etse, dilese midesine bunu yapabilir miydi? Öyle ise,

yoktu işte nedeni, niçini? Her ne sebeple oldu ise, o sebebe karşı dikkatli olsa iyi idi ama artık iş işten geçmiş, olan olmuştu. Şimdi bundan sonrası önemli idi Nail için.

Özelikle Benefşe ve Çenpa çok üzgündü. Baş başa bir köşeye çekilmiş, üzüntülerini paylaşmışlardı. Diğer arkadaşları da sessizce yanlarına süzülmüş, Nail abilerine iyi dileklerini göndermişlerdi. O sakin, o ağır başlı Yucca bile bir tuhaf olmuş, Çenpa'ya sarılmış, "Onu bu kadar sevdiğimi bilmiyordum." demişti. Çenpa, kendi hastalığında onun gösterdiği hassasiyeti, şefkati hatırlıyor, bir şey yapamamanın ızdırabını yaşıyordu. Ama olan asıl Benefşe'ye olmuştu. Nail'i kale direğinin dibine yığılırken gördüğünde neredeyse sahanın öbür başına da o yığılacaktı. Bir tarifsiz sızı düşmüştü yüreğine... Ne idi onu bu kadar sarsan? Ruhuna nereden, hangi mesajlar yayılmış, nasıl bir etkileşim bütün benliğini sarmıştı, bilinmez? Sanki kalpten kalbe aynı acıyı duyuran bir hat bağlanmıştı. O kadardı, gerçekten o kadar? Bu çocukta Nail abisine karşı bir bağ, bir sır vardı. Sanki hastaneye kaldırılan, sanki midesi yarılan o idi. Çok üzüldü. Kendi kendini teselli etti. Seviyordu, bir belletmen abi olarak sevdirmişti onlara kendisini, evet. Ama babası değildi, kardeşi değildi, amcası değildi. "Niçin onun yerine ben öleyim" diye Yüce Yaratıcıya dua ediyor, bu denli sarsılıyordu ki? Birbirinin yerine ölmek düşüncesi de nereden aklına gelmişti. İzahını yapamadı ama, ağladı, ağladı. Demek nerede ise onlar kadar gönlünde bir yer kazanmıştı.

Doktorlar mide içeriğinin iç organlara zarar vermesini önlemek için olabildiğince süratli davranmaya, geç kalmamaya çalışıyorlardı. İç organlardaki dokuların tahrip olması, hayati tehlikeler doğurabilirdi. Deriyi ve karın kaslarını açmışlardı ki, korkulan başa geldi. Sık sık yaşanan, hep karşılaşılan bu alışıldık şey bir kez daha sardı hastaneyi. Kelimeler "eyvah!" der gibi döküldü ameliyatı yapan doktorun ağzından.

– Yine mi?

Alnındaki teri sildi. Hemşireler, hastabakıcılar bilinen noktalara yöneldi. Şehrin elektrikleri yine kesilmiş, doktorlar hayatla ölüm arasında gidip gelen hastalarının başında yine karanlıkta kalmıştı. Hastanenin eski ve arızalı jeneratörü senelerdir çalışmadığı için ondan fayda yoktu. Bir şeylere öfkelenmek, bağırıp çağırmak geldi içlerinden. Kabullenememişlerdi hiç ve yine kabullenemediler. Yıllarca insan hayatının birkaç kişinin kaprisi kadar kıymeti olmamış, o kaprisler uğruna nice canlar feda edilmiş, nice mahrumiyetlere katlanılmıştı. Bunu yapanlar, kendi zulümleri ve saltanatları için fertleri de toplumları da feda etmekten çekinmemişlerdi. Kimin umurundaydı ilâçsızlıktan, araç gereçsizlikten hastane odalarında kıvrananlar? Ama doktor duyarsız olamazdı, olamamıştı. İnsanlar ağlıyorken, kararıyorken hayatları o gülememişti. Yine de o kendisine düşeni yapmaya çalışmış, imkânsızlıklar dememiş, birilerine öfkesinden ötürü işini aksatmamış, elindeki şeylerle yaralara merhem sürmeye çalışmıştı. Öyle yapsa kimi cezalandırmış olacaktı ki? Elbette zavallı ve masum

hastaları.

Bir hemşire bulabildiği el feneri ile yetişti hemen. Hastabakıcı birkaç adet mum getirdi. Telâşlanmadan, bütün yüreği ve hassasiyeti ile işine devam etti doktor. Elektrikler söndü diye bir gencin hayatının sönmesine göz yumamazdı.

Cahit Bey ve arkadaşları ameliyathanenin kapısında karanlıkta kalmışlardı. Bu ışıksızlığın değil, korkunun karanlığıydı. Bıçak altındaki arkadaşlarına duydukları üzüntünün siyahıydı gözlerini yaşartan... Çaresizdiler, acizdiler. Birlikte geldikleri arkadaşlarından birini kaybetmeye hiç hazır değillerdi. İnsan, yine aniden yakalanmıştı, beklemediği anda. Ve zaten musibetler insanı hep öyle yakalardı. İçeriye taşınan el fenerini ve mumları gördüğünde Cahit Bey hemen yerinden fırladı. Bereket okulun kamyoneti aşağıdaydı ve evleri de hastaneye çok uzak sayılmazdı. Nasıl indi, eve ne kadar sürede gitti, ışıldağı alıp dışarıya nasıl fırladı, hastanenin merdivenlerini bir çırpıda nasıl tırmandı; kendisi de bilmiyordu. Kapıyı çalıp hemşire hanıma uzattı.

Nail, rüyadaydı. Korkunç bir ızdırap çekiyordu rüyasında. Onu bir presin içine almış sıkıştırıyorlardı. O denli ızdırap çekiyordu ki böyle bir acıyı daha evvel hayatında hiç tatmamıştı. Artık ağrıları, acıları dayanılmaz hale gelmiş ve kalbi bu ağır baskıya yenik düşmüştü. Ölmüştü. Farkındaydı öldüğünün... Kendi kendisine "Biz Petunya'ya dönmeye değil, ölmeye geldik" diyordu. Tam o anda bembeyaz tülbendi ile annesi görünüyor, onun için dua dua yalvarıyordu. Bu dua belâların önüne perde oluyor ve ondan sonra

rahatlıyordu. Ameliyat devam ederken Nail rüya görüyordu.

Işıldak doktorların işini oldukça rahatlatmıştı. Ve o günden sonra artık hep orda kaldı. Ameliyat ışıldağın aydınlığında tamamlandı. Ne sağından ne solundan bir şeyler bekleyen, için için yanarak çevresini aydınlatmaya çalışan ve aslında o yönüyle ışıldak vazifesi gören bir gencin imdadına kaderin garip bir cilvesi ile ışıldak yetişmişti. Işıldak sevimli, ışıldak şirin, ışıldak lâzım ve aydınlık bir şeydi.

Ameliyathaneden odaya alındığında içleri bir nebze rahatladı. Şükür ki yaşıyordu. Onları rıhtımda mahzun ve mükedder bırakmamış, ayrılmamıştı. Ama durumu hâlâ ciddîyetini koruyordu. Saatlerce ayılamadı. Bir, üç, beş, yedi... Ameliyattan çıkalı tam on iki saat olmuştu kendine geldiğinde. Gözlerini güçlükle açtı. Başucunda bekleyen Cahit Beyle Ahmet'i gördüğünde gülümsemek istedi onlara. Çok da muvaffak olamadı. "Şükür yaşıyorum!" diye düşündü. İçeriye Ramazan Bey girdiğinde elleri iki arkadaşının ellerindeydi. Diğerleri okulu boş bırakmamak için gidip gelmiş, üçü akşamdan beri hiç yanından ayrılmamıştı. Birbirlerine öz abi, öz kardeş kadar yakındılar ve belki de onların birbirine yaptığını çoğu öz kardeş birbirine yapmazdı. Nail baygın halde yatarken terledi, alnına, ayaklarına ıslak bez koydular. Bez ısındı, tekrar suya batırdılar, sıktılar, tekrar alnına, ayaklarına serdiler. Defalarca yaptılar bunu, sabaha kadar. Su ısındı, ısınan suyu değiştirdiler. Ama bir an bıkkınlık göstermedi, bir kez "of" demediler. Nail, ayaklarına Cahit

Beyin ıslak bez serdiğini, elleriyle ayaklarını defalarca, saatlerce sildiğini görse kim bilir ne kadar utanacak, ne denli duygulanacaktı?

Ölmemiş, ama bitmişti. Vücudunun her yanında yangın vardı, ağrı, sızı vardı. Âdeta hayat damarları kurumuş, canı çekilmişti. Dili, damağı, dudağı kupkuru idi. Sanki bir müddet daha süre tanınmıştı da, rıhtımdan geri dönmüştü. Dikiş yerlerindeki ağrı devam ediyordu. Başında bekleyenler ızdırabına şahitti.

– Canım çok acıyor.

Hemşire çağırıldı. Ağrı kesici iğne yapıldı. Bir süre sonra etkisi belli olur dendi. Biraz azaldı ağrıları. Fakat nedense tam olarak hiç kesilmedi. Enfeksiyon riski vardı ve gözetim altındaydı. Böyle ciddî bir ameliyattan sonra normaldi o kadar ağrı hemşireler için. Yaşamayan için normal. Çeken için bir anı bile tahammül edilemez bir azap...

Sapasağlam yaşıyordu insanlar. Koşuyor, oynuyor, caka satıyor, birbirlerini üzüyorlardı çekinmeden. Dünün ve belki de dünyanın ana kuzusu varlıkları olduklarını unutuyorlardı. Güçlülük vehimleri süslüyordu hayallerini... Hasta olmak için ne kadar çok bahane vardı oysa. Hücreler, sinir telleri adedince bahane... Ve hasta oldukları anda... Takılıp kalıyordu oyuncak. Kurgular bitiyor, korkular değişiyordu. Ölümün habercileri çalarken kapılarını sıhhatli bir varlığın değerini içlerinin en hassas terazileri ile en ufuk noktada anlıyorlardı. Bu aklın anlaması değil kanın, damarın, yüreğin duymasıydı. Can defalarca boğaza gelip düğümleniyor, gözler sağa sola baygın bakışlar

atıyor, el ayak birbirine dolaşıp söz dinlemez, sahibini tanımaz hale geliyor, doktorlar oluşa şahit olsa da içine girip müdahale edemiyor, olan oluyordu. Hayalinde bir ömrü canlanıyordu insanın. Keşkelerin hafakanı en çok o zaman istilâ ediyordu yüreği. Lezzetler değil, yapılan iyilikler, yaşanan güzellikler kalıyordu. Hatta belki de yitik lezzetler o yatakta gözyaşlarına dönüşüyordu. Dünyanın kendi etrafında dönmediğini fark ediyordu insan... Sonsuz bir mekanda bir zerre kadar yer tutmadığını... Her şeyi kendi hükmüne bağlayamamayacağı çıkıyordu gün yüzüne. Dışarıda bahar bayramı da olsa, hasta, solgun yaprakların hazan mevsimini yaşıyor, şakaklarında ayrılık ağlıyordu.

O gün akşama kadar hastaneye akın edilmişti. Kapı arasından bakmıştı çokları. Ve sonra herkes çekip gittiğinde o sevgili kardeşi Ahmet ile yalnız kalmıştı. Ahmet'de bir kenara kıvrılıp uyumuştu yorgunluktan. O güçsüzlükten uyumuş, ağrılarından ötürü uyanmış, gece ile birlikte sabahlamıştı. Gecenin sessizliğinde dinlemişti hayatı, yalnızlığı. Herkes yaklaştığınca ayrıydı yaklaştığından. Yalnızdı en yakınını insanlar sardığında bile. Dünyasının direği kendi hayatıydı. O çökse dışındaki dünyaların hepsi birden kırılacaktı paralel aynalardaki vücutsuz görüntüler gibi... Yıkılacaktı eski, ahşap bir bina gibi tozu dumana katarak, ufku bulandırarak. Onun için dünyanın rengi insanın hayat aynasının rengindeydi. Temizse temiz, açıksa açık, güzelse güzel. O yataktan kalkacağına, ölmeyeceğine inanıyordu. Hayır hayır, bu defa tahta ata binmeyecekti. Ya binerse... Ya ayrılıp giderse annesinden, kalp hastası babasından... Kendine değil, onlara

yanıyordu. Sahiplendikleri kadar sahibi olmadıklarını bilmeleri gereken onlara… Ne müşkül, ne girift şeyleri iç içe yaşıyordu insan. Gökteki Ülker yıldızını sahiplenirken, gece lambam derken ona, gören gözüne, sindiren midesine bile sahip ve hakim olamadığını fark edemiyordu. Halbuki, hayata tutunduğu elleri bile bir gün onu taşımaz, tanımaz hale geliyordu. Atomların cümbüşü direği çekilmiş gibi tepesine üşüşüyordu. Evet evet, insan aczinden gülüyordu.

Kolunda serum takılıydı, bitkindi, hâlsizdi. Kolunu kaldırsa serumun takılı olduğu yer, bedenini hareket ettirse dikişleri acıyordu. Değil konuşmaya, düşünmeye bile mecali kalmıyordu. Ancak ağrıları nefes aldırdığında düşünce deryalarına menfezler buluyor, aslında o pencerelerin çoğu iradesizce açılıyordu. Kalbi onunla konuşmak istiyordu sanki. Ve bir düşünürün "İnsan ölümcül bir hastalık geçirmeden hayatı tam anlayamaz." sözüne hak veriyor, eğer bir kez daha ayağa kalkmak varsa nasipte, yeryüzünü kirletenlerden olmamaya ahdediyordu.

Kalın duvarlı, loş ve rutubetli hastane odası oldukça soğuktu. Yaşamak şevki yıkılan insanların ümidine bir darbe de sıvaları dökülmüş, boyaları eskimiş, duvarları kirlenmiş hastane binasından geliyordu. Yakın dostları haline gelen farelerin ciyaklamaları şenlendiriyordu âlemlerini. "Son durak olduğu her halinden belli." diye hâline bakmadan kendi kendisine şakalar yapıyordu.

Salih Bey, ameliyat olduğu gecenin sabahında haber almış, hemen koşup gelmiş, durumunu kontrol

etmiş, kullanılan ilâçları incelemişti. Ne düşündü ise düşünmüş, dışarı çıktığında bir kucak ilâçla dönmüştü. O kadar çok iğne vuruyorlardı ki, kolları, ellerinin üzeri, kasları delik deşik olmuştu. Neredeyse bir yerden vurulan ilâç diğer bir iğnenin yapıldığı delikten geri boşalacaktı. Başa gelen çekiliyor, ona da alışılıyor, canın tadı da kalmıyordu. Katlanıyordu.

Bir iki gün sonra süt ile beslemeye başlanmıştı. Daha sonra muhallebi oldu yemeği... Doktoru bir gün viziteden sonra durumunu değerlendirdi.

– İyi, iyiye gidiyorsun. Bir problemin var mı?

– Üşüyorum.

O gün Serdar yanındaydı. Onu gösterdi.

– Arkadaşın bir ısıtıcı getirsin.

Odadaki yaşlı hastayı da muayene ettikten sonra Nail'e döndü.

– Biliyor musun, iyi ki açmışsın. Miden tamamen boştu. İçinde bir şey olsa idi durum çok daha kötü olurdu.

Nail, o gün bir şey yememiş ve bu hayatının kurtulmasına vesile olmuştu. Doktor, bu boş mideyi oldukça garipsemiş, hangi sebeple olursa olsun bunu delikanlının talihine vermişti.

Erzincan'da o kış her zamankinden uzun, havalar her zaman olduğundan daha soğuk geçmişti. Karlar yağmıştı lapa lapa... Ayşe Hanım, pencereden dışarıyı seyrederken hep oğlunu düşünmüş, güzüne sobasının üzerinde kaynayan suyun sesine yüreğinin tütsüsü karışmıştı. Ne yapsındı, elinde değildi. Fatma ve Nail

doğduğu günden beri kalbi onlarda, yani bedeninin dışında atıyordu. Diken değse ellerine evvela onun yüreği kanıyordu. Anaydı, ne yapsın?

Fatma, güya hep Nail'den bahsedilmesine alınıyor, "Varsa yoksa oğlunuz!" diyerek kıskandığını belli ediyordu.

– Var mı senin de öyle aslan gibi bir oğlun?

– Var, hem de iki tane…

Ayşe Hanım, Cemal Beye de nispet yapıyordu şaka yollu. Hep onu övüyor, hep ondan bahsediyordu.

– Yeter hanım. Bak biz yanındayız.

– Sen el oğlusun. O benim oğlum.

"Canım oğlum" dedikçe canı dökülmüştü dudaklarından. Günler aylar geçmiş, Nail ve Nail'le ilgili hatıralar hiç eskimemiş, fotoğrafları evin en görünen yerlerine taht kurmuştu.

– Asma şunları hanım.

– Kıble değil. Hem dolabın camekanının içinde. İstemeyen bakmaz. Sana ne zararı var.

Bir zararı yoktu elbet. Ama her an hatırlayıp hasret çekmektense unutmayı tercih ediyordu.

Mevsim bahara dönüp bahçeler şenlendiğinde de hep Nail'in hatıraları yeşerdi. Ah olsaydı. Fidanları sulasa, çiçekleri toplasaydı. Bahar geldi mi Ayşe Hanım artık içeriye giremez, hep bahçede çalışır, o koca bahçeye baştan sona şekil verir, temizler, ekerdi. Nail'in hastaneye kaldırıldığı günün sabahı Ayşe Hanım bahçeye çıkmadı. Bu durum dikkatini çekti Cemal Beyin.

– Hayrola? Bu gün bahçeye çıkmıyorsun?

– Canım istemiyor.

– Bir şeyin mi var?

– Yok, iyiyim. İçimden gelmiyor.

Bu durgunluk Ayşe Hanımda ertesi gün de devam etti. Yine kolunu kanadını kaldırmaya mecali yoktu.

– Ne oldu?

– İçimde bir sıkıntı var. Birkaç gecedir hep Nail'i görüyorum. Bir derdi var sanki.

Cemal Bey de işkillenmişti. Böyle bir sözün hiç aslının olmadığını bilse yine huzurunun kaçmasına yeterdi, ama bunu elbette ki eşine belli edemezdi.

– Adam sende. Ben de bir şey var sandım. Her gün çocuğu düşünürsen başka ne göreceksin. Şimdi arar, sorarız.

Aradılar. Okula güçlükle ulaştılar. Nail kolejde yoktu.

– Nerede?

– Arkadaşlara sorayım. İlk fırsatta sizi aramasını söyleriz.

– Nasıl?

– İyi. Siz onu merak etmeyin.

Telefona Mustafa Bey çıkmış, ne diyeceğini şaşırmıştı. "Nerede?" sorusuna "bilmiyorum" dese yalan olacak, "hastanede" dese olmayacaktı. Onun için öyle bir cevapla geçiştirmişti.

O gün akşam yine aradılar. Yine okul dışında olduğu, henüz gelmediği söylendi. Ayşe Hanım ile Cemal

Bey bu cevaplardan tatmin olmuyorlardı. Sesini duyana kadar ikna olmaya niyetleri yoktu. Ah o ses! Onu anne baba olan bilirdi. Hayattı o ses onlar için, yaşamaktı. O ses olmadan hayatın içi bomboştu. Mustafa Bey, Ramazan abisine sordu.

– Abi ne yapalım, ne diyelim?

– Diyecek bir şeyimiz yok. Bu akşam fişi çıkaracak, yarın ararlarsa birkaç günlüğüne bir yere gittiğini, gelince hemen arattıracağımızı, iyi olduğunu söyleyeceğiz. İyi çok şükür.

Onların dili bunu söylese de Ayşe Hanımın kalbi bunları hiç duymadı. İçinin sesini dinledi hep. Ama ikna olmuş gibi davrandı mecburen. "Hemen arasın!" ısrarını defalarca tekrarladı.

Serdar, doktor söylediği gün elektrikli sobayı getirmişti ama, o binanın elektrikli sobalarla ısınmasının imkânı yoktu. Hastaneden de çıkarmıyor, bırakamıyorlardı. Çıkacak halinin olduğu da söylenemezdi. Ne olursa olsun şimdilik bir hastanede bulunması daha iyiydi. Fakat soğuk yavaş yavaş ciğerlerine işlemeye başlamıştı. Sık sık derinlerden gelen hırıltılı öksürüklerle sarsılıyordu. Bunun midesindeki hastalıkla doğrudan bir alakası yoktu. Sadece mikroplar zafiyetini daha iyi değerlendiriyorlardı. İlâçlara devam etse de öksürüğün arkası kesilmiyor, bilâkis artıyordu. Vücudu öksürükle sarsılırken acılar dikenli tel gibi yayılıyordu.

Geceleri nisan yağmurlarını dinliyordu Nail. Gökler yıkanıyor, yerler arınıyordu. Bu işlek tezgahın hiçbir kenarında atık, artık kalmıyordu. İnsan birkaç gün yıkanmasa yüzüne bakılmaz hale gelirken, sonsuz

mavilikler sanki her an bembeyaz köpüklerle yıkanmışçasına pırıl pırıl; dağlar, ovalar hoş kokulu deterjanlar kullanan özel ve dikkatli bir temizlik şirketine emanet edilmişçesine paktı. Nisan diriliş ayıydı. Halbuki Nail'e ölümün keşif kolları nisanda uzanmıştı. Kendisini ölüme hazır hissetmiyordu ama, nisanda ölmeliydi ölürse insan. Dirilişi bu kadar yakinen yaşamışken. Hayata en çok tutunduğu, yaşamanın coşkuya dönüştüğü, tohumun gök gürültüsü ile uyandığı o anda. Aşık olduğu ölümsüzlüğün şarkısını bir başka diyara bırakarak... Ölüme en rahat o ayda meydan okunabilir, "İşte her ölüm bir dirilişle geliyor." denebilirdi.

Hastane odasındaki penceresi dışarıya bakmadığı için gündüzü hayal etmek düşüyordu bahtına. Yağmur sonrası güneşini, yaprakların üzerindeki taneleri, kuşların ve arıların şakımasını, vızıltısını, alemin o seslerle şenlenişini düşünüyor, yitirilince fark edilen o güzellikleri bir kez daha yaşamayı arzuluyordu. Yaşamın her anının tadı insanın damağında kalıyordu. Ve nasıl bir damaksa o, keşfedilmiş, edilecek her lezzeti tanıyordu.

Aradan birkaç gün daha geçmiş, annesini ikna etmek imkânsız hale gelmişti. "Kalkıp geleceğim!" diyordu. Ne yapıp etmeli, annesine sesini duyurmalıydılar. Annesi, Ahmet'in şahitliği ile de rahatlamamıştı. Cahit Bey, Nail'le görüştükten sonra hastanenin telefonunun verilmesini istedi. Söylenilen saatte Nail telefonun başına getirilecek, gerisini o halledecekti. Ahmet'e yapması gerekeni anlattı.

– Ailesine söyle, saat üçte arasınlar.

– Tamam abi.

Denileni yaptı Ahmet. Saat üçte Ayşe Hanım söylenilen telefonu arayacak, kaldığı yerde telefon olmayan Nail tam o saatte orada olacaktı. Hiç yalansız halletmeye çalışıyorlardı. Ahmet o gün öğleden önce Nail'in yanına gitti. Arkadaşı gözünün önünde erimiş, yıpranmış, zayıflamıştı.

– Annenle konuşmalısın. Çok merak ediyor.

– Cahit abi söylemişti. Ne zaman?

– Bu gün üçte arayacak. Öğleden sonra Kâmil de gelecek. Biz onunla seni telefona taşırız. Gerisini sen halledersin artık. Sakın hastalığını belli edeyim deme. Annen hemen anlar. Sesini olabildiğince gür tut.

– Yapabilsem...

– Sen yaparsın.

Ayşe Hanım o gün hep saatin gelmesini bekledi. Ablası, yeğenleri de oradaydı. Herkes Nail ile konuşmayı özlemiş, sıraya girmişti. Hasan'la Hüseyin'in telefonu kimselere bırakmaya niyetleri yoktu.

Saat yaklaştığında uzun koridor aşıldı. Bir yanına Ahmet, bir tarafına Kâmil girmişti. İki arkadaş mümkün olduğunca kaldırmaya çalışsa da Nail yoruluyor, dinlenerek yürüyorlardı. Alt kata, danışmaya inildi. Beklenen an geldi. Telefon çaldı. Nail yutkundu, gücünü topladı.

– Oğlum.

– Anne nasılsın?

– Yavrum, sen nasılsın güzelim?

– İyiyim, ellerinden öperim de, sen okulu velveleye vermiş, birbirine katmışsın. Arkadaşların gözü korkmuş senden, gelen “Ara!” deyip duruyor.

– Korkmasınlar. Merak ettim. İyisin değil mi?

– İyiyim?

– Hasta mısın yoksa?

– Aman anne, nereden de çıkarıyorsun. İyiyim dedim ya?

Nail rolünü çok güzel oynuyor, sesi oldukça gür çıkıyordu. Ama yine de kadın analık sezgileri ile bir şeyler hissediyordu sanki. Annesi hasta olup olmadığını sorduğunda Nail'in gözleri doldu, sesi çatallandı biraz. Neredeyse “Ölüyorum anne!” diyecekti. Bereket telefonda ses çok net duyulmuyordu. İnsan için kaç yaşında, nerede olursa olsun en emin sığınak anneydi. Koca şair bile annesine önce: “Anne girdin düşüme, / Yorganın olsun duam/ Mezarında üşüme.” diye dua ettikten sonra “Anlamam anlatamam/ Düşen düştü peşime/ Artık vadeler tamam.” diyerek sanki başı dizlerinde imiş gibi ağlamamış, kendi derdini ona yanmamış mıydı? O sızıyı öyle paylaşacak başka kim olabilirdi ki?

Annesi, ablasının, yeğenlerinin de konuşmak istediğini söyledi. Tam o anda öksürük yakaladı yine. Elini kapadı ses gitmesin diye, ama annesi duydu.

– Öksürüyorsun?

Güçlükle cevap verdi.

– Gelip geçici bir şey. Boğazım gıcıklandı her hâlde.

Diğerleri ile konuşmadı. Bulunduğu yerin çok müsait olmadığını, ilk fırsatta arayacağını söyledi. Sesini duyması annesini biraz rahatlatmış, Nail'i bu oyun oldukça yormuştu. Yatağına uzandığında burnunun sızlamasına, gözlerinin dolmasına mani olamadı. Ahmet, görmezden geldi.

Telefon konuşmasının üzerinden bir hafta geçmişti. Ahmet, okuldan çıktıktan sonra arkadaşına uğradı. Yatağının ayak ucuna oturdu.

– Nasılsın? Bu gün daha iyi görünüyorsun.

– Hadi canım, zorlama. Sen yalan söyleyemezsin.

– Şuna bak. Daha iyi olmasan bana bu kadar söz yetiştirebilir miydin?

– Bilmem. Ağrılarım oldukça hafifledi. Sen nasılsın? Okulda neler yapıyorsunuz?

– Okul mu?

Biraz durdu Ahmet ve devam etti.

– Aynı, bildiğin gibi.

Yüzünün hâli kapıdan girdiği andan beri pek de aynı olduğunu söylemiyordu. Nail, onu çok iyi tanırdı. Birlikte büyümüşlerdi. Yüzünde kızarıklık, hareketlerinde gerginlik varsa, o bir şeylere kızmış, bir şeylerden rahatsız olmuştu.

– Bir şey mi var?

– Yok bir şey.

– Var bir şey!

Ayağa kalktı Ahmet. Nail'e bakamadan kendi kendisine konuşur gibi anlatmaya başladı.

– Bu gün olanları söylesem hayatta inanmazsın. Başımdan kaynar sular döküldü. Utancımdan yerin dibine girecektim. Acısam mı, kızsam mı, ağlasam mı şaşırdım.

Nail, bir şey demedi. Devam etmesini bekledi.

– O kız vardı ya hani.

Ahmet için kim o kız olabilirdi ki? Olsa olsa Hedera.

– Hedera mı?

– Evet.

– Bugün aklınca son kozunu oynadı.

– Nasıl?

Ahmet'in o gün vizesi vardı. Sınavdan biraz geç çıkmış, okulda pek kimseler kalmamıştı. Loş koridorlarda elindeki kitaptan soruların cevaplarını kontrol ederek yürüyordu. Bir köşede Hedera ile burun buruna geldi. Güya kız bir an onu görememişti. O gün çok açık giyinmiş, olabildiğince de süslenmişti Hedera. Kadınsı bir cilve ile konuştu.

– Özür dilerim.

Ahmet oralı olmadı. Başını kitabından kaldırmadı bile. Yanından sıyrılıp geçmek istedi.

– Önemli değil.

– Ahmet, baksana.

Kız o gün kararlıydı. Ona artık "Hayır!" diyemezdi. Elini uzattı. Tam dokunacaktı ki, irkildi Ahmet. Bir adım geri çekildi. Kız tepkinin farkında değilmiş gibi şımarıklığın dozunu artırdı. Sözü uzatacak, yüzü

kızaracak değildi. Niyetini söyledi. Ahmet, duydukla-rına, bunların bir kızın ağzından dökülebildiğine ina-namıyordu. Beynine ateşler çıkmış, ne tepki verece-ğini, ne diyeceğini şaşırmıştı. O kadar sarsılmıştı ki, kız bile bu tavırdan bir an telâşlandı.

– Hayır, asla!

Hedera, bu gencin nasıl bir genç olduğunu anlaya-mıyor, bir insanın böyle olabileceğini aklı almıyordu. Çok sinirlenmişti.

– Daha ne istiyorsun, ben bu kadar mı çirkinim?

– Bunun senin güzelliğinle, çirkinliğinle alakası yok. Ben bunu yarın bir masumun anne diyeceği bir insana yapamam. Yasak dairesine girmekten, bu çir-kinliği işlemekten korkarım. Bir insanın ve o insanın neslinin izzetini o istiyor bile olsa bu şekilde ayaklar altına alamam. Bunu yaparsam sizin düşmanlarınız-dan benim ne farkım kalır? Biz buraya kimsenin na-musuna musallat olmaya gelmedik.

Ahmet, daha neler söyledi neler. Heyecanlanmış, coşku ile ders vermeye başlamıştı. Nasihatini başka-sının namusu hakkında ancak kardeşi imiş gibi düşü-nebileceğini söyleyerek tamamladı.

Kız dondu kaldı. Yığılacak, bayılacak sandı Ahmet. Sanki her söz beynine bir balyoz gibi inmiş, kalbin-deki bir paslı kilidi açmış, izzetini, insanlığını fark et-mesini sağlamıştı. Daha önce de böyle sözleri duyma-mış değildi elbet. Fakat onların hiç birisi bu hal dersi kadar inandırıcı değildi. Dudak ucu ile, bıyık altından sırıtarak söylenen sözlerdi. Bir anda ağlamaya başla-dı. Öyle ağlıyordu ki, katıla katıla, sarsıla sarsıla. Hem

ağlıyor, hem "İnsanlığımdan utanıyorum!" diyordu. İnsanlığını, izzetini hatırladı. "Bir erkek böyle ise kim bilir ben nasıl olmalıyım?" diye düşündü. Sakinleşince özür diledi. Sesi güçlükle çıkıyordu. İlk ihaneti iyilik umduğu insanlardan görmüştü. Çevresinde Ahmet gibi bir tane güzel örnek bulsa insanlar bu hallere düşmeyecekti, olsa o da düşmezdi. Artık asla rahatsız etmeyeceğini söyledi.

Ahmet kızın yanından kaçar gibi ayrıldı. Uzun süre kendisini toparlayamadı.

Nail, Ahmet'in anlattıklarını şaşkınlıkla dinledi. Yine de arkadaşına takılmadan edemedi.

– Seni de yalnız bırakmaya gelmiyor. Hemen bir vukuata bulaşıyorsun.

– Çok üzüldüm, herkese, her şeye.

– Şaka yaptığıma bakma, ben de çok üzüldüm. Şu an oturup dövünebilir, insanlar bu hale düşmemeli, düşürülmemeli diye ağlayabilirim. Bu hale düşmüş dünün her masum çocuğundan özür dileyebilirim kendi adıma.

Ahmet koridora çıktı. Nemli gözlerle gezindi dalgın dalgın. Tertemiz gelinen dünyada alnına karalar çalmaya, kötü olmaya, birbirinin kurdu olup kötülüğü yaymaya ne gerek vardı? Dupduru ve nezih yaşamak dururken pişmanlıkları bir zehir gibi yudumlamaya insanların kendisini mecbur hissetmesi niyeydi? İkisi de bir anlam veremedi, bu garip talebi anlayamadı. İnsanlar dışı cilalı, içi pis şeylere karşı bir an dirense içlerindeki kötülüğe karşı çatışmayı da cepheyi de kazanacaklardı. Ne kadın bir çirkinliğe düşünce o

mesele büyüyor, ne de erkek düşünce küçülüyordu. İffetli, namuslu kadınların tamamının "hayır" demesi normal, bir erkeğin "hayır" demesi olağanüstü görünüyordu insanlara. Halbuki zayıfa musallat olmak değildi erkeklik. Erkeklik hassaslardan hassas olup böyle bir meselenin gölgesine bulaşmamak, kendisine istemediğini başkası için de istememek ve "hayır!" diyebilmekti. Nefsine, hislerine, çevresine...

Ahmet odaya döndüğünde Nail yine öksürük krizine tutulmuştu. Elindeki mendile baktı ve zorla konuştu.

– Boğazım çok fazla tahriş oldu her halde. Artık öksürürken kan geliyor. Cahit abiyle ve Salih abiyle görüş. Beni buradan hemen çıkarın.

– Akşamüzeri ikisi de gelecek. O zaman söyleriz.

Ertesi gün okulda bir şenlik, bir sevinç vardı. Nail, okula dönüyordu. Hastalık yüreklere bir şefkat, bir sevgi olup yayılmış, her aklı, her gönlü Nail'in etrafında pervane yapmıştı. Korkulan olmamış, mide içeriği zehirlememiş, iç dokularda ciddî bir tahribe sebebiyet vermemiş; ameliyat çok hijyenik şartlarda gerçekleşmemiş, kullanılan araçlar gerektiği gibi dezenfekte edilmemiş olsa bile ciddî bir enfeksiyon yaşanmamıştı.

Ramazan Bey, yanına Ahmet'i de alarak Mustafa Beyin arabası ile hastaneye gitti. Gerekli işlemler yapıldı ve hastaneden çıkarıldı. Artık Salih Beyin kontrolünde olacak, ilâçlarını tarif edildiği gibi kendisi alacak, iğnelerini Salih Bey yapacaktı. O güne kadar yapılan iğne sayısı yaklaşık yüz elliyi bulmuştu. Ve daha birçok iğne kalmıştı geride vurulması gereken...

Öğrenciler teneffüsteydi. Kimileri bir yerlerde kümelenmiş konuşuyor, kimileri sağa sola geziniyordu. Ramazan Bey, okulun girişine yaklaştı. Arabayı durdurdu. Öğretmenler hemen dışarı çıktılar. Öğrenciler arabanın başına toplandı. Ramazan Bey ile Ahmet yukarı çıkmasına yardım etmek isterdi. Nail'in ayağında terlikleri, üzerinde eşofmanları vardı.

– Çıkarım ben.

Ramazan Bey kabul etmedi.

– Yorma kendini. Biraz daha iyileşince kendin çıkarsın.

– Çıkarım abi, merak etmeyin.

Ahmet, yine de sağ yanına girip kolundan tuttu. Öğrenciler gelen adama şaşkın gözlerle bakıyorlardı. O gözlerde sevinç ve hüzün iç içeydi. Bu o muydu?

– Ne kadar zayıflamış, diye fısıldadı biri diğerine.

Hepsi aynı şeyi düşünüyordu. Yüzünün kemikleri çıkmış, yanakları çökmüştü. Sakalları da uzamıştı. O sabah tıraş olacaktı, sonra vazgeçti. Yaklaşık yirmi kilo kaybetmişti Nail. Hem midesinden ötürü bir şey yiyememiş ve hem de ilâçlar gelişmiş, en son kullanılan ilâçlar olmadığı için hastalığı güç iyileşmişti. Fakat yine de herkes onu yeniden görebildiğine seviniyordu.

– Hoş geldiniz hocam.

– Geçmiş olsun hocam.

Bu sözler öğrencilerin dudaklarından dökülüyor, o, sesin sahibine dönüyor, teşekkür ediyor, "Hoş bulduk" diyordu. Odasına kavuştuğunda dünyalar onun

oldu. Nasıl olmasın ki; artık okulunda, öğrencilerin arasındaydı.

Öğrenciler hafta sonları evlerine gidiyordu. Bazı haftalarda veliler okulu ziyarete geliyor, her veli kendi öğrencisinin rehber öğretmeni ile öğrencinin durumu hakkında görüşüyordu. Herkes okuldan çok memnundu. Diğer okullarda aksaklıklar vardı. Ücretini alamayan öğretmenler dersleri boykot ediyordu. İçki, sigara adiyattan şeylerdi, zira artık liseli gençler arasında bile uyuşturucu kullanımı yaygın hale gelmişti. Ahlâksızlık zaten toplumun baş problemlerindendi. Sanki birbirini saymayan, sevmeyen insanlar bir arada yaşıyordu. Hep öyle değildi ama, az da değildi. Bu sadece Petunya'nın derdi de değildi. Her ülkede olduğu gibi idi orada da her şey. Kimi fakir, kimi daha zengin olsa da, kimsenin kimseden çok daha fazla mutlu olduğu söylenemezdi. Yeryüzünde neslinden ve bu yönüyle geleceğinden emin ülke bulmak çok zordu. İnsanlığa reçete arayanların ibresi yeniden bir ahlâk medeniyetine ihtiyaç olduğunu gösteriyordu.

Kolejin velileri çocuklarının durumundan memnundu. Çocukları artık isimleri ile hitap etmiyor, "Anneciğim, babacığım!" diyordu onlara. Yanlarında büyükleri yokmuşçasına davranmıyor, sere serpe yatmıyorlardı. Utanıyorlardı. Konuşurken ağız göz eğmiyor, "Sana ne!" çekmiyorlardı. Derslerine çalışıyor, anne babalarına yardım ediyorlardı. Kimseyle kavgaları yoktu artık. Küfürleri yoktu. Nasıl olmuşta o ağızlar bir anda denilecek kadar kısa bir sürede bütün o kötü ifadelerden arınmışlardı. Şaşırıyordu aileler. Çok memnunlardı

ve bu memnuniyet bir destan gibi dilden dile yayılıyor, bütün Petunya'da konuşuluyordu. Ailelerin sürekli tekrarladıkları bir ricaları vardı. Onlar da ziyaret edilmek, bu kadar güzelliğe küçük bir güzellikle mukabele etmek istiyorlardı. Artık havalar da müsaitti. Sözler verildi. Bu davetlere mukabele edeceklerdi.

Kendi aralarında görüştü, karar verdiler. O yıl mayıs ayını bu ziyaretlere ayıracak ve daha sonra da bunu bütün yıla yaymaya çalışacaklardı. Artık tanış, biliş olmuşlardı. Yadlık yabancılık kalkmıştı aradan. O güne kadar belki ihmal etmişlerdi ama bu biraz da başlarını kaşıyacak vakitlerinin olmamasından, zihinlerinin durulmamasından kaynaklanmıştı. Kolay değil di ki, inşaat seviyesinden başlamak ve yabancı bir ülke de kıt imkânlarla okul açmak… Hem artık ziyaret ettikleri aile ile anlaşacak kadar Petunya'ca da öğrenmişlerdi. Fakat Cahit Beyin felsefesinde hiçbir bahane icraatın yerini doldurmaya yetmiyordu. Doğrusu, öyleydi.

Mayısın yedisinde devlet televizyonu bir açık oturum programına kolejin öğrencilerini davet etti. Programa katılan on beş öğrencinin arasında Benefşe, Çenpa, Yucca ve emniyet genel müdürünün kızı Adonide de vardı. Çocuklar oldukça şen, şakacı ve rahatlardı. Kendilerine güvenleri artmıştı. O okulda Petunya'nın geleceğine daha iyi hizmet etmek için okuduklarını söylediler. Adonide bir soruya şöyle cevap verdi:

– Bu okulda okumaya başladığımdan beri Petunya'ya olan sevgim arttı. Türkler ülkelerini aşk derecesinde seven insanlar. Sizden de ülkenizi sevmenizi bekliyor, vefaya çok önem veriyorlar.

Benefşe öğretmenlerini ve kendilerine davranışlarını anlattı.

– Evvela hepsi kendi branşında çok başarılı. Okullarını iyi derecelerle bitirmişler. Ama bizi, özelikle beni en çok etkileyen davranışları oldu. Sizi hiçbir şeye zorlamazlar. Hatta söylemezler bile. Size yaşantıları ile örnek olurlar. Bunu da size örnek olmak için değil, öyle olduklarından yaparlar. Onun için o davranışları örnek almak içinizde bir yerinize dokunmaz, tepki vermezsiniz. Canınız istiyorsa alırsınız, o sizin kendi meselenizdir.

Çenpa, hastalandığı gün yaşadıklarından bahsetti. Okulun açıldığı ilk günlerde gösterilen bu şefkat, programın yapımcılarını da, seyircileri de çok etkiledi. Çenpa sözlerini şöyle noktaladı:

– Bu sadece bana özel de değil. Gecenin soğuğunda, herkes yatağında mışıl mışıl uyurken sessizce odalara süzülen, üzerinizi örten birisini fark ederseniz, bu belletmen öğretmeninizdir. Burada bulunan her arkadaşımız benzeri şeyleri yaşamıştır.

Oturuma katılan her öğrenciye söz verildi. Çocukların edebi, nezaketi, oturaklılığı ve kısa zamanda aldıkları kültür, kendilerini ifade kabiliyeti seyircilerin gözlerinden kaçmadı. Son misal Yucca'dandı.

– Ben okula başlamadan evvel de sigara kullanıyordum. Okul sınırları içerisinde sigara içmemizin yasak olduğu söylendi. Ben ilk günlerde, hatta uzun süre bırakamadım. Bir gün, bir kenarda içerken Özcan Bey gördü. Türkçe öğretmenimiz... Ben bir an ne yapacağımı, ne diyeceğimi şaşırdım. Yüzüm kızardı. İdareye

bildirirse kim bilir ne ceza alacaktım. Yanıma geldi. Bendeki değişikliği fark etmişti, ben de o yanıma gelene kadar söndürmüştüm. "Bir tane de bana ver." dedi. Anlamadım. "Ver" diye ısrar etti. ... Verdim. "Yak!" dedi. Cebimden çakmağımı çıkarıp yaktım. Eline aldı. Ağzına doğru yaklaştırdı. Yüzünü buruşturdu. "İnan çok kötü kokuyor!" dedi. "Ben artık içmiyorum." Sanki içmiş gibi... Hayatında hiç sigara, içki kullanmamıştı. "Şu anda ikimiz bir suçun ortağıyız. İyisi mi, ikimiz de birbirimizi kimseye söylemeyelim. Sen de bir daha içmesen iyi olur." dedi ve tebessüm ederek ayrıldı yanımdan. Mahcubiyetimi anlamış, güya suçumu paylaşmıştı. Bununla bize yanımızda olduklarını gösteriyordu ve sigara gibi basit bir bahane de bu ders için iyi bir fırsattı. Tabii ki çok sürmedi.

Spiker anlamıştı ama seyirciler için bir kez de Yucca'nın ağzından duymak istiyordu.

– Çok sürmeyen ne?

– O günden sonra sigarayı bıraktım.

Program seyircilerden oldukça takdir toplamış, devlet televizyonu istek üzerine programı defalarca yayımlamıştı. Her şey ortada, her şey açıktı. İnsanlar güzele aşıktı.

Aynı günlerde Özcan Bey, Nikuter'e bir veli ziyaretine gidecekti. Nikuter yakın illerden birisi idi ve Aranda'ya uzaklığı yaklaşık yüz kilometreydi. Akşam dönüş için Nikuter'den araba bulamayacakları söylenmişti. Mustafa Beyin arabası meşguldü ve mecburen okulun kamyonetini alacaktı. Ramazan Bey, Nikuter'e götürme ricasını memnuniyetle kabul etti.

Hüseyin Bey de onlara arkadaşlık yapmak için eşlik etti. Normal şartlarda bir saatte gidilecek yol, yaklaşık iki buçuk sat sürdü. Sallana sallana gittiler yolun engebelerinde... Aile bu ağır misafirlerini yemeğe bekliyordu. Özcan, Hüseyin'e döndü.

– Yayık ayranına döndük.

– Evet.

– Kurt gibi de acıktım.

Anlaştıkları noktada Tulipa'nın babası karşıladı onları. Hava henüz kararmamıştı. Tanıştılar. Adam postane müdürüydü. Onlara karşı çok hürmetli, çok içtendi. Eve gidene kadar minnetlerini, teşekkürlerini ifade etti. Hüseyin Bey, Ramazan abisine döndü.

– Farkında mısın abi, müdür bey Anadolu insanını andırıyor.

– Farkındayım, kanım kaynadı adama.

– Senin kime kanın kaynamaz ki zaten.

Kızından bahsediyordu adam:

– Tam korktuğumuz çağlarında imdadımıza yetiştiniz. Malum, şartlar kötü. Hele bizim geçtiğimiz kara tüneli biliyorsunuz. Işığı görebilmekten ümidimizi kesmiştik artık. Başarılıdır bizim Tulipa. Eli yüzü de düzgün. Arkadaşları arasında sayılır. Kendine güveni tamdır. Belki biraz kendini beğenmişliği de vardı. Vardı diyorum çünkü, sizi tanımadan önce vardı. Vakurdur, narindir. Son zamanlarda bir şeyine karıştırmaz olmuştu bizi. Uçarılaşmıştı. Tabiatındaki hassasiyeti bildiğimiz için dokunmaya korkuyor, incitmek istemiyor, ama ne yapacağımızı bilemiyorduk. Evin

tek çocuğu. Biraz da şımartmışız. Annesiyle ne yapalım, ne edelim derken yetiştiniz imdadımıza. Kim bilir hangi kötü alışkanlığın yemi olacaktı ve biz sadece seyredecektik. "Karışmayın" diyordu, "benim hayatım!"

Eve gelmişlerdi. Kapıyı Tulipa açtı. Çok sevinçli olduğu belliydi. Öğretmenleri evine, onu, onları ziyarete gelmişti. Annesi de nezaketli bir Hanımefendiydi. Kızı annesine benziyordu. İçeriye buyur etmeden ayaklarına terlikler uzatıldı.

– Bizde artık böyle, dedi adam. Okuldan eve geldiği ilk hafta sonunda bu kız bize direktifler yağdırmaya başladı.

Şaka yapıyordu. Kızının başını okşadı, yanağına dokundu.

– Eve gelirken beş çift terlik almış. Birini kendisi giydi. Birisini annesine, diğerini bana kendi elleri ile giydirdi. "Bundan sonra evde ayakkabı ile gezmek yok!" dedi. Terliklerden birisini de özür dilerim, tuvalete koydu. Bundan sonra tuvalete terlikle girilecek ve tuvalet terliği tuvaletten dışarı çıkarılmayacak!" dedi. Siz olsanız ne yaparsınız? Kabul etmemenize imkân var mı? Haklıydı ama.

O gün çok güzel bir dostluk başladı o aile ile aralarında. Her şeyi onları rahat ettirebilecek şekilde düşünmüş, yemekleri bile Türk mutfağından seçmişlerdi. Annesi durumu izah etti:

– Yemekler Tulipa'dan.

– Evet, yemek benden. Yapan annem.

Çaylar geldi. Sohbet koyulaştı. Babası tam bir coşku yaşıyordu.

– Petunya'ya bir güneş gibi doğdunuz.

Annesi de farklı değildi.

– Sizi, lâf olsun diye değil, öz kardeşlerimiz gibi sevdik. Hep sizi dinledik aylardır, hep sizden konuştuk. Sadece çocuğumuzu değil, bizleri de eğitiyorsunuz. Sizler ne güzel örneklersiniz.

Özcan Bey, nesillerin korunup kollanmasında bir laleyi yetiştirme hassasiyetinin çok ötesinde titizlik göstermek gerektiğinden bahsetti. Birkaç kelimelik malumatın ve kör bilgiçliğin hayatı karartacağını anlattı. Cahilin hem kendisine, hem çevresine zararı vardı.

– Ben edebiyatçıyım, dedi, bir hikâye anlatmazsam olmaz. Gelirken müdür beyle yolda bir şeylerden konuşmuştuk. Yolun tadı idi o sözler. Aklıma bir hikâye gelmişti o anda. Eve geldiğimiz için anlatamamıştım. Şimdi anlatayım. Keçinin birisi bir gün bağlı olduğu ipi koparmış. İpini koparınca kaçmış, dağlara, bayırlara, ormanlara. Akşama kadar şarkılar söylemiş, sulardan içmiş, dilediği otlardan yemiş. Kendince özgürlüğün tadını çıkarıyormuş. Akşamüzeri hava kararmaya başlamış. Karanlıkla birlikte bizimkinin yüreğine de korku inmiş. Issız ormanda bir ışık aramış. Bir süre sonra karanlığın içinden parlayan iki ışık görmüş. Fakat bu gördüğü en son ışık olmuş. Zira ışık zannettiği o şey bir kurdun gözleriymiş. Hikayeden de anlaşıldığı gibi ipsiz özgürlük özgürlük değil, esaret ve felâket. Gençlere en büyük özgürlüğün edeple, ahlâkla gelişip yeşereceği anlatılmalı.

Bu misalden çıkarılan derse hepsi hak verdi. Bir lale vakurluğundaki genç ve güzel Tulipa hikayeyi can kulağı ile, dikkatle dinledi. Bir yandan da sanki öğretmenleri ile iftihar ediyor, "İşte bunlar benim öğretmenim." diyordu.

Dönüş yolunda hepsinde güzel bir akşamı paylaşmanın huzuru vardı. Nice güzel insan kim bilir hangi çatının altında, yolu sevgiden, edepten, kardeşlikten geçen nice duru gönlün kapılarını çalmasını beklemekteydi.

Mayıs sonuna doğru Nail kendisini iyiden iyiye toparlamıştı. Yavaş yavaş yüzüne kan, dizine fer geliyordu. Havalarda oldukça ısınmış, yazın sıcaklığı içleri ısıtmıştı. Raporlu olduğu için üniversite ile ilgili çok önemli bir problemi olmadı. Diğer arkadaşları ile arasındaki farkı biraz fazla çalışarak kapatacak, giremediği sınavlara hocaların belirlediği tarihlerde girecekti. Hastaneden çıktıktan bir kaç gün sonra Cahit Bey belki gönlünden geçiyordur diye düşünerek sordu:

– İstersen seni Türkiye'ye gönderelim. Kendini toparlayınca dönersin.

Nail bunu hiç düşünmemişti. Hiç aklına gelmemişti gitmek. Zorluklar karşısında yılmak yoktu onun tabiatında. Bu yönü ile inatçı idi biraz. Fakat yine de düşünmek istedi. Hemen cevap vermedi. Gitse, annesi, babası onu artık kesinlikle göndermezlerdi. Belki o da hislerine mağlup olur, dönmek istemezdi. Fakat o zaman çok iyi biliyordu ki, bir daha hayatı boyunca mahrumiyetlerin kucağında, isteklerine baş kaldırarak yakalanan böyle bir huzuru ve mutluluğu

yaşayamazdı. Geçen geçmiş, giden gitmiş olurdu. Ona şu anda ihtiyaç vardı. Yarın şartlar daha müsait olduğunda herkes gelmek isteyecekti. Petunya imkânları ile istikbal vaat eden, önü açık bir ülke idi. İhtimal beş on seneye kadar çehresi aradan asırlar geçmiş kadar değişecekti. O zaman okul da sıkıntılarını aşmış, meyvelerini vermiş olacaktı. Bu gün bir şey yokken vefalıların yaptığını yapmak, kendisi için değil yüksek idealler ve insanlık için yaşadığını ispatlamaktı. Önemli olan bu gündü. Önemli olan herkes için içinde bulunulan gündü. Ertelenen, yarına atılan, başkasını iknaa ihtiyaç hissedilen çok şey yalan... Cevabını ertesi gün verdi.

– Burada kalmak istiyorum.

– Biliyordum. Ama neden?

– Gidersem belki bir daha dönemem.

Cahit Bey, kucakladı Nail'i. Tertemiz bir milletin tertemiz aşları ile beslenmiş diye düşündü. Mertlik ve yiğitlik kanına işlemişti.

Mayısın son haftası idi. Hafta sonunda öğrenciler evlerine gidecekti. Benefşe Nail'in yanına geldi.

– Hocam.

– Buyur.

– Hafta sonu bize gelsenize. İnanın ailem de çok istiyor. Hem okulda da kimseler yok. Burada bir başınıza ne yapacaksınız?

Nail, kaşlarını kaldırarak güya "Ne demek istiyorsun?" der gibi baktı.

– Şuna bak. Bırak da onu ben düşüneyim.

– Ben de düşünmenize yardım edeyim hocam.

– İşlerim var biraz. Belki daha sonra.

– Lütfen hocam. Sizin her zaman işleriniz olur.

– Tamam, bakayım, bir ihtimal...

O pazar Benefşe'nin arzusu yerine geldi. Nail, Mustafa ve Selim Beyler onların evindeydi. O aile de onları büyük bir heyecanla ve sevinçle karşılamıştı. Benefşe'nin babası eskiden zeytinliklerde işçi olarak çalışıyordu. Artık kendi zeytinini üretiyor, aynı zamanda zeytin alım satımı yapıyordu. Aktif, zeki, kültürlü bir adamdı. Körü körüne kabullenmeyen, kim ne derse desin aklın ve doğrunun hükmüne kıymet veren bir insandı. Bir süre annesi de zeytinliklerde çalışmıştı ama şimdi artık evinin kadınıydı. Ve Mimosa... Benefşe'nin kendisinden iki yaş büyük ablası. Oldukça utangaç ve vakur... Lise son sınıfta okuyordu. "Derslerinde çok başarılı." diyordu babası. "Fakat bu çağın insanı değil."

Mimosa, sanki o şartlardan hiç etkilenmemiş, genç kızların haline hiç şahit olmamıştı. Veya kendince bir genç kız tarifi vardı Mimosa'nın. Evet evet. Tamamen öyleydi. Babası anlattı kızını. O sadece, samimî, hafif bir sesle "Hoş geldiniz!" demiş ve yanlarından ayrılmıştı.

– Annem yetiştirdi Mimosa'yı. Bizde biraz Osmanlılık vardır. Annemin annesi bir dönem İstanbul'da, bir paşanın konağında kalmış. Osmanlı terbiyesi almışız o zamandan. Anne annemde de vardı o terbiye, annemde de. Şimdi ocak Mimosa ile devam ediyor anlayacağınız.

Mustafa Bey, aileyi, böyle iyi evlatlar yetiştirdiği için tebrik etti. Benefşe'nin de okulun en sevilen, en başarılı öğrencilerinden olduğunu söyledi. Adam, oğlunun hep öyle olduğundan bahsetti. Çocukları ile iftihar ediyordu.

– İsterseniz size biraz Nesteren'i gezdireyim. O sırada soframız da hazırlanmış olur.

– Çok iyi olur.

Nesteren, bir dağın yamacına kurulmuş, güzel, küçük bir kasabaydı. Oldukça eski bir yerleşim yeri olduğu için önemli tarihi hâdiselere sahne olmuştu. Kasabanın aşağı kısımları bütünüyle zeytinlikti. Zeytin ağaçlarının o efsunlu yeşilliği insanın ruhunu dinlendiriyor, fark edilmeyen bir etki altında bırakıyordu. Önce kaleyi gezdi, daha sonra kasabanın içinde kısa süre bir şehir turu attılar. Son olarak da kendi zeytinliğine götürdü ev sahibi onları. Zeytinliğe giderken şehrin mezarlığının yanından geçtiler. Bir ucu bahçeye kadar uzanıyordu. Nail'in gözü takıldı mezarlığa... Uzun süre bakakaldı. Mustafa Beyin dikkatini çekti.

– Bir şey mi oldu?

– Bilmem. Mezarlık işte. Etkilenmeden geçemedim yanından.

Yeşilin kendinden en emin tonu zeytin yaprağında idi. En ağırbaşlısı... Yakından, görmesini bilmeyene güzelliğini gizleyen, uzaktan büyüleyen zeytin ağaçları... Boynu bükük, sesi çok... Zeytinin nasıl yetiştiği, ne zaman toplandığı, hangi işlemlerden geçtiği hakkında bilgi aldılar.

Eve döndüklerinde sofra hazırdı. Evin hanımı özel konukları için bütün maharetini sergilemiş, yemekler zeytin yağı ile pişirilmişti. Masada her türden içki vardı.

Kimsenin içki istemediğini görünce şaşırdı adam. İçki içilmeyen bir sofranın ne tadı olacaktı ki. Benefşe uyarmıştı ama o bu konuda oğlunun sözlerine itibar etmemişti.

– Biz bu içkileri çok özel misafirlerimiz için hazırlarız.

Mustafa Bey cevap verdi.

– Teşekkür ederiz. Bu güne kadar hiç kullanmadık. Bu gün de müsaade ederseniz biz içmeyelim.

Adam kulaklarına inanamıyordu. Bu olabilecek şey değildi.

– Hiç mi kullanmadınız? İnanılmaz bir şey. Petunya'da tadını bilmeyen çocuk yoktur bunun.

– Hayır, hiç kullanmadık.

– Annem de söylerdi ama inanmazdık. Anneannem görmemiştir derdik. Demek doğru imiş.

Adam içki konusunda ısrarlı olmadı. Kendisi müsaade isteyip içti.

Benefşe'nin annesi, Nail'e özel bir ilgi gösteriyordu. Benefşe sık sık bahsetmişti Nail'den. Şifalar diledi kadın, çok üzüldüğünü söyledi. "Belki de 'Beni tanımıyordunuz ki?' diyeceksin. Siz benim oğlumun başını okşayan, ilacını veren, üstünü örten, dersini çalıştıran meleklersiniz. Niye tanımayayım? Benim en kıymetli varlığıma değer veren evlatlarımsınız. Yüreğimi bıraktım ellerinize."

Ayrılık vakti geldiğinde evin hanımı her zaman beklediklerini söylemeyi ihmal etmedi. Bütün aile el salladı onlara. Mimosa da, hassasiyetlerini sezdiği bu insanları uzaktan el sallayarak uğurladı. Ev halkı, misafirlerini yolcu ettikten sonra bir araya toplandı, onların ardından tariflerini yaptı. Gülümsemeye alışkın bir sima, samimî bir tavır, mütevazı bir hâl, elini, gözünü, dilini sakınan bir edep, ışıklı bir çehre, güzel ahlâkın rengiyle pembeleşen yüz... Bu onlardı. Mimosa kendini bildi bileli onlardandı.

Aile ziyaretlerinin hepsinde hemen hemen aynı şeylere şahit olunmuş, aynı hava yaşanmıştı. Bunu "Nasıl geçti?" diye birbirlerine sorduklarında fark ediyorlardı. Bir kere, herkes çok memnun oluyor, onların ziyaretini hayatlarının en önemli günlerinden birisi sayıyorlardı. Muhteşem hazırlıklar yapılıyor, en pahalı içkiler alınıyordu. Alınanın içki olması değil, verilen önemi göstermesi önemliydi. Ve özellikle anneler, yaşları ne olursa olsun, ciğerparelerine gösterdikleri şefkati hissediyor, onlara bir anne gibi yaklaşıyor, onları da birer evlat gibi kabul ediyordu. Öyle ya, evladına ait olan her şey onlar için evladı gibiydi. Artık hepsinin çocukların ailesi adedince annesi, abisi, halası vardı.

Havaların ısınması ile birlikte serkeşlikler, sarhoşluklar, adli vakıalar da artmaya başlamıştı. İnsanların imkânları sınırlı idi. Sıkıntılı idiler. Sıkıntı ahlâksızlığı, ahlâksızlık belâları besliyordu. Cahit Bey, emniyet genel müdürünü her ziyaretinde uzun uzun dert dinliyordu. Cahit Beyin aklı ile bulduğunu o yaşayarak keşfetmişti.

Her yere polis dikemezdiniz. Polis dikseniz, polislerin başlarına onları takip etmek için bir görevli veremezdiniz. Öyle ise güzel ahlâklı bir öğretmen gençliğin ıslahında bin polisten daha etkili idi.

– Bizim ıslah ettiğimiz söylenemez. Bunu samimî bir itiraf olarak kabul edin. Biz suçluyu profesyonelleştiriyoruz. Yakalıyor, içeri atıyoruz. Gençler ustaları ile tanışıyor. Girerken işlediği suçun çok daha fazlasını öğrenerek çıkıyor. Ülkemizin birçok köşesini eroin, fuhuş pazarı haline getirdiler. Başa çıkamıyoruz. Cezalar suçu işlemeden evvel gözlerini ürkütmüyor insanların. Benim sevdiğim ceza adil olmalı. Vazgeçirmeli. Biz bir taraftan yakalıyoruz, o diğer kapıdan çıkıyor. İyi ki çocuğum size emanet. Emniyet genel müdürü olduğum halde inanın ben çocuğuma, aileme bir şey olur diye korkuyorum. Bize ahlâk lâzım hocam, ahlâk. Bana yetki verseler sizleri haftada en az bir saat hapishanelere derse gönderirdim.

Zaman zaman mülk-i erkan da okulu ziyaret ediyor, bahçede mangal partileri düzenleniyor, voleybol maçları yapılıyordu. Akşamların vazgeçilmez zevklerinden birisi haline dönüşmüştü maçlar.

Bir akşam, okulla ilgili bir meseleyi görüşmek üzere Cahit Bey, Mustafa Beyi evine çağırmış, Mustafa Bey de yanına Hüseyin Beyi alarak gitmişti. Görüşme uzamış, konu konuyu açmış, çaylar sohbeti koyulaştırmış ve vakit hayli geç olmuştu. Müsaade isteyip ayrıldıklarında yaz gecesi olmasına rağmen sokaklarda kimsenin kalmadığını fark ettiler. Mustafa Bey, önce Hüseyin Beyi okula bırakacak, sonra evine gidecekti.

Bir mahalleden diğerine geçtikleri bir kavşakta yolun ortasında gezinen üç genci fark ettiler. Kavşaktaki sokak lambaları ya patlamış, ya onlar patlatmıştı. Uzaktan vuran ışıklar o köşeyi yeterince aydınlatmıyordu.

– Ne yapıyorlar?

– Bilmem, sarhoşlar her hâlde, geçer gideriz, merak etme.

Yanlarına yaklaştıkça arabanın süratini azalttı Mustafa Bey. İyi ki de azaltmıştı; zira yaklaşınca yolu boydan boya kalın bir ağaçla kapadıklarını fark etti. Artık başka bir yöne sapmalarının imkânı kalmamıştı. Mecburen duracaklardı. Arabanın önüne atladı birisi.

– Durun.

Durdular.

– İnin aşağıya.

İndiler. Üçü de zil zurna sarhoştu. İkisinin eli silahlıydı. Birisi film sahnesinde rol yapıyor ağzı ile kükredi.

– Bu bir soygundur.

Üçü birden gülmeye başladılar.

– Evet evet, bu bir soygundur.

Durmadan bunun bir soygun olduğunu tekrarlıyorlardı. Birisi diğerine doğru yaklaştı. Elini omzuna attı. Özel bir şey konuşacaktı. Hafif kenara çekti. Bir süre onlara bakarak konuştular.

– Sen gözünü üzerlerinden ayırma.

– Tamam merak etmeyin. En ufak falsolarında mıhlarım. Ayaklarından mı? Değil. Kulaklarından.

Başlarında bekleyen hem gülüyor, hem "Kulaklarından mıhlarım!" diyordu. Kenara çekilenlerden birisi anlattı, diğeri dinledi, diğeri anlattı ilk konuşan dinledi. Sonra kararlarını vermiş gibi yanlarına geldiler.

– Binin arabaya.

Bindiler. Birisi Mustafa Beyin yanına, diğer ikisi arkaya oturdu. Tabancaların namluları ikisinin de üzerine çevriliydi.

– Sür.

Mustafa Bey sürdü.

– Sağa.

Sağa gittiler.

– Sola.

– Sola döndüler.

Mecburen her dediklerini yapıyor, bir yandan da bu durumdan nasıl kurtulacaklarını düşünüyorlardı. Her nedense arabayı daha durdururken ellerini dudaklarına götürmüş, "Sus!" işareti yapmışlardı. Kendileri avazları çıktığı kadar bağırıyordu ama her nedense onlar duyulmuyor, diğerleri çıt çıkarsa duyulur sanıyorlardı. Bu zekice bir tedbiri idi sarhoşların. Sarhoşun tedbirinin böyle olması elbette normaldi.

– Susun, yoksa... Bam, bam!

Artık Petunya'nın dışında idiler. Gökte mehtap vardı. Yıldızlar sanki bir düğünü kutluyor gibi ışıl ışıldı. Karanlığın düğmesine basılmış, göklerin saray lambaları yanmıştı. Yıldız saraylarının kim bilir nasıldı misafirleri? Belki ışıktan... Toprağın misafiri topraktan, ışığınki ışıktan... Petunya ise misafirlerini sarhoşların zorunlu gezintileri ile ağırlıyordu.

Dağları, vadileri aştılar. Çöle doğru götürüyorlardı. Mustafa Bey, Hüseyin'e Türkçe telâşsız bir şekilde içinden geçenleri söyledi.

– Niyetleri pek iyi değil galiba.

– Bence de. Ne tarafa gidiyoruz.

– Çöle.

Hemen "Susun!" diye gürlediler. Öndeki tabancanın namlusu ile Mustafa Beyin kafasını itekledi. Arkadakilerden birisi Hüseyin Beyin kafasını öne doğru bastırdı ve bir müddet öyle tuttu. Bir süre sonra unutmuş olmalıydı ki kendiliğinden bıraktı.

Dillerini anlamadıklarını zannetmiş, aralarında güya özel konuşmaya başlamışlardı. Daha çok öndeki ile arka sağdaki konuşuyor, Hüseyin Beyin solundakinin pek sesi çıkmıyordu. Binmeden evvel plânı kuran ikili onlardı. Arka sağdaki öndekine seslendi.

– Bunlar Petunyalı değil galiba, yabancı.

– Evet öyle. Bu daha güzel.

– Neden?

– Salak, ülkelerinden gelip de buralarda kim arayıp soracak bunları.

– Çok zekisin Kiyura.

– Evet öyleyim.

– Bunları ne yapacağız?

– Paralarını alıp öldüreceğiz.

Arkadaki iki sarhoş sevinç çığlıkları attı. Kahkahalarla güldüler.

– Tamam. Öldürelim ve çöle gömelim.

– Küreğimiz yok.

– Doğru, bir yerlerden isteriz canım.

– Ödünç alırız.

Hem konuşuyor hem de gülüyorlardı.

– Elbette, ödünç alırız. Biz her şeyi ödünç alırız. Canlarını da ödünç alalım.

– Bu gece bizim gecemiz.

Yine hep bir ağızdan "Bu gece bizim gecemiz!" diye bağırdılar.

İçki şişesi elden ele dolaşıyor, bazen birbirleri ile dalaştıkları oluyordu. Birbirlerine öylesine hiddetleniyorlardı ki öğretmenler "Bir tatsızlık çıkacak, çekip birbirlerini vuracaklar." diye düşünüyor, tam o anda ne oluyorsa oluyor, aralarında kardeşlik muhabbeti başlıyor, sevgi sözcükleri yayılıyor, tartışma dünyada en çok birbirlerini sevdiklerini ikna etme turuna dönüşüyordu.

– Seni çok seviyorum. Sen benim için kardeşten de ötesin.

– Ben seni daha çok seviyorum.

– Ne demek istiyorsun?

– Sen ne demek istiyorsun?

Bu garip sözler aralarında sürekli devam ediyordu.

Çölün kıyısında çorak kurak bir tepecikte durdurdular. Zaten az daha devam etseler her an bir kum denizine gömülebilirlerdi. İki arkadaşın yüreğini korku sarmıştı. Saat gecenin iki buçuğu idi ve tam iki saattir yollardaydılar.

– İnin.

İndiler. Yan yana durdular. Hüseyin fısıldayarak sordu.

– Abi ne yapacağız. Duydun, niyetleri öldürmek.

– Bilmiyorum. Sen mümkün olduğu kadar sakin olmaya çalış. Akılları başlarında değil. Her an bir terslik yapabilirler.

Mustafa Beyin eşi Zeynep Hanım Ümit'i uyuturken kendisi de uyuyakalmış ve saat bire doğru yine onun ağlaması ile uyanmıştı. Eşi henüz eve dönmemişti. Saate baktı. "Her hâlde işleri uzun sürdü." diye düşündü. Yarım saat geçti gelmedi eşi. Bir saat geçti, kimseler kapıyı çalmadı. Bereket eve telefon almışlardı. Okulu aradı. Ramazan Bey çıktı telefona.

– Abi.

– Buyur Zeynep Hanım.

– Mustafa Bey hâlâ eve dönmedi. Haberiniz var mı?

O saate kadar dönmemesinde bir gariplik vardı ama daha bir şeyden haberi olmadan genç kadını telâşlandırmak istemedi.

– Hüseyin Beyle birlikte Cahit Beylere gitmişlerdi. İşleri uzamış olmalı. Sen meraklanma. Ben ulaşır seni aramasını söylerim.

– Teşekkür ederim abi.

– Sen hiç merak etme hanım kardeşim.

Ramazan Bey, hemen Mustafa Beyi aradı. O, saat on ikiyi biraz geçe ayrıldıklarını söyledi. Endişelenmişlerdi.

– Abi, bir zahmet kamyonetle gelip beni al. Emniyete gidelim.

Bütün Aranda gündüzün hareketliliğini emaneten karakola devretmişti sanki. Her yer sakin, emniyet merkezi alabildiğine faaldi. Girenler, çıkanlar, bağıranlar, iteklenenler, sarhoşlar, kavgalılar doluşmuştu her yana. İşte onlar bu çirkin manzaralar yaşanmasın diye oradaydılar.

Cahit Bey hemen nöbetçi komiserin yanına gitti. Komiser, amirinin bu önemli dostunu özel bir ilgi ile karşıladı. Kendisi de zaten tanışmak için fırsat arıyor, oğlunu seneye koleje kaydettirmeyi düşünüyordu. Kendilerini tanıttılar.

– Ben sizi tanıyorum efendim, dedi. Buyurun, sizi bu saatte buraya getiren kötü bir şey değildir umarım.

– Biz de öyle olmasını çok arzu ediyoruz, dediler ve durumu anlattılar.

Komiser hemen ekiplere haber verdi. Aramalar, araştırmalar başladı. İki arkadaş bir süre komiserin odasında oturdular. Vakit bir türlü ilerlemiyordu. Oda da oldukça sıcaktı. Müsaade isteyip kapıya çıktılar. Sıkıntılı bekleyiş devam etti, bir haber çıkmadı. Ramazan Beyin aklı Zeynep Hanımda idi. Kadın çok merak ediyor olmalıydı.

– Zeynep Hanım bizden haber bekliyor.

– Ne diyeceğiz?

– Bilmiyorum.

Zeynep Hanım, soğuk terler döküyor, gözyaşları Ümit'in feryatlarına karışıyordu. Çok merak etmiş,

çok korkmuştu. Niçin aramıyor, haber vermiyorlardı ki sanki? Onu öldürmek, yüreğine indirmek mi istiyorlardı? Mustafa Bey, böyle bir şey yapmazdı. Eve geç geldiği, gelmediği olmuştu ama her seferinde ya haber vermiş, ya arkadaşlarına ulaşıp nerede olduğunu öğrenmişti. Aklına kötü kötü şeyler geliyor, Ümit'ine daha bir sıkı sarılıyordu. Bu yaban diyarında Ümit'i ile bir başına ne yapardı? Kalkıyor, elini yüzünü yıkıyor, gözünü yukarılara kaldırıyor, bir medet, bir haber bekliyordu. Sonunda aradı Ramazan Bey. Dediklerinden hiçbir şey anlamadı. Hem korkulacak bir şey yok diyor, hem nerede olduğunu bilmiyor, hem Mustafa Beylerden çıktığını söylüyor, hem işe dalmış olabileceklerinden dem vuruyordu.

– Abi, ne olur saklamayın.

– İnan sakladığım bir şey yok. Fakat şu an için bildiğim bu. Ben seni yine ararım. Sen kendini üzme, merak etme. Birazdan ulaşırız.

Hepsi ümidini saklı tutuyordu ama, birazdan nasıl ulaşacaklarını, ulaşıp ulaşamayacaklarını kimse bilmiyordu. Bu ülkede her gece onlarca adi polisiye vakıa yaşanıyordu. Ölenler, öldürülenler, izi kaybolanlar oluyordu. İnsanların insan öldürebilen birer canavar kesildiği, insanların el ele verip buna çareler aramayı düşünmediği bir dünyada korkmamak elde değildi. Cahit Bey de, Ramazan Bey de, Zeynep Hanım da korkuyordu. Hatta o gece korku Ümit'e de yayılmış, Ümit'in bile annesi ile birlikte uykuları kaçmıştı. Ya o iki genç adama bir şey oldu ise. Ailelerine ne der, Ümit'in yüzüne yürekleri parçalanmadan nasıl

bakarlardı. Zaman ne akıp gidiyor, ne de ağır ağır ilerliyordu. Dakikalar geçmez, saatler akar olmuştu. Emniyet şehrin altını üstüne getirmiş, hırsızların, ayyaşların mekanlarına baskın yapmış fakat bir sonuç elde edememişti. Komiser gün ağarmaya yüz tutmuşken onların yanına çıktı.

– Hocam, siz de bu gece bizimle birlikte nöbet tuttunuz. Çok yoruldunuz. Burada beklemenizin arkadaşlarınıza bir faydası yok. Siz gidin. Dinlenin biraz. Biz en ufak bir gelişme olursa hemen sizi haberdar ederiz.

Doğru söylüyordu. Ha emniyette beklemişlerdi, ha okulda. Gösterdiği yakın ilgiye teşekkür edip ayrıldılar. Gurbet elde yaşamak işte o denli zor, o yol işte bu denli çileliydi. Anlatmak, destanlar dizerken kahraman geçinmek gibi değil. Yaşamak... Yaşayacak kadar sözünde sadık kalmak... Kalplerinde tarifsiz sızıların sancısı vardı.

Saat sekize doğru Cahit Bey eşi Çiğdem hanımı ve çocuklarını alıp Zeynep Hanımın yanına bıraktı. Eşine,

– Onu teselli et, dedi.

– Nasıl yapayım?

– Nasıl yaparsan yap, ama teselli et.

İki kadın daha kapının önünde kucaklaşmadan gözyaşları çağlamaya başladı. Birbirlerine sarıldı öylece ağladılar. Çiğdem hanım kimsenin acısına dayanamazdı zaten. Bu kimse de değil en yakın arkadaşı, kardeşiydi. Oturdular. Çiğdem hanım, gözyaşlarını sildi mendiliyle.

– Aklına kötü şeyler getirme. Çıkar gelir elbet.

Ancak bunları bulabildi ilk anda. Daha sonra söz uzadı, zaman uzadı, ama soluklar hiç rahatlamadı.

***

Sarhoşlar neyi nasıl yapacaklarına bir türlü karar verememişlerdi. Arabadan indikten sonra bu defa üçü kafa kafaya vermiş, konuşmuş, tartışmış, kahkaha atmışlardı. En sonunda birisi konuşulanları yüksek sesle haykırdı:

– Siz bizim rehinelerimizsiniz.

Hüseyin'in yanına yaklaştı. Tabancayı alnına dayadı ve bağırdı.

– Sizi rehin aldık. Anladınız mı?

Hüseyin korkmuştu.

– Evet, anladım.

Diğeri aklına bir şey gelmiş gibi süratle yaklaştı.

– Sökülün paraları.

Bir yandan da arkadaşlarına dönmüş,

– Biz bunları soymayı unuttuk, hiç böyle soygun olur mu, diyordu.

– Çok akıllısın Kiyura.

Kiyura'nın ne kadar akıllı olduğunu bir kez daha görmüşlerdi. İkisi de üzerindeki paraları çıkarıp uzattı.

– Arayın.

Aradılar. Paralarının tamamını vermişlerdi, başka bir şey bulamadılar.

Kiyura, aklına yeni bir şeyler gelmiş gibi yanlarına iyice sokuldu. Oldukça kısık bir sesle konuşmaya başladı. Güya onları sorguya çekecekti.

– Siz kimsiniz ve burada ne işiniz var?

Murat bey cevap verdi.

– Beyefendi, biz Türk'üz ve kolejde öğretmenlik yapıyoruz.

Bir an donakaldı Kiyura. Sanki aklına bir şeyler gelmiş gibi geri geri çekildi.

– Türk müsünüz? Öğretmen misiniz?

– Evet beyefendi.

Kiyura'nın kendisine "beyefendi" diye hitap edilmesi hoşuna gidiyor, kendisine iyi adam rolü vermek ihtiyacı hissediyordu. Zaten karışık olan aklı bütün bütün karışmış, dağılıp gitmişti. Demek öğretmenlerdi. Hem de kolejin öğretmenleri. Yani Silbul'un okulunun. Silbul, Kiyura ile aynı mahallede oturan yetim bir çocuktu. Babasını da tanırdı Kiyura, severdi. Ölümüne üzüldüğü bir insandı. Kolejin bu zeki ve yetim çocuğa sahip çıkması, mahallede hep konuşulmuş, okula karşı herkesin gönlünde bir sevgi doğmuştu. "Yine ne fayda geliyorsa Türklerden geliyor." demişlerdi. Eyvah ne yapmıştı Kiyura ve ne yapmışlardı. Çok pişmandı. Bunu onlara yapmamalı idiler. Onlar, onların çocuklarına sahip çıksın, okutsun, bunlar da onları kaçırsın, öldürsün, olacak şey mi idi bu? Kiyura Mustafa Beyin yanına yaklaştı.

– Efendim, çok özür dilerim.

Arkadaşı Kiyura'daki bu değişikliği fark etti.

– Hey, neler diyorsun sen!

Kiyura arkadaşına hiç bakmadı, fakat çok fazla sinirlenmişti. Olanca gücü ile bağırdı.

– Sen karışma ve çeneni kapa!

Diğeri en iyisinin sesini çıkarmamak olduğunu anladı. Kiyura devam etti.

– Sizler bizim çocuklarımıza sahip çıkarken bizim size yaptığımız bu şey ne kadar çirkin.

Kendi kendisine bir küfür savurdu. Lanetler okudu.

– Sizden ne kadar özür dilesek azdır. Keşke daha önce söylese idiniz. Bilemedik. Arkadaşlarım da bilemedi. Bilseler yaparlar mı idi? İsterseniz silahları size verelim, vurun bizi, öldürün. Bizler kötü insanlar değiliz efendim.

Bir anda üzerindeki özür tavrı gitti. Sinirlendi. Yüksek sesle haykırdı.

– Ama hak edenleri cezalandırırız!

Kiyura aklı gelip giden insanlar gibi konuşuyor, iyi insan görünme gayreti ile ne yapacağını, nasıl davranacağını, ne yana bakıp nasıl duracağını şaşırıyordu. Sözlerine devam etti.

– Bazen de ödünç alıyoruz. İnanın bana, sadece ödünç. Sizden de ödünç aldığımıza emin olabilirisiniz. Ben sizin paralarınızı en kısa zamanda öderim. Şimdi bize müsaade.

– Müsaade mi?

– Evet, umarım yine görüşürüz.

Arkadaşlarına seslendi.

– Haydi gidiyoruz?

– Gidiyor muyuz? Nereye?

Tan yeri ağarmamıştı daha, havada alacalı bir karanlık vardı. Karanlığın içine toz zerrecikleri gibi dağılan ışıklar ağaran günün habercisiydi. Çöle doğru yürüdü Kiyura. Arkasından bakakalan arkadaşlarına seslendi.

– Yeni ülkeler fethetmeye.

Ardından bir kahkaha patlattı.

– Ben iyi bir insanım!

Peşinden yetişmeye çalışan sarhoş arkadaşları da bağırdı.

– Bizler iyi insanlarız.

İki arkadaş başlarına gelebilecek kötü şeylerin endişesini yaşarken bir anda serbest kalmışlardı. Hâlâ şaşkındılar. Bu sarhoş Kiyura'ya ne olmuş, neden bir anda bu kadar değişmişti. Onun gibi birisinin okulla, eğitimle ne ilgisi olabilirdi ki, "Türk'üz, kolejde öğretmeniz" sözü onu bu kadar etkilemişti. Kiyura, Silbul'dan onlara hiç bahsetmediği için, onlar da yetime şefkatle uzanan ellerinin hayatlarının kurtulmasına vesile olduğunu bilemediler. Hüseyin Bey, Mustafa Beye döndü.

– Gidiyor adamlar.

– Bırak gitsinler.

– Çöle doğru gidiyorlar.

– Onlara bir şey olmaz. Adamlar kararını değiştirmeden hemen gidelim buradan.

Süratle arabalarına bindiler. Geldikleri yolları tahmin etmeye çalışarak oradan uzaklaştılar. Artık onların sarhoşları, sarhoşların onları bulmasının imkânı yoktu. Gün doğmuş, güneş yükselmişti.

– Merak etmişlerdir, dedi Mustafa bey.

Hüseyin hak verdi. Özellikle Zeynep hanım çok merak etmiş olmalıydı.

– Evet.

Bir süre yol almışlardı ki otomobilin arkasından, tekerden bir ses geldi. Araba sağa doğru çekmeye başladı.

– Eyvah!

– Teker mi?

– Evet.

İndiler. Arka sağ teker patlamıştı. Stepneyi çıkardı Mustafa Bey ve hemen değiştirdiler. Vakit süratle ilerliyordu. Artık onlar kendilerini değil, kendilerini bekleyenleri düşünüyor, onların telâşını yaşıyorlardı. İşleri biter bitmez yollarına devam ettiler. Önce Mustafa Beyin evine uğrayacak, sonra okula gideceklerdi. Kadın evde, bir başına, kim bilir ne hallerdeydi? Kapıyı çaldılar. Zeynep hanım koştu. İçine bir aydınlık doğmuştu. Kapıyı açtı, beyi karşısındaydı. Bir an sarsıldı, katıla katıla ağlamaya başladı. Bu, geceden beri biriken endişenin, hüznün bir anda boşalmasıydı. Bir yetimin memnuniyeti Ümit'in yetim kalmasının önüne perde olmuştu.

O günden sonra Cahit Bey arkadaşlarından, gece saat ondan önce işlerini bitirmelerini rica etti. Zira

onlar çok kıymetli. İncinmelerine, üzülmelerine razı olamıyordu. Fakat o kaçırılma hâdisesi aralarında değişik şakalara basamak olan bir hatıra olarak kaldı. Kimse çölde bir gece geçirmek istemiyordu. "Çölde bir gece geçirmek istemiyorsan" diye başladı cümleler. Ne zor şeye taliptiler ve aslında çölde geceler geçirmek hem onların hem de arkada bıraktıkları insanların sıradan hayatı haline dönmüştü. Farklı dilden, farklı kültürden insanlara bilgi ve ahlâk medeniyeti adına bir şeyler vermeye çalışmak çölde bir gece geçirmek, çöle, bir "Çiçek yeşerir mi acep?" diye su bağlamak değildi de ne idi ki? Ama oluyor, çorak ve suya muhtaç yerler onları güle arzulu karşılıyordu. Öyle olmasa, bir olmaz olur olmasa, bu şartlarda bu bereket derilebilir mi idi hiç? "Çölde bir gece" onların bir ermiş sabrı isteyen meşakkatini anlatıyordu.

Mayıs sonunda kolej tatile girdi. Tatilin ilk günlerinde öğrenciler okulun düzenlediği iki günlük Petunya gezisine katıldı. Öğrencilerden birçoğu Türkiye'yi görmek istiyordu. Cahit Bey, eğer imkân olur, bir mani çıkmazsa olabildiğince çok öğrenciyi bir sonraki yaz tatilinde Türkiye'ye götürmeye söz verdi. Benefşe, Nail Beye, "Bir gün Türkiye'ye gidecek, Erzincan'ı, anne babanızı göreceğim hocam, çok merak ediyorum." diyordu.

Öğrenciler başarılı bir sezonun arkasından evlerine dönerken sevinçle hüznü bir arada yaşıyorlardı. Evlerine döndükleri, yorucu bir eğitim maratonunu başarı ile tamamladıkları için mutlu; okuldan, öğretmenlerinden ayrıldıkları için üzgündüler.

Belletmenler mayısı final sınavları ile geçirmişlerdi. Hiçbir dersten bütünlemeye kalan olmadı. Cahit Bey, yıl boyu belletmenlerin derslerini, vizelerini takip etmiş, başarısızlıkla arasının hoş olmadığını göstermişti. Hastalıktan ötürü Nail zorlanmıştı biraz. Fakat gerek üniversitedeki hocaların anlayışlı tavırlarından, gerekse onun gayretinden ötürü sonuç güzeldi. Artık onlar da yıl sonu tatilini, memleket havası ile ciğerlerini bayram ettirmeyi hak ediyor, onları bekleyen gözler hep ufku süzüyordu. Ayşe Hanımın yüreği son günlerde pır pır atıyordu. Cemal Bey, içinde onun dönüş sevincini bir ukde gibi taşıyordu. Ahmet, kardeşini, kardeşi Ahmet'i özlemişti. Anneler, babalar her karşılaşmada birbirlerine haber soruyordu.

Zaman yine çarkını döndürdü, yine suları aktı kader levhalarının… Tatil her iki taraf için de kısa sürdü. Gelmişlerdi de, dönüyorlardı. Bir kabul zorluklarla bir kez daha yaşandı. "Geldik" giye kucaklaşanlar, "Hoşça kalın" diye el salladılar. Bütün öğretmenler ve belletmenler için bu böyle oldu. Tatilde okul tamamen boş bırakılmamış, birileri gidip, birileri gelmiş, tatil izinleri dönerli ayarlanmıştı. Zira hem okulu boş bırakamazlardı ve hem de yeni yıl için yapılması gereken çalışmalar aksamadan devam etmeliydi.

Nail, Petunya'ya döndüğünde bir şok yaşadı. Üzücü bir haberdi bu hepsi için. Çiğdem hanım hastalanmış, tedavi için Türkiye'ye götürülmüştü. Hayati bir problem olmasa da tedaviye Türkiye'de devam edilmesi gerekiyordu. Onun için o güzel aile, o güzel insan, gözyaşları arasında, okuldakilerle tek tek kucaklaşarak

Petunya'dan ayrılmak zorunda kalmıştı. Nail, "yenge hanım" diye hitap ettiği Çiğdem hanımın hastalığına da, Cahit Beyle vedalaşamadan ayrıldığına da üzülmüştü. "Keşke ben Türkiye'de iken haber verse idin!" dedi Serdar'a. İner inmez telefona sarıldı, halini hatırını sordu, hürmetlerini sundu, özlediğini söyledi ve Çiğdem hanıma iyi dileklerini iletti. Cahit Bey de çok üzgündü. Telefonda tevekkülünü ifade etti.

– Hastalık geçer. Ama o fırsat bir daha ele geçer mi bilemiyorum.

Zamanın yüzü ileriye bakıyor, artık okulda yeni müdür bekleniyordu.

İkinci Bölüm

4

Uçak, semada süzülüyordu. Gökleri fethetmek mi, hayır... Sınırı belirsiz bir boşlukta aciz bir toz zerresi kadar görünüyordu. Ancak o kadar. Kendisi yardıma, yolcuları cesarete muhtaç ilerliyordu.

Genç kadın tarifsiz duygular içerisindeydi. Ayağını hiç bu kadar boşluğa basıyor hissetmemişti. Uçak yükseldi, bulutlar alçaldı, hatlar, ölçüler değişti, o küçüldü, küçüldü, küçüldü. Bir zerre kadar... İnanamıyordu. Uçağı ilk defa görüyor değildi elbet. Doğduğundan beri tanıyor ama ilk defa yaşıyordu. Yüreği kaynıyor, coşuyor, ağlamak hisleri depreşiyordu. Ayrılıktan, gideceği diyarın belirsizliklerinden değil. Kendisi ile burun buruna gelmesinden ötürü. Güneşle bir tutsa hizaya girmeyen, dipsiz fezayı dar bulup sığmayan nefsinin Ülker yıldızı paramparça olmuştu. Ya dize çökecek, ya kuduracaktı. O dize çökmüş, küçüklüğünü, âlemin kendisi etrafında dönmediğini, küçüğe ahkam kesmenin değil adabın yakıştığını görmüştü. Bu onun küçüklüğünü itirafıydı çaresiz.

Saatte yaklaşık sekiz yüz kilometre hızla ve on bin metre yukarda... Önce insanlar, sonra evler, apartmanlar küçülmüştü. Bir demir yığını idi giden.

Formülü bulununca suda gemiler, havada uçaklar yüzüyordu. Ve formüle inanıyordu insanlar? Adı konulanın tesiri var sanılıyordu. Vehmi varlığına sığınılan formüller acizliğini haykırsa da çözülmüş oluyordu gizem... Ötesi sorulmuyor, akıl olmazların zorunda boğuluyordu. Evler kibrit kutusu kadar kalmıştı. Bir kibrit kutusuna sıkışıp yaşadığını bilmiyordu insanlar. Ovalar, nehirler, dağlar kayboldu. Dağlar... Aşağıdan bakanların şahikaları... Yukardan çok alçak görünüyordu.

Uçak zaman zaman hava boşluklarına düştü. Sarsıldı. Ürperdi kadın. Her bir parçası bir tarafa dağılacak sandı. Hostesler alışmıştı uçmaya da, sarsıntıya da. Onlar için bir metal yığınının havada süzülmesi olağan olmuştu. Sarsıntı, kabullenilmesi gereken gerçek. Yüzleri gülüyordu. Her nedense genç kadın bunları olağan kabullenemedi. Tonlar ağırlığındaki metal alaşımı havada gitmezdi, gidemezdi, içine binmiş de olsa inanmıyordu. Açıl susam açıl... Açılmadı kapı.

İkramlar yenirken de, çaylar içilirken de kendisine gelemedi. İçinde yanıp tutuşan şeylerden, korkulardan, düşüncelerden, hislerden habersizdi kocası. O, aşağıyı, bulutları işaret ediyor, bir şeyler anlatıyordu. İçinin ve hâdiselerin sesi o kadar yükselmişti ki, kocasının dediğini duyamıyordu.

İniş anonsu yapıldığında düşüncelerinden uyandı. Uçağın sürati yavaş yavaş azaldı, burnu aşağıya doğru yöneldi. Her geçen saniyede yer onlara koşar adım yaklaştı. Yine dağlar, ovalar ve sonra evler belirdi.

Hostes emniyet kemerlerinin bağlanmasını anons ediyordu ama, o zaten hiç çözmemişti. Piste yaklaştıklarında yeşillikler, otlayan hayvanlar gözüne çarptı. Aşağısı hiç de İstanbul hava limanına benzemiyordu. Bir an gerçeklerle burun buruna geldi. İçinden kararını verdi. Kocasına bir şey söylemedi, zira söyleyebilecek zamanı yoktu. Uçağın kanatlarında değişiklikler, rüzgâra doğru kalkmalar olmuş, tekerler açılmıştı. Sıktı kendini, iyice sıktı. Gözlerini yumdu. İçinin kıyıldığını hisseti. Tekerler yere değdi. O dev kuş bir kızak gibi öne doğru fırladı. Uçağın içerisinden bir alkış yükseldi. Sağına soluna bakındı. Oğlu Süleyman'ın elini sımsıkı tuttuğunu o anda fark etti. O pencere kenarına, Süleyman ortaya, beyi koridorun yanındaki koltuğa oturmuştu. Bir şey demek istiyordu. Eşi ona doğru eğildi.

– Kusura bakma, ben burada kalamam. Aynı uçakla geri dönmek istiyorum.

– Bu uçağın hemen döneceğini sanmıyorum.

– Olsun, ilk uçakla dönmek istiyorum ben. Beklerim. Tanımadığım, hiçbir şeylerini anlamadığım bu insanlara, bu kadar geri kalmış bir ülkeye alışamam, beni mazur gör.

Eşi, meşhur tekerlemesini patlattı.

– Tamam, problem değil.

Bir iksirdi bu söz onun ağzında... Bu sözle hallederdi her şeyi...

– Ama önce bir okula gidelim, arkadaşları görelim. Sonra ne zaman istiyorsan döneriz.

Genç kadın, dönmek isteğini defalarca tekrarladı, eşi hiç itiraz etmedi, şimdilik inmek zorunda olduklarını, bir defa görmekle bir zarara uğramayacaklarını söyledi. Kadın sonunda ikna oldu.

– Görelim, ama dönerim.

– Tamam, anlaştık, görelim.

Eşi, genç kadının o anda olumsuz bir söz duyacak halinin olmadığını fark ettiği için hâdiseleri olağan seyrine bıraktı. O, içini hafakanlar da bassa dıştan her zaman rahattı. Aslında hanımına hak vermiyor da değildi. Her şey ve herkes farklı idi. "Biz ne yaptık?" diyordu kendi kendisine. Bu farklı simalara, seslere, karakterlere o yaştan sonra alışamayacaklardı.

Uçağın kapısına yaklaşan otobüse binip giriş işlemlerini yapacakları binaya geldiler. Arada uzun bir mesafe var sanmışlardı. Binmeleri ile inmeleri bir oldu, belki yüz, belki yüz eli metre gittiler. İçerde insanlar kuyruğa girdi. Üniformalı görevliler anlamadıkları bir şeyler söyleyerek yolculara bağırıyor, duracakları sırayı gösteriyordu. Camekanın arkasındaki görevli pasaportu eline alıyor, eviriyor, çeviriyor, inceliyor, ağır ağır yazıyor, bir şeyler bekliyor, mühür vuruyor ve nihayet uzatırsa uzatıyordu. Ellerine verdikleri kağıtları doldurmalarını istedikleri belli idi ama, kağıtlarda yazanları anlamıyorlardı ki. İsmail Beyin İngilizce bir şeyler sorma gayreti sonuç vermedi. Sıranın da hayli gerisine düşmüşlerdi. Süleyman yerinde duramıyor, sürekli sallanıyordu.

– Çişim var.

Bu en olmadık anlarda Süleyman'ın yaptığı münasebetsizliklerden bıkan annesi homurdandı.

– Tam zamanı! Tut biraz!

– Tutamam!

İsmail Bey sağına, soluna bakındı. Yakınlarda tuvalet yoktu. Çocuk da yerinde duramaz olmuştu. Giriş yaptıkları kapı bahçeye açılıyor, boydan boya uzanan pencereden ötürü dışarısı rahatlıkla görünüyordu. Başka çare yoktu.

– Çık dışarıya bak. Çocuk dışarı çıktı. Bahçede sağına soluna bakındı. Sonra gözden kayboldu. Endişelendi fakat, bir köşeye çekildiğini düşündüler. Bir yandan da sıranın ilerlemesini bekliyorlardı. Altı yaşındaki çocuğu, "göz önü" diye düşünerek de olsa yalnız bırakmak, pek doğru olmamıştı. Annesi çok fena endişelenmeye başladı. Sürekli, cevabını alamayacağını bile bile "Nerede kaldı?" diye soruyordu.

– Git, bir bak!

İsmail Beyin tekrar piste doğru çıkmasına görevli müsaade etmedi. Aradan yaklaşık beş dakika kadar bir süre geçmişti ki Süleyman çıkageldi.

– Ne yaptın?

– Bahçedeki bir ağacın altına yaptım.

Bunu yapacağı belliydi.

– Hani karşılayacaklardı?

– Hele bir çıkışa ulaşalım. Gelmişlerdir.

– Buraya gelselerdi.

Kadının tahammülü zayıflamış, her şeyden huzursuz

olur hale gelmişti. O anda en olumlu şeylere bile tepki vermesi işten değildi. Ki kendilerini iğneli bir fıçıda gibi hissediyor, her hâdise bir yerlerini yaralıyordu. Moralleri, yıkık dökük binadan mı, bir anda lal kalmalarından, sözcüklerin manasız seslere dönüşmesinden mi, garipsedikleri tavırlardan mı, hayat standartlarının değişmesinden mi, her nedense bozulmuş, huzurları kaçmıştı. Daha uçakta iken başlamıştı gariplik. Türk hava yollarının henüz Petunya'ya seferleri yoktu ve mecburen Petunya Hava Yolları ile gelmişler, ağır içki servisinden ve kokusundan bunalmışlardı. İsmail Bey, "Biraz daha dursak bizim de kafa kıyak olacak" diye şaka yapmaktan geri kalmamıştı. Birazcık macera güzel olabilir di ama, bu kadarı da fazla idi. Özelikle Kevser Hanım için. O sakin, o annecan, o tahammül timsali kadını o anda tanımanın imkânı da, o şartlarda tanımaya çalışmanın anlamı da yoktu. Zira muvazeneleri sarsılmıştı ve o dakikalarda onlar kendileri değildi. Çevrelerinde morallerine nefes olacak bir avuç hava yoktu.

Yolcuların eşyaları da gelmiş, görevlilerin pasaport kontrolü yaptıkları bandın arkasında dönmeye başlamıştı. İsmail Bey hanımına çantaları işaret etti.

– Bizim çantalar.

Kadın başını salladı. Çantaları düşünecek hali yoktu.

Tam o anda İsmail Beyin gözüne ilerdeki duvarın köşesinden çıkıp gelen iki genç ilişti. "Oh!" dedi içinden, derin bir nefes aldı. Gençler yaklaşınca göz göze geldiler. Gözlerle birlikte yüzler de güldü.

Mustafa Bey, pasaport görevlilerinden birisinin bulunduğu kabinin kapısını açtı.

– İyi çalışmalar.

Geriye döndü görevli, sesin sahibini tanıyamamıştı.

– Buyurun hocam, hoş geldiniz.

– Misafirlerimiz var da.

– Hemen pasaportlarını getirin, işlemlerini yapalım.

Sıra zaten artık onlardaydı. Mustafa Bey, İsmail Beye gülümsedi.

– Hoş geldiniz.

Varlıkları nefes, varlıkları hayat, varlıkları müjde olmuştu. Bekleyenlerin halinden beliydi. O ruh darlığı içerisinde bunu daha açık hissettiler. Kendilerini onların iradesine bıraktılar. Artık, ne olsa "Biz hallederiz!" diyen birileri vardı. O kadar içten, öylesine coşkulu, o denli büyük bir memnuniyetle karşılanmışlardı ki, tek kelime ile rahatlamışlardı.

– Kusura bakmayın, içeri güç belâ girebildik. Normalde yolcu yakınlarının buraya girmesine müsaade etmiyorlar.

İsmail Bey, hanımına "Gördün mü?" der gibi bir işaret yaptı.

Nail, bir yandan Süleyman'la, bir yandan eşyalarla ilgileniyor, gülümsüyor, âdeta ne yapacağını şaşırıyordu. Sanki elinden gelse ipek halılar serecek, olsa ayaklarını yere bastırmayacaktı. O kadar azizdi onlar, o kadar değerli. Bu yaban ilinde kendilerini onlar

varken niçin yabancı hissetsinlerdi. Hiçbir şeyi boş bırakmamacasına dolduracak, sanki her şeye yeteceklerdi.

Yolda, okul ve arkadaşları hakkında bilgi verdiler. Onlar için Cahit Beylerin kaldığı evi düşünmüşlerdi, beğenmezlerse hemen yeni bir ev için harekete geçebilirlerdi. İsmail Bey ve Kevser Hanım, yeni bir hayatın merakı ile uyanık, birçok şeyin bombardımanı ile darmadağınıktı. Hem dinliyor, hem dinleyemiyorlardı. Karşılamanın sıcaklığı ile erimeye başlayan buzlar, yolda tekrar donmaya yüz tuttu. Her metrede bir şeyler katılaştı. Bu, Kevser Hanım için zor olacaktı. İstanbul'dan gelip, Aranda'da yaşamak... Kevser Hanım ve İsmail Bey doğma, büyüme İstanbullu idi ve İstanbul, dünyanın incisiydi.

Okulun bahçe kapısından girdikleri andan itibaren yabancı olan her şey arkada kaldı. Sanki bir anda iklim değişmiş, zamanda seyahat edilmiş, sancılı bir rüyadan uyanılmıştı. Ruhları vahaya ermişti. O kadar yumuşak bir meltem esiyordu ki çehrelerde, o ılıman iklimde erimemek, çözülmemek mümkün değildi. Bu kadar içten bir karşılamayı beklemiyor, onlar için bu denli kıymetli olduklarını bilmiyorlardı. Birbirlerinin kıymetini niyetler takdir ediyor, göz göze bakmaktan çok aynı yöne bakmak onları birleştiriyordu.

Süleyman, elde idi, kucakta idi, dilde idi, dudakta idi. Hayatından memnundu. Her bir öğretmen bir anda abisi olmuş, bahçede çektiği şutlar çoktan koca koca adamları ters köşeye yatırmaya başlamıştı. Evet, o burayı çok sevmişti.

İsmail Bey, için için gülüyor, sevincini gizlemeye çalışıyordu. Yol meşakkatinden ve ilk gariplikten hasıl olan tozun dumanın dağıldığına emindi. Zaten artık hanımının gözlerinde gün ışığı gibi bir aydınlık, berraklık, rahatlık vardı. İş başa düşmemiş, müşkül hallolmuştu. Cevabını bile bile sordu:

– Ne düşünüyorsun, geriye dönecek miyiz?

Kevser Hanım, çoktan asıl kimliğine doğru koşmaya başlamıştı.

– Buradaki arkadaşlar çok samimî, çok içten. Biraz bekleyelim.

Bu cevap İsmail Beye yetti. Sabrının, kolay kolay telâşa düşmemesinin ve en yakınları dahil insanların iç kabullerine verdiği önemin bir kez daha güzel netice verdiğini görüyordu.

İsmail Bey, alışmaya fırsat bulamadan kendisini işlerin içinde buldu. Alışmaya değil, fazladan bir nefes almaya bile zaman yoktu. Okula, beklenenin üzerinde bir ilgi vardı. İnsanlar akıllarınca torpiller arıyor, rüşvetler teklif ediyor, göz bebeklerine o okulun sıralarında bir yer bulabilmek istiyordu. Zamanla o okulda hiçbir iltimasın geçmeyeceği, personelin paranın üzerindeki yazıyı okumakta cahil olduğu herkes tarafından anlaşıldı ve kabul edildi. Onlar öyle oldukları için başarılıydılar.

Kevser Hanım, artık geriye dönüp bakmamaya karar verdi. Bu güzel yolda eşini yalnız bırakmayacak, o güne kadar olduğu gibi o günden sonra da en yakın destekçisi olacaktı. Yine İstanbul'daki gibi bir anne, bir abla şefkati ile çevresine yardımcı olmaya

çalışacaktı. Artık eşinin ifadesi ile "Problem yoktu." Zira oradaki insanlar bütün problemleri unutturacak kadar samimîydiler.

İsmail Bey, aslında büyük bir fedakârlık yapmıştı. Aktif bir insandı. Bir lisede öğretmenlik yapıyor, oradan arta kalan vakitlerini kendisine ait mobilya mağazasında geçiriyor, fırsat buldukça arkadaşları ile bir araya geliyordu. Teklif kendisine yapıldığı anda kararını vermiş, "evet" demişti. Sonraları içine endişeler çökmüş, önüne dev gibi bahaneler dizilmiş fakat o her seferinde bunları aşmayı becermiş ve sonunda evini barkını bırakmış, çıkıp gelmişti. Kevser Hanımın tepkisi ne ilk anda ve ne de sonra olumsuz olmuştu. İş başa düştü ise gidecekler, üzerlerine düşeni yapacaklardı. Ama günlük hayat, ama alışmak zaman zaman ayaklarına prangalar vurmuş, ağırlığını hissettirmişti. Yalan değil, gelgitler yaşamışlardı. Günlük hayat endişeleri ideallerine gölge düşürmüştü. Öyle olmaması da beklenemezdi. Önemli olan kalbe gelen olumsuz fısıltılar değil, o fısıltılara pirim verilmemesiydi ve onlar bunu başarmıştı. Denize bakan evlerini bırakacaklar, kapıya kilidi asacaklar, her şey yerli yerinde ve yolunda giderken, ihtiyaçları yokken yollara düşeceklerdi. O andan sonra alıştıkları sokaklar ve simalar geride kalacak, balkonda çay içmenin tadı kim bilir hangi bahara ertelenecekti. Halbuki sık sık babaannelere, anneannelere gidiliyor, dedelerle halleşiliyor, ayrı da olsa birlikte, bir arada yaşanıyordu. Kabullenmekte bunun için zorlanılmış, "Siz bilirsiniz evladım." sözü "Vazgeçin bu sevdadan!" denir gibi söylenmişti. Onları ancak "Biz gitmezsek kimse

gitmez!" sözü ikna etmişti. İki taraf da bu mesuliyet duygusundan haberdardı.

Onları oraya sürükleyen başka hiçbir şey değil, bir mesuliyet duygusu, bir vazife şuuru idi. İnsanlık için, kardeşlik için, güzel şeyler için. Vefa, gününde gösterilirse kıymetliydi. O gün onlara orada ihtiyaç vardı ve onlar onun için işte oradaydı.

Yeni yıl başlamadan açılan sınava bu defa yaklaşık beş yüz öğrenci katıldı. Onlar ancak yüz öğrenciyi alabildiler. O yıl hazırlıklar birinci sınıfı okuyacağı için yeni öğretmenlere ihtiyaç doğmuş, branş hocaları tamamlanmıştı. Gelenlerin görünüşü de, karakteri de tarife ihtiyaç bırakmayacak kadar öncekilerle aynı idi. Sağlam karakterli, temiz simalı, güzel ahlâklı örnek insanlar... Edebin çocukları... Edepleri kadar aynı, karakterleri kadar farklı simalar... Kimya öğretmeni Tolga Bey hakkında ancak, yemyeşil gözlerinde her dem yeşeren baharı fark olarak söyleyebilirdiniz. Biyoloji öğretmeni Bilâl Bey yağız bir Anadolu delikanlısı idi. Ufak yapılı, kıpır kıpır bir insan... Yerinde duramayan, iş bulamazsa kendisine iş icad eden bir karakter. Onun rahatı hareketindeydi. Esmer çehresine uyumlu kara kaşlı, uzun siyah kirpikli gözleri ile etrafı çakmak çakmak seyreder, âdeta saldıracak iş arardı. Celal Bey, hepsinin ortak paydası olan sükûnetin sembollerinden birisiydi. Matematikle uyum sağlamış bir istikrar insanı. Hepsi genç... Hepsi yaşatmak için yaşamak idealiyle coşkulu...

Okulun evliler kervanı Tolga ve Selim Beyle iki üye daha kazanmıştı. Eşleri aynı zamanda kolejde

öğretmenlik yapıyor, Tolga Beyin eşi Nurgül Hanım tarih derslerine, Selim Beyin eşi Yasemin Hanım coğrafya derslerine giriyordu.Okul bu yıl daha şen, daha faal olacaktı.

Yeni sezonda okulu kazanan çocuklar arasında yine her seviyeden ailenin çocuğu vardı. Kolej varken başka bir okula çocuğunu göndermeyi kimse istemiyor, en iyi eğitimin çocuklara o okulda verileceğine inanılıyor, evvelki yıl delil olarak görülüyordu. Bakanlar, belediye başkanları, genel müdürler, askeri yetkililer, iş adamları yüreklerini onlara emanet etmişti. O kadar güven kazanmışlardı. İyi niyet iyi niyeti besliyor, onlara herkes fevkalâde dürüst ve vefalı yaklaşıyordu. Fakat her yerde ve her zamanda olduğu gibi kendi mizaçlarından gelen garip hislerin mahkumları da vardı ve elbette olacaktı. Güneşin ışıkları bile meyveleri pişirirken, tabiatı pis olanlar kokmuyor mu idi?

Petunya serbest piyasayı yeni öğreniyor, ekonomi kendi şartları ile yeni yeni şekilleniyor ve hükümet birçok şeyi uygularken öğreniyor, öğrenirken zorlanıyordu. Sıkıntı hükümette de, belediyede de had safhada idi. Tabi eğitimin durumu da çok iç açıcı değildi. Okullarda öğretmenlerin hatırı sayılmıyor, öğrenciler zapt edilemiyor, ekonomik açıdan güçlükler yaşayan öğretmenlerden bazılarının öğrencilerden rüşvet aldığı söyleniyor, böyle bir yola müracaat etmeyenler de aldıkları maaşın yetmediğini, dersleri o yıl boykot edeceklerini sezon başlamadan ilan ediyorlardı. Mesuliyet duygusu içerisindekiler çareler ararken, kendisini düşünen insanların akılları başka şeylerde dolaşıyordu.

O günlerde il eğitim müdürünün de plânları vardı. Öğretmenler günlerdir sokaklarda gösteri yapıyor, o işini değil, kendisini düşünüyordu. Beceriksizliğini başkalarını karalamakla örtmeye çalışıyor, istikbali adına plânlar kuruyordu. Türkler, o yıkık dökük, o harabe binayı çok güzel bir okula dönüştürmüşlerdi. Onların işleri zorlaşır, sıkıntıları artar ve gitmek zorunda kalırlarsa, eğitim müdürü için işletilebilecek pırıl pırıl bir okul ve "peşin para" hazır demekti. Nasrettin hocanın fıkrasındaki gibi "peşin para"nın hayalini görüyor ve o sevinçle gülüyordu. Hiçbir meşakkat çekmeden bir okul sahibi olacaktı. Okul el değiştirecekti, o kadar...

Her yerde aleyhlerinde konuşuyor, onların göründükleri gibi olmadığını söylüyor, insanların vehimlerini tahrik etmeye çalışıyor, okulun uzun süreli istikbalinin olmadığını, öğrencilerin mağdur kalacağını anlatıyor, güya iyilik yapıyor, aileleri ve yetkilileri uyarıyordu.

Öğretmenler meclis binasının önünü mesken tutmuştu. Görevliler dağıtıyor, onlar toplanıyor, şartlarının iyileştirilmesini, öğrenciler karşısında acze düşmemek için kendilerine yetki verilmesini istiyorlardı. Güneşli, sıcak yaz günlerini taşların üzerinde geçirmiş, istikbale zemin hazırlayacak bu insanların dilleri, dudakları kurumuş, sesleri kısılmıştı. "Çözüm yakın" mesajları ile avunuyor, avutulduklarını biliyorlardı. Halkın gözü eğitim müdüründe, eğitimin müdürünün gözü kolejde idi.

Yaz günü, okullar tatilde iken eğitim müdürü sürekli okulu teftiş etti, teftiş için heyetler gönderdi.

Müfettişlerin birisi çıkıyor, diğeri giriyordu. Son günlerde eğitim müdürlüğü ile yapılan bütün yazışmalara olumsuz cevaplar gelmiş, Petunya'da hiçbir okulda olmayan şeyler onlardan istenmişti. Bahane, "Siz özel okulsunuz, standardınız farklı olmalı." idi. Bundan İsmail Bey başlangıçta çok da rahatsız olmadı. "Serçe kuşuna atmacanın musallat olması ona uçmayı öğretir, kabiliyetlerini artırır." dedi. Eğitim müdürlüğüne bağlı okulların durumu içler acısı iken onlardan her şeyin mükemmel olması istendi. Ne istendi ise yerine getirildi.

Fakat artık durum tahammül edilmez bir noktaya ulaşmıştı. Ne acıdır ki, üzerine düşeni yapmayan, görevini yerine getirmeyenler, yine yapanlara musallat oluyor, göz göre göre çirkinleşiyorlardı. Müdür, açıktan cephe almıştı. İsmail Bey arkadaşlarını topladı:

– Ne yapacağız?

Ramazan Bey cevap verdi.

– Eğitim bakanına gidip durumu anlatalım.

– Başka bir görüşü olan.

Mustafa Bey bir şeyler diyecekti.

– Aileleri durumdan haberdar edelim.

– Nasıl?

– Bu şartlarda eğitim yapmakta zorlandığımızı, engellerle karşılaştığımızı söyleyelim. En azından derdimizi paylaşalım.

Önce durumdan veliler haberdar edildi. Okulun çevresi kısa zamanda ana baba gününe döndü. Veliler üzgün, veliler sinirli idi. Okulun kapatılacağı endişesi

onları tahminlerin üzerinde korkutmuş, âdeta sarsmıştı. Aileler sevgilerini belli etmenin yollarını arıyor, her halleri ve her şeyleri ile bunu göstermeye çalışıyorlardı. Okulun bahçesi çiçeklerle, mutfağı velilerin evlerinde hazırlayıp getirdiği yemeklerle, pastalarla dolmuştu. Duygulu anlar yaşanıyor, gönüller konuşuyor, anneler evlatlarına kendileri gibi şefkat eden bu kadife gönüllü insanların üzülmesini kabullenemiyordu.

Bir grup velinin okula geldiğini öğrenen İsmail Bey onlara "Hoş geldiniz!" demek için Mustafa Beyle birlikte bahçeye çıktı. Hemen öğrencilerin anne babaları etraflarını sardı. Herkes bir şeyler soruyor, bir şeyler söylüyordu. Özellikle anneler haddinden fazla heyecanlanmıştı.

– Çocuklarımızı bırakıp gidecek misiniz?

– Okulun kapanacağı söyleniyor.

– Lütfen, sizden çok özür diliyoruz.

– Bizi bırakmayın.

Mustafa Bey, velilerin sözlerini tercüme etti. İsmail Beyin bu sevgi tablosu karşısında kalbinde bir şeyler kıpırdadı, kanı kaynadı. Buğulu gözleri sevgiyle baktı onlara... Gülümsedi.

– Durun, dedi, sakin olun. Kim nereye gidiyormuş? Ne sizi ve ne de evlatlarımızı bırakıp gitmek gibi bir niyetimiz yok ve de olmadı. Siz gönlünüzü ferah tutun. Sadece biraz sıkıntı yaşıyoruz, hepsi bu. Bunlar da çözülmeyecek, atlatılmayacak şeyler değil. Belki bazı şeyler zamanla yerine oturacak, belki bazı yanlış

anlamalar zamanla düzelecek. Siz gönül huzuru ile evlerinize dönün.

Çenpa'nın annesi öne çıktı.

– Müdür bey, siz bizi teskin etmeye çalışıyorsunuz. Galiba bizi tam olarak anlayamıyorsunuz.

Kadının gözleri doldu, ağlamaya başladı. Sözlerini ağlayarak sürdürdü.

– Bu ülkede yükün büyük bir kısmı kadınların omzunda. Maalesef erkeklerimizin çoğu ya içki, ya uyuşturucu müptelâsı. Biz hanımları bu yükten, ülkemizi bu durumdan iyi yetişmiş, sağlam karakterli çocuklarımız kurtaracak. Benim beyim narkoman. Siz her gün uyuşturucu krizleri ile sarsılan bir adamla birlikte yaşamanın ne demek olduğunu bilemezsiniz. Kendinizin ve çocuklarınızın en yakınlarına karşı can güvenliğine ihtiyaç duymasını... Evlâtlarınızın model olarak böyle bir büyük görmesini... Oğlumun da öyle olmasını istemiyorum. Ne olur bizi hastalıklarımızla başbaşa bırakıp terk etmeyin.

Kadın son sözlerini söylerken bir anda İsmail Beye doğru yaklaşmış, sarılmış, katıla katıla ağlamaya başlamıştı. Anlaşılan oldukça dolu idi.

İsmail Bey, bu denli bir tepki beklemiyordu. Israrla gitmek gibi bir niyetlerinin olmadığını, şartlar elverdiği müddetçe görevlerinin başında olacaklarını anlattı. Aileler okuldan ayrılırken biraz rahatlamış, fakat endişelerinden tamamen kurtulamamışlardı. Evet onlar bırakıp gitmeyecekti ama, birileri onları buna zorlarsa...

İl Eğitim Müdürü odasında bir yandan ağır ağır içkisini yudumluyor, bir yandan da geleceğe dair plânlar kuruyordu. Kapısı çalındı.

– Efendim öğrenci velileri sizinle görüşmek istiyor.

– Hangi öğrenci velileri?

– Kolejin…

Müdürün bir anda yüz hatları gerildi. Canı sıkıldı, sinirlendi. Bakışları değişti, acılaştı. Sinirlenince kanlı gözleri ve tombul, kırmızı çehresi daha korkunç bir görünüm alıyordu.

– Gönder gitsinler! Meşgul de, toplantıda de, odasında yok de, ne dersen de, ama başımdan sav! Bu kadar işimin arasında bir de onlarla uğraşamam!

– Efendim, aynı şeyleri söyledim, dinlemiyorlar. Gerekirse geceyi burada geçirecek, kapınızdan ayrılmayacaklarmış.

– Polis çağır öyleyse!

– Çağırayım mı?

– Evet.

Sekreter tam kapıyı kapamak üzere idi ki, müdür kararını değiştirdi.

– Dur! Al içeriye, görüşeyim.

Kanı beynine sıçramıştı. Burnundan soluyordu. Birazdan o haddini bilmezlere dersini verecek, onları uyandıracak, ikna edecekti.

Görüşme hiç de umduğu gibi geçmedi, istediği gibi neticelenmedi. O, üç beş kişi beklerken karşısında yirmi beş, otuz kişi bulmuştu. Kötülüklerini anlatmak için

ağzını açtığında dakikalarca öğretmenlerin methiyesini, okulun tertip ve düzenindeki mükemmeliyeti dinlemek zorunda kalmıştı. Ve en kötüsü de Petunya'nın birçok tanınmış, söz sahibi ailesinin çocuklarının o okulda olduklarını, annelerinin bu işin peşini bırakmayacağını hesaba katmamıştı. Durumu ancak tam bir dönüşle kurtarabilirdi. Hemen ağız değiştirmiş ve görüşme sonunda velileri özel misafirlerini uğurlar gibi uğurlamış, ziyaretlerinden duyduğu memnuniyeti ifade etmiş, hassasiyetlerini takdir ettiğini söylemiş, "Keşke bütün veliler böyle olsa, Petunya eğitiminin hiçbir problemi kalmaz." diye hayıflanmıştı.

– Söz veriyorum, okulunuzla ilgili hiçbir problem yok ve bundan sonra da olmayacak.

Kendisini arı kovanında kalmış gibi hissediyordu. Koltuğuna yığılır gibi oturdu. Sekretere seslendi.

– Kızım, bana bir ağrı kesici getir.

Masasında öylece kalakalmıştı. O, fırtınayı atlattığını zannediyordu ki, "Eğitim bakanı sizi arıyor." dediler. Hemen kendisine çeki düzen verdi. Acaba bu olağan dışı telefonun maksadı ne idi?

– Buyurun efendim.

Bakan, hiç de iyi bir gününde gibi değildi. Müdürün başından kaynar sular dökülüyor, "Tamam, peki, anladım efendim!" cümlelerini sürekli tekrarlıyordu.

Bakan, sözlerini tamamlarken kendini de tenkit etmekten geri durmadı.

– Müdür bey, bana ve sana, okullarımız bu durumda iken hiç değilse işini iyi yapanları takdir etmek yakışır.

Bu kadarlık bari bir faziletimiz olmayacaksa vay bize emanet edilen nesillerin haline. Umarım sözlerim anlaşılmıştır.

– Anlaşıldı efendim.

Anlaşılan veliler oradan çıkıp bakanlığa gitmişlerdi. Adamın kısa yoldan zenginlik hayalleri, Petunyanın en güzel okulunun sahibi olmak düşleri yarım kaldı. Müdür belki anladı, belki mecburen kabullendi. İçin için olumsuz hisler taşısa da o günden sonra bunu hiçbir zaman belli etmedi. Zahiren hep takdirlerle, tebriklerle yanlarında, yardımlarındaydı. Menfaatinin takipçisiydi ve menfaati tezellülü gerektirdiğinde bundan hiç sakınmazdı. Nedense öylelerinin bahtına da hep tezellül düşüyor, hayatta hiçbir zaman sinsi niyetler, kara düşünceler yürekten bir alkış ve takdir alamıyordu. Çıkar umudu ile omuz omuza yürüyenlerin bile kalbi birbirine muhalifti. Fakat görmeyenlerin, ışığa küs yaşayanların, kendi buz çölünde çakılı kalanların, her yeniliği ve ilerlemeyi aleyhte sananların ne önemi vardı ki? Önemli olan dünyanın neresinde olursa olsun iyiliği ve güzelliği anlayan, takdir eden, uzanan eli tutan, geri çevirmeyen insanlardı. Petunya'nın ekseri öyle idi ve insanlar bir ortak güzelliğin farkındaydı.

Çocuklar okullar açıldığında kanatlarında çeşit çeşit şifalı tozlar taşıyan arılar gibi döndüler kovanlarına. Okul peteğinden ilim balı süzeceklerdi. Artık hazırlık öğrencileri geldiğine göre, birinci sınıflar okulun abileri, ablaları idi. Okula alışmakta, okulun edeple yoğrulan ahengine uymakta onlara gönüllü

yardımcılık yapacaklardı. Yeni gelen öğrencilerin işi onun için daha kolaydı. Sadece okul idaresinde değil, öğrenciler arasında da bir birliktelik oluşmuştu. O kadar ki, sanki okul okul değil büyük bir aile, bir ev, yaprakları fertlerden oluşan gül goncası idi. Öylesine uyumlu, öylesine güzel. Bir şiir gibi. İlk mısrası bulundu, ilk mısrası tam istenildiği kıvamda denk düştü ise, arkası geliyor, ritim, ahenk bozulmuyordu. Çiçek çiçek şenlenen koca bahçede Nail'ler, Adonide'ler, Benefşe'ler geziniyordu.

İsmail Bey beklenenden çok daha kısa sürede alıştı, sevdi Petunya'yı. Sıcak kanlı, şakacı, senli benli bir insandı. Aşçısından öğrencisine bir anda herkesle candan, yürekten samimîyet kurmuş, arkadaş olmuştu. Müdür o mu idi, başkası mı, içlerinde iken fark edilmiyordu. İşini yaptırıyor, ölçüyü koruyor, ama yakın beraberlikleri seviyordu. Hele nükteleri... Her durumda şaka yapabilir, her müşkülü hafife alabilirdi. Onun okuluna, çocuklarına dokunmayın, eğitimle ilgili işlerini aksatmayın yeter... Şahsî işlerinde hiç "problem değil"di. Çoğu meselede kesin bir kabulü, reddi yoktu. Gittiği bir yönü, bildiği doğruları vardı ama, bunlar kendisi için her zaman net olsa da muhatapları için hemen her zaman duruma göre değişiyordu. O bir gönül adamıydı. Ve gönüller kendisinden daha değersiz şeyler için incitilmiyordu.

İnsanlarla o kadar kısa sürede samimîyet kuruyordu ki, kiminle olursa olsun aralarındaki muhataplık kısa sürede arkadaşlığa dönüşüyor, sözler şakalarla, nüktelerle renkleniyordu. Fakat fıtratındaki muvazene,

eğitim ve edeple yıllarca pişmenin kemali onun her zaman kendisinin ve muhatabının durumunu korumasını sağlıyor, bu denge özel bir gayret gösterilmeden korunuyordu.

Burhan Beyle arkadaşlığı birkaç haftada yakın dostlukla tarif edilebilecek seviyeye ulaşmıştı. Elçi bey sık sık arıyor, davet ediyor, Âdeta Petunya'daki yalnızlığını onunla gideriyordu. Kendisine yakın bir yoldaş bulmuştu. Bu zamanda böyle zararsız, art niyetsiz, iyilik düşünen, hep güzeli arayan, hiçbir şeyi istismar etmeyen ve şahsına yontmayan, almaktan çok vermekten hoşlanan, suniliği olmayan bir dost bulmak kolay mı idi?

İsmail Beyin yabancı dillere karşı da özel bir merakı, kabiliyeti vardı. İngilizce'si oldukça iyi idi. Petunyaca'yı da kısa bir süre de sökmüş, çok hızlı mesafe kat etmişti. Kelime telaffuzları ile bilerek oynuyor, insanları güldürüyordu. Mustafa Bey bu durumu takdir etmek istedi.

– Bu hızla giderseniz yakında Petunya'ca derslerine girebilirsiniz.

Dudaklarını büzdü, başını salladı, hak verir gibi baktı, gözlerini kapayıp açtı. Gayet ciddî cevap verdi.

– Ben de onun için çalışıyorum.

Sonradan gelen öğretmenlerin performansları ve gayretleri ilk gelenleri aratmadı. Herkes elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyor, bazen geceler boyu çalışmalar devam ediyordu. İnsan eğitim hayatında ne kadar çok şey alırsa o kadar çok sevinecekti. Bilgiler altından, elmastan, yakuttan daha az kıymetli şeyler değildi. Hatta okul bittiğinde sevinçle beraber "Keşke

daha fazlasını alsa imişim!" diyecekti herkes. Öğretmenler, öğrencileri o pişmanlığı yaşamasın diye azamî gayret gösteriyor, önlerine hedef olarak Petunya'daki eğitimin seviyesini değil, hatta Türkiye'nin veya dünyanın herhangi bir gelişmiş ülkesinin de değil, olabileceğin en iyisini koyuyorlardı. Başkaları ile değil, kendileri ile idi yarışları.

Ramazan Bey geceleri okulun koridorlarını, sınıflarını, laboratuarlarını, odalarını dolaşıyor, çok defa her şeyin yolunda olduğunu görmeden içi rahat etmiyordu. Artık öğretmenlerin sırdaşı, derttaşı olmuştu. Geceleri çalışma masalarından onları kaldıran, laboratuar masasında uyuyanı yatağına taşıyan hep o idi. Bunu bir kendisi, bir de çalışmaktan uyuyakalan öğretmenler biliyordu.

Havalar soğumaya, kış kendisini hissettirmeye başlamıştı. O kış soğuk geçeceğe benziyordu. Çoktan yapraklar dökülmüş, ölümün habercileri etrafı sarmıştı. Zeminin kar beyaz kefenini giyinmesi yakındı.

Okulun kalorifer tesisatı yoktu ve bütün okul elektrikli sobalarla ısıtılıyordu. Öğrenci sayısı arttığı için elektrik sarfiyatı da artmıştı. Çocuklar geceleri üşüyorlardı. İsteyene birer tane daha battaniye verileceği söylenmiş, istemeyen öğrenci kalmamıştı. Sobalar akşamdan sabaha, sabahtan akşama yanıyor, yine de okul güçlükle ısınıyordu. Ramazan Bey, durumdan rahatsızdı.

– Bu sene kalorifer tesisatını döşemeli idik.

Mustafa Bey soru ile cevap verdi.

– Hangi para ile?

– Sen de haklısın.

–İnşallah seneye.

Mustafa Bey cevap vermedi. Yatılı bir okulu çevirmek, ihtiyaçlarını aksatmadan devam ettirmek kolay bir iş değildi. Destansı bir fedakârlık ve gayret istiyordu.

Okul elektrikle ısınıyor, Petunya'da enerji sıkıntısı yaşanıyor, elektrikler sık sık kesiliyordu. İsmail Bey, elektriklerin kesilmesinin kendilerini ne kadar zor durumda bıraktığını, yüz seksen öğrencinin ve personelin mağdur olduğunu anlatmak için Mustafa Beyle birlikte Enerji bakanına gitti. Elektrikler kesilince sular da akmıyor, durum bütünüyle fecaat oluyordu. Enerji bakanı, aynı zamanda okulun öğrenci velisi idi. Bakan bey, İsmail Beyi oldukça sıcak karşıladı.

– Efendim, vaktiniz varsa ziyaret etmeye, kahvenizi içmeye geldik.

– Türk kahvesi mi olacak?

– Türk kahvesi.

– Öyle ise buyurun.

İsmail Bey, Enerji bakanı ile de hatırı sayılır bir dostluk kurmuştu. Birbirlerini tanıyor, karakterlerini biliyorlardı. Söz kısa bir hasbihalden sonra okulun elektrik meselesine geldi. İsmail Bey dertlerini anlattı. Bakan zoraki bir tebessümle cevap verdi.

– İsmail Bey, siz gelmeden birkaç dakika evvel evden hanım aradı. Bizim evde de elektrikler yok. Hanım, "Elektrikler yok, akşama yemek de yok" dedi. Ben de siz gelmeden evvel bunu düşünüyordum. Akşama aç kaldık.

Buruk bir tebessümle ayrıldılar. Enerji bakanının evinde elektrik olmadığı için yemek pişmiyorsa onlar ne yapabilirlerdi ki? Petunya'nın şartları bu idi ve dayanacaklardı.

Aradan birkaç gün geçmişti ki okulun gelip giden elektrikleri tamamen kesildi. Kesintinin üzerinden üç dört gün geçti, bir türlü elektrikler gelmedi. Soğuğun, susuzluğun ve karanlığın tesiri insanları olabildiğince germiş, sinirlerini alt üst etmişti. Belletmenler su taşıyor, moraller bozulmamaya çalışılıyordu. Nail ve Ahmet, Ramazan Beyin kamyoneti ile su taşımak için çıktıklarında yandaki matbaanın harıl harıl çalıştığını gördüler. Okulda elektrik yokken, yandaki matbaada elektrik olması garipti. Hemen araştırdılar. Okulun elektriklerini matbaacı kesmişti. Mustafa Bey, yanına Nail'i de alarak matbaaya gitti, matbaanın sahibi ile görüştü. Adam, elektriklerin yetersiz olduğunu, okula elektrik veremeyeceğini söylüyordu. Önemli olan kendisi idi ve okulun da, başkalarının da mağduriyeti umurunda değildi. Ne dediler, ne yaptılarsa anlatamadılar. Israr manasızdı. Adam aysberg gibi idi ve erimeye niyeti toktu.

İsmail Bey, elektrik müdürlüğüne gitti. Müdürün tavsiyesi, matbaa ile anlaşmaları oldu.

– Bunu nasıl becereceğiz?

– Onu siz bilirsiniz.

– Böyle bir şey olabilir mi? Siz elektrik müdürü olduğunuz halde insanların kendi kafalarına göre elektriği kesmelerine nasıl göz yumarsınız?

– İnanın benim yapabileceğim bir şey yok.

İsmail Bey, bu umursamazlıktan fevkalâde rahatsız olmuştu. Sesi ister istemez yükseldi.

– Siz benim muhatabım değilsiniz. Birazdan olanları görürsünüz.

İsmail Bey o hışımla çıktı. Buna tahammül etmeyecekti. Doğruca okula gitti ve hazırlık sınıfında okuyan Camelia'yı odasına çağırdı. Camelia, enerji bakanının kızı idi. Birlikte Enerji Bakanlığına gittiler. Bakan Bey, İsmail Beyi ve kızını hemen kabul etti. Adam durumu anlamaya çalışıyor, İsmail Beyin yüz hatlarındaki gerginliği fark ediyordu. İsmail Bey hemen konuya girdi, olanları anlattı.

– Ben Camelia'nın ve diğer çocuklarımın okulumda soğuktan hastalanmasına razı olamam. Onun için kızınızı size geri getirdim. Eğer okulumuza bir şekilde elektrik gelmezse gidip diğer çocukları da evlerine gönderecek, okulu tatil edeceğim, dedi. Anlaşılan durum oldukça sıkıntılı idi. Yine de Bakan Bey, arkadaşı gibi gördüğü İsmail Beyin bu kararlı tavrı karşısında kahkahalarla gülmekten kendisini alamadı.

– İsmail Bey, senden korkulur.

Bakan Bey, İsmail Beye ve kızına kahve ikram ettikten sonra onları, "Siz okulunuza dönün, merak etmeyin." diyerek uğurladı.

Onlar henüz okula dönmüşlerdi ki, görevliler okulun kapısında belirdi..... Okula büyük ve özel bir hat çekildi. O günden sonra okulda elektrik problemi yaşanmadı. İlmin ışığını yayan kurum ışıksız kalmadı.

Nail, o yıl da Benefşelerin sınıfının belletmeniydi.

Bir yandan okuluna gidiyor, bir yandan da kardeşleri gibi sevdiği öğrencilere yardımcı olmaya çalışıyordu. Bu işiydi onun, ama işin ötesindeydi. Öğrencilerin dersleri çoğalmış, zorlaşmaya başlamıştı. Etüd saatleri dolu dolu geçiyor, akşamları okul en az gündüz olduğu kadar faal çalışıyordu. Gündüz dinlenilen dersler geceleri tekrarlanıyor, anlaşılmayan yerler okulda kalan öğretmenlere soruluyor, belletmenler huzurlu bir çalışmaya zemin hazırlıyordu.

O yıl Benefşe'nin ablası Mimosa da Aranda Üniversitesi'nin eczacılık fakültesini kazandığı için Aranda'ya gelmişti. Devlet yurdunda yatılı olarak kalıyordu. Fevkalâde bir edebi ve asaleti vardı. Zaman zaman kardeşini ziyaret ediyor, fazla kalmıyordu. Bu ziyaretlerinde Nail'le karşılaştıkları da oluyordu. "Hoş geldiniz!" diyordu Nail. O kadar. Kızın yüzü pembeleşiyor, yüreği pır pır atmaya başlıyordu. Nail, kızın halini fark etmiyor, herhangi bir şey dikkatini çekmiyordu. Her ne kadar nezih olsa da, genç kız, ideali iyi bir eş ve iyi bir iş olan bir dünyanın çocuğuydu. Nail'in, kendisine ait olana kadar kimseyi görecek gözü de, öyle bir niyeti de yoktu. Bir bakışlık olsun başkasından murat alacak değildi. Nail öyle şeyleri göremez, görse de anlayamazdı. Onlar, onun için bir milletin en ufak bir kirin topuğuna değmemesi gereken nezih evlatlarıydı.

Benefşe'nin annesi de Nail'i gördüğü günden bu yana kızına uygun bir eş bulduğu kanaatini taşıyor, bu dileğinin yerine gelmesini için için istiyordu. Onu bir evlat gibi, öz evlat gibi sevmişti. Kendi kafasında kızı

ona, o kızına denkti. Ama sadece kendilerinin istemesi ile olmuyordu ki bu. Aranda'ya oğlunu ve kızını görmeye gittiğinde Nail'i de görüyor, ona "Artık sen de benim bir evladımsın." diyor, getirdiği pastaları, börekleri ikram ediyor, zeytinin en hasını geleceğin damadına ayırıyordu. Fakat içindeki niyetle ilgili en ufak bir şey sızdırmıyordu. Ciddîyetini de, asaletini de korumaya muvaffak oluyordu. Nasipti, dilekti, neden olmasındı? Benefşe ve Nail gönüllerden geçen bu şeylerden habersizdi. Nail, Mimosa'yı bir kardeş gibi görüyor ve o rolü seve seve kabulleniyordu. Ötesi, onun alış verişe çıktığı bir pazar değildi ve hiçbir zaman da olamayacaktı.

Bir gün Benefşe, Aranda sokaklarında gezerken Nesteren'den bir sınıf arkadaşı ile karşılaştı. Oldukça kötü görünüyordu. Üstü başı kirlenmişti, sarhoştu. Bir an bakıştılar. Arkadaşı görmezlikten geldi ve hızlı hızlı yürümeye başladı. Seslendi peşinden:

– Dielytra.

Dielytra'nın hiç duymaya niyeti yoktu. Aksine adımlarını hızlandırdı. Benefşe tekrar seslendi.

– Dielytra.

Dönmedi, bakmadı. Benefşe mecburen peşinden koştu. Yanına yaklaşınca kolundan tuttu, kendisine doğru yarım döndürdü, önüne geçip durdu.

– Duymadın galiba.

– Hayır, duydum.

Benefşe, arkadaşının halinin farkında değilmiş gibi davranıyordu.

– Bu mevsimde, buralarda ne yapıyorsun?

Arkadaşının hiçbir şeyi saklamaya niyeti yoktu. Zaten görüneni saklamak imkânsız bir çaba olacaktı.

– Kaçıyorum?

– Kimden?

– Kendimden, insanlardan, evimden, ailemden, her şeyden, herkesten, senden!

Benefşe ne diyeceğini, ne yapacağını şaşırmıştı. Bu, yıllarca aynı sınıfta, aynı sıraya oturduğu arkadaşı idi. Birlikte hayallerini, düşlerini paylaşmışlardı. Çok zeki idi Dielytra. "Derslerine çalışsan beni geçeceksin" derdi ona. "Bunun için çalışmıyorum işte" diye cevap verirdi, "seni geçmemek için." Vefalıydı, arkadaş canlısıydı. Haksızlığa dayanamaz, göz yumamazdı. Tarifsiz merhamet hisleri ile dolu idi. Herkese ve her şeye acırdı o. Bir keresinde dayak yiyen bir çocuğu serseri bir gruptan kurtarmış, hemen öne atlamış, oldukça dayak yemiş, ama serserileri de kaptığı bir sopa ile pişman etmiş, çekip gitmek zorunda bırakmıştı. Bunu kimse göze almamıştı ama, o alırdı. Benefşe de fark etmemiş tavrını bıraktı. Öyle daha kolay anlaşacaklardı.

– Çok kötü görünüyorsun.

– Biliyorum.

Dielytra, yumuşamıştı biraz.

– Bir yerde oturalım mı?

– Hangi para ile?

– Bende var biraz.

– Ha unutmuşum, sen özel okul çocuğusun.

Böyle yapmazdı hiç o. Kimseye böyle konuşmaz, kimsenin bir yanında eksiklik olsun istemezdi. Herkesin her şeyi olsun, kimseler üzülmesin diye düşünürdü. Zaten kelimeler ağzından dökülürken pişmanlığı başlamıştı.

– Bakma sen bana, aldırma.

– Aldırmadım.

Yeni açılan bir büfeye gittiler. İçeriye girince Dielytra ne kadar üşüdüğünü fark etti. Günlerdir o soğukta sokaklarda yatıyordu. Sıcak bir köşeye oturdular. Ellerini koltuk altında büzüştürdü.

– Üşümüşüm.

– Evet, üşümüşsün.

İki kahve söylediler.

– Umarım hasta olmazsın.

Cevap vermedi Dielytra. Ne hastalık, ne sağlık, ne dünya umurundaydı.

– Neyin var?

– Bilmiyorum. Bunalıyorum sadece. Hiçbir şeyde doyamıyorum. Kendimi dünyanın en suçlu insanlarından sanıyorum. Her şeyden, herkesten nefret ediyorum. Tabii önce kendimden. Varlığımdan, yaşantımdan, aldığım nefesten bile pişmanım. Neyim ben, kime ne yaptım, onu da bilemiyorum.

Benefşe'nin arkadaşı hakkındaki kanaati bu sözlerden sonra tamamen netleşti. Bu akıllı, bu zeki çocuk ergenlik döneminin hassaslığını yaşıyor,

rehbersizlikten, örneksizlikten, gayesizlikten bunalıyor, kendisine hedef koyacak bir şey bulamıyordu. Tek kelimeyle bunalımdaydı.

– Bir şeyini yitirmişsin sen.

– Hayır, bir şeyimi yitirmedim. Çok şeyimi yitirdim. Yaşamak sevincim kadar büyük bir şeyi kaybettim. Bunu çevremdeki kimse anlamıyor. Anlatamıyorum. Dünyada hedef olarak görünen şeylerin hiçbirisini yaşamaya değer bulmuyor, bulamıyorum. İçimdeki kötü hislerin sesini bastıramamaktan, kendimi gemleyememekten rahatsız oluyorum. Pişmanlığım kötülüğümü, kötülüğüm pişmanlığımı besliyor. Kendimi iradesizce bir boşluğa yuvarlanır gibi hissediyorum.

Kahveleri geldi. Birkaç yudum aldılar. Dielytra'nın içi ısınmaya, buzları çözülmeye başlamıştı. Sanki günlerin soğuğu bedeninde depolanmıştı.

– Kötü bir şeye bulaşmadın değil mi?

– Ne gibi? Bulaştım bulaşacağım kadar.

– Uyuşturucu falan.

Dielytra, bir kahkaha patlattı. Sıcak gevşetmiş, kan yüzüne hücum etmişti.

– Yok, şimdilik içki ile avunuyorum. Onu sırası gelince deneyecek, unutacağım her şeyi.

– Sakın yapma?

– Söz veremem. Beni kendimden kaçıran her şeyi deneyebilirim.

– Bunun dönüşü olmaz.

– Dönmek isteyen kim?

Durumu Benefşe'nin tahmin ettiğinden de kötüydü. On altı yaşında, taze gençlik yıllarında, hayat bütün güzellikleri ile kendisine tebessüm ederken insanın kendisini bir düşman çemberinde gibi hissetmesi, sağa sola sitemler savurması, ayağını basacak bir yer bulamaması ne korkunç bir boşluk, ne acınası bir durumdu. Onu bu hâlde bırakamazdı.

– Ailen?

– Onlarla tamamen ayrı tellerden çalıyoruz. Beni en az onlar anlıyor. Dünyalarına sığamıyorum. Bilmiyorlar, bilemiyorlar.

– Aranızda bir tatsızlık olmadı ya?

– Elbette oldu. Olmasa sokaklarda ne işim var? Kovdu beni evden.

– Baban mı?

– Babam!

Benefşe babasını tanırdı. Çok yumuşak tabiatlı bir insandı. Demek sabrını çok fazla zorlamış, katlanılmaz hale gelmişti.

– Eve sarhoş gelmeyecekmişim? Mahallenin kızlarını ayartıyormuşum. Ben tam bir ahlâksızmışım. İçimdeki yangından haberleri mi var ki? Onlar hep dışarıyı görüyor. Hayır hayır, onu da görmüyorlar. Pisi pisine, köle gibi yaşadığının kimse farkında değil. Her şeye ve herkese baş kaldırasım geliyor Benefşe! Beni anlıyor musun? İsyan ediyorum gözüme görünen her şeye. Baş kaldırıyorum. Dünyanın kalbine bir çığlık olup patlamak istiyorum. Beni bir onmaz kavga paklayacak ama ne?

– Senin kimseyle kavgaya tutuşacak halin kalmamış. Dost meclisinde sarhoş olan bir zavallının, kendisini düşmanlarının ortasında kalmış hissetmesi çirkinliğini yaşıyorsun. Onun için sataşıyorsun sağa sola. Sen önce hislerinin, sonra içkinin sarhoşusun. Gayeni yitirmişsin. Hedefsiz, başını taştan taşa vuran avare gemiye dönmüşsün.

– Çok doğru söyledin benim can dostum. İşte tam öyle, dediğin gibiyim.

Dielytra, çok kötü kokuyordu. Günlerdir yıkanamadığı, kirli temiz demeden bulduğu bir kuytuda sabahladığı belli idi. Daha fazla konuşmak fayda vermeyecek, Benefşe'nin sözlerinin tesiri de olmayacaktı.

– Kalk gidiyoruz.

– Sen git, ben biraz daha kalacağım.

– Birlikte gidiyoruz.

Dielytra isteksiz isteksiz kalktı. Sanki sıcak bir mekânda geçirdiği her dakikayı kâr sayıyordu. Kapıdan çıkarken aklına gelmiş gibi sordu:

– Nereye gidiyoruz?

– Okula.

– Hangi okula?

– Tabii ki bizim okula.

– Beni kapıdan kovarlar.

– Kimse öyle bir şey yapmaz. Sen benim misafirimsin.

– Sen git.

– Birlikte gidiyoruz.

– Ben gelemem Benefşe. Benim yüzümden senin de zor durumda kalmanı, gülünç durumlara düşmeni istemem. Herkesi kendine güldüreceksin. Benim gibi bir arkadaşın olduğunu görürlerse seni de okuldan atarlar.

"Bu gece nerede kalacaksın?" diye sormadı Benefşe. Cevabının olmadığını biliyordu. Karnının aç olduğunu da. Onu Nail abisine götürecekti. Onun bir hâl çaresi bulacağına, kayıtsız kalamayacağına emindi.

– Sen beni düşünmeyi bırak da yürü.

Benefşe, Dielytra'yı güçlükle ikna etti. Yolda bir süre yürüyor, bir müddet sonra Dielytra'nın korkuları depreşince duruyorlardı. Arkasından yeni bir ikna turu yaşanıyor ve yürüyüş yeniden başlıyordu.

– Hiç olmazsa hava kararınca gidelim. Böylece içeriye girerken bizi kimseler görmemiş olur.

– Zaten hava kararmak üzere.

Okula gittiler. Etüd saati nerede ise başlamak üzere idi. Benefşe okula dönmekte gecikmişti. Kapıdaki görevli, arkadaşına garip garip baktı. Onlar aldırmadılar.

– Nail Beyle görüşecek, dedi Benefşe.

Benefşe, arkadaşını yukarıya, yatakhane katına kadar çıkardı. Ona koridorda bir köşeyi göstererek beklemesini söyledi. Nail'in odasının kapısını çaldı. İçerde Ahmet vardı.

Kızların yatakhanesine, idarî işlerden sorumlu bayan görevliler alınmıştı. Onun için artık Hüseyin Beyin de, Ahmet'in de, Kâmil'in de yatakhane de herhangi bir vazifesi yoktu. Türkiye'den emekli bir güvenlik

görevlisi de getirilmişti ve yirmi dört saat hanımı ile birlikte orada kalıyordu. Onun için iki kafadar yine aynı odayı paylaşmaya başlamışlardı.

– Nail Beye bakmıştım.

– Etütte olmalı.

Benefşe kapıdan çıkmıştı ki, Nail'in koridorun diğer başından kendisine doğru geldiğini gördü.

– Benefşe, nerede kaldın?

Benefşe soruya cevap vermedi.

– Etüde de girmemişsin.

– Hocam, biraz görüşebilir miyiz?

Nail, bir şeylerin olduğunu anlamıştı. Şaka ile cevap verdi.

– Tabi, ne o, beni de mi suçuna ortak etmek istiyorsun?

Bir kenara çekildiler. Benefşe durumu anlattı.

– Lütfen hocam. İnanın çok iyi, çok dürüst, çok kabiliyetli bir arkadaşım. Yardımınıza ihtiyacım var. Hiç ders çalışmazdı, yoksa benden çok daha zekidir.

– Ondan şüphem olduğunu mu sanıyorsun? Madem bu kadar iyi birisi, tanışalım o zaman.

Benefşe, hemen arkadaşını alıp geldi. Nail, gülümseyerek elini uzattı. Ellini sıkı sıkı tuttu.

– Hoş geldin.

Dielytra, çok sıkıldı.

– Ben, dedi, sizi rahatsız ettim. Benefşe çok istedi... Gelmeyi...

– Şeref verdin, dedi Nail. Geldiğine çok iyi ettin.

Dielytra'nın sıkıldığı her hâlinden belli idi. Ama sıkılmaktan çok öte bir dertleri vardı. Açlık. Dilytra'ya o anda yapılacak en büyük iyilik, hemen alıp mutfağa götürmek olacaktı.

– Ben daha yemeğe inmedim, isterseniz önce yemeğe inelim. Yemekte daha güzel konuşur, tanışırız.

Dielytra, Benefşe'ye baktı, bir şey diyemedi. Doğrusu yemeğin adını bile duymak onun için çok hoştu. Benefşe cevap verdi.

– İnelim hocam.

Yemekhanenin kapısında Tarih öğretmeni Osman Beyle karşılaştılar. Osman Bey, misafiri fark etti. Gözlerini iri iri gösteren kalın gözlüklerinin arkasından sevgi ile baktı.

– Hoş geldin.

– Hoş bulduk, dedi Dielytra.

Nail, yemekte mümkün olduğunca Dielytra'yı rahatlatmaya, onu bir dost, bir kardeş gibi gördüğünü hissettirmeye çalıştı. Dielytra da şaşkındı. Bunlar ne garip, ne iyi, ne cana yakın insanlardı. İnsanlara böyle davranıldığına daha evvel hiç şahit olmamıştı. Sanki, sokaklarda yatan, kir pas içinde sarhoş bir çocuk değil de, karşılarında çok önemli, çok yetkili, çok temiz birisi vardı. Bu kadar değer verilmeye o da alışkın değildi, başkalarının da alışkın olduğunu zannetmiyordu. Saklayacağı bir şeyi yoktu. Benefşe'ye ne dedi ise, Nail'e de onları söyledi.

Bekledikleri gibi yapmadı Nail. Uzun uzun nasihatlere başlamadı. Dinledi. Üzüldüğünü ifade etti.

Sadece bir şeyi bilmesini, buna inanmasını istediğini söyledi. O, hem bir insan, hem Benefşe'nin arkadaşı olduğu için çok kıymetli idi. Kabul ederse artık dostlardı. Dielytra, şaşkındı. Ne diyebilirdi ki? Onlar böyle istedikten ve bu kadar iyi olduktan sonra elbette dostlardı. Yemekten sonra yukarıya, Nail'in odasına çıktılar. Ahmet, etütte, öğrencilerin başındaydı.

Nail, yukarıya çıkar çıkmaz dolabından havlu, temiz çamaşır ve eşofman çıkardı. Kanepenin üzerine bıraktı.

– Benim biraz işim var. Sınıfları dolaşmam lâzım. Sen banyodan çıkana kadar gelirim. Arkadaşın banyoyu gösterir, dedi.

Dieltra'nın bir şey diyecek hali kalmamıştı. Mahcup olmasın diye odadan çıktığından adı gibi emindi. Tam odadan çıkarken geriye döndü.

– Havlu da, çamaşırlar da temizdir, merak etme.

Sanki Dielytra'nın o şartlarda tek merakı o idi.

Benefşe, Nail kapıdan çıkmadan seslendi.

– Hocam, sizin banyoyu mu, bizim banyolardan birisini mi kullanalım?

– Tabi ki buradakini, oraya kadar gitmenize ne gerek var.

Benefşe, çamaşırları ve havluyu aldı. Arkadaşına banyoyu gösterdi. Çamaşırları uzatırken,

– Gördün mü, dedi, iyi olacağını söylemiştim.

Dielytra, hiçbir cevap vermedi. Sadece baktı arkadaşının gözlerine.

Benefşe arkadaşının banyodan çıkmasını beklerken Nail geldi.

– Çıkmadı mı daha?

– Hayır. Her hâlde o kadar kirden kolay kolay arınamıyordur. Hocam, çok iyisiniz.

– Abartma da arkadaşının bu gece nerede kalacağını söyle?

– Burada.

– Delirdin mi? Müdür bey beni okuldan atar.

– Lütfen hocam. Bir gecelik.

– Burada kalması pek iyi olmaz. Otele götürelim.

– Parası yok.

– Biliyorum. Ben öderim.

– Hocam, burada kalması çok iyi olur. Lütfen. Otele götürmek biraz garip olacak.

Nail, okulda kalmasının pek doğru olmayacağını düşünüyordu. Benefşe'ye göre ise Dielytra yeterince alıngan birisi idi ve "Seni otele götürelim." sözünü, "Başımızdan atalım." şeklinde anlayabilirdi.

– Siz bir gün benim başımı yakacaksını ama ne zaman. Peki, benim özel misafirim olarak kalsın. Ama sadece bir gece. Yarın onu evine dönmeye ikna etmeliyiz.

– Siz onu da yaparsınız.

– Söylemesi kolay.

Dielytra banyodan çıktı. Nail'in eşofmanları üzerinde çok da garip durmamıştı.

– Çok teşekkür ederim. Her şey için.

– Hiç önemi yok. Sen de bizim bir kardeşimizsin.

Dielytra, daha fazla dayanamayacaktı. O anda aklına gelen düşünceler bir anda dudaklarından döküldü.

– Herkes sizin kardeşiniz mi?

– Evet, herkes bizim insan kardeşimiz.

Dielytra kanepeye oturdu. Nail banyoya geçti. Dielytra'nın çamaşırlarını makineye attı. Odaya döndüğünde Benefşe ile göz göze geldiler. Dolabın kapısını açtı. Bir battaniye aldı. Dielytra çoktan uyumuştu ve isteseler de gidecek hali yoktu. Banyodan sonra oturduğu yerde sızıp kalmıştı. Benefşe ayaklarından tutup kaldırdı. Birlikte kanepeye uzattılar. Nail, battaniye ile üzerini güzelce örtü. Benefşe, sabah görüşmek üzer odadan ayrıldı.

Dielytra, sabah gün ağarırken uyandı. Gözlerini araladı, "Neredeyim ben?" diye sordu kendi kendisine. Ve bir gün evvel olanları hatırladı. Benefşe'nin okulundaydı. Üzerindeki eşofmanları kontrol etti. En son onları giydiğini hatırlıyordu. Demek kanepenin üzerinde sızıp kalmıştı. Başında hafif bir ağırlık olsa da güzel dinlenmişti. Acaba şimdi ne yapmalıydı? Habersizden kalkıp gitmek de, daha fazla başlarına dert olmak da olmazdı. Karşıdaki kanepede Ahmet uyuyordu. Nail, o gece kendisine bir yer yatağı hazırlamış, orada yatmıştı. Ama yatak boştu. Dielytra, Nail'in o gece yatağını ona verdiğini ve kendisinin yerde sabahladığını anladı. İnsanların kahrına gönülden bu kadar katlamak için bir sabır kahramanı olmak gerekirdi her halde. Acaba şimdi nerelerdeydi? Yatağından kalktı. Oda "L" şeklindeydi. Lavaboya

gidip elini yüzünü yıkamayı düşündü. Işık geceden açık kalmış olmalıydı. Köşeyi döndüğünde gördüklerine inanamadı. Nail'le burun buruna geldi. O saatte kalkmış, onun elbiselerini ütülüyordu. Yıkamıştı da hem. Bu inanılmaz bir şeydi. Ne diyebilirdi ki? Böyle bir durumda insan ne söyleyebilirdi? Dielytra, bu ruh haline çok da yabancı bir karakter sayılmazdı. Çocukluğundan beri aslında o da, gerektiğinde kendini düşünmek yerine başkalarını düşünmeyi tercih etmeyi bilmiş, çevresinde öyle tanınmış, öyle sevilmişti. Ama ergenlik bir dönüm noktası olmuştu onun için. Sahip olduğu meziyetlerin çoğunu yitirmiş, zevklerinin kölesi olmuştu. Demek çocukluğundaki duruluğu bir ömür korumayı başaranlar da vardı. O anda söyleyecek söz bulmak oldukça zordu. Bir güzellik daha yaptı, sessizliği Nail bozdu.

– Erken uyanmışsın.

– İyi uyudum. Teşekkür ederim.

– Uyusaydın biraz daha. Ben seni kaldırırdım.

– Yok, yeterli. Hem artık gitsem iyi olacak.

– Gidersin. Önce elini yüzünü yıka. Kahvaltı yapalım. Sonra bakarız.

Dielytra, elini yüzünü yıkadıktan sonra geldi, Nail'in elinden ütüyü almak istedi.

– Siz bırakın, ben yaparım. Bu kadarı da yeter zaten. Bana çok bile.

– Asıl sen bırak. Ben bu işlerden anlarım.

Dielytra, Nail'in elinden ütüyü alamadı. Bir sandalye çekip oturdu. Dertleştiler, düşüncelerini paylaştılar.

Dielytra, dinledi biraz ve çok da inat etmedi. Evine dönecek, anne babasını daha fazla üzmeyecek ve kendisine çeki düzen verecekti.

Nail, odaya kahvaltı çıkardı. Benefşe de katıldı onlara. Dielytra'nın temizlenmiş, ütülenmiş elbiseleri gözünden kaçmadı. Bu nasıl bir insandı? İçki fıçısına ve atık çukuruna düşmüş gibi olan bir elbiseyi yıkıyor, ütülüyor ve sahibine iade ediyordu. Hem de göreviymişçesine, gayet sıradan bir işi yapıyor gibi. Yine normal aklı aşmış, kalp kapılarını ardına kadar zorlamıştı. Kahvaltıda anlaştılar. Nail önce Dielytra'yı Nesteren'e giden otobüse bindirecek, daha sonra fakülteye gidecekti. Benefşe, sınıfına gitmeden evvel arkadaşını uğurladı. Kucaklaştılar.

– Üzme bizi.

– Söz.

Akşam, Benefşe, Nail'in yolunu merakla bekledi. Ona ne söylemiş, nasıl ikna etmişti. Aslında Dielytra'yı eritenin, sevildiğine ikna edenin, kendisine getirenin onun davranışları olduğunu biliyordu ama, muhakkak bir şeyler de söylemişti ki Dielytra hiç inat etmeden kuzu kuzu evinin yolunu tutmuştu.

– Bir şey söylemedim.

– Söylemişsinizdir. Ne dediniz de böyle kuzuya döndü? Ne yaptınız demiyorum. Onu gözlerimle gördüm.

– O zaten dönecekti.

– Onu bilemem. Ama sizin ne dediğinizi bilmek istiyorum.

– Çok bir şey değil. Ona ne kadar sevildiğini anlattım. Ben bile seni bu kadar düşünüyor ve seviyorsam, senin asıl sahibin, annen, baban kim bilir seni ne kadar seviyordur. Onların sana olan sevgisini görmemekten daha büyük ihanet olamaz dedim. Hiçbir şeyin kendisi için olmadığı gibi, hayatın da yaşanmış olmak için değil onu anlamlı kılan değerler için yaşanması gerektiğini söyledim. Ve ayrılırken...

– Evet ayrılırken?

– Dışını Benefşe ile biz düzelttik dedim.

Eliyle önce Benefşe'yi gösterdi, sonra da şaka yapar bir tarzda kendisini: "Yani ikimiz." "İkimiz"sözüne güldü Benefşe, "Ben ne yaptım?" der gibi.

– İçini kendin düzelt. Ona elimiz ulaşmaz.

– Umarım anlamıştır.

– Bence anladı.

O günden sonraki ilk hafta sonunda Benefşe Nesteren'e gittiğinde Dielytra'yı oldukça iyi gördü. Okula tekrar başlamış, içkiyi bırakmıştı. Eli yüzü düzelmişti sanki. Ve her gördüğünde onu daha iyiye gidiyor buldu. Nail Beye kucak dolusu selâmlarını, sevgilerini taşıdı. Ve saygısını. Adını bir başka hürmetle anıyordu. Ve belki de hayatını heba eden her genç onun hal dersini arıyordu.

İsmail Bey de, herkesi eritmiş, herkesle dostluk kurmuştu da, bunu bir Nesrin Hanıma karşı becerememişti. Âdeta, kalbinin bütün kapılarını onlara karşı kapamıştı kadın. Her iyiliğin arkasında bir şeyler arıyordu. Almamaya azmetmişti, hiçbir şey bu inadı

aşamıyordu. Kimsenin kimseyle dost olmak gibi bir mecburiyeti yoktu elbet ve İsmail Bey açısından yine problem yoktu.

Nesrin Hanım, bir gün elçiliği temsilen resmi bir toplantıya katıldı. Bu toplantıya bütün elçilikler yardımcı seviyesinde birer temsilci ile iştirak etmişti. Toplantı uzamış, Nesrin Hanım oldukça sıkılmıştı. Temsilcilerin önünde hangi ülkeden oldukları ve isimleri yazıyordu. Nesrin Hanım o gün pek kimseyle konuşmadı, sadece konuşulanları dinlemekle yetindi. O sükûneti tercih etse de, karşı masada oturan bir beyin, toplantının başından beri kendisi ile konuşmak istediğini hissediyordu. Zaten adam yerine oturmadan Nesrin Hanımı nezaketle selâmlamış, o da aynı şekilde cevap vermişti. Bir ara:

– Size çok teşekkür ederim, dedi.

– Niçin?

– Bize yaptığınız büyük iyilikten ötürü. Kızım kolejde okuyor. Ders çalışmayı öğrendi. İnanın yemek yemeyi bile orada öğrendi desem abartmış olmam. Sizleri tanıdıktan sonra bir nezaket, bir asalet kültürü kazandı. Artık annesine ve bana karşı eskisinden çok daha fazla saygılı davranıyor. Size ailece minnettarız. Okulunuz olmasa idi nerede okutacağımıza karar vermekte oldukça zorlanacaktık.

Nesrin Hanım, "Ben teşekkür ederim." demekle yetindi. Hem kızıyor, hem seviniyordu. Böyle teşekkür almak güzel şeydi ama, bunu hiç sevmediği insanlara borçlu olmaktan ötürü rahatsızdı.

İsmail Bey, bir gün elçilik çıkışında Nesrin Hanımla

karşılaştı. Hâlini, hatırını sordu. İyi dileklerde bulundu. Nesrin Hanım başından geçenleri anlattı.

– Bu çocukları nasıl eğitiyorsunuz? Hayret ediyorum.

Yine sözünü sakınmadı.

– Sizleri sevmediğim halde yaptığınız bu işi beğeniyorum.

İsmail Bey cevap vermedi. Sadece "Okulumuza da bekleriz." demekle yetindi. Bu söz, "Tanımadan fikir sahibisiniz de ondan." manasına geliyordu.

İsmail Beyi ziyarete gelen veliler, ısrarla evlerine davet ediyor, o sürekli bu nazik davetleri erteliyor veya temsilen arkadaşlarını gönderiyordu. Bir gün Cercis ilinin belediye başkanı geldi. Sohbetler edildi, yemekler yendi, kahveler içildi. Ayrılık vakti yaklaşmıştı ki, başkan biraz da kırgın bir eda ile müsaade istedi.

– Bu benim son gelişim.

– Olur mu hiç, neden? Semen burada nasıl olsa, daha çok geleceksin.

– Hayır, artık siz gelene kadar gelmeyeceğim. Semen'i eve gelince görüyorum zaten.

– Bizler de geliriz.

– Geleceğiniz günü şimdi kararlaştıralım öyle ise.

İsmail Bey, baktı ki kurtuluş yok, hafta sonunda gelmeye söz verdi.

O da Mustafa Bey gibi kendisine bir otomobil almıştı. Özellikle eski otomobillerin ülkeye yasal olmayan yollardan girdiği söyleniyor, kimse bu meselenin

üzerine gitmiyordu. Pazar günü, Kevser Hanımı alarak Cercis yollarına düştü. Salih Bey ve Susen hanım da bu gezide onlara iştirak etme teklifini zevkle kabul etmişlerdi. Onları evlerinin önünden aldı. Hava yağışlı olsa da çok soğuk değildi. Yağmur hafif hafif çiseliyor, gökte bulutlarla güneş saklambaç oynuyordu. Evden öğleyi yakın çıkmışlar, şehre girdiklerinde vakit ikindiyi bulmuştu.

Papaver Bey ve eşi Lilium hanım onları büyük bir sevgi ve memnuniyetle karşıladı. Misafirleri çok özel insanlardı onlar için. İsmail Beyin karakterini seviyorlardı, çocuklarının okuduğu okulun müdürüydü ve o okul Petunya'nın en gözde okullarından birisi idi. Kendilerini onurlanmış, şereflenmiş hissediyorlardı. Bu, "Bize geldi." diye anlatılacak kadar hoş bir hâdiseydi.

Papaver Beyin evi, büyük bir bahçenin içerisinde ve iki katlı idi. Bahçe ağaçlar ve çiçeklerle doluydu. Bir tarafta sarmaşıklı ve salkımlı bir çardak, diğer yanda küçük bir havuz vardı. Bahçenin içinde gezinmek için küçük yollar, setler ve merdivenler yapılmıştı.

– Hocam, siz bu bahçeyi çiçekler, yapraklar, çimenler kuru iken değil, baharda görmelisiniz. Özellikle lalelerimiz çok güzeldir. Eski İstanbul lalelerini aratmaz.

– Baharda da geliriz.

– Bunu söz kabul ediyorum.

Lilium hanım, misafir hanımlara eşlik ediyor, Süleyman, yaş, çamur demeden koşturuyordu. Kevser Hanım için de bir değişiklik, bir teferrüc fırsatı

olmuştu. İsmail Bey, hanımları da bekledi ve hepsinin duyacağı bir sesle,

– Bahçeniz çok güzel, çok bakımlı. Zaten Cercis'in şöhretini duymuştum. Yollara baktım, başkanım şehri de bahçesi gibi güzelleştirmiş, dedi.

Papaver Bey, bütün payı kendisine almadı.

– Cercis, gerçekten çok güzeldir. Siz daha bir şey görmediniz. Biz sadece düzenliyoruz.

Birlikte şehri gezmeye çıktılar. Meşhur Cercis şelalesini görmeye gideceklerdi. Cercis nehri, şehri ikiye bölüyor, dev bir deniz gibi akıyor, üzerinde ufak gemiler, tekneler geziniyordu. Suyu oldukça derindi. Nehrin üzerindeki köprüler ayrı bir güzellik, ayrı birer sanat eseriydi. İsmail Bey ve Kevser Hanım, "Çok güzel" dedikçe başkan ve eşi hayıflanıyor, "Ah baharda veya yazın görse idiniz" diyorlardı.

– Daha buradayız, görürüz. Kolay kolay gitmeye niyetimiz yok.

– Asıl biz sizi bir defa bulmuşuz. Bir daha bırakır mıyız?

Nehir şehrin eteklerinde kurulduğu dağın altından çıkıyordu. Kaynağının kapladığı alan belki sadece büyük bir havuz kadardı ama, akılları donduracak bir bereketi vardı. İnsan oturup hesap etmeye çalışsa, gelir gider dengesi, o büyük muvazeneyi koruyamayacaktı. Şehri saran bereket kolunun altı aylık akıntısı toplansa o dağdan büyük olabilirdi.

Şelaleye çıktıklarında tahmin edilmez muhteşem bir görüntü ile karşılaştılar. Şelale çok yüksekten

değil, ama çok geniş bir alandan ve çok güçlü dökülüyordu. Etrafına esenlik yaymış, huzur getirmişti. Öyle güzeldi ki seyrine doyamayacak, mümkün olsa ayrılmayacaklardı. İçini dinliyordu, akıp gidiyordu hayatın kollarında. Özünü, ayrıldığı denizi arıyor, başını taştan taşa çarptıkça arınıyordu. Bu akıştı insanı büyükleyen. Bir gizli bağ, bir bilinmez haberdi. Ruhun kulağı ne duyuyordu bilinmez, bilinen o şarkıya bütün benliğin aşık olduğuydu. Hareket vardı, faaliyet vardı, temizlik vardı, şefkat vardı, medet vardı.

Suyun kırıldığı noktada toz tanelerine dönüşen küçük su zerreleri nehrin rüzgârı ile insanların yüzüne yayılıyor, "Hoş geldiniz" der gibi misafirlerinin tenini okşuyordu. Döküldüğü yer oyulmuş, büyük bir derinlik oluşmuştu. Suyun saçları çağlayanın başında dalgalanıyor, dağılıyor, bir köpük denizi maviliğin rengini alıyordu. Daha sonra çizgi çizgi yayılan milyonlarca dalga kuytu köşelerde girdaplara, genişliklerde düzlüğe dönüşüyordu. İsmail Beyin içinden üzerine basıp yürümek, içine girip kaybolmak, yunmak, yıkanmak, arınmak geçiyordu. Dalıp gitmişti. Söyleyecek sözü yoktu, zira ışıltılı bir coşku ile nehir konuşuyordu.

Nehrin etrafındaki dev söğütlerin, çınarların altına masalar atılmış, çağlayanın toparlandığı yere bakacak yapılmıştı. Âdeta misafirlerle nehir orada kucaklaşıyor, insanlar nehri karşılamak için o kavşağa iniyordu. Ruhları dinlenmiş, nefes almıştı.

Papaver Bey, misafirlerine kısmen tarif etmiş, yapılan çalışmaları göstermiş; ama daha çok kendi hallerine bırakmış, sükûnetlerini bozmak istememişti.

Çağlayanın girişinin Cercis için büyük bir gelir kaynağı olduğunu söylüyordu. Her yıl yüz binlerce insan ziyaret ediyordu ve giriş ücretli idi.

– Doyum olmaz seyrine. İsterseniz eve gidelim.

– Biz burada kalalım, dedi Kevser Hanım, siz gidin.

Yolda Papaver Bey ziyaretlerinden duyduğu hoşnutluğu yineledi. Ne iyi etmiş de gelmişlerdi. Buna oğulları Semen de çok sevinmişti. Bahçe kapısından girerken hanımına döndü.

– Acıktık.

– Biz doyduk.

– Yok, bu ziyaretin üzerine güzel bir yemek iyi gider.

Bu sözler İsmail Beyin mide enzimlerinin uyanmasına, açlığını hatırlamasına yetti.

– Haklısın galiba.

Lilium hanım, evdeki yardımcı kadınla birlikte hemen harekete geçti. Oldukça mükellef bir sofra hazırlanmıştı. Yöreye ait et yemekleri, ki özellikle Cercis tava meşhurdu, sebze yemekleri, çeşit çeşit tatlılar... Hepsi masanın üzerinde veya çevresinde idi. Misafir, kendisini nelerin beklediğini biliyor, yemekler sırayla değil, topluca sergileniyordu.

– Bunların hepsi bize mi?

– Size az bile...

– Yok, dedi İsmail Bey, bu kadarını yiyemeyiz.

Güldüler.

– Buyurun?

İsmail Bey ve Kevser Hanım uzun masada yan yana oturdular.

– Ne içersiniz?

– Meyve suyu.

Sofrada akla gelebilecek her türlü içki vardı. Papaver Bey onlardan birisini aldı.

– Bu bizim için özel, hatta tarihi bir gün. Sizin gibi bir aileyi, bir Türk ailesini evimizde konuk ediyoruz. Bizde gelenektir, böyle günlerde en güzel içkiler içilir. Bunlar sizin için hazırlandı. İsterseniz bununla başlayalım.

İsmail Beyin adını da bilmediği kırmızı bir şeyden doldurmaya başladı.

– İçecek ve eğleneceğiz. Nasıl olsa tatil günündeyiz. Yemeğin tadını çıkaralım.

– Kusura bakmazsanız ben almasam. Bu güne kadar hiç alkol almadım.

Papaver Bey çok şaşırdı. Ağzına o yaşa kadar içki değmemiş bir erkek düşünemiyordu.

– Şaka yapıyorsunuz.

– Hayır, şaka değil.

– Her şeyin bir ilki vardır.

– Lütfen beni mazur görün.

Papaver Beyin ikna olmaya niyeti yoktu. O günün üzerine hiçbir gölge düşmesine müsaade edemez, misafirlerine en pahalı içkilerden tattırmadan, onlara verdiği önemi böylece ispatlamadan gönderemezdi.

Çok ısrar etti. İsmail Bey, kurtuluşun olmadığını anladı. Başka yol yoktu.

– Peki, dedi, kabul.

Papaver Bey, ısrarının neticesini almış, hedefine ulaşmıştı. Alkolsüz sofranın hiçbir tadının olacağına inanmıyordu. Hele mükellef bir sofranın tadı ancak alkolle çıkardı.

– Fakat, hanıma sormam lâzım. Hanım içebilirsin demeden içemem. Malum, biz Türkler eşlerimizin görüşlerine çok önem veririz.

Sonra Kevser Hanıma döndü. Gayet ciddî sordu.

– Hanım, müsaade eder misin, alkol alabilir miyim?

Gözler merakla Kevser Hanıma çevrildi. Kevser Hanımın kararı kesin, sözleri netti.

– Hayır, katiyen müsaade edemem.

Lilium hanımın da, Papaver Beyin de, İsmail Beyin böyle bir konuyu hanımına danışması çok hoşlarına gitmişti. Artık bu nezaketin üzerine söyleyecek sözleri olamazdı. Evin hanımı müsaade etmiyorsa ısrara gerek yoktu.

– Tamam, dedi. Hanımefendi müsaade etmiyorsa bir şey diyemem.

Aile huzurunu bozacak değillerdi ya.

Salih Beye ve Susen hanım'a döndü:

– Siz?

– Biz de almayacağız.

– Öyle ise bu akşamlık ben de içmiyorum.

Yardımcı bayana seslendi.

– Kaldır kızım şunları gözümün önünden. İçeriye götür. Burada dururlarsa dayanamam.

Yemek oldukça zevkli, neşeli geçti. Akşamın ilerleyen bir saatinde müsaade isteyip ayrıldılar. Kevser Hanım yol boyu şaka yaptı.

– Seni kurtardım, unutma. Ben olmasam şimdi direksiyonda sallanıyordun.

O yıl Petunya'da iklim bahara ulaştığında siyasi ve iktisadi hayat kışın doruklarını yaşadı. Çoktandır kızışan hava hiç beklenmedik bir anda sanki kibrit çalınmış gibi parladı, tutuştu. Evet, bu tam bir yangındı.

Her kafadan bir ses çıkıyor, herkes bir şeyler istiyor, birilerini suçluyordu. Suç orta yerde sahipsiz kalakalmış, herkesin haklı olduğu her nasılsa bu meşum hâdise ile anlaşılmıştı. Kendisinde söz hakkı gören en küçük bir akl-ı evvel "Beni dinlemediler." diyordu. Vakıa kimsenin bir şey denecek, dinleyecek hali yoktu. Zemini anarşi sarmış, komünizmin yağlı ekmeğini yiyenlerin iştahı kabarmıştı. "Eskiden daha iyi idik, demokrasi yalanından biz sadece belâ gördük." demek için uygun bir fırsat doğmuştu.

Sanki herkesin birkaç günde aklı başından gitti. İnsanlar sokaklara döküldü. Kıvılcım, bir anda zengin olmak isteyenlerin iştahlarının istismar edildiğini fark etmelerinden çıkmış, hararetli bir ocağa dönmüş olan ülkenin ateşi afakı sarmıştı. Öylesine bir kârlı yatırımın dünyada emsalinin olmadığını biliyorlardı. Bile bile aldanmış, piyangonun kendilerine vurmayacağını ummuşlardı. Heyhat ki ummadıkları karşılarına

çıkmış, onlara "nanik" yapmıştı. Sokaklar aş, iş isteyenlerle, isyan edenlerle doluydu. Kimin kimden ve neden yana olduğu, kimi şikâyet ettiği katiyen belli değildi. Kitlenin şuuru yoktu. Sağa sola saldırıyor, yıkmak, yok etmek için bahane arıyordu. Kalabalıktan birisinin "Yürüyün!" demesi yürümelerine, "Vurun!" demesi vurmalarına yetiyordu. Nereye yürüdüğünü, kime vurduğunu bilen yoktu. Bir alkış, alkış tufanı koparıyor, her narada onlarca kişi ölüme gidiyordu.

Halk, hükümete, orduya, polise baş kaldırmış, asayiş tanımaz olmuştu. Hükümet, polis ve askeriye de efradını milletten aldığı için aslında kimse bu keşmekeşten azade kalamamış, kimse bu azgın selin önüne çıkmayı göze alamamıştı.

Eşitliği tarif edemeyecek çocuklar eşitliğin; özgürlüğü, havayı tekmelemek zannedenler özgürlüğün müdafii olmuş, o uğurda askeri tesisleri basmış, bellerine silâhları kuşanmışlardı. Her yer yağmalanıyor, halk malını ve canını kendi imkânları ile korumaya çalışıyordu.

Galeyan gelince mantık savuşmuş, göz gözü görmez, yüzler gülmez olmuştu. Akıllar hülyalarla tütsülenmiş, görüntüler bulanmıştı. Yediden yetmişe eli bayraklı alaylar yürüyor, her taşın üzerinde birisi düdüğünü öttürüyordu. Etrafına toplananların mı aklı daha serin idi, konuşanın mı, bilinmez. Bilinen her geçen dakikanın yangını büyüttüğüydü.

Anarşi salgın bir afet gibi her türlü karantinayı aşmış, bir anda ilçelere kadar yayılmıştı. Her şehrin giriş çıkışı halk tarafından tutulmuş, eli silahlı insanlar

hesap sorar olmuştu. Sık sık silah sesleri geliyor, sokak çatışmaları yaşanıyordu.

İsmail Bey, durumun fecaatini fark ettiği anda bütün öğretmenleri aileleri ile birlikte okula toplamıştı. Okula ulaşmakta geç kalanlar korkulu saatler yaşamışlardı. Polis yoktu, güvenlik yoktu. İnsanlar devletsizlikte en kötü devleti arıyordu. Zamanla Okul Petunya'nın dört bir yanından gelen Türk aileleri ile doldu. Kimi Türk aileler de elçiliğe sığınmıştı. Öğrenciler ilk bir iki gün okulda kaldı. İli, ilçesi, evi uzakta olanlar evlerine gidememişti. Başlarında onlara bir şey olur endişesi ile bekledi öğretmenleri, abileri. "Biz buradayız ve biz buradayken size bir şey olmasına izin vermeyiz." dedi, hep teselli ettiler. Geçecekti o günler. Daha sonra fırsat bulan aileler gelip çocuklarını aldı. Çocuklar, ailelerinin yanında daha iyi korunabilirlerdi.

Kimse okuldan çıkmıyordu. Geceleri sokaklardan geçen sarhoşlar, serseriler sağı solu tarıyor, kurşunlar zaman zaman okula da isabet ediyordu. Hatta bazen bizzat okulun da tarandığı oluyordu. Kurşunlardan korunmak için iç odalara taşınmışlardı. Ayaklanmanın ilk günlerinde herkes kendi derdinde olduğu için kimsenin aklına okul gelmedi. Daha hatlar belirmemiş, gruplar şekillenmemişti.

Bir gün öğleye doğru okulun kapısında eli silahlı gençlerin naraları duyuldu. Hanımlar ve çocuklar içerde, erkeklerden bazıları binanın giriş kapısının önündeydi. Okulu yağmalamak için elverişli bir yer olarak görüyorlardı. Korkmamak, sinmemek,

çekinmemek, korkuyor görünmemek lâzımdı. Selim ve Osman Bey, gayet pervasız bir eda ile bahçeye çıktılar. Bir süre dolaşıp İsmail Beyin çağırması ile içeriye girdiler. Bahçe kapısı kilitli idi ve bir de ayrıca zincir bağlamışlardı.

Gençler arabaları ile sürekli okul binasının önünden geçiyor, makineli tüfeklerle havayı tarıyorlardı. Orduya ait cephanelikler de talandan nasibini aldığı için herkeste silah vardı. Mustafa Bey, fısıldar gibi Nail'le konuştu.

– Niyetleri kötü.

Nail, derin bir iç çekti.

– Evet.

Niçin hatırı sayılır bir veli onlara bu yabancı ülkede sahip çıkmayı aklına getirmiyor, niçin hiçbir veli bir derdiniz var mı diye aramıyor, sormuyordu ki? Mustafa Bey cevap verdi:

– Şu anda başkasını düşünecek halleri yoktur. Herkes kendi derdinde. Anarşinin kanunu yok ki.

İsmail Bey, Ramazan Bey ve Serdar da kapının önüne çıkmışlardı. Onlar bahçe kapısına biraz daha yakındı. Gençler sanki mecburi turlarını tamamlıyor gibi bir anda yine caddede belirdiler. Ellerinde içki şişeleri vardı. Belli ki zil zurna sarhoştular. Onlar "Neler oluyor?" diye bakınırken yanlarına Serdar geldi.

– Ne yapıyorlar?

– Bizi korkutmak istiyorlar.

– İstediklerine ulaştılar zaten.

Gençler arabalarını okulun karşısında durdurdular.

Arabalarından indiler. Bir yandan onları süzüyor, bir yandan içiyor, bir yandan da konuşuyorlardı. İçlerinden birisi okula doğru yürümeye başladı. Bahçe duvarına yaklaşık yirmi otuz metre kadar kalmıştı ki, Serdar'a "Gel" der gibi eli ile işaret etti. Serdar, ona doğru yürüdü. Aklınca "Korkumuz da, art niyetimiz de yok. Biz size iyilik yapmaya geldik. Bize musallat olmayın!" demek istiyor, sakin ve ağır adımlar atıyordu. Okula yaklaşan genç o kadar sarhoştu ki sağa sola yalpa yapıyordu. Aklı başında değildi. Aklı başında olmayana en güzel şeylerle de olsa bir şey anlatmak mümkün değildi. Avucunun içinde bir şey vardı.

İsmail bey Serdar'a var gücü ile bağırdı.

– Dur, gitme!

Serdar durdu.

Sarhoş genç avucundaki dinamitin pimini çoktan çekmişti. Ne yaptığını bilmiyordu. Bir anda korkunç bir patlama duyuldu. Aklı başında olmayan gencin başı da gövdesinden ayrıldı. Bütün uzuvları sağa sola savruldu. Manzara korkunçtu. Arkadaşları önce dehşetle sağa sola kaçıştı. Feryatlar, çığlıklar duyuldu. Okuldakiler içeriye geçtiler. Bir süre sonra bir grup geldi, gencin cesedinden kalanları alıp kayboldu.

İsmail Bey, sürekli elçilikle irtibat halindeydi. Durumu anlattı.

– Ne yapacağız?

Şimdilik onlar da bir şey bilmiyor, hâdiselerin durulmasını bekliyorlardı.

Geceler endişeyle geçiyor, sabahlara kadar gözlere

uyku girmiyordu. Yiyecekleri, de azalmıştı ve erzaka ihtiyaçları vardı. Okula sığınan ailelerle birlikte oldukça kalabalık bir grup olmuşlardı.

Birkaç gün sonra ellerinde ağır makineli silahlar olan bir grup insan okulun kapısında göründüler. Ortalarında grubun başı olduğu izlenimi veren birisi vardı. İsmail Bey, bu gelişi hayra yordu.

– Kapıyı açın.

Girmek isteseler zaten ellerinde engelleyebilecekleri bir şeyleri yoktu. Reisleri konuştu.

– İsmail Beyi görecektik.

İsmail Bey, elini uzattı. Tokalaştılar.

– Buyurun, benim.

– Adım Tagetes. Bir ihtiyacınız var mı diye sormaya geldik.

– Teşekkür ederim. Nereden geliyorsunuz?

– Önemli değil. Önemli olan sizin ülkenizden buraya kadar bizim için gelmeniz ve bizim burada sizin başınıza bunca gaile açmamız. Ben öğrencilerinizden birisinin amcasıyım. Sadece o kadar söyleyeyim.

– Biraz erzaka ihtiyacımız var. Bir yerlerden satın almamıza yardımcı olursanız seviniriz.

– O kolay. Bizim çocuklar hâdiseler durulana kadar güvenliğinizi sağlasınlar. Asıl onun için geldik. Geciktik, çünkü kendimizi ancak toparladık.

Reis, silahlı adamlarını okulun çevresine yerleştirdi.

– Size dokunan benim kalbime dokunmuştur, dedi ve gitti. Bir müddet sonra okula bir kamyon eşya geldi. Ücreti soruldu.

– Ücreti yok.

– Kabul edemeyiz.

Reislerine haber verdiler. Hemen çıkıp geldi.

– Sizden ücret alamam. Ama sizin niçin kabul etmediğinizi biliyorum. İnanın bunların en ufak bir tanesi bile yağma değil. Hepsi benim öz malım. Gönlünüz rahat olsun.

– Bir şartla kabul edebiliriz o zaman.

– Siz de insanı çok zorluyorsunuz, dedi Tagetes kahkaha ile. Buyurun hocam.

– Sembolik de olsa bir şey vereceğiz.

– Tamam, dedi reis, sembolik.

O günden sonra okul korunmaya başlandı. Diğer velilerden de gelip kendilerini korumayı talep edenler, erzak getirenler oldu. İhtiyaca göre cevaplar verildi. Hanımlar ve çocuklar hâlâ tedirgindi. Zira sabahlara kadar silah sesi dinliyorlardı ve bu sinirlerini harap ediyordu. İsmail Bey, tekrar elçiliği aradı. Elçi beyle görüşüp anlaştılar.

Emniyet genel müdürünün günlerdir gözüne uyku girmiyor, elinden bir şey gelmiyordu. Bizzat kendi personelinden bazılarının ihanetine uğramış, kontrolünü kaybetmişti. Gün dönecek, devran değişecek, sular durulacak, bütün bunları kimsenin yanına bırakmayacaktı. Bencilleşen, arsızlaşan, hızsızlaşan insanlar için vatan mefhumu, millet düşüncesi de önemini yitirmiş, her şeyin merkezine kendi arzuları oturmuştu. Şu öğretmenlerin taşıdığı ruhtan bir damla nasiplenselerdi ne olurdu sanki? Fakat yoktu, bırakmamışlardı,

kalmamıştı. Ülke bir deprem şiddeti ile sarsılmıştı ve etkilenmemek imkânsızdı. Yaşadığı ilk şoku üzerinden atar atmaz çalışmalara başladı. En güvenilir adamlarını etrafına topladı. Her şeyi, herkesi ve her hâdiseyi sıkı bir takibe aldılar. Şimdilik bununla yetinecek, sırası gelince bu fitneyi körükleyenlerle hesaplaşacaklardı. Şu anda bu büyük akıntının önüne çıkamaz, kollarını açamaz, "durun!" diyemezlerdi. Odasına karargah kurmuş, günlerdir kendi evinin yolunu unutmuştu. Telefonu çaldı. Arayan İsmail Beydi. Ona karşı da çok mahcuptu. Bir türlü arayamamış, hallerini soramamıştı. Başladılar. Özür diledi.

– Vefasızlığıma vermeyin, durumumu biliyorsunuz. Başımı kaldıramadım. Elim kolum bağlandı.

– Farkındayım. Fakat bizler de zor durumdayız.

– Haklısınız. Elimizden gelen bir şey olursa yine de yanınızda, yardımınızdayız.

– Benim bir ricam olacak.

– Buyurun.

– Türkiye'ye dönecek olanlar var. Bizi komşu ülkenin sınırına kadar korumanızı istiyoruz.

Müdür, bir müddet düşündü. Bu kolay bir şey değildi. O yollarda güvenliği sağlayabilmek için onlarca polis gerekirdi ve zaten elinde en zarurî noktalarda vazife yaptırmaya bile yetecek sayıda adamı yoktu. Fakat ne olursa olsun o vefa kahramanlarına "Hayır" demeye gönlü razı olmadı. Onlar kızının, Adonide'nin, Adonidelerin hocaları, çiçeklerin, çiçek bahçelerinin bahçivanlarıydı. Bu, kötü bir akıbete

uğramayı gerektirir bir suç, bir hata değil, şerefti. O şeref şanına yakışır mukabele görmeliydi. Ve o gün onları korumak en önemli görevlerden biriydi.

– Tamam, sizi iki minibüs dolusu polis nezaretinde sınıra kadar götürebiliriz. Araçlarınızı da biz tedarik ederiz, merak etmeyin.

Anlaştılar. Ertesi sabah yola çıkılacaktı. İsmail Bey, öğretmen arkadaşlarını odasına çağırdı. Uzun uzun konuşmayacak, sadece görüşlerini alacaktı.

– Ne diyorsunuz? Yarın ailelerimizi sınıra kadar götürelim. Ailesi ile birlikte gitmek isteyenleri öğrenmek istiyorum.

Tek tek, isim isim hepsine sordu. Hiç birisi gitmek istemiyordu. Gitmek isteyene baştan mani olmamak için kendi görüşünü söylememişti.

En son Ramazan Beye sordu. O, "Gitmeyeceğim!" dedikten sonra İsmail Beyin söylemeyi düşündüğü şeylere de tercüman oldu. Nasıl olsa sondaydı.

– Hocam.

Sesi titredi yine.

– Biz buraya dönmek, öğrencilerimizi yetim bırakmak için gelmedik. Her türlü şartta görevimize devam ahdi ile geldik. Bizden yana endişeniz olmasın.

Herkesin gözleri yaşardı. Ucunda ölüm de olsa, o pırıl pırıl nasiyeli çocuklar için değerdi. Kalacak, okullarını boş bırakmayacaklardı. Çocukları döndüklerinde okulu boş bulmayacaklardı.

Petunya'da yaşayan Türk aileleri polisin temin ettiği otobüslere hep birlikte bindiler. Ayrılan, geride kalan,

dönmeyen sadece okulun erkekleriydi. Gidenler kalanlar için, kalanlar gidenlerin sağ salim ülkelerine kavuşabilmeleri için endişeliydi. Yolu bir arsızın, bir uğursuzun kesmeyeceğini kimse garanti edemezdi. Çocuklar babalarına sarıldı; babalar çocuklarını öptü, kokladı. Eşlerden birisi, "Hakkını helâl et!" dedi, buruk bir dille. "Ne olur ne olmaz, gidip de dönmeyen, dönüp de bulmayan var." der gibi. Dişler sıkıldı, gözlerin nemi saklandı. "O kadar da değil" dedi geride kalan, "Abartma, yakında inşallah tekrar geleceksiniz." Helalleşmeye içi dayanamadı. Zaten onlar kime haklarını helal etmiyorlardı ki?

Eller bir kez daha sallandı. Yolcular bir kez daha geleceğe uğurlandı. Aramak yazgısı olan insanın bir kez daha bahtı tecelli etti.

Ayaklanmanın başladığı günden beri Türkiye'den sürekli okul aranıyor, görüşebilen kendisini bahtiyar sayıyordu. Kim görüşse, "Bize dokunmuyorlar, bizde bir şey yok!" diyordu. Doğru ya, okulun makineli tüfekle delik deşik olmuş duvarları hariç bir şey yoktu.

İsmail Bey, ertesi gün odasında otururken Mustafa Bey bir resmi görevlinin kendisi ile görüşmek istediğini söyledi.

– Buyursun.

Görevli, gülen gözlerle İsmail Beye elini uzattı, gösterilen yere oturdu. Gözleri odada gezindi. Müdürün koltuğunun karşısında Atatürk'ün dev bir posteri vardı. O poster Atatürk'ün Kocatepe'de "Büyük Taarruz"a komuta ederkenki halini anlatıyordu. Üzerinde askeri üniforma, ayağında botları vardı ve

dev bir kayanın başına çıkmış, düşünüyordu. Başının üzerinde bayrak asılı idi. Hemen yanında yine ortada Atatürk portresi, iki yanında İstiklal Marşı ve Gençliğe Hitabe vardı. Güzel, kaliteli ve sade döşenmiş odada her nedense en evvel onlar gözüne çarpmıştı.

– Hoş geldiniz, nasılsınız?

– Bu ülkede iyi olmanın imkânı var mı?

Kastını anlayamadı İsmail Bey. Her hâlde son günlerde yaşadığı üzüntüden öyle konuşuyor, onu kastediyordu.

– Geçer.

– Yok, burada hiçbir şey geçmez. Kusura bakmayın, sizden bir ricam olacaktı. Onun için rahatsız ettim. Mümkünse özel konuşabilir miyiz?

İsmail Bey, Mustafa Beye baktı. Mustafa Bey o bakışlardan, çıkmasında bir mahzur olmadığını anladı. Kalktı.

– Ben de çıkıyordum zaten.

– Buyurun, sizi dinliyorum.

– Önce kendimi tanıtayım.

Adını, görevini söyleyerek kendisini tanıttı ve sözlerine kaldığı yerden devam etti.

– Geçer demiştiniz biraz evvel. Ben bu ülkeyi, bu insanları sizden iyi tanırım. Bunlardan hiçbir şey olmaz. Yüz yıl geçse yolda yürümeyi öğrenemez bunlar. Sizi anlayamıyorum. Türkiye'yi bırakıp buralara niçin gelinir ki, şu kısacık ömürde?

– Petunya'ya duyduğumuz sevgiden.

– Güldürmeyin beni. Her ne ise. Sizden küçük bir ricam olacak demiştim. Ben artık bu ülkede yaşayamıyor, bu insanlara katlanamıyorum. Sebepsiz, serseri bir kurşunla ölüp gidemem ben. Benim Türkiye'ye gitmeme yardımcı olun, ben de size elimden geleni yapayım.

Adam, her hâlde ailelerin gidişinden haberdar olmuştu. İsmail Bey, adamı baştan sona süzdü. Ne diyebilirdi ki? Ülküsüz, idealsiz bu insana ne anlatabilirdi?

– Elinizden gelen yardım size kalsın.

– Yanlış anlamayın.

– Yok, önemli değil. Ben sizin Türkiye'ye gitmenize elimden gelen yardımı da yapabilirim. Tamam, problem değil. Ama beni biraz dinleyin.

Adam, "Dinliyorum" der gibi baktı. İsmail Bey, bir süre bekledikten sonra sözlerine devam etti. Adamı süzmüş, derin derin bakmış, içinden nice düşünceler geçmişti.

– Sizin halkınız üzülünce ben ağlıyorum. Ateş neresine düşse bu ülkenin beni de yakıyor. Keşke erken gelebilse idik, keşke bu ülkenin eğitimine katkımız olsa idi de bütün bunlar yaşanmasaydı diyorum. Ben, değil terk etmek, herhangi bir durumda, ülkemin bana ihtiyacı olduğunu hissettiğim anda dünyanın neresinde olursam olayım kalkar ülkeme dönerim. Bırakıp gitmek aklıma, hayalime gelmez. Sizi onun için anlayamıyorum. Sizi büyütüp besleyen bu toprakları hiç mi sevmiyorsunuz? Ülkenize, milletinize, bayrağınıza karşı aşk derecesinde bir bağlılığınız olmaz mı sizin? Bizde

öyledir de onun için soruyorum. Bakın ben, kendi ülkem olmamasına rağmen çekip gitmedim. Sizin gitmenize yardımcı olayım ama haberiniz olsun bizde hiç de iyi karşılanmazsınız. Türkiye'de bunu yapanı hain sayarlar. Çekip alnından vurmak, yüzüne tükürmek gelir içinden insanların. Bence yapmayın. Hatta hayalinize bile getirmeyin. Bu ülke için, bu insanlar için yaşayın. İnsanların en iyileri insanlığa hayrı dokunanlardır, unutmayın. Siz şimdi gidin, bir kez daha düşünün. Gelirseniz sonra tekrar görüşür, konuşuruz.

Görevli çıktı. Dersini almıştı. Gerçekten deli mi idi bu adamlar? Niçin çekip gitmemişlerdi. Kelimelerin lafızları değil, samimîyeti onu yaralamıştı. Sözler dilden çıksa kulağını aşmayacaktı belki ama, kalpten geldiği için yüreğine işlemişti. Ertesi sabah erkenden kapısını çaldı. Tek bir söz söyleyecek ve ayrılacaktı.

– Sizden vatan sevgisini öğrendim.

– Hayır, ben size vatanınızı aslında ne kadar sevdiğinizi gösterdim. Sizi yüreğinizdeki renge daldırıp çıkardım. Yoksa bir anda bu kadar değişemezsiniz.

Oturmadı adam. Ayakta tokalaştı, ayrıldı. Kim bilir yolu nerelere uğrayacak, önüne ne çetin kavşaklar çıkacaktı. Zira sevmemek imkânsız, sevmek zordu. Ağyar değil, yar bile kaç defa anlamsız kaprisler, kompleksler, endişelerle baş ağrıtıyordu.

Devlet, yirmi yirmi beş gün içerisinde ancak otoriteyi sağlayabildi. Birkaç kenar köşe dışında sokaklara artık güvenlik güçleri hakimdi. Bu ayaklanmanın kimseye bir faydası olmadı. Kavga yine çözüm getirmedi. Petunya'yı derinden sarsan öfke ardında yüzlerce ölü

bıraktı. Beşerin fırsatını bulunca sırtlanları aratmayan çirkin yüzü bir kez daha tarih sahnesinde rolünü oynadı.

Her zorluğun arkasında bir bereket, bir kolaylık saklı idi. Sanki fırsatlar zorluk urbasına bürünüp geliyordu. Yürekleri aynı atan insanların içinde hep o ümit vardı. Bu sıkıntılar onlar adına nasıl bir güzellikle neticelenecekti? Birbirlerinden habersiz İsmail Bey de, Ramazan Bey de, Nail de öyle düşünüyordu. Aslında o çetin günlerin de çok güzel meyveleri olmuş, öğrenciler okulla daha fazla kaynaşmış, ölüm tehditleri altında bile kendilerini terk etmediklerini, okulda kalan öğrencilerin başında "Aman bir şey olmasın!" diye sabahlara kadar nöbet beklediklerini, varlarını, yoklarını onlarla paylaştıklarını, vefalarını, tuttukları eli karşı taraf bırakmadan asla bırakmayacaklarını görmüşlerdi. Sevgiler bir kez daha test edilmiş ve başarı ile geçilmişti. Halkın da okula teveccühü, sahiplenmesi artmış, çekip gitmemeleri onlara çok şey anlatmıştı. Tagetes bile bunu anlamış, kendisini sabahlara kadar okulun etrafında pervane olmak zorunda hissetmişti. Demek o katı görülen simanın arkasında yumuşacık, duyan, hisseden bir yürek vardı. Hakkı takdir etmemek, aşikârı görmemek gibi bir çirkinliğe düşmüyorlardı. Türkiye'den gelip Petunya'da yaşayanların bu vesile ile okulda buluşup, tanışmaları, kaynaşmaları da ayrı bir güzellik olmuştu. O gün kurulan arkadaşlıklar unutulmayacaktı.

Hâdiselerin üzerinden yaklaşık bir ay geçmişti. Adnan Bey isimli Petunya'da tanıştıkları Karadeniz

yöresinden bir Türk okula geldi. Adnan Beyin, inşaat malzemeleri ile ilgili bir şirketi vardı.

– Okulu ziyarete geldim.

– Hoş geldin, dedi İsmail Bey.

Adnan Beyin konuşma tarzını, şakacılığını çok sevmişti. Hemen her Karadenizli gibi o da oldukça sıcak kanlı idi. Kısa sürede abi kardeş oluyor, sarılıyor, kucaklıyordu. Oturdular. Çatışmaların yaşandığı günlerden konuştular. Adnan Bey ve ailesi de Türkiye'ye gitmiş, tekrar dönmüşlerdi. Türkiye'den bahisler açıldı. Adnan Bey sözü ziyaretinin asıl sebebine getirdi.

– Okulda yemek vereceğim.

– Dur bakalım, öyle yemek vereceğim demekle olmaz, kime yemek vereceksin?

– Bizim hemşehrilere işte da?

– Karadenizlilere mi?

– Olur mu hocam? Karadeniz içerde kaldı. Türkiyeli hemşehrilerime. O kadar beraber kaldık, sıkıntıları, sevinçleri paylaştık. Özledim onları.

– Bilmem ki...

– Reklam için değil da...

İkisi de güldü.

– Reklamını da yap istersen. İnşaat malzemesi bu, ekmek gibi lâzım.

Yine güldüler. Sonunda Adnan Bey isteğini kabul ettirdi.

Yemeğe onlarca aile katıldı. Başta öğretmenler, yeni yeni Petunya'nın yolunu öğrenen değişik seviyedeki

tüccarlar, iş adamları, yanlarında çalıştırdıkları personel… Meğer nerede ne kadar insan vardı da kimsenin haberi yoktu. Herkes birbiri ile biraz daha kaynaştı, biraz daha kucaklaştı. Yabancı bir diyarda ayrı yaşamanın gereksizliği vurgulandı. Adnan Bey ne iyi etmiş düşünmüş, İsmail Bey ne iyi etmiş de buna fırsat vermişti. Yemekte Nail ve Ahmet Erzincanlı bir hemşehrilerini buldular. Birlikte o kadar kalmış, memleketini soramamışlardı. Hüsamettin Bey, Türkiye'den değişik gıda ürünleri getirip Petunya'da pazarlıyordu.

– Demek Erzincanlısınız Hüsamettin abi.

– Tabii ya.

– Hiç bahsetmediniz.

– Sormadınız ki.

Daha nice ortak paydalar, müşterek tanışlar çıktı. Meğer dışarıdan bakınca aynı ülke insanının ne kadar ortak paydası, ortak özelliği vardı. Denizi, havası, toprağı birdi onların. Devletleri, bayrakları, büyükleri bir. Dilleri, töreleri, örfleri aynı. Kulaklarının müzik zevkine, damaklarının müşterek tadına kadar bir olan insanlar. Bunu orada çok daha açık gördüler. Demek o kadar yakınlardı. Yemeğin sonunda geldikleri için İsmail Bey yürekten teşekkürlerini ifade etti. Adnan Bey, duramadı, söz istedi.

– Hocam, dilimde Karadeniz tadı olduğu için tercümana ihtiyacım var ama az dikkat ederseniz anlarsınız. Müsaade ederseniz bir şeyler demek istiyorum.

Anadolu insanı, ilmine ve haline hürmet ettiği insanlara saygıda kusur etmeyecek kadar alicenap olduğunu bir kez daha gösteriyordu.

– Buyurun.

Adnan Bey de geldikleri için herkese teşekkür etti. Bir araya gelmenin öneminden bahsettikten sonra herkesin yaklaşan kurban bayramını tebrik ederek sözlerini tamamladı. Bayrama on gün kalmıştı.

– Bu kadar mı?

– Bu kadar.

– Kolay atlattık.

Adnan Bey misafirlerini başıyla selâmlarken insanların gözlerinin içi güldü. Bu nazik davete teşekkürlerle mukabele edildi.

Bayram sabahı okulda bir araya geldi, bayramlaştılar. Başka günlerde o kadar olmasa da, bayramda insan büyükleri ile beraber olmak, annesinin, babasının elini öpmek istiyordu. Bir sevgi ilanı, bir bağlılık tazeleme bahanesi idi sanki o günler. Hepsinin hayali evine, çocukluğuna uzandı. Sabahın seher vaktinde kalkmak, tertemiz ve alınabildi ise yepyeni elbiselerini giyinmek, büyüklerle birlikte bayram namazında saf tutmak, tekbirlere var gücü ile eşlik ederken kardeşine veya amcasının oğluna göz kırpmak, hediyeler almak, hayatları candan içre candan değerli dedelerin, ninelerin elini öpmek, ikramlara oturmak, dostluları tazelemek ve toplumun soluklandığını, içinde biriken tortuları bu vesile ile attığını fark etmek ne güzeldi. O sabah, o kadar olmasa da başka seviyede,

başka güzellikler yaşandı. Aslında yaşanan bu gurbet bayramı diğerlerinden hiç de geri kalmadı. Zira öbürü insanın sadece kendisinin, bu hem kendisinin hem fedakârlıklarının bayramı idi.

Sabah Süleyman'ı tertemiz giydirdi annesi. İsmail Bey kahvaltı yaptıktan sonra çıkacaktı. Süleyman, bayramlara, o günlerdeki sevince, coşkuya alışkındı. Yapacağını biliyordu. Kahvaltıdan sonra annesi ile bir şeyler konuştular. Çekinerek de olsa babasının yanına yaklaştı. Fısıldadı.

– Ne diyecektim?

Annesi, "çaktırma" der gibi bir göz işareti yaptıktan sonra sessizce cevap verdi.

– Hayırlı bayramlar babacığım de, elini öp.

Süleyman bayramlaşmaya hazırlanırken Kevser Hanım da geçip beyinin yanındaki koltuğa oturdu. Süleyman gülmemeye çalışarak:

– Hayırlı bayramlar babacığım.

İsmail Bey gayet ciddî elini uzattı. Süleyman öptü, alnına götürdü. İsmail Bey, oğlunun yanaklarından öperken cevap verdi.

– Hayırlı bayramlar canım. Berhudar ol.

Cebinden Süleyman'ın mükâfatını çıkardı. Onun bayramlaşmakta en çok sevdiği kısım burasıydı. Hemen aldı babasının elinden parayı. Sevinçle annesine gösterdi. Bu her zamanki harçlıktan biraz daha fazla idi. Berhudar ol, duası hemen tesirini göstermiş, nasibi gelmiş, bereket erişmişti. Sıra annesindeydi. Eli öpülürken gözleri doldu Kevser Hanımın.

Ciğerparesine sımsıkı sarıldı. İçi o mutluluğa erdiği için şükranla doluydu. İsmail Bey, o şefkat manzarasını dikkatle takip etti. Şefkatin kırıntısı bu kadar bağlıyordu seveni sevdiğine. Kevser Hanım da hazırlıklı idi. Süleyman'ın annesinin elindeki parayla gözleri bir kez daha parladı.

– Yaşasın!

Kendisine neler alacaktı. Süleyman'ın istekleri yerine getirilse de kendi parası ile dilediği şeyleri almak en büyük zevkiydi.

Kevser Hanım, beyinden iki yaş küçüktü. O da eşi ile bayramlaştı, elini öptü hürmetle... Sevgi saygıyı, saygı sevgiyi doğuruyordu. Evdeki bayramlaşma faslı biter bitmez İsmail Bey soluğu okulda aldı.

O gün her günkünden daha neşeli, daha hareketli idi. Etrafa olumlu bir hava yayıyor, onu gören rahatladığını, içinin açıldığını hissediyordu. Anavatan'da nasıl oluyorsa her şey öyle oldu. Çikolatalar tutuldu, kavurmalar yendi, hatıralar tazelendi. Bu sevinci herkes çevresindeki Petunyalı ile paylaştı. İnsanlar birbirinin kurdu değil; düşünen beyni, tutan eli, gören gözü, hisseden gönlü, cömert yüzüydü.

5

Dünya bir cadı kazanı gibi kaynıyordu. Yarasalar işgal etmişti kenti. Ne zeytin dağının sesi duyuluyordu, ne zeytin yaprağı uzatan medeniyetlerin. Bir inilti yayılıyordu sadece kurşun yüklü karanlıklardan. Yıkılan insanlık kalesiydi. O eski kemik yoktu ki bünyelerde, dayansın. O eski deri değildi ki çehrelerde, utansın.

Kim karar vermişti acep bir masumun ahına? Kim karar vermişti geceye katran çalan acının siyahına? Hep aynı dünyanın çocukları ağlıyor, hep aynı kabusun yüzü gülüyordu. Cevabı belliydi meçhul soruların. Sesleri yine cümbüşlere karıştırılıp boğulmuştu "Niçin!" diye haykıran anaların! Soran da biliyordu, susan da. Dünya bir melek özlemiyle geziniyor, kalın kabuklu istiridye incisini arıyordu.

Saçını başını yolacak, çıldıracaktı kadın. İlkin öyle de olmuştu. Sonra susturmuştu sinesine taş basan, yükü omzunda duyan kayın babası. Ağlamaya bile izin yoktu. Hıçkırıkları içine aktı, bir günde eridi, soldu, sarardı.

Anne, bir köşede yitiğini arıyor, sessiz sedasız sayıklıyordu. Oğlunu, yiğidini, ciğerparesini komşusunun

oğlu kurşunlamıştı. Az mı birlikte oynamış, az mı "Acıktık!" diye gelip çörek istemişlerdi ondan? Ne değişmişti, kim gün yüzüne çıkarmıştı aniden bu unutulan kini? Ölüsünü bile alamamışlardı. Saramamışlardı ak kefenlere. Bir meçhule, bir kepçe ile taşımışlardı.

Gülle kusmuştu ana rahmi. Bomba parçalamıştı beynini bebeklerin. Tanklar sürülmüştü evlerin üzerine. Yuvalar bir anda yok edilmişti. Gökte uçak vardı, utanç vardı. Güçlünün zayıfa sırtlanlığı vardı.

Genç kadın, yutkundu gün boyu. İki küçük kızını, yetimlerini aldı cılız kanatlarının altına. Ölse de onları koruyacaktı.

Dünya televizyonları bunu "iç harp" diye duyuruyordu. Yemekler yeniyor, içkiler, kahveler, çaylar içiliyor, vakit bu "flaş haber" ile daha çabuk, sohbetler daha canlı, daha çekici geçiyordu. Etnik ırkçılık yine başkasını yutarak beslenmeye azmetmiş, bunu teşvik edip izin verenler, savaşı durdurma çağrıları yapmaya başlamıştı. Silahlar pazarlanacak, üsler kurulacaktı. Olan, hiçbir şeyden habersiz masum çocuklara ve onları korumaya çırpınan annelere, babalara olacaktı. Müşterek geleceklerini yaktıklarını bilmeyen canavarlar insanları yakıyor, köyleri, arabaları, ağaçları, ekinleri ateşe veriyordu.

Artık orada taş bile durmak istemezdi. Zeytin ağaçları barut dumanından ayı göremeyecek, salkım söğütler hilâli selâmlamayacaktı. Artık ne şefkat, ne de istikbal vardı.

Gecenin ilerleyen saatinde evine döndü yaşlı adam. O gün oğlunu, evini, yurdunu, yuvasını, itibarını

yitirmiş ve evet, o gün ihtiyarlamıştı. Yürekleri titredi kapı sesi ile evdekilerin. Kolay değildi. Eli silahlı insanlar az basmamış, az talan etmemişti evlerini. Evin yiğidini işte onun için kaybetmişlerdi. "Bir şeyler yapmak lâzım" demiş, daha fazla dayanamamıştı. Belki oydu onların da istediği. Her hâl ve durumda kurt kapanı onların aleyhineydi.

O gece o şehri terk etmeliydiler. Kalmaları halinde durum daha da feci olacaktı. Kapkara gözler sırıtarak bakmış, küfürler savurarak söylemişti bunları. "Yaşamak isteyen kendisine ayağını basacağı bir toprak bulsun." denmişti. Kaçacaklardı. Yanlarına kireç rengine, alçıdan hayallere dönmüş hatıralarını alarak gideceklerdi. Sadece o kadarını. Kurdukları, kurmayı umdukları dünyaları, benim diye bildikleri hiçbir şeyleri kalmayacaktı yanlarında. Dünyaya nasıl geldilerse öyle. Ölüm gibi bir sürgünü yaşayacaklardı. Ölümden farkı, yakınlarının ölüm gibi sürgününü de paylaşmak, birlikte ayrılmak olacaktı. Ama ne yapabilirlerdi, kime gidip dertlerini anlatabilirlerdi ki? Tarihin karanlık sayfalarında gömülü vahşiler hortlamış, bir ahtapot gibi evleri, sokakları sarmışken. Başkalarının ölümü, sefaleti, gözyaşları üzerinde kendi saadetlerini plânlayanlar varken. İnsan kardeşlerine, en vahşi canavarların yaptığı şeyleri yapmayı bir meziyet gibi birbirine anlatmak meze niyetine çiğneniyorken. Kan emiliyor, insan eti yeniliyorken. Başka çareleri var mı idi?

Kimse başkasının çocuğunu çocuk, annesini anne, kardeşini kardeş görmüyordu. Zayıfa, hastaya, kadına, çocuğa, ihtiyara, çiçeğe, ağaca, masum

hayvanlara dokunmaktan çekinmiyordu. Ahırlar, ağıllar bile ateşe veriliyor, yürekleri dağlayan melemeler köylerin dağlarında yankılanıyordu. Tarihin medeniyet çağrılarına, günün insan haklarına kulaklar tıkanmıştı. Güçlüler görmezlikten gelecek, onlar işlerini tez bitireceklerdi.

Yaşlı adam, o günü arkadaşları ile plânlar kurarak, yol haritası çıkararak geçirmişti. Olursa, başarabilirlerse sessiz sedasız gecenin karanlığına karışıp kaybolacaklardı. Arabalar kentin kuytu bir köşesinde onları bekleyecek, böylece motor sesleri duyulmamış olacak, oraya kadar yürünecek ve sonra vagonlara doluşup bir meçhule doğru kaçılacaktı. Kaçmak zor, kalmak imkânsızdı.

– Haydi toparlanın, gidiyoruz!

Gelini şaşırdı ihtiyarın, hanımının gözleri irileşti. Dünden beri kendinde değildi zaten. Sadece baktı, hiçbir canlılık emaresi taşımayan gözlerle. Hayatını oğlunun ruhu ile göndermiş, kendisi yürüyen bir cenaze gibi kalmıştı artık. Gelin hanım sordu.

– Nereye baba?

– Petunya'ya. Bunlar bizi burada teker teker öldürecekler.

Durumun ciddîyeti belliydi. Söz bitmişti artık. Hemen sağı solu toparlamaya girişti.

– Yok, dedi, babası; yanımıza bir şey alacak değiliz. Sadece birkaç parça ekmek, o kadar. Canımızı götürebilelim yeter.

Gelin, hazırlanmaya başladı. Dede, torunlarının

baş ucuna gitti. Küçük kız uyuyor, büyüğü korkulu gözlerle onları dinliyordu. Karanlığın içinde çakmak çakmak parlıyordu o gözler. Biraz daha irileşmiş, sanki son birkaç günde bütün hayatı öğrenmişti. Henüz sekiz yaşındaydı. Evini, bahçesini, okulunu, mahallesini bir gün terk edeceği hiç aklına gelmemişti. Hiç kimsenin aklına gelmemişti zaten. Ölüm bile bu yönü ile hatırlanmaz olmuştu.

– Hadi kalk güzelim.

– Nereye dede?

– Daha güvenli bir yere.

– Babam?

Ah, bunu sormamalı idi çocuk. Bu soruyu duymadan önce ölmeliydi ihtiyar. Kalbine saplanan hançer bir kez daha kanatmıştı. O zeki kıza ne diyebilir, ne ile avutabilirdi ki? Gözyaşlarının bendinden boşalmış sel suları gibi akmasına, hıçkırıklarına mani olamadı. Kendini tutabilmeyi, ona bir şey hissettirmemeyi ne kadar isterdi halbuki. Fakat bu kadarını taşıyamamış, ömründe yaşadığı acıların tamamına denk birkaç günlük ağırlığı daha fazla kaldıramamıştı. Katıla katıla ağlıyor, bir yandan da torununu öpüyor, kokluyordu. Bir yetimdi o artık. Biliyor, bilmiyor gibi davranıyor, bunu itiraf edemiyordu yavrucak. Kabullenemiyordu da ondan. Hangisi kabullenebilmişti ki?

Dede, ufak torununu kucağına aldı, anne eşyaları. Küçük kız babaannesinin elini tuttu sımsıkı. Ayakkabılarını çıkarmışlardı. Evlerin kenarlarından, bahçelerden, ara sokaklardan sessizce süzüldüler. Uzaktan naralar, sarhoş kahkahaları geldi. Ürperdi, bekledi,

yolarına devam ettiler. Dede yoruldukça kucak değiştirdi ufak kız. Ağırdı da artık. Dört yaşındaydı. Taşınacak gibi değildi. Gelin hanım, daha kolay götürüyor, yaşlı adam bunu bir zehir gibi fark ediyordu. Bir genç kadın kadar bile takati kalmamıştı. Yol uzuyor, çocuk ağırlaşıyordu. Gözden yaş, alından ter süzülüyordu. Semanın zülüfleri dağılmış, yıldızlar sağa sola kaçışmış, ay saklanmış, gece kararmıştı. Nihayet buluşma noktasına geldiler.

– Nerede kaldınız?

– Ancak gelebildik. Eksik var mı?

– Var.

Kamyonun sahibi çocuklarını, hanımını göndermiş, her nedense kendisi hâlâ gelememişti.

– Siz gidin, demişti onlara, ben arkanızdan yetişeceğim.

On beş, yirmi dakika kadar kamyon şoförünü beklediler. Adam, kan ter içerisinde çıkageldi. Her nasıl ve her nedense neşeliydi. Veya öfkesine neşeli bir maske takmıştı. Uzaktan, kendi mahallelerinin olduğu kısımdan alevler yükselmeye başladı.

– İşte bu kadar, dedi. Evimi onlara yar etmedim.

Yaşlı adamın, iki sokak altında üç katlı, bahçeli, ince sanatlı, estetik bir evi vardı şoförün. Gören imrenirdi. Adam, çocuklarını gönderdikten sonra evini, yuvasını kendi elleri ile yakmıştı. Aslında geçmişini, aslında ciğerini yakıyordu. Dumanlar ondan, kokular ciğerinden yükseliyordu. Kabullenememişti. Ömrünü onlara sermaye olsun diye çürütmemişti.

Sabaha kadar yolculuk devam etti. Gün ağardı, kafileye kafileler katıldı. Patika dağ yolundaki kervanın uzunluğu yüzlerce metreye ulaştı. Yolda toz, toprak, açlık, gözyaşı, sıkıntı vardı. Çehreler donuk, yürekler korku içerisindeydi. Hava oldukça sıcaktı. Gökten yere ateşler yağıyor, zemin kavruluyordu. İnsanlık bir kez daha sürgün yaşıyordu. Ders alınmamış, kalpler yumuşamamıştı. Arsızlar, kendilerine yapılmasını istemedikleri şeyi yine başkalarına yapıyorlardı. Bu kaçışın herkes farkındaydı. Dünya televizyonları farklı farklı vadilerden canlı yayın yapıyor, zalimler uzaktan bu acıklı manzarayı seyrediyordu. Sonunda korkulan oldu. Sınıra yaklaşmışken önleri kesildi. Ellerinde makineli tüfekler olan askerler, gönüllüler o mazlum halka güç gösterisi yapmaya başladı. Haberciler bir kamyona doldurulmuş, uzaklaştırılmıştı. Onlara karşı da hiç nazik değillerdi. Namlularının ucu ile itekliyor, tartaklıyor, kameraları, kasetleri kırıyorlardı. Güç onlarda idi, söz onlarındı.

Yaya yürüyenler oldukları yerde ayakta beklemeye başladı. Ne sırası ise sıraya girmeleri isteniyor, erkekler, kadınlar, çocuklar, yaşlılar itilip kakılıyordu. Kamyonların üzerindekiler de aşağıya indirildi. Yürekler neredeyse yuvasından fırlayacaktı. Yalan değil, can tatlı idi ve korkuyorlardı. Sorgusuz, sualsiz, sebepsiz bir kurşunla her an ölebilirlerdi. Hele en ufak bir bahanede makineli tüfeklerin ölüm kusacağı kesindi. Sırtlanlar av bulmuş gibiydiler.

Genç kadın çocuklarını kanatlarının altına aldı. Yaşlı adam hanımını da yanına alıp gelininin ve torunlarının

önünde durdu. Namlular üzerlerine doğrulmuştu. Önden gelen bir emirle kafile sayılmaya başlandı. Saydılar, sordular, aradılar. Çantalarını, yiyeceklerini, ilâçları ortaya savurdular. Neleri varsa ayaklar altındaydı. Vuruyor, itekliyor, hakaret ediyorlardı. Niçindi bu hınç, bu zavallı topluluktan ne görmüşlerdi? Makul bir gerekçeleri olmasa da, kendilerini haklı gösterecek bir yorumları, kin dolu şarkıları vardı.

Saniyeler saat, dakikalar gün oldu. Çaresiz insanlar canavarların insafına kalmıştı. Tıklım tıklım dolu olan kamyonların vagonları boşalınca kalabalık fark edildi. En azından yedi, sekiz yüz insan vardı. Askerler saatler geçtikçe şirretleşiyor, arsızlaşıyor, ahlâksızlıklarını artırıyordu. Kıdemli olduğu belli olan uzun boylu, sarışın birisi kalabalığın kenarında sırıtarak geziniyordu. Gitti, geldi. Bir ailenin yanında durdu. Eli ile adamı itekledi. Genç adamın karısını bileğinden yakaladı. Kendisine doğru çekti, sıradan çıkardı. Kadın sıkı sıkı oğlunun ellerini tutmuştu. Çocuk yaklaşık dört yaşında idi. Kadınla birlikte savrulmuş ve feryadı koparmıştı. Askerler çocuğu tutup kalabalığın içine attılar. Genç adam, karısını sürükleyen üniformalıya saldırdı. Daha yanına yaklaşmadan delik deşik olan vücudu yerlere yığıldı. Kocasının halini gören kadın son bir gayretle üniformalıdan kurtulmak için çırpındı. Beceremedi ve bayıldı. İki asker genç kadını kıdemlinin bindiği askeri jipe taşıdılar. Yavrucak, ortalarda, sahipsiz ve akıbetinden habersiz kalakalmıştı.

Yaşlı adam, hemen yanına koştu çocuğun... Üzerindeki tozları, gözündeki yaşları silmeye çalıştı.

Yavrucağın "Anneciğim, babacığım!" çığlıkları yürekleri dağladı. Çocuk da, ihtiyar da, çevredekiler de ağlıyordu. Gözyaşları birbirine karıştı. Elinden tutup torunlarının yanına getirdi. Artık onun bir de erkek torunu vardı.

Akşama kadar eziyetler devam etti. Acıkmış, susamış, ayakta durmaktan bitmişlerdi. Oturmalarına izin verilmiyordu. Akşamüzeri, hiçbir açıklama yapmadan alacaklarını alan, yapacaklarını yapan, götüreceklerini götüren sırtlan sürüsü dağıldı. Çekip gittiler. Kervan yeniden yollara koyuldu.

Sınıra ulaştıklarında da "buyurunuz" diye hemen kapılar açılmadı onlara. "Hoş geldiniz" diyen olmadı. Bir yüktü artık onlar; vatansız, yuvasız, himayesiz bir ağırlık. Çok değil, birkaç gün evveline kadar bunları yaşayacakları hiç birisinin aklına gelmez, ihtimal vermek değil hayal bile edemezlerdi. Demek az anlamış, çok uyumuş, yalanlarla fazla avunmuşlardı.

Önce bir aklı evvel kimlik kontrolüne kalkıştı. Sonra çoğunun kimliğinin olmadığı anlaşılınca bu işkenceden vazgeçildi. Ve yukarıdan gelecek emir beklenmeye başlandı. "Aç mısınız, susuz musunuz?" diyen olmadı.

Sonunda sınırı geçmelerine izin verildi. Bir arazide toplandı hepsi. Su ve ekmek dağıtıldı. Damaklar ve mideler kuru ekmeğin tadını, lezzetini, kıymetini itiraf ettiler. Görevliler sürekli göç kafilelerinin geldiğini, barındıracak yer bulmakta zorlandıklarını söylüyorlardı. Bir iki günlük beklemeden sonra Aranda'nın hemen yakınında bir yer gösterdiler.

Boş bir arazi idi orası. Uluslararası yardım teşkilatlarının gönderdiği çadırlar dağıtıldı. Kimilerine bir ailenin sığabileceği çadırlar düştü. Kimileri kocaman çadırlarda, kadın, erkek, çocuk demeden birlikte kalacaktı.

Yaşlı adam, ailesini, torunlarını barındıracak küçük bir çadır kapmıştı. Eşi hâlâ olanların şokunu atlatamamış, gelini, gözyaşlarına ferman dinletmeyi başaramamıştı. Ağlıyorlardı. Çocuklar ağlıyor, anneler, babalar ağlıyordu. Yolda yeni doğmuş çocuklardan ölenler olmuş, yollarda ve kamp alanında tuvalet olmadığı için hastalıklar artmaya başlamıştı.

Petunya fakir bir ülke idi. Kendi imkânları yetersizdi ve bu kadar göçmene ev sahipliği yapmak için hiçbir ön hazırlığı yoktu. Aslında her şey bir anda olduğu için fırsat da bulamamıştı. Yüz binlerce göçmenin ihtiyaçlarını karşılamak, ona zemin hazırlamak elbette ki çok zordu.

İsmail Bey, bu sürgün sahnelerini televizyonlardan seyrediyor, Kevser Hanımla birlikte gözyaşı döküyordu. Hâdise insanlığın alnına sürülen yeni bir leke, dünya barışına indirilen acı bir darbe idi. Onu, kimlerin, kime, neleri, niçin yaptığından çok, olanlar ilgilendiriyordu. İnsanlar ölüyordu işte, çocuklar yetim kalıyordu. O gözyaşına, hele bu kadar yakınında iken kayıtsız kalamazdı. Sabahlara kadar düşündü. Arkadaşları ile fikir alış verişi yaptı. Sonunda hepsini bir araya getirmeye karar verdi. Mustafa Beye bütün arkadaşlara duyurmasını söyledi.

– Akşamüzeri yedi de toplantı yapalım. Herkes katılsın.

– Nerede?

– Öğretmenler odasında.

Mustafa Bey, konuyu biliyordu. Bütün personeli o gün erkenden haberdar etti. Öğle üzeri İsmail Beyin odasına girdi.

– Abi…

– Buyur.

– İsterseniz önce biz gidip göçmen kamplarından birisini görelim. Arkadaşlarla konuşurken neler yapabileceğimize daha rahat karar veririz.

– İyi olur. Ama askerler buna izin verir mi?

– Bilmiyorum. Her hâlde bir problem çıkmaz.

– Hemen gidelim öyle ise.

Yanlarına Ramazan Beyi de alarak Mustafa Beyin otomobili ile yola çıktılar. Kampların durumu sefil, insanların hâli içler acısı idi. Uluslar arası yardım örgütleri kampları paylaşmış, her ülke kendi yardım kuruluşunun bayrağını asmıştı ama, hatırı sayılır bir çalışmanın yapıldığı söylenemezdi. Yardımların yağmalandığı bile oluyordu. İsmail Bey, durumu tesbit etmiş, anlayacağını anlamıştı.

– Buralarda bize ihtiyaç yok, dedi.

– Yeni gelen bir grup için yeni bir kamp kurulmuş. İsterseniz bir de oraya gidelim.

– Olur.

Kamp, küçük bir tepenin eteklerinde idi. Birkaç yüz metre ötesinden Aranda nehrinin küçük bir kolu geçiyor, insanlar ihtiyaçlarını oradan karşılamaya

çalışıyordu. Kamp kurulalı üç gün olmuştu. Dışarıya çıkmalarına izin verimliyordu. Kampın girişindeki askerlerden kimliklerini göstererek izin aldılar. Kolejden geldiklerini söyledikleri anda zaten problem kalmadı. Onlar artık güvenin timsaliydiler.

Arabalarını girişe çekip kampın içine doğru yürümeye başladılar. Kamptaki yorgun gözlerin üç arkadaşı fark etmesi uzun sürmedi.

İsmail Bey, küçük bir çadırın önünde oturan yaşlı adama selâm verdi. Tokalaştılar. Yer gösterdi adam. Yaşlı kadın ve gelin hanım da çadırdan dışarıya çıktı. Gelenleri merak etmişlerdi. Kısa sürede çadırın etrafı kalabalık bir topluluk tarafından sarıldı. Herkes kulak kabarttı.

– Kaç gündür buradasınız?

– Bu gün üçüncü gün.

– Herhangi bir yardım geldi mi?

– Hayır. Üç gündür bekliyoruz.

Durumları anlaşılmıştı.

– Üç gündür hiçbir şey getiren olmadı mı?

Başını olumsuz manada salladı adam. Yolda başlarından geçenleri, yiyeceklerinin askerler tarafından yerlere savrulduğunu, sınırı geçtiklerinde bir parça ekmek dağıtıldığını, son olarak da kampa ilk yerleştiklerinde bir şeyler verildiğini, o andan sonra kimsenin gelmediğini ve üç gündür o bir öğünlük yiyecekle idare ettiklerini anlattı.

– Büyükler idare ediyor. Ama çocuklarımızın durumu çok kötü.

İsmail Bey sordu.

– Çocuklar?

– Torunlarım. Erkek olanın babasını yolda gözlerimizin önünde öldürdü, annesini alıp götürdüler. Artık o da benim torunum sayılır. Sahipsiz bırakamazdım.

– Oğlunuz?

Yutkundu adam. Kelimeler ağzında dağıldı. Çiğnendi âdeta. İniltiye karıştı. Gelin hanım sessiz sessiz bir kez daha gözyaşlarını akıttı.

– Yola çıkmadan bir gün evvel öldürdüler.

Torunlarını işaret etti.

– Yetim kaldılar.

Dayanmak, ağlamamak imkânsızdı. Üç adam gözyaşlarını saklamaya ihtiyaç duymadı. O gün ağlamayan başka hangi gün, kime, neye ağlayacaktı? Gökler ağlar, sabır taşı şişer şişer çatlardı bu manzara karşısında. Onlar ne yapsın? Daha fazla durmak biraz daha gecikmek olacaktı. Ayağa kalktılar. Yetimlerin anneleri de ayağa kalktı.

İsmail Bey, annelerine sordu.

– İstersen çocuklarını bana ver. Evime götüreyim. Bir süre kalırlar bizde.

– Olur, dedi kadın.

İsmail Beyin bu sözler biraz da düşünmeden dökülmüştü dudaklarından ama, kadının hemen "olur" demesine oldukça şaşırdı.

– Beni tanımıyorsun, adımı bile bilmiyorsun. Çocuklarını geri getirip getirmeyeceğimden korkmadın mı? Nasıl hemen "evet" dersin?

Kadını birkaç günlük acı pişirmiş, olgunlaştırmıştı.

– Günlerdir ayaklarımın dibinde "Açız!" diye ağlıyorlar. Yüreğim bu acıya dayanamıyor artık. Kim olursanız olun, nereye götürürseniz götürün, her halde merhamet edecek, bir yudum sıcak çorba vereceksinizdir. Benim onların acısını taşımaya takatim kalmadı. Onların ağlamaması benim yüreğimin sesinden daha önemli.

Artık söylenecek söz yoktu.

– Biz en kısa zamanda tekrar geleceğiz. Çocukları eve giderken alırım.

– Bekliyoruz.

İnsanî bir kalp taşıyan, taşlaşmayan her insan bu manzara karşısında erir, bu acziyet karşısında insafa gelirdi. Demek, taş taş değil, insanların yüreği idi. Kalpler taştan daha katı hâle gelince kulaklar duymaz, gözler görmez, gönüller hissetmez, idrakler anlamaz hale geliyordu. Az anlasalar çok ağlayacak, ne kadar zalim ve cahil olduklarını fark edeceklerdi.

İsmail Beyin saat yediyi bekleyecek hâli kalmamıştı. Okula girer girmez öğretmenler odasına yöneldi. Arkadaşlarını hemen topladı. Gördüklerini anlattı. Onlar insandı. Evsiz, yuvasız, sıcak çorbasız kalmışlar, kovulmuşlardı. O gün el uzatma, o gün yaraları sarma günüydü. Ne kadar olabilirse o kadar. Ama katiyen züğürt tesellisi ile değil, yaranın büyüklüğü ölçüsünde. Acıyı bütün benliğinde duyarak, olanları kendisine, çocuklarına olmuş gibi düşünerek.

Herkes bu düşüncelerde hemfikirdi. Öğretmenlerin

maaşlarında sıkıntılardan ötürü bir parça aksama olmuştu. Zaten aldıkları yaşayacakları kadardı. Fakat yine de hiçbir bahanenin ardına saklanmayacak, köşe bucak her tarafı karıştıracak, gerekirse eşlerin kolundaki bilezikler bozdurulacak, ama o kadar insan ve o masum çocuklar aç sefil bırakılmayacaktı.

– Kendi aramızda yardım toplayalım, dediler. Biz bize düşeni yaparsak herkes yapar. Kendimizden başlayalım.

Bir çırpıda on bin dolar para toplanmıştı. Verebilen o anda vermiş, veremeyen birkaç gün içinde ödeme taahhüdünde bulunmuştu. Herkes isteklerini, düşüncelerini tehir etmişti biraz. Belki evlerine lâzım olan bir eşyayı almayacak, belki o yaz memlekete tatile gitmekten vazgeçeceklerdi. Evlenmeyi düşünenin vuslatı bir başka bahara ertelenecekti. Fakat olsundu, olsun. Bunlar fedakârlık bile sayılmazdı. Asıl fedakârlık bütün bunlar olmadan harekete geçmek, tembellik etmemek, dünyayı kardeşliğin rengine boyamaktı. Gönüllü sevgi elçileri geç kalmışlardı. Dikenler, güllerden daha gür, daha yaygın yeşermişti.

– Haydi, dedi İsmail Bey, hemen hazırlıklara başlayalım.

Hava kararmadan sekiz yüz kişilik kumanya paketler halinde hazırdı. Herkes bir işe el atmış, seri bir şekilde çalışmıştı. Kumanyalar sepetlere doldurulup okulun kamyonetine yüklendi. Süt ve su da tedarik edilmişti. Kim bilir minik yavrular kaç gündür süte hasret kalmışlar, hıçkırıkları ve çığlıkları gökleri kaç defa ihtizaza getirmişti. Bir grup öğretmen

kumanyaları götürdü ve dağıtmaya başladı. İnsanların gözlerinin içi güldü önce, sonra gözyaşları... Bunlar sevincin, kardeşliğin, insanlığın gözyaşı şeklindeki gülücüğüydü. Öğretmenler hem erzakları dağıtıyor, hem ağlıyorlardı. Kamyonet kumanyaları indirdikten sonra hemen geri dönmüş, o kısa sürede hazırlanan giyim eşyalarını, battaniyeleri ve temizlik malzemelerini almıştı. Özellikle temizlik malzemesine çok ihtiyaç vardı. Bir süre daha suya, sabuna hasret kalsalar onlarcasının değişik mikrobik hastalıklardan ölmesi, sarılığın salgın halini alması işten bile değildi.

İsmail Bey, işlerini bitirince yaşlı adamın çadırına yöneldi. Bütün aile çadırın önündeydi.

– Çocuklarınızı şimdi götürebilirim.

Yaşlı adam gelinine baktı. Genç kadın tereddütsüz cevap verdi.

– Tamam.

Bu insanların alınlarındaki güvenilirlik emaresini görmemek için kör olmak lâzımdı. Onlar, değil çocukları, yılanları bile incitecek insanlar değildi. Bunu apaçık anlamış, kalbinin derinliklerinde kavramıştı kadın. Bu derin sezginin yanılma ihtimali yoktu. Zira emaresi yoktu.

İsmail Bey, iki kızı ve babası yolda öldürülen dört yaşındaki yetim çocuğu aldı. Diğer öğretmenler de ailelerden birer, ikişer çocuk aldılar. Çocuklar, ayrılmak istemediler annelerinden. "Sabah geri geleceksiniz" sözleri ile teselli oldular.

Hanımlar çocukları sevgi ile karşıladı. Hepsi tek tek

banyo yaptı, sıcak, leziz yemeklerle ağırlandı. "Biz amcanız, teyzeniz sayılırız, bizi de bir anne, bir baba gibi görebilirsiniz." diyorlardı. Çocukların şaşkınlığı o eritici samimîyet karşısında uzun süre dayanamadı.

Sabah, mülteciler uyandığında karşılarında pırıl pırıl gençleri gördüler. Kahvaltılar hazırlanmış, çaylar, kahveler termoslara doldurulmuştu.

– Sanki mülteci değil, misafiriz, dedi birisi.

Diğeri onu tasdik etti.

– Türkler tarihi asaletlerini bir kez daha gösterdiler. Dünden bu güne, hangi dinden, hangi ırktan olursa olsun, bütün mazlumların imdadına onlar koşmuştur.

Bu sözler öğretmenlerin şevkini bir kat daha artırdı. Vakıa, kimse onlara duyurmak için söylememişti. Bu sadece insanlığın gereği bir hakkı teslim ve takdirdi.

Nail, elindeki kahvaltıyı bir yaşlı kadına uzatırken Ahmet,

– Ne ağlıyorsun, dedi ona.

O da bir çocuğun başını okşayan ve cebinden çıkardığı çikolatayı ikram eden Ahmet'e cevap verdi.

– Sen ne ağlıyorsun?

Öğleye doğru, o gün güneş doğmadan işe başlayan Ramazan Bey birkaç işçi ile birlikte kampa geldi. Kamyonetin üzeri malzemelerle dolu idi. Hemen suya yakın bir yerde çalışmalar başladı. Akşam olmadan toplam on adet tuvalet hazırlanmıştı.

İlk günlerde sıcak yemekler verildi. Ne de olsa günlerdir bir sıcak çorbaya hasrettiler. Daha sonra bu zor

işten vazgeçildi. Yüzlerce insana öğle, akşam sıcak yemek dağıtmak o şartlarda oldukça zordu. Ekmek içi kumanyaya dönüldü.

Dünya televizyonları iç savaşın yaşandığı ülkenin etrafına otağını kurmuş, canlı yayın yapıyor, haberciler hep aynı bölgelere akın ediyordu. Mustafa Bey, odasında otururken, danışmadan, Türkiye'den gelen iki muhabirin kendisi ile görüşmek istediğini haber verdiler.

– İçeriye alın.

Kalktı, hemen kapıya koştu. Bir dertleri, bir ihtiyaçları olmalıydı. Türkiye'nin büyük televizyon kanallarından birisinin tanınmış bir muhabiri ve kameramanı idi gelenler.

– Hoş geldiniz.

– Hoş bulduk.

Mustafa Bey hemen odasına aldı. Oturmaları için yer gösterdi.

– Savaşı hesaba katmazsak sizleri gördüğüme çok sevindim. Ne içersiniz?

– Çay, dedi ikisi de.

– İsterseniz önce yemek yiyelim.

– Aç değiliz, teşekkür ederiz.

– Öyle ise yemeği sonra yeriz.

Haberciler birkaç gündür orada idiler. Oteller ağzına kadar dolmuştu. Güçlükle oda bulmuşlar, bu defa cepheye gidecek araç bulmakta zorlanmışlar, onu bulsalar tercüman bulamamışlardı. Hayli dertli idiler.

– Kolay, dedi Mustafa Bey, hallederiz.

İki haberci birbirine bakındı. Bu kadar içten, bu kadar yakın karşılanmayı beklemiyorlardı. Çok iyi haberlerin altına imza atan insanlar olarak tanındıklarını düşünmüyorlardı her halde.

– Hangi otelde kalıyorsunuz.

Adını söylediler.

– Bir kişi, günlük ne kadar?

– Yüz dolar.

– Orası ikinci sınıf bir oteldir. Normal şartlarda bir yatağın günlüğü yirmi dolar. Anlaşılan otelciler fırsatı değerlendirmek istemişler.

– Biz boş yer bulabildiğimize sevindik, dedi muhabir.

– Otel müdürü ile tanışırız. Arayayım.

Mustafa Bey, oteli aradı. Otel müdürü hürmetle karşıladı.

– Hocam, misafiriniz olduklarını söylemediler. Ben en güzel odamızı arkadaşlarınıza ayırırım.

– Ne kadar?

– Yirmi dolar.

– Tamam, teşekkür ederim. Benim selâmımla gelecekler.

Araba ve tercüman ayarlamakta da Mustafa Bey yardımcı oldu. Kimi arasa hemen koşuyor, hürmette kusur etmemeye çalışıyordu. Türklerin bu denli hatırlı olması iki arkadaşı hem şaşırtmış, hem sevindirmişti.

O günden sonra okul habercilerle doldu, taştı. Kimin bir müşkülü olsa kendisine bir öğretmen buluyor

ve derdini hallediyordu. Otellere beş altı kat fazla ücret ödemekten de kurtulmuşlardı. Aldatılmak ağırlarına gitmişti.

– Aldanmamak çok güzel, dedi bir muhabir. İnsan aldatılınca onurunun ayaklar altına alındığını hissediyor.

Bilâl Bey, cevap verdi.

– Aldatmamak, sözü, özü doğru olmak daha da güzeldir. İnsan, sadece onurunun değil, insan olmanın hakkını vermiş olur.

Bilâl Bey, doğru haberin önemini anlatmak istemişti.

Her birerleri "Türkiye'ye geldiğinizde bir 'alo' demeniz yeter. Bizi mahcup ettiniz." diyorlardı. Habercilerin ihtiyaçları okul medya ilişkilerinin gelişmesine vesile olmuş, dışarısı, bir kez daha insanlara aslında ne kadar bir olduklarını anlatmıştı.

Kampta, eğitim çağında çocuklar da vardı ve büyük çoğunluğu öyle idi. İç savaş asıl onları vurmuş, hem hayatları boyunca tesirini üzerlerinden atamayacakları şokları yaşamış, hem de eğitimlerinden geri kalmışlardı. Asıl teselliye onların ihtiyacı vardı. Meğer kimse musallat olmadan, can güvenliği endişesi taşımadan, itilmeden, horlanmadan bir okulun koridorlarında yürümek, bahçesinde top koşturmak, sınıfında ders dinlemek ne büyük saadetti. Sınıflarının havası ve şefkatli hocaları burunlarında tütüyor olmalıydı.

İsmail Bey kararını vermişti. Zor da olsa yapacaklar, fedakârlığı lezzet bilen arkadaşlarından bunu da

isteyeceklerdi. İhtimal bu güzel şey için onlar da hazırdı. Hayatı kahramanlık ahlâkı ile yaşayan insanlarla birlikte olmaktan daha büyük bir saadet olamazdı. Kendilerini aşarak kendilerini yaşıyorlardı. Şahısları, varlıkları problem değildi onların. Nazarlarını hiçbir zaman mesele olmak için kendilerine çevirmiyorlardı. Bakışları kirlerden arınmak ve iç imarını sağlamak için dönerdi ancak kendilerine. Komplekslerinin, arzularının kavgasını vermiyorlardı. Nazarı ufukta olanın ayağı gölgesine takılmıyordu. Mustafa Bey ile Zeymuran Beyi odasına çağırdı. Kamptaki çocukların eğitimlerinden geride kaldıklarını, okul havasının onlardaki çöküntüyü dağıtacağını düşündüğünü anlattı. Hak verdiler. Mustafa Bey sordu.

– Ne yapabiliriz?

İsmail Bey, her şeyi plânlamıştı.

– Hafta içi kendi öğrencilerimize, hafta sonu onlara ders vereceğiz. Öğretmenlerimiz canla başla çalışacak, bir kere daha samimîyetlerinin gereğini yapacaklar.

Zeymuran Beyin, önlerine çıkan her durumda "Biz ne yapabiliriz?" diye düşünen bu gösterişsiz, abartısız mesuliyet ufkunu değil aklı, hayali bile almıyor; her geçen gün onlara hayranlığı ve sevgisi artıyordu.

– Hocam, dedi, bu sizlere çok yakışacak.

İsmail Bey cevap verdi.

– Mesuliyet duygusu herkese yakışır.

Gerekli çalışmalara hemen başlanıldı. İzinler alındı. Ve kamptaki ailelere müjde verildi. Çocuklar okula

kavuştuklarında normal hayata döndüklerini zannetmiş, bir bayram yaşamışlardı. O sevinç, sevinç gözyaşları ile seyredildi. Kim bilir, o sevinci bu yüksek ülkü ve idealler için yaşayan daha kimler hayalen de olsa seyrediyor, gözyaşlarına hıçkırıklarını katıveriyordu.

Okulda verilen dersleri, öğretmenlerin, kamplardaki çocukları evlerine götürdüğünü; yıkayıp, temizleyip, karnını doyurup, varsa bir elbise ile gönlünü hoş edip ailesinin yanına gönderdiğini, yemek dağıttığını duyan Petunya halkı bu hâdiseyi bir destan gibi dilden dile anlatıyor, kimileri "deli bunlar" diyordu. Öyle ya, elin alemin çocuğunu başına musallat etmenin ne gereği vardı. İnsanlar kendi evlâtlarına sahip çıkmaz, çıkamazken...

Yemek taşıma işi tam iki ay aralıksız sürdü. Zaman zaman "Biz yapalım" diyenler çıktı. Becerilemeyince tekrar okula müracaat edildi. Üzüntülü günlerin içinden yeni sevinçler ve kardeşlikler doğdu. Sevgiler tazelendi.

6

Yıllar geçmiş, zaman erimiş, Nail ve Benefşe okullarının son sınıfına gelmişti. Daha o yıl başlarken mutlulukla hüzün aynı anda yaşanmaya başlamıştı. Mutluydular; hayatlarının önemli bir maratonu bitiyordu, hüzünlüydüler; arkadaşlarından, okullarından ayrılacaklardı. Şefkatin, garazsız ve beklentisiz sevginin, fedakârlığın, kardeşliğin şahikalarından günlük hayatın keşmekeşine inecekler, hayatı bir okul bahçesi gibi bulamayacaklardı. Bereketli ve kerim eller çocukların alnını silmeyecek, kapılar derdini paylaşmak isteyen talebelerin çekingen elleri ile çalınmayacaktı. İki taraf da birbirini çok özleyecek, ama ahdedecek, unutmayacak, zaman ve mekan farkının ayrılıklarla gelmesine meydan vermeyeceklerdi.

Fakat hayat, ayrılıklarla yaşanıyordu. İnsanlar geliyor, insanlar gidiyor, sokaklarda yüz yıl öncesinin çocuklarına rastlanmıyordu. Her şeyin alnında daha başlarken biteceği, gelenlerin daha gelirken gideceği yazılıydı. Şakaklara ak, kaldırımlara kar düşecekti sonunda. Bir yağmur yağacaktı ki sırıl sıklam, yüzler aynalarda eskiyecek, nazarlarda tanınmaz olacaktı. Gün batacak, ay batacak, yıldızlar batacaktı.

Sanki bir vebalı el gezinecekti çürüyen ağaçta, hasta benizde. Kelebeğin tozdan kanadına bir rüzgâr değecekti. O rüzgâr yırtacaktı uçurtmaları. O rüzgâr yüzünden her şey yarım kalacaktı. Ve ölüm; hastalıklarla, yıkılışlarla, dağılışlarla, ayrılıklarla haberini duyuran, keşif kollarını gönderen ölüm, yine de aniden gelmiş olacaktı. Kulaklar kapansa da hayat yaşatacaktı.

Belki de her ölen pişman ölürdü. Kimi yaptıklarından, kimi yapamadıklarından ötürü. Rıhtımdan elemli eller sallanır, birçok giden o ana kadar hayatı yalnız yaşadığını unuttuğu için aldanırdı. Yalnız geldiği diyardan yalnız ayrılıyordu insanlar. Aslında bu vefasız dünyanın hareketinden belliydi yolcularını bir yere götürdüğü ve bir durakta indireceği... O kadar açık. Her akşam batan güneş, her gün fersudeleşen zaman bunu haykırıyordu. İnsan yine de duymuyor, dünyayı da, kendini de unutmayı tercih ediyordu.

Sonra, oyuncak takılıp kalıyordu bir yerde. Tahtadan yapılamış uzun kutu cılız vücuda, arzulara, hülyalara dar geliyordu. İşte bundan ötürü kurgular bitmese de yarım kalıyordu. İnsan emeline ulaşmadan ölüm ona ulaşıyordu.

Ayrılık ölümün ilk habercisiydi. İnsan dünler, anlar kadar kendinden ayrılır, kendini arkada bırakırsa dünyadan elbette ayrılırdı. Her adım bir ayrılık, her soluk bir kavuşma idi. İsteseler de, istemeseler de o büyük kanunun mahkumuydular. El sallayacak, elveda diyecek, daha birlikte iken özlem gözyaşları birbirine karışacak, ama ayrılacaklardı.

Benefşe, dünya liseler arası kimya olimpiyatlarına

katılacaktı. Lise birden itibaren Tolga Beyle gecelerini gündüzlerine katmışlar, soluksuz çalışmışlardı. Benefşe'ye "kimya profesörü" diyorlardı arkadaşları. Ramazan Bey, gece yarıları laboratuarda uyuyup kalan Tolga Beyi çok uyandırmış, defalarca koluna girip evine taşımıştı. O gayrete sıralar, duvarlar, laboratuarlar ve o şahitti. Okulda fizik, kimya ve matematik olimpiyatlarına katılacak öğrenciler birinci sınıfta seçilmiş, o öğrenciler değişik sınavlardan geçmiş ve artık dünya çapında bir yarışmaya katılma merhalesine gelmişti. Öğretmenler, özellikle Silbul'dan, Benefşe'den ve Çenpa'dan ümitliydiler. Hatta olağanüstü bir aksilik olmazsa dünya çapında bir başarıdan da emindiler. Yine de sonucu onlar bilemezdi.

Ne Mustafa ve Hüseyin Beylerin ve ne de Silbul'un haberi vardı ama, Kiyura ve arkadaşlarının elinden onları kurtaran oydu. Silbul, babasını kaybettikten sonra beklemediği bir acıyı daha yaşamıştı. Felç olmuştu annesi ve yatağa düşmüştü. Hazırlıkta okurken kendi evinde kalmış, okuldan çıkar çıkmaz annesine koşmuş, onun o sevgi dolu gözlerinde hayatın güzelliğini, yaşamak neşvesini yakalamıştı. Bu bir iksir olmuştu Silbul için, itici bir güç olmuştu. Annesi, kendisine bakan, ihtiyacını gören oğluna nasıl dua edeceğini bilemiyor, böyle bir evlada sahip olduğu için şükrediyordu. Mahallelinin ve okulun yardımları ile geçiniyorlardı. O yıl, yaz tatilinde Silbul annesini de kaybetmiş ve artık tamamen okula yerleşmişti. Hayatın içerisinde karşısına çıkan çetin sınavlarda pişmiş, bilenmişti. Silbul, fizik dersinde oldukça başarılı idi. Çenpa, matematik olimpiyatlarına katılacaktı.

İnsan, hayal ettiğini yaşıyor, istediğine ulaşıyordu. Onların dünyasında dersleri anlamak veya anlamamak, kalmak veya geçmek yoktu. Elbette anlayacak, elbette geçeceklerdi. Dünya herkes için yükseliş, onlar için alçalış dünyası değildi. İnsan için çalıştığı kadarı vardı. Dünyanın en medeni milletleri ile rahatlıkla yarışabilir, hatta geçebilirlerdi de. Ondan daha önemlisi kimseyle yarışmak, kimseyi geçmek veya geride bırakmak gibi bir muratlarının olmamasıydı. Başarıyı başkalarının başarısızlıklarında aramıyorlardı. Herkes en güzelini yapması, herkes en ufuk noktalara ulaşması, kimseye bir şey kaybettirmezdi. Kimsenin kazancı bir başkası için eksiklik değildi. Dünya her şeyiyle bütün yolcularına fazlası ile yetiyor ve artıyordu bile. Medeniyetin hediyeleri kimin eli ile gelirse gelsin gocunmadan almak, insan nevi ile iftihar etmek en güzeli idi. Bu kardeşlik sofrasında herkese yer vardı. Ancak zavallılar başarısızlıkta teselli arar, tembeller ve hatalılar her gelişmeden korkardı.

Bu müzik olimpiyatı değildi. Dans değildi, spor değildi. Vakıa artık onlar da birer bilim alanı olmuş, fevkalâde bir derinliğe ve ufka ulaşmıştı ama, yine de bir ferdi yeteneğin, doğuştan bir kabiliyetin yapabileceği şeylerdi. Kendilerinden ilimde, fende, teknikte onlarca sene ileri olan ülkelerle, o ülkelerin çocukları ile yarışmak apayrı bir şey, çok farklı bir başarı olacaktı. Olimpiyatlara hazırlanan her öğrencide o öz güven vardı. İnanç her şeyin temeli idi. Çalışmak ve inanmak hayat teknesinin iki küreği idi ki birinden mahrum kalan kendi etrafında dönmeye mahkum olurdu.

Hiçbir komplekse, kuruntuya kapılmadan, tertemiz alınları, pırıl pırıl dimağları ile sınavlara girdiler. Zihinlerinin başkalarından daha duru olduğuna, akıllarının atık ve kirli şeylerle kirlenip çöplüğe dönmediğine, kolejin öğrencileri olmanın avantajını yaşadıklarına inanıyorlardı. Ve zaman ve hâdiseler onları bu düşüncelerinde yalancı çıkarmadı. İkinci yarıyılın ortalarında olimpiyatlar yapıldı. Sonuçlar açıklandı. O güne kadar Petunya tarihinde hiç olmadık şeyler olmuş, akla hayale gelmeyecek başarılara imza atılmış, dansında yarışılamayan ülkelere fende fark atılmıştı.

Benefşe'nin adı artık tarihin sayfalarında "Dünya Kimya Olimpiyatı Birincisi" diye yazacaktı. Silbul, fizikte dünya üçüncüsü, Çenpa matematikte dünya beşincisi olmuştu. Okula bir bayram havası yayılmış, mevsimle birlikte bahar gelmişti. İsmail Beyin, Mustafa Beyin, Ramazan Beyin, Zeymuran Beyin, Nail'in, Ahmet'in, öğretmenlerin mutluluğu tarif edilemezdi. Hep bu düşü kurmuş, sıkıntılara o ümitlerle katlanmışlardı. Tolga Beyin emekleri, uykusuz geceleri boşa gitmemişti. Öğretmenlere kutlama mesajları yağıyor, başta Cumhurbaşkanı ve Başbakan olmak üzere devlet yetkilileri bu büyük başarıyı ve başarının mimarlarını tebrik ediyordu. Birkaç gün sonra bu sevince bir sevinç daha eklendi. Yazılı ve sözlü sınavı başarı ile geçen Silbul, Harvard üniversitesinin fizik bölümünde okumaya ve her yıl kırk bir bin dolar burs yardımı almaya hak kazanmıştı. Anneden öksüz, babadan yetim Silbul Petunya tarihinde bir ilki başarmıştı.

Öğretmenler ve başarılı öğrenciler Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Eğitim Bakanı tarafından ayrı ayrı kabul edildi. Bu okul gerçekten Petunya'nın aydın geleceği idi. Öğrencilerin başarıları kadar halleri, tavırları da dikkatlerden kaçmıyor, bu edep hayranlık uyandırıyordu. Cumhurbaşkanı, "İşte okul sizin yaptıklarınızı yapabiliyorsa okuldur. Zira siz her öğretiyor, hem eğitiyorsunuz." demişti.

Medyanın da bu büyük hâdiseye yoğun ilgisi vardı. Başarılar gazetelerde manşetlere, televizyonlarda flaş haberlere taşınmıştı. Halk, seviniyor, sevinç gözyaşları döküyor, öğretmenler, "Biz sadece görevimizi yapmaya çalıştık." Diyordu. Üç genç ilk günlerde birkaç ana haber bültenine konuk olmuş, daha sonra okul idaresi öğrencilerin zihninin dağılmaması gerekçesi ile o türlü katılımlara son vermişti. Haklı idiler ve haklı olduklarını herkes kabul ediyordu.

Başarı, dikkatlerin bir kez daha okul üzerinde yoğunlaşmasını netice vermiş, o günlerde ziyaretçi yoğunluğu yaşanmıştı. Derecelerin açıklanmasının üzerinden yaklaşık iki hafta kadar geçmemişti ki, dünya muvazenesinde söz sahibi bir ülkenin büyük elçisinin eşi arkadaşları ile birlikte okulu ziyarete geldi. Denk düşmüştü, Kevser Hanım da o gün okulda idi. Hanımefendi, okulun her şeyine hayran kaldı. Temizliği, tertibi, düzeni, insanların güler yüzlülüğü, çocukların edebi, laboratuarların dizaynı, vazife taksimi tek kelime ile mükemmeldi. Hanımefendiye okulu gezerken İsmail Bey ve Kevser Hanım birlikte eşlik ediyordu. Bir ara İsmail Bey,

– Hanımefendi, ben de sizin ülkenizi ziyaret edip okullarınızı görmek istiyorum, dedi.

– Niçin?

– Sizin okullarınızdan alacağımız çok şey vardır.

Güldü, başını sağa solla salladı kadın.

– Müdür bey, ben o okullardan yetiştim. Aynı okulları biz burada da açtık. Belki sizin öğretmenlerinizin maaşından on kat fazla maaş verdik. Alt yapı için gerekli masraflarda hiçbir kısıtlamamız olmadı. Fakat inanın, gerçi siz de biliyorsunuz, sizin başarınızın on da birine ulaşamadık. Hiç oralara kadar bu niyetle gidip zahmet etmeyin. Sizin bizim okullarımızdan öğreneceğiniz, alacağınız hiçbir şey yok ama, bizim sizden öğrenmemiz gereken çok şey var. Bunu samimî bir itiraf olarak kabul edin.

İsmail Bey, bu iltifatlara gülümseyerek mukabele etti.

– Siz böyle söyledikten sonra ben artık bir şey diyemem.

Okulda yaklaşık bir buçuk saat kaldı. Kahveler içildi, sohbetler edildi. Hanımefendi, hem kendisi hem kocası adına İsmail Beyi ve Kevser Hanımı arkadaşları ile birlikte elçiliğe davet etti. Kadın, bu çalışkan, hareketli, güler yüzlü insanlara hayran kalmış, okuldan ayrılırken başarılarının sırrını anlamıştı.

Nail ile Ahmet'in, okula başladıkları gün ilk derslerine gelen yaşlı profesörle diyalogları hep devam etmiş, aralarında hürmet ve sevgi çerçevesi içerisinde bir dostluk gelişmişti. Profesör, birkaç kez okulu ziyarete de gelmişti. Hep evine davet ederdi. İki kafadar

o güne kadar bir türlü fırsat bulamamışlardı. Bir şeyler hep mani olmuş, denk düşmemişti nedense. Artık, ayrılık vakti yaklaşıyordu. Profesör de zaten o seneden sonra hocalığa devam etmeyecek, edemeyecekti. Hocalığı çok seviyor, fakat artık kaldıramıyordu. Ellerine, dizlerine, ses tellerine sözü geçmez olmuştu. Sanki onun değillerdi.

– Bekliyorum çocuklar, demişti.

– Geleceğiz hocam.

Gününü kararlaştırdılar.

– Arkadaşlarınızı da getirin. Eşim de çok istiyor gelmenizi. "Onlara en güzel yemekleri hazırlayacağım." diyor.

Hocanın iyi niyeti karşısında mahcup oluyorlardı. Ahmet,

– Zahmet etmesin hocam. Bize birer bardak kahve yeter, dedi.

– Onu bizim hanım bilir. Karışmayalım.

Nail ve Ahmet, koleje geldiklerinde İsmail Beyin yanına gittiler. "İsmail Bey de gelirse çok iyi olacak." diyorlardı.

– Hocam, çarşamba akşamı müsait misiniz?

– Ne olacak?

Profesörün yemek davetini anlattılar.

– Şimdilik bir şey yok. Gidebiliriz.

Çok sevindiler. Çoktandır İsmail Beyi profesörle tanıştırmayı düşünüyorlardı. Zaten o da hocalarını merak ediyordu.

Bilâl Beyi de davet ettiler ve Çarşamba akşamı dört kişi profesörün kapısını çaldılar. Pofesör, büyük bir sevinç ve saygı ile karşıladı onları. Ev sahipliğinin gereğini yapıyor, zaten nezaket ehli olan bu gün görmüş adam hanesinde bütünüyle mütevazı davranıyordu. Hanımı daha evvel görmemişti onları.

– Beyim hep sizlerden bahsediyor. Uzaktan uzağa birer evladım kabul edip sevdim sizleri, diyordu yaşlı kadın.

Yemeğe geçtiklerinde gözlerine inanamadılar. Bu kadar bol ve çeşitli yemekleri hazırlamak Hanımefendiyi oldukça yormuş olmalıydı. Mahcubiyetlerini ifade etti İsmail Bey.

– Sizi çok yormuşuz.

– İlk defa bu kadar dinleniyorum. Siz beğenin yeter.

– Beğenmek ne kelime, dedi Nail. Hepsi harika.

– Uzat öyle ise tabağını.

– Çok yedim.

– Olsun uzat.

Yaşlı kadın, tabağı doldururken "Eyvah!" çekti Nail.

– Bir şey mi dedin evladım.

Ahmet cevap verdi.

– Biraz daha alabilir miyim, diyor.

– Tabii ki, dedi kadın.

– Ben sana okulda sorarım.

Yemekten sonra, eğitimin ve gençliğin öneminden, Türkiye'den, petunyadan bahsettiler. Profesör

kültürlü bir insandı ve onunla sohbet etmek ayrı bir zevk, ayrı bir ziyafetti. İnsanın ufkunu açıyordu. Onlara, "Sizler ortak dil kaşifisiniz" diyordu. "İnsanlar farkında değil ama, aslında hepsi aynı şeyi arıyor. Hepsi sevgiyi, kardeşliği, merhameti, yardımlaşmayı, saygıyı istiyor. Siz bunu veriyor, herkesin anladığı bir dille, hal dili ile anlattığınız için kabul buluyor, kimseyle çatışma yaşamıyorsunuz. Ben dil uzmanıyım. Hem de İngilizce'nin. Ama sizlerinki kadar geçerli değil. Zira sizler kalp dili uzmanısınız."

Vakit ilerliyor, sohbet derinleşerek devam ediyordu. İsmail Bey saatine baktı. "Bu yaşlı kadın akşama kadar yemeklerle uğraşmış, yeterince yorulmuştur." diye düşündü. Bilâl Beye bir fırsatını bulup fısıldadı.

– Sessizce mutfağa geçip bulaşıkları halledin.

Bilâl Bey başını salladı. Sohbetin koyu bir yerinde sessizce kapıdan süzüldü. Evin hanımı lavaboya gittiğini sanmış, o, kalkarken Nail'e de dışarı gelmesini fısıldamıştı. Bir süre sonra Nail de odadan çıktı.

Aradan yarım saat geçmişti. Profesörle İsmail Beyin konuşmasına kapılmış, Bilâl Beyi ve Nail'i unutmuşlardı. Daha doğrusu aradan geçen süreyi fark edememişlerdi. Yaşlı kadın, bir ara yerinden kalktı ve mutfağa gitti. Odadakiler hasbihale devam ediyordu. Bir anda mutfaktan bir kadın çığlığı duyuldu. Bir an irkildi, korktular. Acaba yaşlı kadına bir şey mi olmuştu? Hemen mutfağa koştular. Kadın, mutfağın kapısında kalakalmış, içeriye bakıyordu. Bilâl Bey ile Nail de bu çığlıkla donup kalmıştı. Bilâl Bey, üzerine bir önlük giymiş bulaşıkları yıkıyor, Nail elindeki bezle yerleri siliyor,

etrafı topluyordu. Mesele anlaşılmıştı. Bu büyük bir hâdise idi onlar için, müthiş bir şeydi. Profesör,

– Bu anı kaydetmemiz lâzım, diyordu. Kameraya almalı, fotoğrafını çekmeliyiz.

İsmail Bey, ne diyeceğini şaşırmıştı. Ne vardı ki o kadar önemli olan?

– Bunda bu kadar büyütecek bir şey yok, dedi.

– Var, dedi profesör, var. Aynı yaşlarda bizim de iki tane kızımız var. Onlar da üniversite de okuyor. Kızlarımız hafta sonlarında evlerine gelirler. Anneleri aynı yemekleri onlar için de hazırlar. Fakat değil yıkamak, bir kez olsun bir tabağı alıp mutfağa götürdükleri vaki değildir. Bunu kaydetmeliyiz, evet. Zira siz, bu kadar başarılı ve aynı zamanda bu kadar mütevazı insanlar yetiştirdikten sonra sadece Türklerin değil, artık insanlığın geleceğinden endişe etmesine gerek yoktur.

İsmail Bey, hak verdi. İçindekiler bazen tam göremese de, ışığın zerresinin karanlıktakilerce fark edilmesi gibi, dışarıdan bakanlar o olağanüstü güzelliği daha iyi tesbit ediyordu.

Gecenin ilerleyen bir vaktinde ayrıldılar. Profesör ve eşi onları çok özel ve aziz insanları uğurlama edası ile uğurladılar.

Okulun son günleri yaklaşırken İsmail Bey gelecek yılın hesaplarını yapmaya başlamıştı. Talep çok fazla idi ve bina artık ihtiyaca yetmez olmuştu. Artık kolej meyvesini vermeli idi. Yıl boyu velilerden yeni bir okul için talep gelmiş, özelikle çocuklarını kaydettiremeyen veliler buna bir çözüm beklediklerini belirtmişlerdi.

Gerektiğinde her türlü yardıma hazır olduklarını ifade ediyorlardı. Bu konuda yetkililere de müracaat etmişler, yeni bir okulun açılması için gerekli kolaylıkların sağlanması ricasında bulunmuşlardı. Özellikle Çenpa'nın annesi okul aile birliği başkanı olarak bu isteklerin İsmail Beye ulaşmasında öncülük etmişti. Evet, artık yeni bir okul açılmalıydı.

O yıl eğitim devam ederken İsmail Bey, Mustafa ve Ramazan Beyle birlikte gerekli araştırmaları ve hazırlıkları yapmıştı. Üçü bu iş için sık sık bir araya gelmiş, gerekli çalışmaları sürdürmüşlerdi. Akıllarına gelen ilk ve en büyük müşkülü aşmaları zor olmadı. Yıkık, harabe halinde de olsa, çok büyük bir bahçe içerisinde kurulu kocaman bir bina okul yapılmak üzere onlara tahsis edilmişti. Yaz dönemi gelince artık bütün mesai o yeni binaya sarf edilecek, yeni sezona yetiştirilecekti. Binanın bulunmasında okul aile birliğinin de yardımı olmuş, birkaç alternatif bina göstermişlerdi. İsmail Bey, seçilen binada karar kılmıştı. Durumu Burhan Beye açmak için elçiliğe gitti.

– Hoş geldin müdürüm.

– Hoş bulduk efendim.

– Unuttun bizi.

– Hiç olur mu efendim. Daha birkaç gün evvel birlikte idik.

– Olsun. Sen de alışkanlık yapma insanlarda.

– Estağfurullah.

– Bir şey mi var?

– Evet.

– Daha evvel arz etmiştim. Okulumuz artık yetersiz kalıyor. Çoktandır yeni bir bina arayışı içerisinde idik. Bizim okul aile birliği biraz gayretlidir.

– Sizden öğrenmişler.

– Birkaç alternatif bina bulmuşlardı. Birisini beğendik. Yetkililerle görüştük. Kolaylık sağladılar. Uygun görürseniz çalışmalara başlamayı düşünüyoruz.

– Tamam işte. Siz halletmişsiniz ve her şey yolunda imiş. Bana neyi soruyorsun?

– Annenizin adını efendim.

Elçi bey, bir anda kahkahayı patlattı. Uzun uzun güldü. Böyle bir istek beklemiyordu.

– Annemin adını mı?

– Evet.

– Yahu ne garip adamsın. Ne yapacaksın benim gariban annemin ismini?

– Sizin gibi kıymetli bir insanı yetiştiren annenin ismini bilmek istiyoruz. Yeni açacağımız okula müsaade ederseniz annenizin ismini vereceğiz.

Elçi beyin bu zarif teklif çok hoşuna gitmişti. Gözleri bir meçhule daldı. Annesini hatırladı. Hayali, memleketine, annesinin kabrine uzandı. Öptü ellerinden. İçini çekti. O hâlâ bir çocuktu. Annesinin çocuğu idi ve evladın anne için çocukluğu, çocuğun anneye ihtiyacı hiçbir zaman değişmiyordu. Ah şimdi olsaydı.

– Sizi üzmek istemezdim efendim.

– Hayır, bilakis... Şu an beni o kadar memnun ettin ki, hayatımda hiç bu kadar güzel bir teklifle karşılaşmamıştım.

– Oldu o zaman.

– Hayır olmadı. Annem o kadar meşhur birisi değil. Ben de öyle. Başka bir isim düşünelim.

Bir müddet düşündüler. Elçi bey her hâlde yine kendi dünyasına dalmıştı ki, bir teklif söylemedi. Belki de teklifin İsmail Beyden gelmesini bekliyor, söylemek istemiyordu. İsmail Bey, Burhan Beyin vereceği cevapları düşünmüş, hazırlıklı gelmişti.

– Efendim, öyle ise Atatürk'ün annesinin ismini koyalım.

– Zübeyde Hanım mı?

– Evet.

Elçi bey, başını salladı.

– Bak bu daha uygun olur. Hayırlı olsun.

O gün, İsmail Bey sanki Burhan Beye dünyaları bağışlamıştı. Hiç âdeti olmamasına rağmen Elçi bey İsmail Beye ayrılırken uzun uzun sarıldı, kucaklaştı. Kapıya kadar uğurladı.

– Haydi yolunuz açık olsun.

Bu sözler o kadar yürektendi ki, Burhan Beyin o ayaklara en küçük bir manianın dolaşmasını istemediği belliydi.

– Sağ olun.

İsmail Bey de sevinmişti. Yeni kolej, daha açılmadan sevinçler, coşkular getirmişti. Kim bilir nice çocuğun yüzünü güldürecek, kaç hayatın karanlığını aydınlığa çevirecekti. İnsan hayata aslında okulda doğuyor, dünyaya okulda uyanıyordu.

İsmail Bey, okula döndüğünde Ramazan Bey kapıda karşıladı.

– Annesinin adı ne imiş?

– Zübeyde Hanım?

– Onun mu?

– Hayır, okulun adı. Çok memnun oldu teklifimize. Ama Atatürk'ün annesinin adının daha uygun olacağını düşündü.

– Siz mi teklif ettiniz, elçi bey mi?

– O "meşhur olsun" diye kabul etmeyince ben teklif ettim. Zaten hazırlıklı idim.

– Çok güzel olmuş. Her bakımdan.

– Artık top sende Ramazan abi. Çalışmalara hemen başlayabilirsin.

– Siz merak etmeyin hocam.

"Zübeyde Hanım Koleji" nin haberi, her nasılsa bir müjde gibi önce okula, sonra bütün Petunya'ya yayıldı. Söz dudaktan dökülmeye görsün, bütün kulaklara bir anda ulaşıyordu.

Okulda mezuniyet hazırlıklar başladığı gibi Erzincan'da da hazırlıklar başlamıştı. Mezuniyet töreni ilk mezunların ve okulun şanına uygun olacaktı. Ayşe Hanımın hayalindeki düğün de öyle. İlk aday komşu kızı idi. İstemezse başkaları. Niçin istemesindi ki? Hem güzel, hem zeki, hem edepliydi. Böylesi kaçırılmazdı ama, Ayşe Hanım yine de bu konuda oğluna güvenmiyordu. Deli çocuk bakarsın "Ben evlenmeyi düşünmüyorum!" bile diyebilirdi. Hele bir desin, kızılcık sopası hazırdı.

Komşuları Ayşe Hanıma,

– Gözün aydın. Oğlun geliyormuş, demeye başlamışlardı bile.

– Allah herkese göz aydınlığı versin.

Benefşe'nin annesi de aynı hayalleri kuruyor, kızının Nail ile evlendiği günü görür gibi oluyordu. Mimoza'nın kalbi de onu düşündüğünde biraz daha farklı çarpıyordu ama, Nail'in kendisini gördüğüne, varlığının farkında olduğuna bile ihtimal vermiyordu. Yan yana geldiklerinde o sadece Benefşe'nin kardeşi idi. O güne kadar karşılıklı "Nasılsın?" sorusundan başka tek kelime konuşamamışlardı. "Dört yılda ancak bu kadarını başarabildik." diye kendi kendisine gülüyordu genç kız.

İnsanlar emelleri ile yaşıyor, hayat kendi seyrinde akıyordu. Onlar neyin beklentisi ile yaşarlarsa yaşasınlar, netice de külli irade hükmünü veriyor, takdir beklenenden önce ulaşabiliyordu.

Ayşe Hanım, bir sabah daha gün ağarmadan yatağından kalkmış ve bir daha yatmamıştı. Cemal Bey meraklandı.

– Bir şeyin mi var?

– Yok, uyu sen. Uykum kaçtı sadece.

Cemal Beyin, öbür tarafa dönmesi ile horlamaya kaldığı yerden devam etmesi bir oldu. Sabah kahvaltıda da bir garipti eşi. Pek bir şey yememişti.

– Hayrola.

– Canım istemiyor.

– Neden o kadar erken uyandın?

– Bir rüya gördüm?

– Hayırdır inşallah.

– Hayır.

Cemal Bey, her nasılsa, hissetmiş gibi sordu.

– Nail'le mi ilgili?

– Evet.

– Anlat bakalım.

– Anlatmayacağım.

– Sen bilirsin.

Cemal Bey, rüyanın Nail'in evliliği ile ilgili olabileceğini, hanımının kendisine onun için anlatmadığını düşündü. Varsın ana oğul bir şeyler kursunlardı. Nasıl olsa eninde sonunda gün yüzüne çıkacak değil miydi?

Okulun son günü yaklaştıkça Nail sanki nefeslerinin sayısı azalmaya başlamış gibi daralıyor, öğrencilerden ve Petunya'dan ayrılacağı için üzülüyordu. Bir gün Benefşe'ye,

– Sanki aldığım her nefesi saymaya başladım. Bıraktığım her nefesin beni sizden ayrılığa biraz daha yaklaştırdığını hissediyorum, demişti.

Son sınıflar topluca bir mezuniyet töreni yapacaktı ama Nail kendi öğrencileri ile daha öncesinde bir veda pikniği yapmayı düşünüyordu. Hepsi ile tek tek konuşur, helâlleşir, hatıraları tazeler, ayrılmamak üzere anlaşırlardı. Kalpler bir olacaktı.

Bu düşüncelerle kendi gözetiminde olan yirmi öğrenciyi alıp Aranda nehrinin kenarına gitti. Hava

oldukça güzel ve sıcaktı. Öğrenciler eşofmanlarını ve spor ayakkabılarını giymişti. Birkaç kişi gönüllü olarak mangalı yaktı, etleri pişirmeye başladı. Diğerleri kıran kırana bir maça soyundular. İlk yarıyı Benefşe'nin takımı, Nail'in takımından önde bitirmişti.

Devre arasında kısa bir süre dinlendiler. Benefşe, hocasına takılmadan edemeyecekti.

– Beş üç öndeyiz hocam.

– Daha bitmedi. Sen neticeye bak.

– Netice de çok farklı olmayacağı için söyledim.

– Göreceğiz.

Kalktılar. Izgarada pişen etlerin kokuları etrafa yayılmış, mideler alarm vermeye başlamıştı. Nail, ızgaranın başındakilere sordu.

– Hazır mı?

– Siz maçınızı bitirene kadar hazır olur hocam.

Maçın sonlarına doğru Benefşe yorulmuş, kaleye geçmişti. Nail de hemen kalenin önünde oynuyor, ona gol atmaya çalışıyordu. Bir ara uzaklardan isabetsiz bir şut çekildi. Bu şut gerçekten de isabetsizdi. Nehre kadar gitmişti. Benefşe topu almak için gitti. Çocukların kimi bu fırsatı değerlendirerek su şişelerine, kimi ızgaranın başına üşüştü. Nail, dönmesi geciken Benefşe'ye seslendi.

– Benefşe!

Benefşe'den hiçbir cevap gelmedi.

Nail, tekrar seslendi.

– Benefşe!

Yine ses yoktu. Çocuklar karşı kalenin yanındaki ağacın altına toplanmış, ona bakıyordu. Bir gariplik olduğunu hissetmişlerdi. Nail, nehrin kenarına geldi. Eyvah! Topu almak için giden Benefşe nehrin azgın sularına kapılmış, çırpınıyor, bir batıyor, bir çıkıyor, boğulmamak için mücadele veriyordu. Akıntı oldukça şiddetli idi. Bir an Nail'in kendisine baktığını gördü.

– Hocam, diyebildi ve kayboldu.

Nail, kendisini azgın sulara bıraktı. Benefşe'yi gördüğü yere doğru yüzmeye başladı. Kendisine bir şey olması umurunda değildi, Benefşe'yi kurtaracaktı. Benefşe, bir girdabın arkasında tekrar suyun yüzüne çıktı. Nail, yetişti ve kolundan yakaladı. Çok su yutmuştu. Benefşe hem o suda yüzebilecek kadar yüzmeyi iyi bilmiyordu, hem de takati tamamen kesilmiş, fersiz kalmıştı. Nail, onu nehrin kenarına doğru itekledi. Sular oldukça güçlü idi. Benefşe son bir gayretle nehre doğru uzanan söğüt dalına tutundu. Bir süre soluklanmaya çalıştı. Neden sonra arkasına döndü.

– Hocam! Nail abi!

Nail yoktu. Hemen nehrin kenarına çıktı. Diğer arkadaşları da nehrin kenarına gelmişlerdi.

– Nail abiyi gördünüz mü?

– Hayır?

Benefşe, korkunç bir feryat, bir çığlık kopardı.

– Hemen arayalım.

Herkes nehrin kenarına dağıldı. Öyle bağrışıyorlardı ki, sanki civcivler annelerini kaybetmişti.

– Hocam!

– Nail abi!

– Abi!

Nail'den hiçbir ses çıkmadı.

Nail, Benefşe'yi kenara doğru iteklerken ayağına kramp girmiş, yüzmekte oldukça zorlanmaya başlamıştı. Yine de Benefşe'yi bırakmamış, önce kendisini kurtarmayı düşünmemişti. Tam Benefşe'nin kurtulduğunu, daldan tutunduğunu fark ettiği anda suyun derinliklerinden kaynaklanan bir girdap onu içine çekmiş, kramp da girdiği için yüzememişti. Artık kurtuluş ümidi kalmamıştı, su yutuyordu. O an, annesi ve babası gelmişti gözlerinin önüne. Gülümsüyorlardı. Benefşe kurtulmuştu, annesi babası ağlamayacaklardı ya, yeter. Gerisi önemli değildi. Demek ineceği durağa gelmişti. Bu binitten inmeyeceğini hiç düşünmemişti ki zaten. Aksine her an inecekmiş gibi yaşamış, ona gönül kaptırmamıştı.

Nehrin kenarında günlerce arama yapıldı. Dalgıçlar onu bulduğunda alnı yerdeydi.

Bu acıya yürek dayanmazdı. İsmail Bey ve tüm okul gözyaşlarına boğulmuştu. Ta ki, cesedi bulunana, İsmail Bey onu görene kadar. Nail'in yüzü o kadar aydındı ki, ona ağlanmamalı idi. Sanki ölü bile değildi. Ahmet de arkadaşını görmek istemiş, görünce onun içinde de aynı duygular uyanmıştı. Yiğitçe yaşamış, yaşadığı gibi ölmüştü.

Bu durumu anne babasına nasıl bildireceklerdi? En zoru bu idi. Bir anneye, bir babaya nasıl "Oğlunuz öldü!" denilebilirdi ki? İster istemez o görevi de İsmail Bey yapacaktı. Telefonu kaldırdı.

– Anneciğim, ben Nail'in kaldığı okuldan arıyorum.

Ayşe Hanım cevap verdi.

– Öldü mü?

İsmail Bey donup kaldı. Kadın sanki biliyor gibi "Öldü mü?" diye soruyordu.

– Başımız sağ olsun.

Telefondan bir feryat, bir çığlık, bir yıkılma sesi gelmedi. Sakin, kısık bir ses,

– Dostlar sağ olsun, dedi.

– Biz getirmek için hazırlıklara başladık.

– Getirecek misiniz?

İsmail Bey, biz kez daha şaşırdı. Götürmemeli miydiler?

– Getirmeyelim mi?

– Arkadaşına sorun. Belki biz de gelebiliriz.

Bu kadar metanet İsmail Beyin başını döndürmüştü.

– Biz sizi tekrar ararız anneciğim, diyebildi.

Telefonu kapadı, Ahmet'e döndü. Annesinin söylediklerini anlattı.

– Evet, dedi Ahmet. Hâdisenin şokundan unutmuşum. Biz Nail'le birbirimize vasiyet etmiştik. İkimizden birisi burada ölürse buraya defnedecek, memlekete götürmeyecektik. Dönmemek için geldiğimizi konuşmuştuk o gün. Demek nasip onunmuş.

İsmail Bey, hemen Erzincan'ı aradı. Ayşe Hanıma Ahmet'in söylediklerini, Nail'in vasiyetini anlattı. Ayşe Hanım,

– Biz babası ile uçak biletlerimizi aldık bile evladım, diye cevap verdi.

İsmail Bey, bu işe akıl erdiremez olmuştu.

Nail, Benefşe'yi kurtarırken ölmüştü. Fedakârlığın bu kadarını akıllar almıyor, Benefşe'nin anne ve babası olanlara inanamıyordu. Oğullarının kurtulduğuna sevinememişlerdi. Nail'in Türkiye'ye götürülmeyeceğini duyunca Benefşe'nin annesinin aklına bir fikir geldi. Petunya'da kaldıktan sonra nereye defnedileceği başkaları için fark etmezdi ama, onlar için çok fark ederdi. Nail de onların bir oğlu sayılırdı. Hem Benefşe'nin yerine öldüğüne göre onun vatanına gömülmeliydi. Böylece sık sık mezarını ziyaret edebilir, bakımını yaparlardı. Bu düşünce Benefşe'nin de aklına yattı. Annesi ile birlikte İsmail Beye gidip anlattılar. Karışmadı İsmail Bey.

– Annesi babası gelecek. Onlar karar versin.

Nail'in ailesini hava alanında öğretmenlerden ve öğrenci velilerinden oluşan büyük bir kalabalık karşıladı. Annesi, babası, eniştesi ve ablası gelmişti. Kimse, o ailedeki bu olağandışı metanetin sırrını bilemiyor, fakat halleri gözlerden kaçmıyordu.

Ayşe Hanım, oğlunu görmek istedi.

– Olmaz, dediler.

– Beni merak etmeyin, dedi. Ben onun ölüm haberini günler öncesinden almış, üzülüp ağlamayacağıma söz vermiştim.

Gösterdiler.

Kadın, ciğerparesini öptü, okşadı, derin derin kokladı. Aradan günler geçmişti ama, sanki yeni ölmüş gibi idi.

– Oğul, sen bu emsalsiz kokuyu nerelerden aldın, derken yanaklarından süzülen birkaç damla gözyaşına mani olamadı.

Babası, ablası ve eniştesi de son bir kez gördü, vedalaştılar. Onlar da metindi ama, Ayşe Hanımın halini taşıdıkları söylenemezdi.

Benefşe, Ayşe Hanımın ve Cemal Beyin elini öptü, onları kendi ailesi ile tanıştırdı. Ayşe Hanım, Benefşe'ye öyle bir sarıldı ki, sanki karşısında Benefşe değil de Nail vardı.

– Nail'imin sevdiğini ben de severim. Artık benim Nail'im sensin.

Nail'i Nesteren'e defnetme teklifini hiç tereddütsüz kabul ettiler. Ayşe Hanım,

– Evet evet, dedi, Nesteren'e gömülecekti.

Nail, Nesteren'e ilk geldiğinde sebebini bilemeden kabristana uzun uzun bakmıştı. Benefşe'nin babası, Nail'in defni için mezarlığın yanındaki kendi bahçelerine bir kabir açtı. Nail, zeytin ağaçlarının altında uyuyacak, ebedi yolculuğuna oradan başlayacaktı.

Cenazeye nerede ise bütün öğrenci velileri ve öğrenciler katılmıştı. Haziranın ilk günleri yaşanıyordu. Mevsim yaza dönmüş olmasına rağmen defin esnasında hafif hafif yağmur yağdı. Gökler ağladı, yer ağladı. Sahibi, onu herkesten çok seven, emanetini aldı.

Definden sonra öğretmen arkadaşları, bazı öğrenciler, Benefşe ve Nail'in ailesi uzun süre kabrin başından ayrılamadı. O, hayatın üzerine atılan bir sevgi imzası idi. Kolay olmadı uğurlamak.

Nail, en son verilebilecek olanı da vermişti. Mezarının başından ayrılırken okula o yıl kaydını yaptıran bir öğrenci, Petunyalı arkadaşına bu büyük fedakârlık karşısındaki hislerini ifade ediyordu:

– Bundan sonra asla bir Türk'e silah sıkamam.

Dedelerinin, tarihin kini umurunda değildi.